

**Venerabilis Bedæ Presbyteri Anglo-Saxonis, Doctoris
Ecclesiæ Vere Illuminati Opera Theologica, Moralia,
Historica, Philosophica, Mathematica & Rhetorica,
quotquot hucusque haberi potuerunt omnia**

In Vetus Et Novum Testamentum, Salvberrimis In Moysis Pentatevchvm,
Tobiam & Iobum, Libros Regum, Davidis Pasalmos, Parabolas Salomonis &
Cantica, Prophetas &c. explanationibus & Quæstionibus enodata:
Moralibus doctrinis & expositionibus in quatuor Evangelistarum Evangelia
illustrata: facundissimis ...

Sive Homiliæ In Dominicas Anni, Et Festa Sanctorum

Beda <Heiliger>

Coloniæ Agrippinæ, 1688

Homiliæ æstivales de Sanctis, XXXII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72051](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72051)

**BEDÆ PRESBYTERI
HOMILIÆ DE SANCTIS ÆSTIVALE,**
ac de dedicatione altarium & templorum, nec
non Commune Sanctorum.

**IN FESTO INVENTIONIS
sanctæ Crucis. Joan. 3.**

In illo tempore, erat homo ex phariseis, Nicodemus nomine,
princeps Iudeorum. Et reliqua.

**BEDÆ PRESBYTERI DE EADEM
LECTIONE.**

Sicut ex lectione sancti Evangelii, fratres charissimi, audistis, princeps Iudeorum venit ad Dominum nocte, cupiens secreta eius allocutione plenius discere mysteria fidei, cuius aperta ostensione signorum aliquatenus iam rudimenta perceperat. Qui quoniam prudenter ea quæ ab illo videbat, intelligere curavit, sublimiter ea quæ ab illo quarebat, investigare promeruit.

Rabbi, inquit, scimus, quia à Deo venisti magister. Nemo enim potest hæc signa facere quæ tu facis, nisi fuerit Deus cum eo. A Deo igitur Jesum venisse ad magistrum cœlesti mundo adhibendum confessus est, Deum cum illo fuisse miraculis prodentibus intellexit, necdum tamen ipsum Deum esse cognovit. Sed quia quem magistrum noverat veritatis, studiosè docendus adiit, merito ad agnitionem divinitatis eius perfectè doctus subiit, merito utriusque divinitatis eius, divinæ scilicet & humanæ, sed & passionis atque ascensionis ipsius arcana percepit: necnon etiam modum secundæ generationis, & ingressum regni cœlestis, aliæque per plura doctrinæ Evangelicæ sacramenta Domino revelante didicit.

Respondit etenim Iesus, & dixit ei: Amen, amen dico tibi, nisi quis natus fuerit denuò, non potest videre regnum Dei. Quæ sententia tantò apertius cunctis fidelibus lucet, quanto constat, quia sine huius luce fideles esse nequeunt. Quis etenim sine lavacro regenerationis remissionem peccatorum consequi, & regnum valere intrare cœlorum? Sed Nicodemus, qui nocte venit ad Dominum, necdum lucis mysteria capere noverat. Nam & nox in qua venit, ipsam ejus quæ premebatur ignorantiam designat. Necdum enim eorum numero sociatus erat, quibus ait Apostolus: Fuitis aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino: sed inter eos potius remanebat, quibus loquitur Esaias: Surge, illumine Hierusalem, quia venit lumen tuum, & gloria Domini super te orta est.

Respondit ergo Dominus, & ait: Quomodo potest homo nasci cum sit senex? Nunquid potest in ventrem matris sue iterato introire & nasci? Quia enim secundæ nativitatis adhuc nescius perseverabat, de salute autem sua jam sollicitus extiterat, necessariò de una quam noverat nativitate, an possit iterari, vel quo ordine regeneratio posset impleri, quarebat: ne huius expers remanendo, vita cœlestis participare esse nequiret. Notandum autem quia quod de carnali dixit, hoc etiam de spiritali est generatione sentiendum, nequaquam videlicet eam postquam semel expleta fuerit, posse repeti. Sive enim hæreticus, sive schismaticus, sive facinorosus quisque in confessione sanctæ Trinitatis baptizet, non valet ille, qui ita baptizatus est, à bonis Catholicis rebaptizari, ne confessio vel invocatio tanti nominis videatur annullari. Et quia Nicodemus ad primam Domini responsonem sollicitus, quomodo sit intelligenda diligenter requirit, meretur jam planius instrui, & quia secundæ nativitas non carnalis, sed spiritalis sit, audire.

Respondit namque illi Iesus: Amen, amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei. Cujus nativitatis modum sub-

sequenter exponens, prorsusque à carnali distinguens ait:

Quod natum est ex carne, caro est: & quod natum est ex spiritu spiritus est. Natura spiritus invisibilis, carnis visibilis est: atque ideo carnalis generatio visibiliter administratur visibilibus incrementis: qui in carne nascitur, per atatum momenta proficit: spiritalis autem generatio tota invisibiliter agitur. Nam videtur quidem baptizandus in fontem descendere, videtur aquis intingi, videtur de aquis ascendere: quid autem in illo lavacrum regenerationis egerit, minime potest videri. Sola hoc fidelium novit pietas, quia peccator in fontem descendit, sed purificatus ascendit: filius mortis descendit, sed filius resurrectionis ascendit: filius pravariationis descendit, sed filius reconciliationis ascendit: filius iræ descendit, sed filius misericordiæ ascendit: filius diaboli descendit, sed filius Dei ascendit. Sola hæc Ecclesia mater, quæ generat novit: cæterum oculis insipientium videtur talis exire de fonte, qualis intravit, totumque ludus esse quod agitur. Unde in fine videntes gloriam sanctorum dicent gementes in tormentis: Hi sunt quos aliquando habuimus in derisum, & in similitudinem in propriis. Quomodo ergo computati sunt inter filios Dei? Et Apostolus Joannes: Charissimi, inquit, nunc filij Dei sumus, & nondum apparuit quid erimus. Quod ergo natum est ex spiritu, spiritus est: quia qui ex aqua & spiritu regeneratur, invisibiliter in novum hominem mutatur, & de carnali efficitur spiritalis. Qui ideo rectè non solum spiritalis, sed etiam spiritus vocatur, quia sicut substantia spiritus invisibilis est nostris aspectibus: ita is qui per gratiam Dei renovatur invisibiliter, sit spiritalis & Dei filius, cum visibiliter omnibus caro & filius hominis appareat. Sequitur:

Non mireris quia dixi tibi, Oportet vos nasci denuò, Spiritus ubi vult, spirat & vocem ejus audis: sed non scis unde veniat, aut quò vadat. Sic est omnis qui natus est ex spiritu. Spiritus ubi vult, spirat, quia ipse habet in potestate, cuius cor gratia suæ vilitationis illultrat. Et vocem ejus audis, cum te præsentè loquitur, qui Spiritu sancto repletus est, sed non scis unde veniat, & quò vadat: quia etiam te præsentè quempiam spiritus ad horam impleverit, non potes videre quomodo in eum intraverit, vel quomodo redierit, qui natura est invisibilis. Sic est omnis qui natus est ex spiritu. Et ipse enim invisibiliter agente spiritu incipit esse quod non erat, ita ut infideles nesciant unde veniat aut quò vadat: id est, qui à gratia regenerationis venit in adoptionem filiorum Dei, & vadit in perceptionem regni cœlestis. Quærente adhuc Nicodemo, quomodo possent fieri: subjungit Dominus dicens:

Tu es magister in Israel, & hæc ignoras? Non quasi insultare volens ei qui magister vocetur, cum sit ignarus sacramentorum cœlestium: sed ad humilitatis illum viam provocans, sine qua janua cœlestis non potest inveniri.

Si terrena dixi vobis, & non creditis, quomodo si dixerò vobis cœlestia, creditis? Terrena illis dixit, ut in superiori lectione invenimus, cum de passione ac resurrectione sui corporis, quod de terra allumpserat, loqueretur dicens: Solvite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud. Non tamen credebant verbo quod dixit, sed ne hoc quidem intelligere volebant, quia non de alio quam de templo corporis sui diceret. Qui ergo terrena audientes non capiebant, quanto minus ad cœlestia, id est, divinæ generationis capienda mysteria sufficiant. Addit autem adhuc Dominus & de cœlestibus sacramentis, & de terrenis instruere eum, quem videt sapienter ac diligenter his quæ audit intendere. Cœlestis namque est ascensio ejus ad vitam sempiternam, terrena vero exaltatio ejus ad mortem temporalem. Dicit ergo de cœlestibus:

Et nemo ascendit in cœlum, nisi qui de cœlo descendit, filius hominis qui est in cœlo. Subjungit verò de terrenis:

Et sicut Moyses exaltavit serpentem in ferro, ita exaltari oportet filium hominis. Merito autem quaeritur, quomodo dicatur filius hominis vel descendisse de cœlo, vel eo tempore, quo hæc loquebatur in terra, iam fuisse in cœlo. Nota est namque confessio fidei catholicæ, quia descen-

dens

Ephes. 5.

Esa. 60.

Sapient. 5.

1. Joan. 3.

1. Joan. 2.

deus de celo filius Dei, filium hominis in utero virginali suscepit, eumque completa dispensatione passionis suae resuscitavit à mortuis, & assumpsit in caelum. Non ergo caro Christi descendit de caelo, neque ante tempus ascensionis erat in caelo. Et qua ratione dicitur, nisi qui descendit de caelo filius hominis qui est in caelo nisi quia una Christi persona est in duabus existens naturis? Atque ideo filius hominis rectè dicitur & descendisse de caelo, & ante passionem fuisse in caelo: quia quod in sua natura habere non potuit, hoc in filio Dei à quo assumptus est, habuit: sicut propter eandem unitis Christi personam, quae ex duabus extat naturis, Apostolus ait: Vos Spiritus sanctus, per suum Episcopos regere Ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo. Neque enim Deus in sua substantia, sed in homine assumpto sanguinem quem pro Ecclesia funderet, habuit. Hinc etiam Palmita dicit: Ascendit Deus in jubilatione. Quomodo enim Deus nisi in homine ascenderet, qui in sua natura majestatis semper ubique praesens adest? Sed & hoc querendum, quomodo dictum sit: Et nemo ascendit in caelum, nisi qui descendit de caelo: cum omnes electi veraciter confidant ascensos in caelum, promittente sibi Domino, Quia ubi ego sum, illic & minister meus erit. Cujus tamen nodum quaestionis aperitissima ratio solvit, quia videl. mediator Dei & hominum homo Christus Jesus electorum omnium caput est: itemque omnes electi ejusdemque capitis membra sunt, dicente Apostolo: Et ipsum dedit caput supra omnem Ecclesiam: & rursum: Vos enim estis corpus Christi, & membra de membro. Nemo ergo ascendit in caelum, nisi qui descendit de caelo, filius hominis qui est in caelo. quod est aperte dicere: Nemo ascendit in caelum, nisi Christus in corpore suo, quod est Ecclesia, qui in seipso quidem primum cernentibus Apostolis eminentioribus nimirum membris suis ascendit, & exinde in membris suis quotidie ascendens se colligit in caelum. Hinc est enim quod ipsum corpus ejus inter adversa praesentis seculi deprehensum gloriarur & dicit: Nunc autem exaltavit caput meum super inimicos meos. ac si patenter dicat: Qui occisum à Judaeis Christum, caput videlicet meum suscitavit à mortuis, ac frustratis omnium inimicorum insidias sublevavit in caelum, spero quod me etiam de praesentibus periculis eruens meo capiti jungat in regno. Quia ergo nemo ascendit in caelum, nisi qui descendit de caelo, qui quis in caelum ascendere desiderat, ei qui descendit de caelo, & in caelo, fervere fidei dilectionisque unitate conjugat aperte intelligens, quia nullo alio ordine, nisi per eum qui descendit de caelo, potest ascendere in caelum. Unde alias ipse dicit: Nemo venit ad patrem, nisi per me. Hæc ideo Nicodemo, ideo cunctis dicuntur catechumenis ut discant ejus membris renascendo incorporari, per quem possint ascendere in regnum Dei. Et quia ascensio vel ingressus regni caelorum non potest fieri absque fide & sacramentis dominicæ passionis, rectè subinfertur.

Et sicut Moyses exaltavit serpentem in deserto, ita exaltari oportet filium hominis: ut omnis qui credit in ipsum, non pereat, sed habeat vitam æternam. Mira magisterii celestis arte Dominus magistrum legis Moisaicæ ad spiritalem legis ejusdem sensum inducit, recordans historiam veteris, & hanc in figuram suae passionis atque humanæ salvationis factam edisserens. Narrat quippe liber Numerorum, quia per asus in merito populus Israel iteris longis ac laboris, murmuraverit contra Dominum & Moysen, ideoque Dominus immiserit in illam ignitos serpentes: ad quorum plagas & mortes plurimorum, cum clamarent ad Moysen, & ille oraret pro eis, suscitavit Dominus facere serpentem aeneum, & ponere pro signo: Qui percussus, inquit, aspexerit in eum, vivet: & ita factum est. Plaga igitur serpentium ignitorum, venena sunt incentiva vitiorum, quæ animam quam tangunt, spirituali morte perimunt. Et bene murmurans contra Dominum populus serpentium moribus sternebatur, ut ex ordine flagelli exterioris agnosceret, quantam in eis perniciem murmurando pateretur. Exaltatio autem serpentis aenei quem percussus aspicerent, sanabantur, passio nostri redemptoris est in cruce, in cuius solum fide regnum mortis & peccati superatur. Rectè etenim per serpentes peccata quæ animam simul & corpus ad interitum trahunt, ex-

primuntur: non solum quia igniti, quia virulenti, quia ad perimendum sunt astuti, verum etiam quia per serpentem primi parentes nostri ad peccandum persuasi, ac de immortalibus sunt peccando mortales effecti. Rectè per serpentem aeneum Dominus ostenditur, qui venit in similitudine carnis peccati, quia sicut aeneus serpens effigiem quidem ignitis serpentibus similem, sed nullâ prius in suis membris habuit ardore veneni nocentis, qui potius percussos à serpentibus sua exaltatione sanabat: sic nimirum, sic redemptor humani generis non carnem peccati, sed similitudinem induit carnis peccati, in qua mortem crucis patiendos credentes in se ab omni peccato, & ab ipsa etiam morte liberaret. Sicut ergo Moyses exaltavit serpentem in deserto, ita, inquit, oportet exaltari filium hominis: quia sicut illi qui exaltatum pro signo serpentem aeneum aspiciabant, sanabantur ad tempus à corporali morte & plaga, quam serpentium morsus intulerat: ita & qui mysterium dominicæ passionis credendo, confitendo, syncrè imitando aspiciunt, salvantur in perpetuum ab omni morte, quam peccando in animo pariter & carne contraxerant. Unde rectè subjungitur: Ut omnis qui credit in ipso, non pereat, sed habeat vitam æternam. Cujus quidem verbi patet sensus, quia qui credit in Christum, non solum perditionem evadit peccatorum, sed & vitam percipit æternam. Et homo inter figuram distat & veritatem, quia per illam vitam protelabatur corporis, per hanc vitam donatur sine fine mansura. Sed curandum solerter est, ut quod intellectus bene sentit, operatio condigna perficiat, quantum confessio rectæ nostræ fidei piæ & sobriè conversando ad perceptionem promissæ nobis vitæ mereatur attingere. Verum quia hæc de filio hominis dicuntur qui exaltari in cruce, & mortem potuit pati, ne putaret Nicodemus filium tantum hominis esse eum, à quo vita esset expectanda perpetua, curavit ei Dominus etiam divinitatis suae patefacere sacramentum, unumque & eundem filium Dei & filium hominis mundi ostendere salvatorem. Nam sequitur: Sic enim dilexit Deus mundum, ut filium suum unigenitum daret, ut omnis qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitam æternam. Unde notandum quod eadem de filio Dei unigenito replicat, quæ de filio hominis in cruce exaltato præmissa, dicens: Ut omnis qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitam æternam. Quia perfectò idem redemptor noster filius Dei ante secula existens, filius hominis factus est in fine seculorum, ut qui divinitatis suae potentia nos creaverat, ad perficiendam vitam beatitudinem perennis, ipse per fragilitatem humanitatis nostræ nos restauraret, ad recipiendam quam perdidimus vitam. unde nobis fatagendum est, fratres charissimi, ut divinis beneficiis vitam repandentes, diligamus toto corde, tota anima, tota virtute Deum patrem, qui nos tanto amore prior dilexit, ut proprio suo filio non parceret, sed pro nobis omnibus traheret illum. Diligamus ipsum filium, qui cum in forma Dei esset, nostra libertatis & vite gratia formam servi accepit, factusque est obediens usque ad mortem, mortem autem crucis: & sicut dicitur Joannes Apostolus: Qui dilexit nos, & lavit nos à peccatis nostris in sanguine suo. Diligamus sanctum ejusdem patris & filii spiritum, cujus gratia renati, cujus unctione signati sumus in die redemptionis, qui ubi vult spirat: & ubicunque spirat continuo flamma ejusdem divine dilectionis accendit. Credamus ipsum patrem, & filium & spiritum sanctum unum esse Deum & Dominum nostrum, ac debitis laudibus exaltemus nomen ejus invicem, cui est gloria, imperium & potestas, &c.

IN FESTO DIVI JOANNIS EVANGELI-
stæ ante portam latinam. Math. 20. Marc. 10.

In illo tempore accedunt ad Iesum Iacobus & Joannes filii Zebedæi dicentes: Magister, volumus ut quodcumque petierimus, facias nobis. Et reliqua.

Gen. 3.

Act. 20.

Psal. 46.

Joan. 12.

Ephes. 1.

1. Cor. 12.

Psal. 26.

Joan. 14.

Joan. 3.

Rom. 8.

Philip. 2.

Apoc. 1.

Nam. 25.

BEDÆ PRESBYTERI DE EA-
DEM LECTIONE.

Matthæus scribit hæc matrem filiorum Zebedæi Dominum postulasse pro illis: sed Marcus ipsorum desiderium atque consilium volens aperire legentibus, tacet de interveniente matre, & ipsos potius dicit postulare, quod ipsorum rogatu per matrem noverat esse postulatū. Denique Dominus secundum utrumque Evangelistam, non matri, sed ipsis respondit:

Nescitis quid petatis. Potest bibere calicem quem ego bibo? aut baptismo quo ego baptizor, baptizari? At illi dixerunt ei, Possumus. Nesciunt quid petant, qui sedem gloria à Domino quam nondum merebantur, inquirunt. Jam enim delectabat eos culmen honoris, sed prius viam habebant exercere laboris: desiderabant regnare sublimiter cum Christo, sed prius orat pati humiliter pro Christo. Nomine enim calicis sive baptismi, passionem designat martyrii, qua & ipsum, & illos decebat consummari. Unde & alibi de sua passione loquitur: Baptismo autem habeo baptizari, & quomodo coarctor usque dum perficiatur? Et eidem passioni appropinquans orabat, dicens: Pater, si vis, transfer calicem istum à me.

Luc. 12.

Ibid. 26.

Actu. 12.

Lib. 3. ca-

pite 16.

Dan. 3.

Act. 10.

Iesus autem ait ei: Calicem quem ego bibo, bibetis, & baptismo quo ego baptizor, baptizabimini. Queritur quomodo calicem martyrii Zebedæi filii, Jacobus videlicet & Joannes biberint: aut quomodo baptismi Domini fuerint baptizati, cum scriptura narret Jacobum tantum Apostolum ab Herode capite truncatum, Joannes autem propria morte vitam finierit. Sed si legamus Ecclesiasticas historias, in quibus fertur quia & ipse propter martyrium sit missus in ferventis olei dolium, & inde ad suscipiendam coronam Christi athleta processerit, statimque exilio relegatus in Pathmos insulam sit, videbimus martyrio animum non desuisse, & bibeisse Joannem calicem confessionis, quem & tres pueri in camino ignis biberunt, licet persecutor non fuderit sanguinem. Quod autem subjungit:

Sedere autem ad dexteram meam vel ad sinistram, non est meum dare vobis, sed quibus paratum est. Sic intelligendum est: Regnum celorum non est dantis, sed accipientis. Non est enim personarum acceptio apud Deum, sed quicumque talem se præbuerit, ut regno celorum dignus sit, hic accipiet quod non personæ, sed vitæ paratum est. Si itaque tales estis, qui consequamini regnum celorum, quod pater meus triumphans & victoribus præparavit, vos quoque accipietis illud. Item. Non est meum dare vobis, sed quibus paratum est. Non est meum dare superbis, hoc enim adhuc erant: Sed si vultis accipere illud, nolite esse quod estis. Alio paratum est, & vos alii estote, & vobis paratum est. Quid est, alii estote? Prius humiliamini, qui jam vultis exaltari.

Et audientes decem, cœperunt indignari de Jacobo & Joanne. Decem Apostoli non indignantur matri filiorum Zebedæi, nec ad mulierem audaciam referunt postulationem, sed ad filios, qui ignorantes mensuram suam immodica cupiditate exariterunt. Quibus & Dominus dixerat: Nescitis quid petatis.

Iesus autem vocans eos, ait illis: Scitis quia hi qui videntur principari gentibus, dominantur eis, & principes eorum potestatem habent ipsorum. Non ita est autem in vobis, &c. Humilis magister & mitis, nec cupiditatis immodicæ quos arguit postulantes, nec decem reliquos indignationis increpat & livoris: sed tale ponit exemplum, quo doceat eum majorem esse qui minor fuerit, & illum dominum fieri qui omnium servus sit. Frustra igitur aut illi immoderata quaesierant, aut isti dolens super majorum desiderio, cum ad summam virtutum non potentia, sed humilitate veniatur. Denique sui proponit exemplum, ut si dicta parvi penderent, erubescerent ad opera. Et dicit:

Nam & filius hominis non venit ut ministraret ei, sed ut ministraret, & daret animam suam redemptionem pro multis. Nota quod crebro diximus, cum qui ministraret filium hominis appellari, & dare animam suam redemptionem pro multis, quando formam servi accepit, ut pro mundo sanguinem funderet. Et non dixit dare animam suam re-

demptionem pro omnibus, sed pro multis, id est, pro eis qui credere voluerunt.

IN VIGILIIS SANCTI JOANNIS
Baptista. Luca 1.

Fuit in diebus Herodis regis Iudæa sacerdos quidam, nomine Zacharias. Et reliqua.

BEDÆ PRESBYTERI DE EA-
DEM LECTIONE.

Venturus in carne Dominus & Redemptor noster multos dispensationis suæ testes præmisit & nuncios, qui diversis temporibus diversis Israeliticæ plebis tribubus orti, non diversa fide, sed uno eodemque per omnia sensu, ejusdem incarnationis mysterium prophetando præcinerent. Horum ultimus & quasi limes quidam legis & Evangelii, figura & veritatis Ioannes apparuit, Domino attestante qui ait: Lex & Propheta usque ad Ioannem, ex eo regnum Dei evangelizatur. Unde etiam plusquam Propheta dictus est, quia quem ceteri à longe prophetando solum prædixerant, ille & primo venturum prophetando signavit, & mox venientem ostendendo monstravit. Qui certe gratia dispensationis non solum iustus, sed & de pontificali stirpe ortis parentibus natus asseritur.

Fuit enim sacerdos sicut ex lectione evangelica audivimus, nomine Zacharias, de vice Abia, & uxor illi de filiabus Aaron, & nomen eius Elizabeth. Erant autem iusti ambo ante Dominum. Iustus quippe parentibus est genitus, ut eo confidentius iustitiæ præcepta populis daret, quo hæc ipse non quasi novitia didicisset, sed velut hæreditario jure à progenitoribus accepta servaret. De sacerdotali profapia ortus est, ut eo potentius imitationem sacerdotii præconaretur, quo ipsum ad sacerdotale genus pertinere claresceret. Redemptor etenim noster in carne apparens, sicut Rex nobis fieri dignatus est regnum celeste tribuendo, ita etiam Pontifex factus est semetipsum pro nobis offerendo Deo hostiam in odorem suavitatis. Unde scriptum est: Iuravit Dominus & non ponit ebor eum, tu es sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech. Melchisedech quippe, ut legimus, sacerdos Dei summi, longe legalis sacerdotii tempora præcessit, offerens Deo panem & vinum: Et idem redemptor noster sacerdos esse dicitur secundum ordinem Melchisedech, quia ablatis victimis legalibus, idem sacrificii genus in mysterium sui corporis & sanguinis in novo testamento offerendo instituit. Quis ergo congruentius translationem legalis, ut substitutionem evangelici sacerdotii, quam summi juxta legem sacerdotis filius prophetaret? Qui cum ipse summus sacerdos secundum legem existeret videretur posse, maluit docente intrinsicus incommutabili ratione veritatis novi sacerdotis præcedere, quam successor in hæres existeret veteris. Maluit doctus in spiritu vocatis in desertum populis novi testamenti sacramenta prædicare, quam ad te venientibus in templum, gloriosissimo illo tunc temporis sacerdotii veteris officio præelle. Prætulit longam solitudinis sitim & esuriam continuis hostiarum solenniis, pilis camelorum & cinctui zona pellicea, auro textas pontificum postposuit stolas. Ut quid enim hæc, fratres mei, nisi ut is qui merito iustitiæ perfectioris auctoritatem sibi prædicandi acquirerat, ipse etiam neglecto ordine, patrum pontificatus ostenderet, quia non dubiè melioris pontificatus præcursor existeret? Si verò fraternitatem vestram audire delectat, quis sit Abia, de cuius vice Zacharias genus duxisse perhibetur, hic temporibus David regis summus erat sacerdos. Siquidem iubente Domino per Moysen, primò unus in lege Pontifex Aaron est constitutus, post cuius mortem Eleazar filius ejus sacerdotium suscepit. Et hoc quoque mortuo, Phinees filius ejus sacerdotii successor exiit, & sic usque ad tempora David per annos circiter quadringentos septuaginta, unus post unum existeret

Matt. 11.

Psal. 109.

Gen. 14.

1. P. 24.

Exod. 28.

1. Par. 22.

Pontificatus hæredes. At verò David cum magno fervens studio religionis templum Domino condere desiderasset, Dominus autem magis hoc per filium ejus Salomonem velle impleri; nihilominus ipse David omnia quæ ad futuram ejusdem templi constructionem vel reverentiam pertinerent, sollicitus preparare curavit. Unde etiam cantores statuit, qui tempore sacrificii quotidie Psalmos cum melodia reformarent, atque animos populi circumstantis ad memoriam amoreque celestium, non solum sublimitate verborum quæ dicebantur, sed etiam suavitate sonorum quæ dicebantur, erigerent. Volensque ut crescente cultu & magnificentia templi, decus quoque ministerii illius & ministrantium cresceret ceteris, convocavit omnem progeniem filiorum Aaron, & eos videlicet qui de Eleazar, & illos qui de Ithamar stirpe descenderant, divisitque hos in partes viginti quatuor, ac de his singulis singulos Pontifices eligens, ceteros qui in partibus erant sacerdotii minoris, qui nunc presbyteratus vocatur, officio fungi præcepit, ea videlicet provocatione, ut dum quilibet Pontificum vita decederet, quicumque in ejus parte optimus putaretur, ei in Pontificatu succederet. Quas videlicet partes taliter ordinavit, ut singuli Pontifices cum subiectis sibi sacerdotibus, per octonos dies, hoc est à sabbato usque ad sabbatum, ministrarent. Et cum omnes gradu sacerdotali essent æquales, unus tamen in eis qui dignior videretur, speciali reverentia ac potestate præminens, summi sacerdotis nomen haberet. Qui autem ordopartium earundem servare deberet, missa coram David rege & Principibus familiarum sacerdotalium, & Levitarum forte quærebatur. In quarum distributione sortium, Abia de cujus vice & genere Zacharias oritur, octavo loco positus invenitur. Et rectè præco novi Testamenti, in quo gloria resurrectionis mundo declaratur, loco octavæ sortis nascitur: quia & Dominus noster una sabbati, quæ est à die conditionis octava, resurrexit à mortuis, & nobis post sex hujus seculi ætates, ac septimam quietis animarum, quæ est in alia vita, octava jam ætas perpetuæ resurrectionis promittitur in fine.

Ibid. 26.

Erant autem justis ambo ante Deum, incedentes in omnibus mandatis & justificationibus Domini sine querela. Sæpè contingit, ut hi qui jam perfecti hominum æliminatione judicantur, adhuc in oculis interni arbitri, minus aliquid perfectionis habeant: & tursus evenire solet, ut nonnulli quibusdam virtutum operibus immoderatiùs studendo, dum sine scientia Deo placere appetunt, proximorum oculos offendant. A qua utraque reprehensione parentes beati Ioannis immunes esse declarantur, de quibus cum dictum esset, Erant autem justis ambo, continuo subnectitur, Ante Deum: & cum adiunctum esset, Incedentes in omnibus mandatis & justificationibus Domini, mox inferitur, Sine querela. Ac si aperte dicatur, Ad eò se in actibus pariter & cogitationibus suis circumspicere agebant, ut & divinis obtutibus, in occulto, & humano foris iudicio placerent, juxta illud Apostoli, Providemus enim bona non solum coram Deo, sed etiam coram hominibus.

Ibid. 24.

2. Cor. 8.

Et non erat illis filius, eo quod esset Elizabeth sterilis, & ambo processissent in diebus suis. Divinitus est procuratum, ut sterili matre & utroque parente provectionis ætatis Ioannes nasceretur, quatenus etiam ipse ortus ejus miraculo patefceret, virum magnæ virtutis futurum esse qui nascebatur, ubi desinente omni lascivia concupiscentiæ carnalis constaret: quia nulla conceptione cauta voluptatis, sed sola cogitata sit spiritalis gratia proles. Sic Haac filius promissionis, qui in figuram redemptoris nostri factus est obediens patri usque ad mortem, de veteranis parentibus & sterili diu matre natus est: sic Jacob & Ioseph Patriarchæ, sic Samuel fortissimus Dux, & Prophetarum eximius Samuel steriles diu corpore, sed fecundas semper virtutibus habuere genitrices, ut miraculo nativitates, natorum dignitas nosceretur, & probarentur sublimes in vita futuri, qui in ipso vitæ exortu conditionis humanæ jura transcendere, quod verò sequitur:

Gen. 21.

Gen. 2 f.

& 30.

Judic. 13.

1. Reg. 1.

Factum est autem, cum sacerdosungeretur Zacharias in ordine vicis ante Domini, secundum consuetudinem sacerdotij, forte

exiit ut incensum poneret, ingressus in templum Domini. Claret quidem omnibus, quia jam redeunte ex ordine septimana vicis suæ, quæ ei de vice Abia congerat, templum ministraturus intravit: sed fortè aliquibus obscurum est, quia scriptura tacere videtur, quo hæc sint anni tempore gesta. Quibus intimandum, quia nec hoc scriptura prætermittit, sed ex eo quod addidit, latenter innuit,

Et omni, inquit, multitudo erat populi orans foris hora incensi. Una etenim tantummodo per annum solennitas erat, in qua Pontifice ad orandum sancta sanctorum intrante, nullum prorsus hominum intra fores templi remanere liceret, sed omnes tempore oblationis exterius juberentur orare. Hæc autem erat statuta solennitas septimo Paschæ mente, decima die mensis, quæ dies propitiationis sive expiationis vocabatur: quia videlicet oblati in altari holocausti victimis, sanguis in sancta sanctorum ad expiandum inferebatur. Nec solum sanguis ibi aspergebatur, sed & thymyama adolebatur, quod in præsentis lectione Zacharias fecisse memoratur. Dicit ergo de hac solennitate Dominus Moysi: *Mense septimo, decima die mensis affligens animas vestras, nullumque fuerit opus. Exiabit autem Pontifex sanctuarium, & tabernaculum testimonij, atque altare, sacerdotem quoque & universum populum: eritque hoc vobis legitimum sempiternum, ut uretis pro filijs Israel, & pro cunctis peccatis eorum semel in anno.* Et paulo superius, cum ritum ejusdem expiationis doceret, ait inter alia: *Nullus hominum sit in tabernaculo, quando Pontifex ingreditur sanctuarium, ut roget pro se, & pro domo sua, & pro universo cætu Israel, donec egrediatur.* Longum est de singulis hujus diei caeremoniis scripturæ testimonia ponere, longius multò singula sufficiens, quomodo nunc spiritaliter in Ecclesia agantur, exponere. Unde hoc maxime libet vestra fraternitatis auribus intimare, quam convenienter electum sit tempus, in quo præcurator Domini nativitas, & virtus futura nunciaretur. Septimus quippe mensis, & decima hujus dies sacratissimo huic oraculo dedicatur, quia nimirum ille nasciturus prædicabatur, qui consummationem observantiæ legalis, & Evangelicæ gratiæ prædicaret initium: quia ortus monstrabatur illius; qui primus omnium & venire, & jam adesse ostenderet Dominum salvatorem, de quo scriptum est: *Fini enim legi Christus ad justitiam omni credenti.* Nam & septenario propter sabbatum, & denario numero propter decalogum, legis adimpletio rectè figuratur. Dies hæc propitiationis erat & expiationis, in qua populus omnis ab operibus vacare, & perorationes atque abstinentiam affligi & castigari præceptus est. Quod beati Ioannis & vitæ & prædicationi multum congruit, qui & ipse à mundanis vacans operibus, celestibus solum studiis ac desideriis animum dabat, & convenientes ad se turbas à malis operibus abstinere, ac per penitentiam, fidemque expiari, & Christo consecrari docebat: quia tempus jam divinæ propitiationis instaret, in quo cunctis piè quærentibus, regni celestis pateret ingressus. Quod autem hac die Pontifex sanctuarium & tabernaculum testimonij, atque altare, sacerdotes quoque & universum populum expiare iussus est, Ioannes ipse quis sit iste Pontifex, quæ hæc expiatio manifestat, cum illo veniente ad baptismum suum loquitur, dicens: *Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi.* Quæ videlicet expiatio semel in anno celebrari statuta est, quia sicut Apostolus ait, *Christus semel oblatus est ad multorum exhaurienda peccata, secundo sine peccato apparebit expectantibus se in salutem.* Quod autem Pontifice ad rogandum ingrediente sanctuarium nemini hominum in tabernaculo esse licebat, donec exiret infirmitatem sanctæ Ecclesiæ designat, quæ pro fide ejus pati necdum erat idonea. Quod in ipsis patefactum est Apostolis, qui in choata eadem passione illius, omnes relicto eo suserunt. Egrediebatur autem expleta expiatione Pontifex, ut & aliis tabernaculum intrandi facultas daretur: quia perfecto suæ sacrificio passionis, apparuit discipulis Christus: & data Spiritus sancti gratia, ad offerendas Deo hostias non solum devoti operis & orationis; sed & proprii sanguinis, eorum quoque corda roboravit. Hæc de observantia festivitatis legalis latius exposuimus, ut agno-

Levit. 16.

Ibidem.

Rem. 10.

Ioan. 1.

Hebr. 9.

Matt. 26.

sceret charitas vestra, quam congruenter in ea nova gratia præconia sumpserint exordium, in qua tam multipliciter opus ejusdem gratia & totius mundi redemptio significabatur.

Apparuit autem oranti Zacharia Angelus, stans à dextris altaris incensi. Quo notandum quod non solum virtute sermonum quos protulit, verum etiam statu temporis, & loci situ in quo apparuit, gratia quam evangelizare venerat, testimonium perhibet. Tempore quippe oblationis sacerdotij apparuit, ut verum se æternumque Pontificem, veram pro mundi salute hostiam venturam prædicare signaret. Stabat juxta altare incensi, ut novi Testamenti præconem se venisse doceret. Duo namque altaria erant in templo, quæ duo Testamenta signant in Ecclesia. Primum altare holocausti are coopertum, & ante fores templi ad offerendas victimas & sacrificia positum, quod carnales veteris Testamenti cultores significat. Deinde altare incensi auro tectum, propter ostium sancti sanctorum, ad adolenda thymiamata erat statutum, quod interiori perfectioremque novi Testamenti & cultorum illius gratiam designat. Stabat etiam à dextris ejusdem altaris, ut non terrena & infima, sed gaudia celestis & sempiternæ beatitudinis, quæ per dexteram solent figurari, hominibus se promittere monstraret: illis maxime qui per cordis sui mundiciam ipsi altare aureum effici, qui prope ingressum regni celestis sedula cogitatione assistere, qui aromatata orationum per ignem amoris Deo incendere, qui dicere possunt cum Propheta, *Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo: quod autem ait Zacharia,*

Exod. 38.

Ibid. 30.

Psal. 140.

Quia exaudita est deprecatio tua, & uxor tua Elizabeth pariet tibi filium. Non est arbitrandum, quod Pontifex qui pro populo oraturus intraverat, mutato repente animo pro privatis negotijs ceperit rogare, maxime pro liberis, à quorum generatione in tantum homo senex ac decrepitus spem totam averterat, ut neque Angelo promittente crederet nasci sibi filium posse. Sed hoc certissime sciendum, quia pro populi salvatione rogabat, & in super alienigenæ Regis dominio pressum noverat, Unde angelico oraculo & se exauditum cognovit à Domino, & quo ordine salus quam quærebat esset adventura didicit: quia videlicet nasceretur sibi filius, qui Propheta & doctor eximius existens, eundem populum ad viam veritatis, spemque promerenda salutis converteret, & mox sequeretur ipse salvator, qui regni celestis gaudia præstaret.

Et vocabis, inquit, nomen ejus Joannes, & erit tibi gaudium & exultatio, & multi in natiuitate ejus gaudebunt. Magna laudis est & virtutis indicium, quotiens in scripturis hominibus à Deo nomen imponitur vel mutatur. Bene autem præcursor redemptoris nostri Joannes vocari jubetur, Joannes quippe Domini gratia, sive in quo est gratia dicitur: quia & ipse specialem præ cæteris sanctis ejusdem præcurfionis gratiam accepit, & inauditam cætenus mundo celestis ingressus gratiam prædicare advenit. Qui ergo & gratia plenus exiit, & cæteris Dei gratiam evangelizavit, recte præconium gratia ipso etiam suo nomine signavit. Meritoque in ejus natiuitate multis exultandum prædicitur, per quem suæ regenerationis mundo author ostenditur.

Erant enim magnus coram Domino Notandum quod idem laudis præconium Joanni ab Angelo, quod ab Evangelista parentibus fertur illius. Et illi enim justi ante Deum, & hic coram Domino magnus perhibetur. Quam magnus autem coram Domino fuerit, ipse qui solus virtutem magnitudinis ejus & donavit & novit, Dominus insinuat, dicens: *Non surrexit inter natos mulierum major Joanne Baptista.* Sed & Angelus multifariam ejus coram Domino magnitudinem subsequenter exposuit.

Matt. 11.

Et vinum, inquit, & ficeram non bibit, & Spiritu sancto replebitur adhuc ex utero matris suæ, & multos filiorum Israel convertet ad Dominum Deum ipsorum. Siquidem in eo quod illum à vino & ficeram, id est, ab omni quod inebriari potest, continentiam habiturum asseruit, patenter indicavit quia ab omnibus vitijs & mundi illecebris, quæ statum

mentis solent evertere, futurus esset immunis. In eo autem quod illum adhuc ex utero matris Spiritu sancto replendum esse memoravit, profecto quia natus in mundum, cunctis virtutum fructibus esset clarificandus ostendit. Quid enim viventi & conversanti inter homines poterat deesse virtutis, qui est ut homo in iniquitatibus conceptus est, contra morem tamen humanæ coadiationis non in delictis eum prævaricationis, sed in gratia remissionis mater sua peperit? Neque enim dubitandum est, quia Spiritus sanctus qui eum replevit, etiam à peccatis omnibus absoluit. Constat quippe veridica patrum sententia, quia lege non stringitur Spiritus sancti donum. Et propterea qui Cornelium & thimum ejus ante perceptionem baptismi sua gratia consecravit, ipse utique Joannem non solum ante circumcissionem, sed & ante natiuitatem ejusdem gratia munere perdidit, ita ut officium suæ præcurfionis Domino adhuc in utero positis, quia loquendo nondum poterat, jam gratulando præberet, quando sicut sequentia sancti Evangelij testantur, intrante beata Dei genitrice, & salutante Elizabeth, exultavit in gaudio infans in utero ejus. Sed & in eo quod illum multos filiorum Israel ad Dominum Deum ipsorum conversurum alleverat, manifeste Angelus quoniam magnus coram Domino esse futurus indicat, quem optimo genere conversandi vitam peracturum esse declarat. Quæ enim inter homines sublimior, & Deo gratior esse conversatio potest, quam eorum qui se calligant à vitijs, qui virtutum studijs animum subjugant, insuper etiam alios quotidianæ exercitio ad auctoris sui gratiam student convertere, & crebra animarum fidelium acquisitione gaudium semper patriæ celestis augere?

Act. 10.

Luc. 1.

Et ipse præcedet ante illum in spiritu & virtute Helia. Joannes in spiritu & virtute Helia Dominum præcedere dicitur, quia sicut Helias in magna virtute spiritus secundum ejus adventum prævenit, ita Joannes non minore spiritus potentia præditus prævenit primum. Sicut ille præcursor futurus est Judicis, ita iste præcursor factus est redemptoris. Nec solum adventus ordine, sed doctrinæ quoque similitudine Joannes in spiritu & virtute Helia Dominum præcessit. Nam sicut de Joanne Angelus subjungit.

Ut convertat corda patrum in filios, & incredibiles ad prudentiam justorum. Ita & Dominus per Prophetam non disparem de Helia prædicatione sententiã protulit, dicens. *Ecce ego mitto ad vos Heliam prophetam, antequam veniat dies Domini magnus & horribilus, & convertet corda patrum ad filios, & cor suorum ad patres eorum.* Unum igitur atque idem utriusque opus est, fidem scilicet atque intellectum, quem habuere patres, filiorum mentibus prædicando inungere. Nam patres & justis appellabantur veteres sancti, de quibus salvator ait discipulis: *Multis Prophetis & justis cupierunt videre que vos videtis, & non viderunt.* Filij verò & incredibiles illius ævi homines, quo vel Helias prædicaturus est, vel Joannes prædicabat, vocantur. Convertit autem Joannes corda patrum in filios, quia sapientiam quam habuerunt patres Christum credentes ac desiderantes in carne venire, transfudit in filios docendo eos credere & gaudere, Christum in carne venisse. Convertit incredibiles ad prudentiam justorum, quia eos quos sine fide Christi invenit de operibus legis frustra gloriantes, docuit credere in Christum, ejusque se gratia rota intentione submittere, ac præcedentium justorum imitari prudentiam, qui & legem perficere diligentissime studebant, & nihilominus in gratia Domini se uti, non autem in operum suorum justitia, salutem sperare didicerant. Hinc namque unus ex eis dicit, *Justus autem ex fide vivit, unde & aperte subjungitur:*

Malac. 4.

Matt. 13.

Luc. 10.

Abac. 2.

Parare Domino plebem perfectam. Hæc etenim pulcherrima Dominicæ plebis perfectio est, quam & Joannes suo tempore prædicando parabat, & nunc Dominus ipse donando per orbem latius adimplet, cum nos evangelicis & verbis instituit & imbuti mysterijs eandem fidem ac dilectionem habere discimus, quam legalibus præceptis edocti patres habuisse probantur. Hoc perfectissimum sanctæ Ecclesiæ decus est, cum ad eadem que illos intrasse constat, supernæ pacis gaudia suspiramus: atque ut

hæc

hæc etiam nos intrare mereamur, cœlestem in terris exercere vitam contendimus, cum eorum exemplo nulla qua facimus vel percipimus, bona nostris meritis adscribimus, sed ad auctoris nostri per omnia gratiam respicimus. De quo illorum quoque testimonijs edocemur, *quia ipse est Deus, ipse fecit nos & non ipsi nos*, non solum scilicet ut homines simus, verum etiam ut sancti & beati homines simus. Cujus dona gratiæ si puro semper & infatigabili corde sectamur, ipse juxta eorundem patrum promissa propitius sit omnibus inquitatibus nostris, ipse faciat in bonis desiderium nostrum, ipse non in operibus justitiæ, quæ ex nobis habere potuimus, sed in miseratione & misericordia quam ipse donavit, nos in vitam coronet æternam, qui vivit & regnat cum Patre in unitate Spiritus sancti Deus, &c.

IN SOLENNITATE DEIPARÆ
virginis Mariæ, quando salutavit Elizabeth. *Lucæ 1.*

In illo tempore exurgens Maria abiit in montana cum festinatione in civitatem Iuda, & intravit in domum Zacharia, & salutavit Elizabeth. Et reliqua.

BEDÆ PRESBYTERI DE EA-
DEM LECTIONE.

Lectio sancti Evangelij, quam audivimus, & redemptionis nostræ nobis semper veneranda primordia prædicat, & salutaria semper imitandæ humilitatis remedia comendat. Nam quia peste superbiæ attacktum genus humanum perierat, decebat ut medicamentum humilitatis, quo sanaretur, prima mox incipientis salutis tempora prætenderent. Et quia per temeritatem secluctæ mulieris mors in mundum introierat, congruum fuerat ut in indicium vitæ revertentis mulieres se devotæ humilitatis invicem ac pietatis prævenirent obsequijs. Prior ergo nobis beata Dei genitrix, ad sublimitatē patriæ cœlestis iter ostendit humilitatis, non minus religionis, quam castitatis exemplo venerabilis. Siquidem gloria virginis & intemerati corporis qualis sit vita supernæ civitatis, ad quam suspiramus, insinuat, *ubi neq, nubent neq, nubentur, sed sunt sicut Angeli Dei in cœlis, ac virtutem mentis eximiam, qua ad hanc pertingere debeamus, indicat.* Namque sicut præcedente sancti Evangelij lectione cognovimus, postquam Angelica visione & allocutione meruit sublimari, postquam se cœlesti onustandam partu didicit, nequam se de donis cœlestibus quasi à se hæc essent extulit; sed ut magis magisque donis esset apta divinis, in custodia humilitatis gressum mentis fixit, ita evangelizanti sibi Archangelo respondens: *Eccce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum.* Ut verò ex hodierna lectione audivimus eandem, quam Angelo exhibuerat humilitatem, hominibus quoque curavit exhibere, & quod majoris est virtutis, hoc etiam minoribus. Quis enim nesciat virginem Deo consecratam, muliere Deo dedita gradum habere potiorē? Quis dubitet matrem regis æterni, jure matri militis præferendam? Attamen ipsa memor scripturæ præcipientis: *Quanto magnus es, te in omnibus humiliat;* mox, ut Angelus qui loquebatur ei ad cœlestia rediit, surgit ac montana descendit, gestans quæ in utero Deum, servorum Dei habitacula petit, ac requirit alloquia. Et aptè post visionem Angeli in montana subijit, quæ gustata suavitatem supernorum civium humilitatis gressibus ad virtutum alta se transfudit. Intra ergo domum Zachariæ atque Elizabeth, quam servum ac præcursorem Domini parituram noverat, salutavit, non quasi dubia de oraculo quod acceperat, sed ut congratulatur de dono, quod conservam accepisse didicerat, non ut verbum Angeli mulieris attestacione probaret, sed ut mulieris provectæ ætatis virgo juvenula ministerium sedula impenderet.

Ut autem salutationem Mariæ Elizabeth audivit, exultavit infans in utero ejus, & repleta est Spiritu sancto Elizabeth.) Aperiente os ad salutandum beata Maria, repleta est mox

Spiritu sancto Elizabeth, repletus est & Ioannes: atque eodemque Spiritu ambo edocti, illa salutantem quæ esset agnovit, & ut matrem Domini sui debita cum benedictione venerata est, ille ipsum Dominum esse, quia in utero virginis portaretur intellexit: & quia lingua necdum valuit, animo exultante salutavit, officiumque suæ præcurcionis, quam devotè, quam libenter juvenis esset impleturus, & antequam nasceretur adveniente Domino, quibus valebat indicijs intimavit. Aderat namque tempus quo impleteretur Angeli sermo quem dixerat, *quia Spiritu sancto replebitur adhuc ex utero matris suæ.*

Repleta est ergo Spiritu sancto Elizabeth, & exclamavit voce magna.) Rectè voce magna, quia magna Dei dona cognovit: rectè voce magna, quia illum quem ubique præsentem noverat, etiam corporaliter adesse sentiebat. Magna etenim voce non tam clamosa, quam devota intelligendum est. Neque enim modicæ vocis devotione Dominum laudare valebat, quæ Spiritu sancto plena flagrabat: quæ & illum in utero gestabat, quo in natis mulierum major nemo est: & eum advenisse gaudebat, qui conceptus ex carne matris virginis filius altissimi vocaretur, & esset.

Exclamavit autem, & dixit: Benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui.) Non solum benedicta inter mulieres, sed inter mulieres benedictas majori benedictione specialiter insignis. *Benedictus fructus ventris tui.* Nec ipse generali sanctorum more benedictus, sed sicut Apostolus ait, Quorum patres & ex quibus Christus secundum carnem, qui est super omnia Deus benedictus in secula. De hujus ortu fructus Psalmista mystico sermone testatur, dicens: *Etenim Dominus dabit benignitatem, & terra nostra dabit fructum suum.* Dedit quippe Dominus benignitatem, quia genus humanum à reatu prævaricationis per unigenitum suum liberare disposuit: dedit benignitatem, quæ ejus ingressui virginalis uteri templum Spiritus sancti gratia consecravit. Et terra nostra dedit fructum suum, quia eadem virgo quæ de terra corpus habuerat, filium genuit divinitate quidem Deo patri coæqualem, sed sibi carnis veritate consubstantialem. De hoc & Esaias humanæ redemptionis tempus intuens ait: *In illa die erit germen Domini in magnificentia & gloria, & fructus terre sublimis.* Germen namque Domini fuit in magnificentia & gloria, cum sempiternus Dei filius in carne temporaliter apparet, magnitudine virtutum cœlestium mundo clarè effulset. Fructus quoque terræ sublimis effectus est, quando carnem quam de nostra natura Deus mortalem susceperat, virtute resurrectionis immortalē jam redditam ad cœlos sublimavit. Rectè ergo dicitur, *Benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui.* Benedicta est enim incomparabiliter, quæ & divini gemitus susceperat gloriam, & coronam integritatis servavit. Benedicta inter mulieres, per cuius partum virginem à natis mulierum maledictio primæ matris exclusa est. Benedictus fructus ventris illius, per quem & semen incorruptionis, & supernæ hereditatis, quam perdidimus in Adam, fructum recepimus. Et verè ac singulariter benedictus, qui non nostro more postquam natus est, gratiam à Domino benedictionis percepit, sed ipse ad salvandum mundum benedictus venit in nomine Domini.

Et unde hoc mihi, ut veniat mater Domini mei ad me?) O quanta in prophetiæ mente humilitas, quam verus sermo Domini quem dixit, *Super quem requiescet spiritus meus, nisi super humilem & quietum, & trementem verba mea?* Matrem quidem Domini, quæ ad se venerat, mox ut vidit, esse cognovit: sed nihil in se talis meriti reperens, quo digna fieret à tanta hospite visitari. *Unde hoc mihi, inquit, ut mater Domini mei veniat ad me?* quia nimirum ipse spiritus, qui ei prophetiæ donum contulit, munus pariter humilitatis præstitit. Prophetico repleta spiritu genitricem ad se adventasse Salvatoris intellexit, sed humilitatis spiritu circumspexit minus dignam se ejus adventu deprehendit.

Eccè enim ut facta est vox salutationis tuæ in auribus meis, exultavit in gaudio infans in utero meo.) Intellexit Elizabeth eodem quo inpleta erat spiritu revelante, quid illa exul-

Luc. 1.

Rom. 9.

Psal. 84.

Esa. 4.

Esa. 66.

tatio sui significasset infantis, hoc est illius venisse matrem, cuius ipse praecursor ac demonstrator esset futurus. Et quam miranda, quam cita sancti Spiritus operatio. Nulla quippe in discendo mora est, ubi Spiritus sanctus doctor adest. In uno eodemque momento cum voce salutantis gaudium nascitur, virtus spiritalis cor intravit audientis, nec solum genitricem, sed & sobolem amore Domini advenientis accendit. Unde mox eadem praecursoris Domini genitrix ea, quae in occulto cognoverat, his qui simul aderant & audiebant, palam evangelizare curavit. Nam subdit

Et beata quae credidit, quoniam perficietur in ea, quae dicta sunt ei à Domino Nam & hoc quoque per spiritum didicit Elizabeth, quae Angelos ad Mariam verba protulerit, quod illa mox evangelizanti crediderit, quod haec divina operante potentia absque ulla essent dubietate complenda. Mirumque in modum idem spiritus eum cum replevit, praesentium simul, praeteritorum & futurorum scientia inlustravit. De praesentibus namque se edoctam monstravit, cum beatam Mariam matrem Domini sui vocans, quia redemptorem humani generis in utero gestaret, indicavit. Unde etiam fructum ventris eius singulariter benedictum esse professus est. Praeteritorum se notitiam accepisse signavit, quae & verba Angeli ad Mariam, & consensum Mariae credentis sibi innotuisse prodidit. Sed & futurorum scientiam sibi non negatam intimavit, cum perficienda à Domino, quae ei dicta essent aperuit. Quis autem fratres mei dicere, quis aestimare sufficit, quae tunc gratia spiritus Dei genitricem repleverit, cum tanta in matre praecursoris lux doni caelestis emicuit? Verum audiamus verba quae dixit, si forte ex his valeamus aliquantulum dignoscere quid intrinsece habuerit. Audita ergo responsum Elizabeth, quae eam beatam inter mulieres praedicavit, matrem Domini sui cognominavit, fide fortem laudavit, ad cuius ingressum seipsam cum filio Spiritu sancto repletam esse signavit, non amplius tacere potuit dona quae perceperat, sed quae semper animo gerebat, ubi aptum tempus invenit, etiam devota oris professione patefecit. Namque ut virginali decebat pudorem, acceptum divinitus oraculum aliquandiu silentio tegebat, arcanum mysterij caelestis in sui pectoris addito venerabatur occultum, expectabat reverenter, donec ipse donorum distributor quid sibi doni specialis tribuisset, quid secreti revelasset, quando cunctique vellet ostenderet. At postquam eadem quae sibi erant charismata praestita per alios spiritu revelante esse patefacta cernebat, mox ipsa etiam thesaurum caeli quem in corde servabat, aperuit, ait ergo:

Magnificat anima mea Dominum. Et exultavit spiritus meus in Deo salutari meo. quibus profecto verbis primo dona sibi specialiter concessa consistunt. deinde generalia Dei beneficia, quibus generi humano in aeternum consulere non desistit, enumerat. Eius autem anima Dominum magnificat, qui omnes interioris hominis sui affectus divinis laudibus ac servitijs mancipat, qui obsevantia praecceptorum Dei semper ejus potentiam majestatis se cogitare demonstrat. Eius spiritus in Deo salutari suo exultat, quem nihil in terrenis libet, nulla caducarum rerum affluentia emollit, nulla adversitas frangit, sed sola illius à quo salus speratur aeterna, sui conditoris memoria delectat. Quae cum omnibus perfectis verba recte conveniant, maxime tamen ea beatam Dei genitricem proferre decebat, quae meriti privilegio singularis spiritali ipsius dilectione flagrabat, cuius corporali conceptione gaudebat. Quae iure in lesu, id est, in salutari suo speciali praeter ceteris sanctis gaudio potuit exultare, quia quem perpetuum salutis auctorem noverat, hunc ipsum temporali ortu de carne sua nasciturum esse sciebat, quatenus in ea eademque persona veraciter & suus filius esset & Dominus. Quae sequentibus quoque verbis, quam vilis de seipsa senserit docet, & quod omne quicquid boni meriti habuit, & hoc superna gratia largiente per ceperit dicens:

Quia respexit humilitatem ancilla suae: ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes Humilem quippe Chri-

sti ancillam suo iudicio se fuisse demonstrat, sed respectu gratiae caelestis repente sublimatam pronunciat, atque in tantum glorificatam, ut sua beatitudo praecipua merito cunctarum gentium voce miretur. Addidit etiam adhuc divinae pietatis munera, quae mirabiliter accepit, digna gratiarum actione collaudans.

Qua fecit mihi magna qui potens est, & sanctum nomen eius. Nil igitur suis meritis tribuit, quae totam magnitudinem ad illius donum refert, qui essentialiter potens & magnus existens fideles suos de parvis atque infirmis fortes facere consuevit, & magnos. Bene autem addidit, *Et sanctum nomen eius*, ut admoneret audientes, imò omnes ad quos ejus verba pervenirent, inlustreret ad fidem, & invocationem ejusdem nominis advolare, quatenus & ipsi sanctitatis aeternae, ac salutis verae possent esse participes, juxta illud propheticum, *Et erit: omnis quicumque invocaverit nomen Domini salvus erit.* Ipsum enim est nomen, de quo supra ait, *Et exultavit spiritus meus in Deo salutari meo.* Unde adhuc aperit addit,

Et misericordia eius à progenie in progenies, sicut in eis cum. Progenies autem & progenies vel utriusque populi, Iudaei videlicet & gentilis appellat: vel certe omnium per orbem nationum, quas in Christo credituras esse praevidebat: quia sicut Petrus ait, *Non est personarum acceptor Deus, sed in omni gente qui timet eum, & operatur iustitiam, & ceterus est illi.* Concinit autem his beatae Mariae verbis ipsius Domini sermo, quo non tantum matrem, quae se corporaliter meruit generare, sed & omnes qui sua praecipua servarent, pronuntiavit esse beatos. Cum enim docente illo populum quodam loco, & miracula faciente, omnes sapientiam ejus ac virtutes mirarentur, *exollens vocem quaedam mulier de turba, dixit illi: Beatus venter qui te portavit, & ubera quae suxisti.* At ille testimonium veritatis prolatum libenter accipiens, continuo respondit: *Beati qui audivit verbum Dei: & custodiunt illud, ut ipsa quoque mulier, imò univerti qui audiebant, se beatos fore confiderent, si divinis vellent obtemperare mandatis. Ac si aperte dicat: Quamvis singulare privilegium beatitudinis habeat, quae filium Dei incarnatum virgo in utero gestare, parere, ac nutrire digna extitit: praecipuum tamen in eadem vita perpetuae beatitudinis locum & ipsi sunt habituri, qui ejus fidem ac dilectionem casto in corde concipiunt, qui sedula in mente praecceptorum ejus memoriam portant, qui hanc & in mente proximorum solerti exhortatione nutrire sagunt. Verum quia venerabilis Dei genitrix misericordiam ejus omnibus per orbem, qui eum timerent assueturam esse perdocuit, restat ut etiam superbi & contemnentis monita veritatis, sequi mereantur, insinuet.*

Fecit, inquit, potentiam in brachio suo, dispersit superbos mente cordis sui. In brachio suo, in ditione propriae virtutis significat. Non enim alieno ad operandum indiget auxilio, cui sicut scriptum est, *subest, cum volueris posse.* Quod ad distinctionem nostrae bonae operationis dicit, qui non in nostrae iuribus libertatis, sed in Deo facimus virtutem: & sicut alias scriptum est, *Et brachium eorum non salvavit eos, sed dexterata tua, & brachium tuum, & illuminatio vultus tui.* Dispersit autem superbus mente cordis sui, quia initium omnis peccati superbia, ob cuius meritum Dominus genus humanum à stabili habitatione patriae caelestis ejiciens, in hujus peregrinationem exilij longe lateque dispersit: sed & his qui in peccatis perdurare non timent, graviolem futuram dispersionis vindictam reservavit.

De possum potentes de sede. Eisdem potentes appellat, quos ante dixerat superbos. Qui ideo nimirum superbi vocantur, quia supra mensuram se sua conditionis extollunt. Potentes autem non quia verè potentes sunt: sed quia confidentes in virtute sua, conditoris adiutorium quærere detestant, illi autem verè potentes sunt, qui dicere cum Apostolo norunt: *Omnia possumus in eo qui nos confortat.* De qualibus scriptum est, *Deus potentes non abiecit, cum & ipse sit potens.* De possum ergo potentes de sede, & exaltavit humiles, quia omnis qui se exaltat, humiliabitur: & qui se humiliat, exaltabitur. Quamvis etiam ita recte possit intel-

Iob. 2.

Aq. 10.

Luc. 11.

Sap. 12.

Psal. 59.

Psal. 43.

Ecc. 10.

Philip. 4.

Iob. 36.

Luc. 14.

ligi,

Act. 9.

ligi, quod nonnunquam illi ipsi, qui merito suæ elationis à Domino fuerant dejecti, denuo miserante illo ad humilitatis gratiam redeant, sicque merito devotæ humilitatis erigantur ad gloriam. Denique Saulus ad superbiam de sede doctrinæ legalis depositus est, sed mox ob humilitatis subjectionem ad evangelizandam Christi fidem levatus.

Esurientes implevit bonis, & divites dimisit inanes. Qui æterna perfectè nunc esuriant, atque ad hæc appetenda infatigabili operum justorum instantia certare non desistunt, fatiabuntur utique cum sui redemptoris gloria quam desiderabant, apparuerit. At quicunque cœlestibus divitiis terrenas præponere gaudent, hi nimirum tempore ultimæ discretionis inanes totius beatitudinis dimituntur à Domino, ideoque cum diabolo perennis miseræ pœnæ plectuntur. Quod etiam in hac vita ex parte non minima videmus impleri, ut & humiles videlicet supernæ bonitatis alimoniis replentur, virtutumque cœlestium largitate discant: & qui vel de terrenis divitiis gloriantes superbiunt, vel de opibus se honorum operum quasi hæc per se habeant, extollunt, intus à lumine veritatis inanescent. Singulis autem his versiculis, quos de diverso superbiorum atque humilium statu beata Maria protulit, adjungendum est quod præmisit, *A progenie in progenies*: quia nimirum per omne labentis sæculi tempus creator justus ac misericors & superbis resistere, & humilibus dare gratiam consuevit. Unde bene post generalem divinæ pietatis & iustitiæ commemorationem, ad specialem novæ incarnationis dispensationem, qua mundum redimere dignatus est, confessionis suæ verba convertit, dicens:

Iacob. 4. 1. Pet. 5.

Suscipit Israel puerum suum, memorari misericordie sue. Israel quippe vir videns Deum interpretatur. Quo nomine omnis redemptorum hominum coetus designatur, propter quos ut Deum videre valeant, ipse Deus homo visibilis inter homines apparuit. Qui suscepit Israel quasi medicus agrum quem curaret, quali rex populum, quem ab hostium incurfione defenderet, imò hoste prostrato liberum redderet, ac secum perpetuo regnare donaret. Et bene addidit, *Puerum suum*, videlicet humilem obedientemque significans: quia non nisi per virtutem humilitatis, quis ad sortem potest redemptionis attingere. Unde & Dominus ait: *Nisi conversi fueritis, & efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum cœlorum.* Bene quoque subjungit: *Memorari misericordie sue*, quia quod Deus hominem ut redimeret, assumpsit, non humanæ meritum conditionis, sed divinæ donum pietatis exitit, quid enim post culpam prævaricationis, nisi justam conditoris iram meruimus? Unde restat, ut quotquot ad salutem vitamque recuperamus æternam, non hoc nobis, sed ejus gratiæ tribuamus, cui dictum est, *In ira misericordiæ memor eris.*

Matt. 18.

Sicut locutus est ad patres nostros, Abraham & semini ejus in secula. Patrum memoriam faciens beata Maria, rectè Abraham nominatim exprimit: quia etsi multi patres ac sancti Dominicæ incarnationi testimonium mysticè protulerunt, ipsi tamen primò manifestè sunt ejusdem incarnationis, ac nostræ redemptionis arcana prædicta: ipsi specialiter dictum est, *Atque in te benedicentur universæ cognationes terræ.* Quod ad Dominum Salvatorem pertinere nullus fidelium dubitat, qui ad dandam nobis benedictionem perpetuam, de stirpe Abrahamæ ad nos venire dignatus est. Semen autem Abrahamæ non illos tantum dicit electos, qui ex Abrahamæ progenie sunt corporaliter editi, verum etiam nos qui de gentibus ad Christum congregati, illis fidei societate patribus copulamur, à quibus profapia carnalis origine longè segregamur. Et nos enim semen ac filii sumus Abrahamæ, cum sacramentis nostri redemptoris, qui de genere Abrahamæ carnem assumpsit, renascimur. Nos sumus filii Abrahamæ, cum illum videre solerti intentione quaerimus, cuius diem ipse Abraham exultavit ut videret: & vidit, & gavisus est. Hinc autem Apostolus ait: *Si autem vos Christi, ergo semen Abrahamæ estis, secundum promissionem hæredes.* Rectè autem in conclusione subjungitur: *In secula*: quia nimirum præfata promissio supernæ hereditatis nullo unquam sine claudetur. Nam & usque in finè

Abac. 3.

Galat. 3.

Joan. 8. Galat. 3.

sæculi hujus non deerunt, qui in Christum credendo semen fiant Abrahamæ, & futuræ beatitudinis eidem semini manebit gloria perennis. Unde nos necesse est, fratres charissimi, quibus æterna merces à Domino promittitur, indefesso nisu mentis pro ejus perceptione lucari. Oportet enim ut pro obtinendo bono, quod sine fine cupimus habere, sine ulla intermissione donec accipiamus, certare curemus. Verba igitur Evangelicæ lectionis frequenti meditatione revolvamus, exempla beatæ Dei genitricis Mariæ semper animo retineamus, ut in conspectu Dei humiles inventi, & proximis quoque honore debito submissi mereamur unâ cum ipsa perpetuò sublimari. Studemus sollicitè ne nos laudantium indebitè favor extollat, cum illam videamus inter verba veræ laudationis inconcussam humilitatis tenuisse constantiam. Si immoderatus temporalium rerum nos appetitus delectat, reminiscamur, quia iudex noster *divites dimittit inanes*: si temporalis afflictio fortè mentem conturbat, recogitemus, quia & humiles exultat. Nunquam de impetranda admittorum venia desperemus, quia misericordia ejus à progenie in progenies timentibus eum. Nulli inter mala quæ fecit gravior impœnitenti culpa surripiat, quia *Deus superbis resistit*, eosque à beatorum sorte secernens, per varia pœnarum loca pro peccatorum varietate dispergit. Fit autem largiente Domino, ut si beatæ Mariæ semper actus & dicta recolamus, semper in nobis & observantia castitatis, & virtutis opera pertereant. Nam & optimus ac saluberrimus in sancta Ecclesia mos inolevit, ut hymnus ipsius quotidie cum psalmodia vespertinæ laudis ab omnibus canatur, quatenus ex hoc animos fidelium & frequentior Dominicæ incarnationis memoria ad affectum devotionis accendat, & recogitata sæpius exempla genitricis in virtutum soliditate confirmet. Et hoc opportunè ad vespèras fieri complacuit, ut videlicet fatigata per diem & distenta diversis cogitationibus mens nostra, incumbente tempore quietus ad unionem se suæ considerationis colligeret: jamque salubriter admonita quicquid superfluum vel nocivum diurna negatione contraxisset, totum hoc nocturnis precibus denuò ac lachrymis ex tempore munderet. Verum nos quia in longum duximus sermonem, jam conversi ad Dominum clementiam ipsius postulemus, ut & memoriam beatæ Mariæ congruis veneremur officiis, & ad celebranda Dominicæ nativitatis solennia purioribus animis venire mereamur, adjuvante ipso ad facienda opera spiritalia, & ad percipienda dona cœlestia desiderium nostrum, qui pro nobis incarnari, atque inter homines vivendi formam dare voluit unigenitum suum Jesum Christum Dominum nostrum, cum quo vivit & regnat Deus in unitate Spiritus sancti per omnia secula seculorum, Amen.

IN VIGILIIS APOSTOLORUM Petri & Pauli. Joan. ultimo.

In illo tempore dixit Iesus Petro: Simon Ioannis diligis me plus his? Et reliqua.

BEATÆ PRESBYTERI DE EADEM LECTIO.

Virtutem nobis perfectæ dilectionis præfens sancti Evangelii lectio commendat. Perfecta etenim dilectio est, qua Deum *ex toto corde, tota anima, tota virtute, proximum autem tanquam nosmetipsum diligere jubemur.* Et neutra harum dilectio sine altera valet esse perfecta: quia nec Deus verè sine proximo, nec sine Deo verè potest proximus amari. Unde Dominus totiens interrogato Petro, an se diligeret, & illo respondente, quod eum ipso teste diligeret, adjugebat per hægula, ita concludens: *Pasce oves meas, live agnos meos.* Ac si apertè diceret: *Hæc sola & vera est probatio integri in Deum amoris, si erga fratres studueris curam solliciti exercere laboris.* Nam quicunque fratri opus pietatis quod valet, impendere negligit, minus iusto

Deut. 6. Matt. 22.

se conditorem diligere offendit, cuius mandatam in sustentanda proximi necessitate contemnit. Quæ profectò charitas, quoniam sine divinæ gratia in inspirationis minime possit haberi, tacite quodammodo Dominus insinuat, qui Petrum de illa interrogans, Simonem cum Joannis, quod nusquam aliàs, cognominat. *Simon, inquit, Joannis diligis me plus hu?* Ubi quamvis simpliciter mentio facta terreai parentis ejus possit intelligi, non tamen ab re est, si quis nomine Joannis donum supernæ generationis mysticè indicatum velit accipere, de quo Apostolus Joannes admonendo testatur: *Charissimi, diligamus invicem, quoniam charitas ex Deo est: & omnis qui diligit, ex Deo natus est, & cognoscit Deum.* Simon namque obediens: Joannes dicitur Dei gratia. Et propterea rectè primus Apostolorum, cum de amore suo requiritur, Simon Joannis, id est, obediens Dei gratia vocatur, ut liquidò cunctis ostendatur, hoc quod majore præ cæteris obedientia Domini jussis obsequitur, quod ardentiori illum charitate amplectitur, non humani meriti, sed muneris esse divini. Unde & Apostolus Paulus eadem gratia confortatus aiebat, *quia charitas Dei diffusa est in cordibus nostris, per spiritum sanctum qui datus est nobis.* Qui ergo cæteris fragrantius Dominum amare probatur, filius Joannis cognominatur: quia nimirum virtus ejusdem amoris non nisi per gratiam spiritus percipitur. qui tamen ipse (notandum) quàm cautè & circumspicè testimonium reddat suo amatori, cum Domino sciscitante an se plus aliis diligeret, non est ausus respondere, *Tu scis quia amo te plus his:* sed temperata ac simplici voce, *Etiã, inquit, Domine, tu scis quia amo te.* Quod est aperte dicere: Scio quidem, quia ipse te, ut tu melius nosti, integro corde diligo: quantum verò te alii diligant, mihi quidem ignotum, sed tibi omnia sunt nota. Cujus cautela responsionis nostræ profectò est institutio locutionis simul & cogitationis, ut videlicet ejus exemplo discamus minus de nostræ conscientie puritate præsumere, minus temerè de fraternæ conscientie occultis scrutari, in dubiis maxime rebus, & quæ qua intentione vel necessitate gerantur, inspicere requirimus. Nam de apertis fratrum erratibus, non solum potestatem, sed & præceptum judicandi ut corrigantur habemus, dicente Domino: *Si peccaverit frater tuus, increpa illum: & si penitentiam egerit, dimitte illi.* Ambigua autem eorum gesta, & quæ in quamlibet partem interpretari possunt, divino potius examine reservare jubemur. Dicit namque Apostolus: *Nolite ante tempus judicare, quoad usque veniat Dominus, qui & illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium.* Siquidem & ipse Petrus idcirco se in hac Dominica interrogatione cautius respondendo cohibeat, quia meminuit se eidem imminere te ejus passione plus sibi constantiæ tribuisse, quàm haberet: spondendo videlicet esse paratum, & in carcerem & in mortem ire cum illo, qui necdum erat idoneus instante periculo saltem confiteri, quia nosset illum, vel quia fuisset aliquando cum illo. Instructus ergo periculo priorè cautius loqui cum Dño, quem benè dederat humanæ conscientie statum melius nosse, quàm ipsa se conscientia ullatenus nosse sufficeret. De frateri quidem cordis occultis nil profertis audeat definire: de sui autem anoris integritate non suimet solius, sed & ipsius qui interrogabat, Domini testimonium pandit etiam inquiring: *Domine tu scis quia amo te.* O quàm felix, & pura conscientia, quæ conditori suo, cuius nuda oculis & aperta omnia novit, dicere non metuit, *Domine tu scis quia amo te.* Quam casta & sancta anima, quæ & suam cogitationem Domino patere non dubitat, & se nil aliud quam ea quæ Dñus approbat, cogitare non ignorat. Unde benè in Apocalypsi sanctorum corda phialis aureis comparantur, dicente Joanne: *Et habebant singuli citharas, & phialas aureas plenas odoramentorum, quæ sunt orationes sanctorum.* Citharas quippe aureas habent electi, quia omnis eorum sermo, omne quod de illorum actibus ad noticiam proximorum fama vulgante perfonuerit, pura dilectionis luce rutilum apparet. Phialas quoque habent aureas, quæ sunt vasa patula amplitudine diffusa, quia corda sua quo verius solo ejusdem dilectionis sentiunt igne splendescere, eò latius hac divinis gaudent pandere

conspicibus. Unde rectè subjungitur: *Plenas odoramentorum, quæ sunt orationes sanctorum.* Phialæ namque aureæ odoramentorum plenitudine redundant, cum fulgida charitate iustorum præcordia, virtutum quoque spiritualium opinione proximis innotescunt. Et pulchre ipse qui hæc videbat Joannes interpretando subdidit: *Quæ sunt orationes sanctorum.* Odoramenta etenim phialarum sunt orationes sanctorum: quia quicquid boni operantur aut dicunt, qui simplici intentione Deo deserviunt, totum hoc profectò vicem pro eis orationis adimplet, quando devotionem mentis eorum divinis commendat aspectibus. Neque aliter verò Apostolicum illud præceptum quo ait: *Sine intermissione orate,* perficere valeamus, nisi omnes actus, sermones, cogitatus, ipsa etiam silentia nostra ita Dño donante dirigamus, ut singula hæc cum timoris illius respectu temperentur, cuncta perpetuè nostra saluti proficua reddantur. Provida autem pietate Dñus, tertio Petrum an se diligat, interrogat, ut ipsa trina confessione vincula, quæ illum ter negando ligaverant, abfolvar: & quotiens tertius ejus passione, quòd eum nosset, negaverat, totiens ejus resurrectione recreatus, quòd illum toto amere corde testetur. Provida dispensatione tertio contenti amorem, tertio æque pascendas suas oves commendat: quia decebat, ut quotiens in pastoris fide titubaverat, totiens cum renovata fide pastoris membra quoque ejusdem pastoris iubeatur curare. Quòd enim hic dicit ei, *Pasce oves meas,* hoc est utique quòd ei ante passionem apertius dixerat: *Ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua: & tu aliquando conversus, confirma fratres tuos.* Pascere ergo oves Christi est credentes Christo, ne à fide deficiant, confirmare, & ut in fide magis magisque proficiant, instanter operam dare. Quamvis solertius intuendum, quòd eadem passio gregis Dominici non uniformi, sed multimoda est sollicitudine gerenda. Nam & terrena subsidia necesse est, ut subditis rector ne desint diligenter prævideat, & exempla virtutis simul cum verbo prædicationis eisdem sollicitus impendat: & si quos aut spiritualibus, aut etiam communibus eorum commodis adversantes deprehenderit, horum violentiæ quantum valet obstitat: ipsos quoque cum forte erraverint subiectos, juxta Psalmistæ vocem: *corripiat iustus in misericordia & increpet,* neque oleo noxiæ confessionis eorum corda demulceat. Et hoc enim ad pii pastoris officii pertinet. Nam qui subditorum errata corrigere, & vulnera in eis peccatorum in quantum sufficit curare neglexerit, inter pastores ovillum Christi qua frôte se annumerare præsumit? Sed & hoc pastoris est fixo corde tenendum, ut eos quibus præest, non quasi suos proprios, sed ut Domini sui gregem tractare meminerit, juxta illud quòd Petro dicitur: *Si diligi me, pasce oves meas.* Meas, inquit, non tuas. Meas tibi oves commendatas scito, & has quasi meas regere, si me perfecte amas, recole: ut meam videlicet in eis gloriam, meum dominium, mea lucra, non tua propria quæras. Sunt enim qui oves Christi non amore Christi, sed suæ vel gloriæ, vel dominationis, vel quæstus gratia pascunt. Quorum multitudinem dolens Apostolus Paulus, ait Philippensibus: *Spero autem in Domino Iesu Timotheum me cum mittere ad vos, ut ego bono animo sim, cognitus quæ circa vos sunt. Neminem enim habeo tam unanimem, qui sincera affectione pro vobis sollicitus sit.* Omnes enim quæ sua sunt querunt, non quæ Iesu Christi. Unde Dominus in Evangelio tales non pastores, sed mercenarios potius vocat dicens: *Quia lupus veniens mercenarius fugit, quia mercenarius est, & non pertinet ad eum de ovibus. Veri autem pastoris, & cui sincera est cura de ovibus evidè ac speciale indicium est, cum quisquis non solum commodis omnibus vitæ temporalis carere, sed ipsam quoque vitam pro grege Christi ponere in promptu habet. Unde nunc ipse postquam pascendas oves suas Petro, hoc est, plebes docendas gubernandas que commisit, subsequenter addidit, dicens: *Amen, amen dico tibi, cum esses junior, cingebas te, & ambulabas ubi volebas, cum autè senueris, extendes manus tuas, & alius te cingat, & ducet quo tu non vis.* In extensione etenim manuum positionem membrorum ejus, qua cruci erat aptatus insinuat: in cingitione alterius, impositionem vinculorum quibus à persecutione arcèdus*

1. Joan. 4.

Rom. 5.

Matt. 18.

1. Cor. 4.

Apo. 4.

1. Tim. 5.

Luc. 22.

Psal. 140.

Joan. 21.

Philip. 2.

Joan. 10.

Joan. 21.

erat, exprimitur in ductu quò nollet, ipsam mortis ac passionis acerbiter indicat, quam corporalis ejus infirmitas horrebat, cujus animi firmitas spiritalis etiam adversa pro Domino lætabatur cuncta suffere. Neque enim voluntatem suam, sed voluntatem quærebat ejus qui misit eum Christi Præmissa igitur Dominus ovium suarum passione, adjungit mox eidem primò pastorum etiam passionis suæ triumphum: *Extendes, inquit, manus tuas, & alius te cinget & duces quò non vis.* Ac si patenter dicat: *Quanta me charitate diligas, hinc liquidò probabis, cum pro parvulorum meorum vita usque ad mortem certo perveneris: & ut illi in corpore possint pariter & mente salvari, ipse tormenta corporis omnia, quæ adversarium infligere liber fortis mentis constantia toleraveris. Quod ipse quoque Evangelista subsequenter insinuat, cum ait:*

Hoc autem dixit, significans qua morte clarificaturus esset Deum. Clarificavit quippe Petrus morte sua Deum, quando hoc indicio cunctis quantum Deus esse colendus, amandusque monstravit, dum ipse data optione mallet crucis subire tormentum, quam à celestis verbi prædicatione cessare. Qui, notandum, quòd non solum morte, sed & vita & passionibus quæ mortem præcesserant, Deum clarificavit. Clarificavit namque vita Deum, qui per omnia quæ gessit non suam propriam, sed conditoris sui voluntatem laudesque quærebat. Clarificavit & passionibus, quem à propositis superni amoris obsequiis nulla perfectionum valuit revocare pressura. Verum quia cum memoria beati Petri etiam coapostoli ejus Pauli hodie natalia celebramus, videamus fratres charissimè, utrum & ipse vel vita, vel passionibus, vel morte clarificaverit Deum. Clarificavit utique & ipse. Testatur enim Lucas Evangelista, qui librum Actuum Apostolorum maxima ex parte, agones ipsius & labores pro Christo describendo complevit: restatur hoc & ipse qui opus scriptorum suorum quod quatuordecim epistolis conclusit, solo, ut ita dixerim, Christi odore respersit. Quicquid enim ibi legeris, aut fidei arcana revelat, aut bonorum operum fructus ostendit, aut celestis regni gaudia promittit, aut quid ipse tribulationum hic prædicans sustinerit pandit, aut quid inter tribulationes divinæ consolationis acceperit, refert, aut generali exhortatione, quòd omnibus qui pie volunt vivere in Christo, persecutiones deesse non possunt, insinuat. Testatur quantum vita sua Deum clarificaverit, cum in vinculis positus, & appropinquans passioni, Timotheo per epistolam exemplum sui operis proponit, dicens: *Bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi.* Monstravit quali morte clarificaturus esset Deum, cum præmisit: *Ego enim jam innoxior, & tempus resolutionis meæ instat.* O quam pretiosa in conspectu Domini mors sancti illius, qui aperitissimè noverat, qui libera voce prædixerat, se occidi pro Domino, non aliud esse quam gratissimam Deo, mundissimamque hostiam offerri. Clarificavit ergo & Paulus Deum, clarificaverunt & ceteri Apostoli, qui & ipsi puro corde Christum diligebant, ipsi sincera intentione oves Christi curabant. Quod enim Petro dictum est: *Pasce oves meas,* omnibus utique dictum est. Hoc namque erant ceteri Apostoli quòd fuit Petrus, sed primatus Petro datur, ut unitas Ecclesiæ commendetur. Pastores sunt omnes, sed grex unus ostenditur, qui & ab Apostolis omnibus tunc unanimi consensione pascebatur, & deinceps à successoribus eorum communi cura pascitur: quorum plurimi conditorem suam morte, omnes autem vita sua clarificare probantur. Non solum autem maxima illa Ecclesiæ luminaria, sed & reliqua electorum turba, vel vivendo, vel moriendo Deum suo quique tempore clarificat. Quorum vestigia nos quoque fratres mei, nostro tempore sequi oportet, & vitæ videlicet nostræ ordinem ad exempla bonorum dirigendo, & in proposita vitæ rectitudine ad mortem usque persistendo, ut loci conversationis eorum existentis, loci etiam remunerationis mereamur effici. Hoc autem ita perficemus, si juxta hujus sacratissimæ lectionis tenorem, & Redemptorem nostrum debito affectu complectimur, & erga proximum salutem fraterna sollicitudine vigilamus, ipso opitulante quæ hæc &

2. Tim. 2.

2. Tim. 4.

Ibidem.

I. Cor. 2.

Esa. 64.

Ibidem.

Psal. 81.

Ibid. 113.

nos facere jubet, & se facta remunerare pollicetur, Jesu Christo Domino nostro, qui vivit & regnat cum Patre in unitate Spiritus sancti Deus, per omnia secula seculorum, Amen.

IN DIE SANCTO. MATTH. XVI.

Marci 8. Lucæ 9.

In illo tempore, venit Jesus in partes Casarea Philippi, & interrogavit discipulos suos, dicens: Quem dicunt homines esse filium hominis? Et reliqua.

BEDÆ PRESBYTERI DE EADEM LECTIONE.

LECTIO sancti Evangelii, quam modò fratres audistis, tanto intentius cogitanda, ac sine oblivione est jugiter retinenda, quanto constat quia magnam nobis fidei perfectionem commendat, magnum ejusdem perfectæ fidei contra omnia tentamenta robur æquè demonstrat. Si enim scire volumus, quomodo in Christum credi oporteat, quid lucidius eo quod ait ad eum Petrus: *Tu es Christus filius Dei vivi.* Rursus si audire delectat quantum hæc fides valeat, quid apertius eo quod ait Dominus de Ecclesia quæ super eum ædificanda erat: *Et portæ inferi non prevalebunt adversus eam.* Sed hæc suis in locis plenius exponuntur. Nunc autem revertentes ad explanandam ex ordine lectionem Dominicam, primò videamus de loco in quo habita memoratur.

Venit, inquit, Jesus in partes Casarea Philippi. Philippus, ut Lucas testatur, erat tetrarcha Ituræ & Traconitidis regionis. Hic erat statuens civitatem in loco ubi Jordanis ad radices oritur Libani montis, & est terminus Judææ contra Septentrionem, appellavit eam Casaream Philippi, in memoriam videlicet sui nominis, pariterque honorem Tiberii Cæsaris, sub quo ipse regnabat.

In cuius partes veniens Jesus, interrogabat discipulos suos, dicens: Quem dicunt homines esse filium hominis? Non autem quali nesciens sententiam de se vel discipulorum, vel extraneorum inquit: sed ideò discipulos quid de se sentiant, interrogat: ut confessionem rectæ fidei illorum digna mercede remuneret. Nam sicut interrogatis generaliter omnibus Petrus respondit unus pro omnibus, ita quòd Petro Dominus respondit, in Petro omnibus respondit. Ideò quid alii de se sentiant inquit, ut expostis primò sententiis certantium, discipuli probarentur veritatem suæ confessionis non de opinione vulgata, sed de ipso percepisse Dominicæ revelationis arcano. *Quem, inquit, dicunt homines esse filium hominis?* Pulchrè homines appellat eos, qui de filio hominis tantum loqui noverant, quia divinitatis ejus arcana nesciebant, Nam qui divinitatis ejus mytheria capere norunt, meritò supra homines esse dicuntur, Apostolo attestante, qui ait: *Quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ preparavit Deus diligentiibus se.* Qui cum hæc de hominibus, hoc est, humana solum sapientibus corde, aure & oculo præmitteret, mox de se ac de suis similibus, qui generalem humanitatis scientiam transcenderant, adjecit: *Nobis autem revelavit Deus per spiritum suum.* Cui simile quòd hic Dominus cum interrogasset discipulos, quem eum dicerent homines esse, & illi diversas diversorum opiniones præmisissent, dicit illis:

Vos autem quem me esse dicitis? Quasi ab hominum generalitate illos sequestrans, & deos ac Dei filios per adaptionem factos insinuans, juxta illud Psalmista: Ego dixi, divi estis, & filii excelsi omnes.

Respondens Simon Petrus, dixit: Tu es Christus filius Dei vivi. Deum vivum appellat, ad distinctionem falsorum deorum, quos vario delusa errore gentilitas, vel de mortuis sibi hominibus instituit, vel majori dementia de insensibili materia quos adoraret, creavit, de quibus canitur in Psalmo: *Simulachrum gentium argentum & aurum, opera manuum hominum. Os habent & non loquuntur, & cetera.* Notet autem dilectio vestra, quam miranda distinctione sit

factum, ut cum de utraque ejusdem Domini & Salvatoris nostri natura ab ipso Domino, & a fidei ejus discipulo esset proferenda sententia, Dominus ipse humilitatem assumptæ humanitatis profiteretur, discipulus excellenti in divini æternitatis ostendit. Dominus de se quod minus est, discipulus de Domino intimat quod majus est: Dominus de se quod factus est propter nos, discipulus declarat de Domino, quia ipse est qui fecit nos. Sic & in Evangelio Dominus multo crebrius se filium hominis, quam filium Dei appellare consuevit, ut nos admoveat dispensationis quam pro nobis suscepit. Sed nos necesse est tanto humiliter divinitatis ejus alta venerari, quanto illum meminimus pro nostra exaltatione ad humanitatis infima descendisse. Si enim inter sacramenta incarnationis ejus quibus redempti sumus, potentiam divinitatis qua creati sumus, pia semper mente recolimus, fit ut ipsi quoque cum Petro supernæ beatitudinis mercede donemur. Nam confitente illo Christum filium Dei vivi, videamus quid sequitur:

Respondens autem Iesus dixit: Beatus es Simon Bar Iona. Constat ergo, quia post veram Christi confessionem, veræ beatitudinis præmia restant. Sed intueamur attentè, quale quantumve sit nomen illud, quo perfectum sui nominis confesorem glorificat: ut hujus etiam nos veraciter eum confitendo mereamur esse consortes. *Beatus es, inquit, Simon Bar Iona.* Bar Iona Syriacè, Latine dicitur filius columbæ. Filius autem columbæ rectè vocatur Apostolus Petrus: quia videlicet columba multum simplex est animal, & ipse prudenti ac pia simplicitate Dominum sequebatur, memor illius præcepti, quod cum suis condiscipulis ab eodem magistro simplicitatis ac veritatis accepit: *Estote prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columba.* Vel certè, quia Spiritus sanctus super Dominum in columbæ specie descendit, rectè filius columbæ nuncupatur, qui spiritali gratia plenus extitisse monstratur. Et iusta laude dilectorem confessorumque suum Dominus remunerat, cum eum sancti Spiritus filium esse testatur, à quo ipse filius Dei vivi asseveratur: quamvis hoc ipsum multum diffimiliter fieri, nullus fidelium dubitat. Dominus enim Christus filius Dei per naturam, Petrus sicut & ceteri electi, filius est sancti Spiritus per gratiam. Christus filius Dei vivi, quia de ipso natus est: Petrus filius Spiritus sancti, quia de ipso renatus est. Christus filius Dei ante tempora, ipse est enim Dei virtus & Dei sapientia quæ dicit: *Dominus possedit me ab initio viarum suarum, antequam quicquam faceret à principio.* Petrus filius Spiritus sancti ex eo tempore, quo ab ipso illuminatus gratiam divinæ cognitionis accepit. Et quia una voluntas, eadem est operatio sanctæ Trinitatis, rectè cum dixit: *Beatus es Simon Bar Iona,* id est, filius gratiæ spiritalis, protinus adjunxit:

Quia caro & sanguis non revelavit tibi, sed pater meus qui in celo est. Pater quippe filio columbæ revelavit: quia una est gratia Patris & Spiritus sancti, eadem quoque & Filii, quod facillimis sacræ Scripturæ probabitur exemplis. Dicit namque de Patre Apostolus: *Misit Deus Spiritum Filii sui in corda nostra.* Dicit ipse Filius de Spiritu sancto: *Cum autem venerit paracletus, quem ego mitto vobis à Patre* Dicit de Spiritu sancto Apostolus: *Hæc autem omnia operatur unus atque idem spiritus, dividens singulis prout vult.* Pater ergo mittit Spiritum, Filius mittit Spiritum: Spiritus ipse ubi vult spirat, quia profectò, ut diximus, una est voluntas & operatio Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Et propterea convenienter dicitur, quia Pater qui in celis est, revelaverit filio columbæ mysterium fidei, quod ei caro & sanguis revelare nequibat. Caro autem & sanguis rectè intelliguntur homines sapientia carnis inflati, columbinæ simplicitatis nescii, ideoque à sapientia Spiritus omnimodis averfi, de quibus supra dictum est, quia Christum non intelligentes, alii Ioannem Baptistam: alii Heliam, alii verò Ieremiam, aut unum ex prophetis esse dicerent. De quibus dicit Apostolus: *Carnalis autem homo non percipit ea, quæ sunt Spiritus Dei.* Sequitur:

Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam. Petrus qui Simon antea dicebatur, ob fortitudinem fidei, & confessionis suæ constantiam, à Do-

mino Petri nomen accepit: quia videlicet illi firma ac tenaci mente adhasit. de quo scriptum est: *Petra autem erat Christus.* Et supra hanc petram, id est, super Dominum Salvatorem, qui fidei suo cognitori, amatori, confessori participium sui nominis donavit, ut videlicet à petra Petrus vocaretur: supra quam ædificatur Ecclesiæ, quia non nisi per fidem & dilectionem Christi, per susceptionem sacramentorum Christi, per observantiam mandatorum Christi, ad sortem electorum & æternam pertingitur vitam, Apostolo attestante, qui ait: *Fundamentum enim aliud nemo potest ponere præter id, quod positum est, quod est Christus Iesus.*

Et porta inferi non prevalebunt adversus eam. Porta inferi doctrinæ sunt nequam, quæ seducendo imprudentes ad inferos trahunt. Porta quoque inferi tormenta & blandimenta sunt persecutorum, quæ infirmos quosque deterrendo vel emolliendo à stabilitate fidei introitum eis æternæ mortis aperient. Sed & prava fidelium opera, inceptaque colloquia porta utriusque sunt inferi, in quantum suis vel fautoribus, vel sequacibus iter perditionis ostendunt. Nam & fides si non habeat opera, mortua est in semetipso: & corruptum bonos mores colloquia mala. Multa sunt itaque porta inferi, sed harum nulla Ecclesiæ, quæ supra petram fundata est, prævalet: quia qui fidem Christi intimo cordis amore perceperit, omne quicquid exterius periculi tentantis ingruerit, facillimè contemnit. At quicumque credentium fidem vel opere, vel negatione depravatus prodiderit, non hic supra petram Domino cooperante domum suæ professionis ædificasse, sed juxta alterius loci parabolam, super arenam sine fundamento posuisse credendus est: hoc est, non simplici ac vera intentione Christum sequi, sed terrenam quamlibet fragilemque ob causam habitum prædidisse Christiani. Sequitur:

Et tibi dabo claves regni cælorum. Qui regem cælorum majori præ cæteris devotione confessus est, merito præ cæteris ipse collatis clavibus regni cælestis donatus est, ut constaret omnibus, quia absque ea confessione & fide regnum cælorum nullus posset intrare. Claves autem regni cælorum ipsam discernendi scientiam potentiamque nominat, qua dignos recipere in regnum, indignos secludere deberet à regno.

Et quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in celo: & quodcumque solveris super terram, erit solutum & in celo. Quæ solvendi atque ligandi potestas, quamvis soli Petro videatur à Domino data, absque ulla tamen dubitate noscendum est, quia & cæteris Apostolis datur ipso teste, qui post passionis resurrectionisque suæ triumphum, apprensus eis insufflavit, & dixit eis: *Accipite Spiritum sanctum. Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta sunt.* Necnon etiam nunc in Episcopis ac presbyteris omni Ecclesiæ officium idem committitur, ut videlicet agnitis peccantium causis, quoscunque humiles ac verè penitentes aspexerit, hos jam à timore perpetuæ mortis miserans absolvat: quos verò in peccatis qui egerint persistere cognoverit, illos perennibus suppliciis obligandos insinuet. Unde alias Dominus de correpto semel & iterum, ac tertio, sed non penitente fratre præcipit, dicens: *Si autem Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus.* Et ne leve quisquam putaret Ecclesiæ iudicio condemnari, mox terribiliter adjunxit: *A mendico vobis, quæcumque ligaveris super terram, erunt ligata & in celo: & quæcumque solveris super terram, erunt soluta & in celo.* Omni igitur electorum Ecclesiæ juxta modum culpæ vel penitentia ligandi ac solvendi datur auctoritas. Sed ideo beatus Petrus qui Christum vera fide confessus, verò est amore secutus, specialiter claves regni cælorum, & principatum iudiciariæ potestatis accepit, ut omnes per orbem credentes intelligant, quia quicumque ab unitate fidei vel societatis illius quolibet modo semet ipsos segregant, tales nec vinculis peccatorum absolvi, nec janua possint regni cælestis ingredi. Unde nos necesse est tota intentione, fides charissimæ, & fidei quam docuit, sacramenta discere, & congruentia fidei opera demonstrare. Necesse est omni vigilantia multiplices sub-

Ibid. 10.

2. Cor. 3.

Iacob. 2.

1. Cor. 15

Matt. 7.

Matt. 10.

Matt. 3.

Marc. 1.

Luc. 3.

Ioan. 1.

Prov. 8.

Galat. 4.

Ioan. 15.

1. Cor. 12.

1. Ioan. 3.

1. Cor. 2.

Ioan. 20.

Matt. 18.

Ibidem

tiles-

psal. 9. tilesque portarum inferi cavere infidias, quatenus juxta Psalmistæ vocem, de his adjuvante Domino eripi, atque ad annunciandas ejus laudes, portas filia Sion, hoc est gaudia supernæ civitatis mereamur intrare. Nec sufficere nobis ad salutem arbitremur, si turbis negligentium, vel quorumlibet indoctorum fide vel actibus adæquamur, quibus in litteris sacris unica est credendi pariter & vivendi regula præscripta: sed quotiescunque nobis errantium ingeruntur exempla, nos confestim avertentes oculos mentis nostræ ne videant vanitatem, magis quid veritas ipsa decernit, sedulo corde scrutemur: sequentes exemplum beati Petri, qui spiritus errantium sectis, veræ fidei arcanum quod cognoverat, in dubia oris confessione protulit, in superabili cordis cura servavit. Nam de fiducia confessionis hoc loco cognovimus, de virtute autem unice in Christum dilectionis ipse alibi testatur: Qui cum discederent ab eo quidam discipulorum ejus, diceretque ille ad duodecim: *Nunquid & vos vultis abire? Respondit ei Petrus, dicens: Domine, ad quem ibimus? Verba vitæ æternæ habes, & nos cognovimus & credimus, quia tu es Christus filius Dei.* Hujus ergo fratres mei, pro modulo nostro exemplum si imitari satagimus, & nos cum illo beati & appellari & esse valebimus: nobis quoque Simonis. hoc est, obedientis Christo, nomen congruet, nosque propter simplicitatem fidei non fictæ, acceptamque à Domino gratiam, virtutum filij columbæ vocabimur, congaudensque ipse spiritualibus animæ nostræ profectibus dicit: *Quam pulchra es amica mea, quam pulchra es, oculi tui columbarum.* Sicque fit, ut nobis supra petram fidei, aurum, argentum, lapides pretiosos, hoc est perfectæ virtutum opera constructentibus, nil tribulationum ignis detrimenti adferat, nulli tentationum turbines prævaleant: quin potius adversitatibus probati, accipiamus coronam vitæ, quam ipse nobis ante secula promisit, qui vivit & regnat Deus cum Patre in unitate Spiritus sancti, per omnia sæcula sæculorum, Amen.

IN NATALI BEATÆ MARIÆ
Magdalenz, Luca 17.

In illo tempore, rogabat Jesum quidam Phariseus, ut manducaret cum illo. Et ingressus domum Pharisei, discubuit. Et ecce mulier que erat in civitate peccatrix, ut cognovit quod accubuit in domo Pharisei, attulit alabastrum unguenti, Et reliqua.

BEDÆ PRESBYTERI DE EA-
DEM LECTIONE.

LABASTRUM est genus marmoris candidi, varijs coloribus interficiunt, quod ad vasa unguentaria cavare solent, eo quod optime servare incorrupta dicatur. Nascitur circa Thebas Aegyptias & Damascum Syriæ cæteris candidius, probatissimum verò in India. Quidam dicunt hanc eandem non esse mulierem, quæ imminere Dominica passione caput pedesque ejus unguento perfudit: quia hæc lacrymis lavent, & crime pedes terferit, & manifeste peccatrix appelletur: de illa autem nihil tale scriptum ut, nec potuerit statim capite Domini meretrix digna fieri. Verum qui diligentius investigant, inveniunt eandem mulierem, Mariam videlicet Magdalenam, sorem Lazari, sicut Joannes narrat, bis eodem tuncam fuisse obsequio. Semel quidem hoc loco, cum primo accedens eum humilitate & lacrymis, remissionem meruit peccatorum. Nam Joannes hoc, quamvis non ut Lucas, quomodo factum sit, narraverit: tamen ipsam Mariam commendans commemoravit, ubi de requitendo fratre ejus cepit loqui. *Erant autem quidam, inquit, languens Lazarus à Bethania, de castro Maria, & Marthe sororis ejus. Maria autem erat quæ unxit Dominum unguento, & extersit pedes ei capillis suis.* Secundò autem in Bethania, (nam prius in Galilæa factum est) non jam peccatrix, sed casta, sancta, devotaque Christo mulier, non solum pedes, sed & caput ejus unxit: reperitur: quod & regulis allegoria pulcherrimè congruit. Quia & unaquæque fidelis ani-

ma prius ad Domini pedes humiliata, peccatisque absoluta curvatur: dein auferentibus per tempora meritis lætæ fidei, fragrantia Domini quasi caput odore perfundit aromatum, Et ipsa universalis Ecclesia Christi in præsentem quidem incarnationis ejus, quæ pedum nomine designatur, mysteria celebrando, devota redemptori suo reddit obsequia. In futuro autem & humanitatis ejus gloriam, & divinitatis ejus æternitatem, quia caput Christi Deus simul intuendo, perpetuis confessionum laudibus quasi pituitica nardo glorificat, *Attulit ergo, inquit, alabastrum unguenti.*

Et stans retro secus pedes ejus, lacrymis cepit rigare pedes ejus, & capillis capiti sui tergebatur. Et osculabatur pedes ejus, & unguento ungebat. Liqueat omnibus quod illicitis actibus prius mulier intenta, unguentum sibi pro odore suæ carnis adhibuit. Quod ergo sibi turpiter exhibuerat, hoc jam Deo laudabiliter offerebat. Oculis terrena concupierat: sed hos jam per penitentiam contereens flebat: capillos ad compositionem vultus exhibuerat: sed jam capillis lacrymas tergebatur: ore superba dixerat: sed pedes Domini osculans, hoc in redemptoris sui vestigia figebat, quot ergo in se habuit oblectamenta, tot de se invenit holocausta. Convertit ad virtutum numerum, numerum criminum, ut totum serviret Deo in penitentia, quicquid ex se Deum contempserat in culpa.

Videns autem Phariseus, qui vocaverat eum, ait intra se, dicens: Hic si esset propheta, sciret utique quæ & qualis esset mulier quæ tangit eum, quia peccatrix est. Ecce Phariseus veraciter apud se superbus, & fallaciter justus, ægram reprehendit de ægritudine, medicum de subventionem, qui ipse quoque de elationis vulnere agrotabat & ignorabat. Unde necesse temper est, ut cum peccatores quoque conspicimus, nosmetipsos in prius in illorum calamitate desicemus. Quia fortasse in similibus aut lapsi sumus, aut labi possumus, lapsi non sumus. Esti centura magisteri debet semper virtute disciplina vitia persequi, oportet tamen ut sollicitè discernamus, quia distinctionem debemus virtutis compassionem naturæ. Sed jam iste superbus & arrogans qua lenientia convincatur, audiamus.

Duo, inquit, debitorum erant eidem seneratori: unus debebat denarios quingentos, alius quinquaginta. Non habentibus illis unde redderent, donavit utrisque. Quis ergo eum plus diligit? Respondens Simon, dixit: Assumo, quia tibi cui plus donavit. Qua in re notandum est, quia dum sua sententia Phariseus vincitur, quali phreneticus funem portat ex quo ligetur, enumerantur bona peccatricis, enumerantur mala falsi iusti, cum dicitur:

Inveni in domum tuam, aquam pedibus meis non dedisti: hæc autem lacrymis rigavit pedes meos, & ca: illa sus terfit, & cætera. Post enumerationem verò subinfertur sententia.

Propter quod dico tibi: Remittentur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Quid esse dilectionem credimus, nisi ignem? & quid culpas nisi rubiginem? Unde nunc dicitur: *Remittentur ei peccata multa, quia dilexit multum.* Ac si aperte diceretur: Incendit plenè peccati rubiginem, quia ardet validè per amoris ignem. Tanto namque amplius peccati rubigo consumitur, quanto peccatoris cor magno enantatis igne concrematur. Ecce quæ ad medicum venerat ægra, sanata est: sed de salute ejus adhuc alii agrotant, nam requiritur:

Hi ceperunt qui simul discumbant, dicere intra se: Quis est hic, qui etiam peccata dimittit? Sed cœlestis medicus ægros non respicit, quos etiam de medicamento fieri deteriores videt. Eam quam sanaverat, per pietatis suæ potentiam confirmat, dicens:

Fides tua te salvam fecit, vade in pace. Fides etenim salvam fecit, quia hoc quod petiit, posse se accipere non dubitavit: sed ipsam quoque spei certitudinem jam ab illo acceperat, à quo per spem etiam salutem quærebat. In pace autem ire precipitur, ut à veritatis itinere in viam scandali ulterius non deriveret. Hæc historica expositione dicta sunt, nunc mysticè intellectus secreta videamus. Quem namque Phariseus de falsa iustitia præsumens, nisi Judaicum populum, quem peccatrix mulier, sed ad vesti-

1. Cor. 11

gia Domini veniens & plorans, nisi conversam gentilitatem designat? Rogabat autem Pharisæus Dominum, ut manducaret cum illo, quia populus idem quem venientem credere noluit, venturum sperare non desistit: imò votis precatoriis ut veniat optare, dicens: *Excita potentiam tuam, & veni, ut salvos facias nos.* Domino quippe cum Pharisæo manducare, est de credentis populi devotione mentis gaudia suscipere. Unde ipse alibi creditura Samaria discipulis ait: *Ego cibum habeo manducare, quem vos nescitis.* Illisque hæsitantibus quid diceret, exponens, ait: *Meus cibus est, ut faciam voluntatem ejus qui in me misit, ut perficiam opus eius.* Et ingressus, inquit, domum Pharisæi, dis ubi. Domus Pharisæi, ipsa legis prophetarumque custodia est, in qua se populus Judæorum mansionem continuæ conversationis habere gloriabatur. Quam Dominus ingressus est, quia temporaliter in carne apparens, non venit solvere legem aut Prophetas, sed adimplere. Discubuit autem, quia qui in sublimitate suæ majestatis intelligi non poterat, formæ servilis humilitatem qua videri posset, assumpsit. Cognovit itaque mulier quæ erat in civitate peccatrix, quod accubuit in dono Pharisæi: quia gentilitas immunis prius a scitis in seculi conversatione devincta, fama sermonis Apostolici didicit, quod misit Deus filium suum factum ex muliere, factum sub lege, ut eos qui sub lege erant, redimeret. Atque in domo Pharisæi non Pharisæus, sed illa iustificatur, dum populus Judæorum litteram tantum legis, nos autem & gratiam spiritus in lege sequimur. Ille Jesum non esse prophetam, eo quod peccatores recipiat, asimat: nos verò hunc etiam Deum verum, qui peccatores iustificare possit, agnoscimus. *Atulit autem alabastrum unguenti.* Quid in unguento, nisi bonæ odor opinionis exprimitur? Unde & Paulus dicit: *Christi bonus odor sumus Deo in omni loco.* Si igitur recta opera agimus, quibus opinionis bonæ odore Ecclesiam respergamus, quid in Domini corpore nisi unguentum fundimus? sed scus pedes mulier iter. Contra pedes etenim Domini stetitimus, cum in peccatis positi ejus itineribus retinebamur. Sed si ad veram penitentiam post peccata convertimur, jam retro scus pedes stamus, quia ejus vestigia sequimur, quæ impugnabamus. Lacrymis mulier pedes rigat, quod nos quoque veraciter agimus, si quibuslibet ultimis membris Domini per compassionis affectum inclinemur, si sanctis ejus in tribulatione compatimur, si eorum tristitiam nostram putamus. Capillis mulier pedes quos rigaverat, terit: capilli quippe superfluum corpori. Et quid abundans terrena substantia, nisi capillorum speciem tenet? quæ dum ad ulum necessitatis superfluit, etiam absilla non sentit. Capillis ergo pedes Domini tergitur, quando sanctis ejus, quibus ex charitate compatimur, etiam ex his quæ nobis superfluum, miseremur, quatenus sic mens per compassionem doleat, ut etiam manus larga affectum doloris ostendat. Osculatur mulier pedes quos tergit, quod nos quoque plene agimus, si studiosè diligimus quos ex largitate continemus, ne gravis nobis sit necessitas proximi, ne ipsa ejus indigentia quæ sustentatur, fiat onerosa: & cum manus necessaria tribuit, animus a dilectione torpescat. Potest quoque per pedes ipsum mysterium incarnationis ejus intelligi, quo divinitas terram tetigit, quia carnem sumpsit. *Verbum enim caro factum est, & habitavit in nobis.* Osculamur igitur pedes redemptoris, cum mysterium incarnationis ejus ex toto corde diligimus. Unguento pedes unguimus, cum ipsam humanitatis ejus potentiam sacri eloquii bona opinione prædicamus. Sed hoc Pharisæus videt & invidet, quia cum Judæicus populus gentilitatem Deum prædicare conspicit, sua apud se malitia tabescit. Sed redemptor noster facta ei mulieris quasi bona gentilitatis enumerat, ut in quo malo jaceat, agnoscat. *Intravi in domum tuam, aquam pedibus meis non dedisti: hæc autem lacrymis rigavit pedes meos. Aqua quippe extra nos est, lacrymarum humor intra nos. Quia videlicet infidelis ille populus, nec ea quæ extra se erant, unquam pro Domino tribuit: conversa autem gentilitas pro eo non solum rerum substantiam, sed etiam sanguinem fudit. Osculum mihi non dedisti: hæc autem ex quo intravit, non cessavit osculari pedes*

Psal. 79.

Ioan. 4. Ibidem

Matt. 5.

Galat. 4.

Ioan. 1.

meos. Osculum quippe dilectionis est signum. Et infidelis ille populus Deo osculum non dedit, quia ex charitate eum amare noluit, cui ex timore servivit. Vocata autem gentilitas redemptoris sui vestigia osculari non cessat, quia in ejus amore continuo suspirat. *Oleo caput meum non unxisti.* Si pedes Domini mysterium incarnationis accipimus, congruè per caput illius ipsa divinitas designatur. Unde & per Apostolum dicitur: *Caput Christi Deus.* In Deo quippe, & non le quali in homine credere Judæicus populus fatebatur. Sed Pharisæo dicitur: *Oleo caput meum non unxisti,* quia ipsam quoque divinitatis accipimus, in qua se Judæicus populus credere spondit, digna laude prædicare neglexit. Hæc autem unguento unxit pedes meos, quia dum incarnationis ejus mysterium gentilitas credit, summa laude etiam ejus ima prædicavit. Duo quoque debitores, de quibus Simoni paradigma opponitur, utriusque populum, Judæorum scilicet & Gentium designant, qui uno feneratori, id est, suo creatori non materialem pecuniam, sed propria salutis nummum debebant. Conditor etenim noster quos ad imaginem & similitudinem suam creavit, quasi commodato ad servandum sublimavit denario: nam denarius solet regis imaginem ac nomine formari. Omni autem cui multum datum est, multum quaeritur ab eo: & cui multum commendaverunt, plus petunt ab eo. Et quidem utriusque populi debitum per quinarium numerum multiplicatur. Quia videlicet quinque sunt sensus, quibus in hac vita utentes, imaginem quam accepimus nostri conditoris excolere debemus: Sed minus debet populus, cui legis decalogus per servum datus est: amplius autem, cui gratia vitæ æternæ per filium commissa: ideoque hujus per denarium, illius per centenarium numerum fœnus accumulatur, quem ad regni celestis quod dextris dabitur significationem pertinere nemo qui dubitet. Neque enim frustra eodem flexu digitorum quo denarius in lava, ipse figuratur in dextera. Nihil quia & nunc opera decalogi quæ littera non poterat, fides perficit, & in futuro reddet unicuique secundum opera eius, his quidem qui secundum patientiam boni operis, gloriam & honorem, & incorruptionem querentibus, vitam æternam. Verum quia neutri nostris viribus, sed illius gratia salvi facti sumus per fidem, rectè dicitur: *Non habentibus illis unde redderent, donavit utriusque.* Et utique plus diligit, cui plus donatur: cui autem minus dimittitur, minus diligit. Quia si ve bona perficende quam accepimus scientiæ, seu vitandæ quam incurrimus, insipientiæ velis intelligere, multo utique plus Ecclesiæ, quam Synagoga donatur, quæ & scediori quondam, utpote quam nullus doctor prohibuit, idololatricæ sordè corrupta est: sed ubi abundavit peccatum, superabundavit gratia, & majori nunc est perfectio: Evangelicæ sublimata præconio, cui dicitur: *Quia multi propheta & justi cupierunt videre quæ vos videtis, & non viderunt: & audire quæ auditis, & non audierunt.* Congruè sanè huic loco, quod numerorum historia refert, divitis æqualiter caesorum madianitarum spolis, eos quidem qui de pugna venerant quingentesimum de sua portione caput, ceteros verò quinquagesimum Domino dedisse. Quia & magna offert, qui se in castris virtutum exercendo, tutum ab incursione conservat hostilitatis: sed majora utique, qui gladium verbi vibrando innumeras adversarii exercitus copias sternit.

1. Cor. 11.

Ioan. 1.

Ephef. 2. Psal. 61. Rom. 2. Matt. 16.

Rom. 5.

Matt. 13. Luc. 10.

Num. 31.

IN NATALI DIVI JACOBI APOSTOLI, Matthæi 20. Marci 10.

In illo tempore, accessit ad Iesum mater filiorum Zebedæi cum filius suis adorans, & petens aliquid ab eo. Et reliqua.

BEDÆ PRESBYTERI DE EADEM LECTIÖNE.

Philip. 2.

DOMINUS JESUS CHRISTUS conditor ac Redemptor noster, vulnera superbiae nostrae sanare desiderans, & ipse cum in forma Dei esset, forma hominis assumpta, humilitatis semetipsum factus obediens usque ad mortem: & nos quoque si culmen verae sublimitatis conscendere volumus, iter humilitatis arripere praemonet: nos si veram vitam videre cupimus, & adversa quaeque praesentis saeculi, & ipsam quoque mortem patienter ferre praecipit. Promisit nobis dona gloriae, sed praemittit certamina pugnae. Dixit promittens: erit merces vestra magna, & eritis filij altissimi, sed praedixit, jubens: Diligite inimicos vestros, benefacite, mutuum date, nihil inde sperantes. Ita igitur praemia pollicetur electis, ut & digna praemii merita praemonstrat: sic vitam donat aeternam, ut per angustam portam, & arctam viam ad hanc perveniendam esse decernat, unde ait: *Contentidite intrare per angustam portam*. Contentione etenim non parva opus est, si quis ad alta velit ascendere. Nam cum tantum sudore verticis montium subeamus, quantum necesse est conari, ut conversationem in caelis habere, & in monte sancto Domini, de quo canit Psalmista, mereamur requiescere. Unde etiam in hodierna Evangelii sancti lectione cum filij Zebedaei ab eo sedes regni peterent, festum illos ad bibendum calicem suum, hoc est, ad imitandum passionis suae agonem revocat: ut meminissent quia caelestium summa petere non nisi per abjecta & aspera terrestrium deberent.

Luc. 6.

Luc. 13.

Psal. 14.

Accedit, inquit, ad eum mater filiorum Zebedaei cum filiis suis adorans, & petens aliquid ab eo. Qui dixit ei: Quid vis? At illa: Dic ut sedeant hi duo filij mei, unus ad dexteram tuam, & unus ad sinistram in regno tuo. Nemo autem alium matrem hanc pro filiis abique illorum consensu ac voto petisse, sed potius intelligat unanimi omnium consilio eorum fuisse dispositum, ut per matrem quam maxime dilectam Domino noverant, suum illi desiderium discipuli patefacerent. Unde haec referens Evangelista Marcus, tacito matris interventu, discipulorum vero solummodo, quorum appetitum sciebat, facit mentionem. *Et accedunt, inquit, ad eum*

Marc. 10.

*Iacobus & Ioannes filij Zebedaei, dicentes: Magister, volumus ut quodcumque petierimus facias nobis. At ille dixit: Quid vultis ut faciam vobis? Et dixerunt: Da nobis ut unus ad dexteram tuam, & alius ad sinistram sedeamus in gloria tua. Illos ergo tantum accedere ad Dominum, & eum rogare alicui, quorum voluntatem in rogando potius respicit, & quorum horatu matrem ad rogandum novit esse compositam. Credendum est autem, quod illa maxime causa, vel mulierem matris affectum, vel carnales adhuc discipulorum animos ad haec postulanda concitaverit, quia meminissent sermonis Domini, quem ait: *Cum sederit filius hominis in sede maiestatis suae, sedebitis & vos super sedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Israel*, nollentque se inter discipulos specialius a Domino diligi, se specialius cum B. Petro conficios tamen factos arcanorum, quae ignorarent ceteri quod frequens sancti Evangelii textus indicat. Hinc est enim quod ipsis quoque quomodo Petro, novum ab illo nomen imponitur, ut sicut ille qui prius Simon dicebatur, per fortitudinem ac stabilitatem fidei impugnabilis vocabulum Petri meruit, ita & isti Boanerges, hoc est, filij tonitruum vocentur: quia videlicet & vocem patris super Dominum in monte clarificatum, una cum Petro audirent, & plura aliis discipulis mysteriorum secreta cognoscerent; quodque ad rem plurimum pertinebat, se in integro corde Domino adherere, & maxima illum dilectione sentiebant amplecti. Ideoque non dissidebant fieri posse, ut circa eum vicinij ipsi in regno sederent; praesertim cum viderent Joannem pro singulari puritate mentis & corporis tanto amore habitum, ut in cena in sinu ipsius recumberet. Sed quid eius dignitatem sedium quaerentibus ipse cognitor mentorum ac sedium distributor responderit, audiamus.*

Matt. 19.

Matt. 3. & 17.

Ioan. 21.

Respondens autem Iesus, dixit: Nescitis quid petatis. Nesciebant etenim quid peterent, qui in regno caelestis patriae

quenquam ad sinistram Christi sessurum esse putabant; cum in illa discretionem novissimi examinis omnes electi ad dexteram, summi regis ac iudicis legantur esse statuenti. Nil quippe sinitrum vita illa, nil habet felicitas aeterna reprobis, nil pax sempiterna recipit caducum. Sinistra autem Christi cum in bono accipitur, praesens sanctae Ecclesiae vita intelligitur, unde scriptum est: *Longitudo dierum in dextera eius, in sinistra eius divitiae & gloria*. Longitudo quippe dierum in dextera, sapientia videlicet nostri redemptoris est: quia in illa superna habitationis patria electis, & Angelis & hominibus lux indefectiva donatur. *In sinistra illius divitiae & gloria*, quia & in huius exilio peregrinationis divitiis virtutum & gloriae fidei, donec ad aeterna perveniamus, reficimur. De qua videlicet gloria dicit Apostolus: *Et gloriamur in spe gloriae filiorum Dei: non solum autem, sed & gloriamur in tribulationibus*. De quibus item divitis: *Quia in omnibus, inquit, divites facti estis in illo, in omni verbo, & in omni scientia*. Nesciebant quid peterent, quia autumabant humano arbitrio praesigi posse, quibus quisque sedibus in futuro, qua retributione donetur. Et potius Dominum precabantur, ut fiduciam & gloriam ipsi quam habebant, usque ad finem firmum bene merendo perducerent: scientes quia quicquid boni agerent, ipse in altumabili mercede remuneraret. Et quidem laude digna est ipsa simplicitas eorum, qui fiducia devota mentis sedere in regno circa Dominum poscebant: sed multo dignius laudabitur prudens humilitas eius, qui conscientia propria fragilitatis aiebat: *Elegi abjectus esse in domo Dei meo magis, quam habitare in tabernaculis peccatorum*. Nesciebant quid peterent, qui sublimitatem potius praetiorum a Domino, quam opem perfectionem quaerebant. Sed coelestis eos magister quid primo quaerendum esset inluans, revocat ad viam laonis, qua ad bravium pertingere possunt retributionis.

Matt. 25.

Prov. 3.

Rom. 5.

1. Cor. 1.

*Potesis, inquit, bibere calicem quem ego bibiturus sum? Calicem suum dicit amaritudinem passionis, quae infidelium acerbitate crebro iustus offertur. Nam hanc quisquis humiliter, patienter, gaudenter pro Christo suscipit, merito cum illo sublimiter regnabit. Quia ergo filij Zebedaei cum illo sedere desiderabant, admonet eos primo passionis suae sequi exempla, & ita demum aptare maiestatis culmen appetere. Quem vivendi ordinem cunctis fidelibus sequendum docet Apostolus dicens: *Si enim compulsi fueritis similitudini mortis eius, simul etiam & resurrectionis eius eritis*.*

Rom. 6.

Dicunt illi: Possumus, inquit, mentem quidem devotionemque suam, qualis in praesentia simplicitate Domino pandebant, dum se calicem eius bibere posse testabantur; qui tamen quantum infirmitatis adhuc essent, postmodum patienter ostendebant, dum adveniente tempore quo ipse Dominus eandem calicem biberet, etiam illi cum ceteris discipulis eius relicto tugerunt. Sed non diu metus idem bibendi calicis eorum corda premebat, quin potius qui passio Domini tugerunt, eo resurgente ocyus redeiunt; & quia passionis turbine terrente trepidaverunt, fulgentie resurrectionis eius triumpho confirmati sunt; atque accepta sancti Spiritus gratia firmum de reliquo pectus ad bibendum Domini calicem tenebant, quia ad patiendum, moriendumque pro illo iam invincibiles esse coeperunt, impleta eius promissione qua dixit, eos calicem suum esse bibituros. Nam sequitur:

Matt. 26.

*At illi: Calicem quidem meum bibetis, sedere autem ad dexteram meam & sinistram, non est meum dare vobis, sed quibus paratum est a patre meo. Sedet ad dexteram Salvatoris, qui in superna beatitudine de praesentia eius visione laetatur: sedet ad sinistram, qui in hac peregrinatione sanctae eius Ecclesiae sacerdotali regimine praesidet. Sed intuentium tolerantius quomodo se petentibus discipulis dicat verax magister: *Non est meum dare vobis, sed quibus paratum est a patre meo, cum alibi dixerit ipse: Omnia mihi tradita sunt a patre meo, ideoque constat, quia quaecumque pater dederit vel paraverit dona fidelibus, haec eadem unam cum eo filium parare sive dare. Nam & rursum dicit de patre Dominus: *Quaecumque enim ille fecerit haec, & filius similiter facit.***

Matt. 11.

Ioan. 5.

Sier-

Si ergo omnia quaecunque pater fecerit, hæc & filius similiter facit, quomodo dicit filius: *Non est meum dare vobis, sed quibus paratum est à patre meo*, nisi quia idem filius & Deus & homo est? ideoque per Evangelium suum aliquando ex voce divinae majestatis, qua æqualis est patri, aliquando ex voce loquitur humanæ assumptionis, qua æqualis factus est nobis. In hac autem lectione quia humilitatis formam erat præbiturus hominibus, cuncta maxime ex assumpti hominis natura loquitur. Nam & in principijs, ut mater ad eum cum filijs petitura advenit, quæsit ab ea quid vellet, interrogans quasi homo, quasi neciscus oculorum, quasi ignarus futurorum, qui in æternitate divina potentia omnia novit antequam fiant. Et quia illa in precibus humanitatis ejus, potius quam divinitatis memoriam prætulit, postulans sedem filijs à dextris ejus & sinistris, qui in habitu corporeo dextram habuit & sinistram, sed in divina majestate nulla membrorum est compositione formatus, consequenter & ipse tacita impassibilis gloria Deitatis memoriam passionis, quam humanitas erat suscepturus, in medium protulit, atque hanc discipulis imitandam proposuit, cum devotam eorum sponsonem sua etiam attestante confirmasset, dicens: *Calicem quidem meum bibetis, sedere autem ad dextram meam & sinistram, non est meum dare vobis, sed quibus paratum est à patre meo*. Ac si aperte diceret: Passionem quidem quam secundum carnem subeo, vos patiendo estis secuturi: sed non est meum secundum ipsam, in qua patior, humanæ fragilitatis substantiam, donorum cælestium vobis munera dare, quæ dignis quibusque ad percipiendum sunt à patre parata, me pariter cum illo in divinitate cum illo parante ad dante: quia omnia quaecunque ille fecerit, hæc & ipse per divinitatem potentie similiter facio. Quia verò eidem filij Zebedæi promptum gerebant animum ad bibendum calicem Domini, constat eum cum cæteris Apostolis dignitatem sedium, quam quærebant accepisse: non tamen ea distinctione qua petebant, ut unus à dextris in regno ejus, alter federet à sinistris: sed juxta quod supra exposuimus, ambo prius ad sinistram ejus ad tempus, ambo nunc ad dexteram ejus sedere perpetuo meruerunt. A sinistris quippe Christi sedebant, cum regendis in hac vita fidelium populis Apostolico jure præficerent, illo nimirum in regno, de quo ipse ait: *Regnum Dei intra vos est*. Sedent à dextris nunc in illa quæ mortem nescit vita, iudices mundi cum illo, utraque hanc sedem illis ipso filio cum patre parante. Neque enim largitio donorum in eis separari potest, in quibus unitas naturæ semper inseparabilis manet, eodem filio attestante, qui ait: *Ego & pater unum sumus*. Neque enim hoc sine consideratione transeundum, quomodo dixerit Dominus indifferenter filios Zebedæi calicem suum bibituros, cum noverimus unum ex his, Jacobum scilicet, per effusionem sanguinis vitam finisse: alium verò id est Joannem, in pace Ecclesiæ quievisse. Nam de Jacobi martyrio Lucas aperte testatur: *Quia misit Herodes rex magnus, ut affligeret quosdam de Ecclesiâ, occidit Jacobum Joannis fratrem gladio*. De cujus passione etiam historia Ecclesiastica rem quandam dignam memoria refert: *Quandoquidem inquit, & ei qui obrulerat eum induci ad martyrium, Jacobum scilicet, motus etiam ipse confessus est se esse Christianum, ducti sunt, inquit, ambo pariter ad supplicium. Et dum ducebantur in via, rogavit Jacobum dare sibi remissionem. At ille parumper deliberans, Pax tibi, inquit, & osculatus est eum. Et ita ambo simul capite plexi sunt*. Porro de Joanne narrant historia fideles, quia cum sciret sibi supervenisse diem recessus sui, convocatis discipulis suis in Epheso, per multa signorum experimenta promens Christum, descenderit in fossium sepulturae suæ locum, & facta oratione positus sit ad patres suos, tam extraneus à dolore mortis, quam à corruptione carnis invenitur alienus. Quomodo ergo calicem Domini bibere dicitur est, de quo constat, quia nequaquam per mortem passionis de corpore exivit: nisi quia duobus modis idem calix bibitur, uno videlicet cum à persecutore illata mors patienter suscipitur: alio cum mens ad passionem prompta habetur, cum vita martyrio digna geritur: Nam & Joannes ipse quoniam sit paratus

ad potandum pro Domino calicem docuit, quando cum cæteris Apostolis, sicut in Actibus eorum legimus, carcerem & verbera gaudent animo tolerabat, quando propter verbum Dei & testimonium Jesu in Pathmos insulam exilio relegatus est, quando, sicut historia Ecclesiastica narrat, à Domitiano principe nullus est in ferventis olei dolium, de quo tamen propitio Domino tam sospes & mundus extitit quam fuerat mente & vita castissimus: & in exilium ab eodem missus, quo magis humano solatio destitutus esse videbatur, eo ampliori supernorum civium meruit frequentia consolari. Unde ipse quoque veraciter calicem Domini cum fratre Jacobo, qui occisus est gladio, bibisse intelligitur: quia qui tanta pro veritate sustulit, quam promptus etiam ipsam mortem si offerretur, exciperet, ostendit. Sed & nos, fratres charissimi, etiam si nil tale perperiamur, si non vincula, non verbera, non carceres, non supplicia corporis alia, non ullâ hominum persecutionem propter justitiam toleremus, calicem tamen salutaris accipere, & martyrii palmam obtinere valeamus, si castigare corpus nostrum, & servituti subijcere curamus, si in spiritu humilitatis & animo contrito Domino supplicare assuescimus, si illatas à proximo contumelias placida mente suscipere satagimus, si & eos qui nos odio habent, qui injurias nobis inferunt, diligere, his bene facere, pro horum vita & sospitate studemus exorare, si cum virtute patientiæ bonorum quoque operum fructibus adornari contendimus. *Taliter enim conservantibus nobis, & corpora nostra, juxta Apostoli vocem, hostiam viventem, sanctam, Deo placentem exhibentibus, Domino largiente dabitur, ut communi cum eis qui membra sua in mortem pro Christo dederunt gloria remuneremur*, quia sicut mors illorum, sic & vita nostra pretiosa fit in conspectu Domini, diruptisque vinculis carnis, & ipsi atria supernæ civitatis intrare, atque inter choros beatorum martyrum nota gratiarum redemptioni nostro reddere merebimur, qui vivit & regnat cum Patre in unitate Spiritus sancti Deus per omnia secula seculorum, Amen.

VINCOLA PETRI:

Homiliam ejusdem require in Natali Divi Petri.

IN FESTO TRANSFIGURATIONIS Domini. Matth. 17. Marc. 9. Luc. 9.

In illo tempore, assumpsit Jesus Petrum & Jacobum, & Joannem fratrem eius, & duxit illos in montem excelsum seorsum, & transfiguratus est ante eos. Et reliqua.

BEDÆ PRESBYTERI DE EADEM LECTIO.

Quia Dominus ac Redemptor noster electos suos per hujus vitæ labores ad illam, quæ laborum nescit vitam futuræ beatitudinis introducere disposuit, modo per Evangelium suum sudores certaminum temporalium, modo æternorum describit palmam præmiorum: ut auditis videlicet ægonum necessitatibus meminerint sibi requiem in hac vita nequaquam esse petendam: audita rursum dulcedine futuræ retributionis levius ferant mala transeuntia, quæ bonis speraverint remuneranda perpetuis. Cum enim suas suorumque passiones paulè superius commemorasset, confestim ea quæ modo cum legeretur, audivimus, adjunxit dicens:

Filius enim hominis venturus est in gloria patris sui cum Angelis suis, & tunc reddet unicuique, secundum opera ejus. Ubi aptissime diem extremi designat examinis, quando in potestate magna & majestate veniet judicaturus de mundo, qui quondam in humilitate & abiectione venerat judicandus à mundo, quando cum judiciaria distinctione quæret operum perfectionem ab eis, quibus misericordiæ largitate prærogaverit suorum gratiam munerum, quando reddes

fugu-

Actu. 5.

Lib. 3. capit. 16. & 21.

Actu. 12.

Rom. 12. Psal. 115.

Luc. 17.

Joan. 10.

Act. 12.

Euseb. lib. 2. cap. 9.

Matt. 16.

Matt. 25.

gulis secundum opera eorum, electos in regnum Patris sui perducet, reprobos autem cum diabolo in ignem rejiciet sempiternum. Et pulchre dicitur, *quia filius hominis venturus est in gloria patris sui.* Filius quippe hominis in gloria Dei Patris venturus est, quia qui in hominis natura minor est Patre, ipse in divinitate unius ejusdemque est gloriæ cum Patre verus homo, per omnia verus existens & Deus. Merito autem lætificat pios, merito terret contumaces quod sequitur: *Et tunc reddet unicuique secundum opera ejus:* quia nunc bona operantes pressuris malorum affliguntur iniquis, lætanti nimirum animo tempus expectant illud, quando per judicem iustum non solum ab iniustorum libentur injuriis, sed & iustitiæ ac patientiæ suæ mercedem percipiant. Qui verò malè viventes patientiam iudicis negligentiam putant, iuste serò poenitentis aeternæ damnationis sententiâ feriuntur. Concinit huic evangelicæ sententiæ quod ait Psalmista: *Misericordiam & iudicium cavabo tibi Domine.* Primò quippe misericordiam, ac deinde iudicium se cantare perhibet: quia nimirum Dominus, quod primo suo adventu depositum nobis benignè contulit, hoc in secundo districteus exigit. Sed perverfus qui, qui misericordiâ largientis contemnit, iure iudicium discipientis Domini pertimescit. At qui gratiam misericordiæ gratè se meminit suscepisse, gaudens utique iudicii discrimen expectat: idèque liberâ modulatione suo iudici misericordiâ & iudicium cantat. Verum quia incertum est omnibus tempus universalis iudicii, incerta singulis sui exitus hora, & poterat longa videri præsens afflictio nescientibus, quando requies promissa veniret, voluit pius magister aliis quibus discipulorum suorum adhuc in terra degentibus aeternæ re promissionis gaudia præmonstrare: quatenus & ipsi qui vidissent, & omnes qui audire possint, levius ad veritatis præsentia tolerarent, reducto sæpius ad mentem futuræ retributionis manere, quod expectarent. Undè sequitur:

Amen dico vobis, sunt quidam de his stantibus, qui non gustabunt mortem, donec videant filium hominis venientem in regno suo. Venientem quippe in regno suo viderunt discipuli, quia eâ claritate viderunt tulgentem in monte, in qua peracto iudicio ab omnibus Sanctis in regno suo videbuntur. Sed quod mortales adhuc & corporales discipulorum oculi iussere nequiverunt, tunc per resurrectionem iam facta incorruptibilis poterit tueri sufficiens omnis Ecclesia sanctorum, de qua scriptum est: *Regem in decore suo videbunt oculi ejus.*

Et post sex dies assumpsit Iesus petrum, & Iacobum, & Ioannem fratrem ejus, & duxit illos in montem excelsum. Ostenturus gloriam suam discipulis, in montem eos duxit excelsum: ut doceat omnes, qui hanc videre desiderant, non in infimis jacere voluptatibus, non illicebis servire carnalibus, nõ cupiditatibus adhærere terrenis, sed æternorum amore ad superna semper erigi: angelicæ munditiæ, pietatis, pacis, dilectionis, & iustitiæ vitam, quantum mortalibus possibile est, semper imitari debere iuxta eum, qui dixit: *Nostri autem conversatio in cælis est, undè etiam Salvatorem expectamus Iesum Christum Dominum nostrum.* Ostenturus gloriam suæ maiestatis, in montem discipulos ducit, ut discant ipsi, discant omnes qui hanc videre sicut, non eam sibi in huius sæculi profundo, sed in regno supernæ beatitudinis esse quærendam. Et bene cum diceret, quia ducit illos in montem excelsum, addidit seorsum: quia iusti & nunc cum pravorum vicinia premuntur, animo tamen sunt toto atque intentione fidei separati ab illis, & in futuro funditus seorsum abducuntur ab eis, cum abscondet eos in abscondito vultus sui à conturbatione hominum, proteges eos in tabernaculo suo à contradictione linguarum. Quod autem post dies sex, ex quo promittit discipulis, claritatem suæ visionis ostendit, significat sanctos in die iudicii regnum percepturos, quod eis promittit, qui non mentitur Deus ante tempora secularia. Tempora quippe secularia sex ætatibus constant, quibus completis audient ipso dicente: *Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi.* Possunt dies sex promissæ

dominicæ visionis & gloriæ bonorum perfectione operum designari, sine quibus ad contemplantandam conditionis sui maiestatem quisque aliquid agere vellet, pervenire non valet. Quia enim Dominus sex diebus rerum creaturam formavit septimâ requievit ab operibus suis, rectè per sex dies opera bona, quibus ad requiè pervenire debeamus, exprimuntur. Et quia qui Deum videre, qui ad gloriâ beatæ resurrectionis pertingere concupiscit, debet agere bona quæ novit, rectè post dies sex gloriâ sui regni, quam spondit discipulis Salvator, ostendit. Sequitur:

Et transfiguratus est ante eos, & resplenduit facies ejus sicut sol: vestimenta autem ejus facta sunt alba sicut nix. Transfiguratus est ante discipulos Dominus, & sui corporis gloriâ, qua per resurrectionem erat illustrandus, significat: & electorum omnium, quantè claritatis post resurrectionem sint corpora futura, manifestat. Nam & de his alibi dicit: *Tunc iusti fulgebunt sicut sol in regno patris eorum, & hic in exemplum futuræ clarificationis ipsius resplenduit facies ejus sicut sol.* Non quia Domini & Sanctorum ejus æqualis possit esse claritas & gloriâ cum & de eisdem Sanctis dicat Apostolus: *Stella autem à stella differet in claritate, sic & resurrectio mortuorum:* sed quia nihil sole claritè videre novimus, non solum Domini, sed & Sanctorum in resurrectionis gloriâ Solis aspectui comparatur, quia clarior sole aliquid, undè exemplum daretur hominibus, minime potuit inveniri. Hanc autem glorificam dominicæ corporis maiestatem, hanc sanctorum corporum claritatem nullus in iudicio reprobatorum videre putandus est. *Tantum videbunt in quem transfixerunt, & plangent se super eum omnes tribus terra.* At cum peracto iudicio sublatis fuerint impii, ne videant gloriâ Dei, tunc iusti ad contemplantandam perpetuè gloriâ regni ejus, & ipsi pro modulo suo incorruptionis luce transfigurati intrabunt, undè dicit Apostolus: *Qui reformabit corpus humilitatis nostræ, configuratum corpori claritatis suæ.* Si autem querit aliquis quid vestimenta Domini, quæ facta sunt alba sicut nix, typicè designant, possumus rectè intelligere sanctorum ejus Ecclesiam per hæc esse monstratam, de quibus Esaias ait: *Omnibus his velut ornamenta vestieris.* Et Apostolus: *Quos quor enim, in Christo baptizati estis, Christum induti.* Qui in tempore resurrectionis omni labe iniquitatis simul, & ab omni mortalitatis obscuritate calcificantur. Undè pulchre de vestimentis Domini dicit Evangelista Marcus: *Quia facta sunt splendida candidaque nimis velut nix,* qualia fullo super terram non potest candida facere: quia quod omnibus patet, nemo est qui sine corruptione ac dolore vivere possit super terram. Quod omnibus sapientibus patet, licet hæretici contradicant. Nemo est qui sine tactu alienius peccati vivere possit super terram. Sed quod fullo, id est, doctor animarum, sive mundator aliquis sui corporis eximitus super terram non potest, Dominus faciet in cælo emundans Ecclesiam videlicet suam ab omnibus inquinamentis carnis & spiritus, insuper & aeternâ carnis ac spiritus beatitudine ac luce reficiens. Sequitur:

Et ecce apparuit illis Moyses & Helias cum eo loquentes. Quales apparuerint, & quid locuti sunt cum eo, Lucas manifestius scribit, dicens: *Erant autem Moyses & Helias visi in maiestate, & dicebant excessum ejus, quæ completurus erat in Hierusalem.* Moyses ergo & Helias, qui locuti sunt cum Domino in monte, & passionem ejus ac resurrectionem dicebant, oracula ejus ac prophetiæ designant, quæ in Domino completa, & nunc doctis quibusque patent, & electis omnibus in futuro manifestius patebunt. Qui bene visi in maiestate dicuntur, quia tunc apertius videbuntur, quando veritatis dignitate omnis divinorum eloquiorum, non solum sensus, sed & sermo fuerit prolatus: quamvis in Moyse & Helia, omnes qui cum Domino regnaturi sunt, rectè intelligi possunt. In Moyse quidem, qui mortuus ac sepultus est, hi qui in iudicio resuscitandi à morte. In Helia verò, qui necdum mortis debitum solvit, hi qui in adventu iudicis vivi inveniendi sunt in carne. Qui utriusque pariter in uno eodemque momento rapti in nubibus obviam Domino in acere mox peracto iudicio

Psal. 100

Esai. 33

Philip. 3

Psal. 30

Matt. 25

Gen. 2

Matt. 13

I. Cor. 15

Ioan. 19 & Zach. 12 Esai. 26

Philip. 3

Esai. 49 Galat. 3

Matt. 9

Luc. 9

ad vitam inducitur aternam. Quibus aptè convenit, quòd Moyfès & Helias in majestate vifi fuiffe perhibentur: per excellentiam namq; majestatis inigne muneris, quo sunt, coronantur, monftratur. Benè convenit & hoc, quòd excessum ejus, quem completurus erat in Hierufalem, dixiffe memorantur: quia nimirum unica laudis materia fidelibus suis fit passio Redemptoris: qui quanto magis meruerit ejus se gratià esse redemptos, tanto suæ reparationis memoriam devoto femper in pectore versant, devotà confessione testantur. Verùm quia cum amplius quisque vitæ cœlestis dulcedinem degulcat, eò amplius fastidit omnia quæ placebant in infimis. Meritò Petrus visâ Domini & Sanctorum ejus majestate, repente cuncta quæ noverat, terrena obliviscitur, solis iis quæ vidit, perpetuò delectatur adherere, dicens:

Luc. 9

Domine, bonum est nos hic esse, faciamus hic tria tabernacula, tibi unum, Moysi unum, & Helia unum. Et quidem beatus Petrus, sicut & alius Evangelista testatur, nesciebat quid diceret, in eo quòd cœlesti conversatione tabernacula faciendâ putavit. In illa namque cœlestis vitæ gloria domus necessitatis non erit, ubi divinæ contemplationis luce omnia pacificante, aura adversitatis a icujus timenda nulla remanebit, testante Apollolo Ioanne, qui ejusdem supernæ civitatis claritatem describens, inter alia dicit: *Et templum non vidi in ea*, Dominus enim omnipotens templum illius est & agnus. Sed benè noverat quid diceret, cum ait: *Domine, bonum est nobis hic esse*, quia se verâ solum hominis bonum intrare in gaudium Domini sui, & huic contemplando in aeternum adhaerere. Unde merito nihil unquam veri boni habuisse putandus est, cui reatu suo exigente contigit nunquam sui faciem videre creatoris. Quòd si beatus Petrus glorificatam Christi humanitatem contemplatus tanto afficitur gaudio, ut nulatenus ab ejus intuitu velit fecerni, quid putamus, fratres charissimi, esse beatitudinis, qui divinitatis ejus altitudinem videre meruerunt? Et si cum duobus tantum sanctis, Moyfè videlicet & Helia, transfiguratum in monte hominis Christi speciem videre bonum maximum duxit, quis sermo explicare, quis sensus valet comprehendere, quanta sint gaudia iustorum cum accesserint ad Sion montem, & ad civitatem Dei viventis Hierufalem, & multorum millium Angelorum frequentiam, ipsi. m. que civitatis ejusdem artificem & conditorem Deum non per speculum & in ænigmatate, sicut nunc, sed facie ad faciem conspexerint? De qua visione dicit ipse Petrus, loquens de Domino fidelibus: *In quem nunc quoque non videntes creditis, quem cum vidistis, exultabitis laetitia inenarrabili & glorificati.* Sequitur:

Apo. 21

Adhuc eo loquente, ecce nubes lucida obumbravit eos, & ecce vox de nube dicens: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi benè complacui, ipsum audite. Quia tabernacula facere quærebant, obrectu lucidæ nubis admonentur in illa vitæ cœlestis habitatione domos non esse necessarias, ubi omnia Dominus aternæ suæ lucis obumbratione protegit. Qui enim populum in deserta gradientem, nec per diem sol, nec luna ureret per noctem, quadraginta annos expandit nubem in protectionem eorum, quanto magis inhabitantes in tabernaculo regni cœlestis in secula, sanctarum velamento proteget alarum? Scimus enim docente Apollolo: *quia si terrestris domus nostrâ ubi habitacionis dissolvatur, quòd aedificacionem ex Deo habemus, domum non manufactam aternam in calis.* Quia verò resplendentem filii hominis faciem cernere desiderabant, adfuit Pater in voce, docens eundem esse filium suum dilectum, in quo sibi benè complacuisse: ut discerent ab humanitatis ejus gloria quam videbant, ad divinitatis, qua æqualis est illi, contemplandam suspirare præsentiam. Quod autem ait vox paterna de filio: *In quo mihi benè complacui*, hoc est quod ejus filius alibi testatur: *Et qui me misit, mecum est: & non reliquit me solum, quia ego qua placida sunt ei, facio semper.* Et quod adjunxit: *ipsum audite*, admonuit eum esse, de quo Moyfès idem populum, cui legem dedit, præmonebat: *Quia prophetam vobis suscitabit Dominus Deus vester de fratribus vestris, tanquam me ipsum audieris, juxta omnia quacunque*

Heb. 12

1. Cor. 13

1. Pet. 1

Psal. 120

Exod. 13

2. Cor. 5

Ioan. 8

Deut. 18

locutus fu ris vobis. Neque enim Moyfès & Heliam, id est, legem & Prophetas audiri vetat, sed omnibus his auditionem filii, qui legem aut Prophetas venit adimplere, præferendam insinuat, cunctisque veteris testamenti typis & ænigmatibus lucem evangelicæ veritatis anteponendam intimat. Et quidem pia dispensatione fides discipulorum, ne crucifixo Domino titubet, solidatur, dum imminente crucis articulo & humanitas ejus, qualiter per resurrectionem sit sublimanda, cœlesti luce monftratur: & quia coæternus sit in divinitate Patris Filius, cœlesti ejusdem Patris voce probatur, quatenus adveniente horâ passionis minus morientem dolerent, quem post mortem mox glorificandum in homine, in divinitate autem femper à Deo Patre gloriificatum meminissent. Verùm discipuli quali carnalis adhuc subflantia fragilis, auditâ Dei voce timentes in faciem ceciderunt. Dominus autem qualis pius per omnia magister, verbo simul eos & tactu consolatur & erigit.

Et descendens inquit, illa de monte præcepit Iesum, dicens: Nemini dixeritis visionem, donec filius hominu à mortuis resurgat. Visionem oitens suæ majestatis ad tempus taceri præcepit, ne si palàm vulgaretur in populos, aut dispensationem passionis illius idem populi principibus repugnando impedirent, & sic humanæ salutis effectus, qui per sanguinem ejus erat futurus, retardaretur: aut certe hi, qui eandem visionem audientes credidissent, viso crucis opprobrio scandalizarentur. Oportunius autem complerâ passione, resurrectione, & ascensione ejus in cœlum, repletis Spiritu S. Apollolis prædicata est, quatenus omnes, qui sacramentis ejus initiari voluissent, non solum effectum resurrectionis credere, sed etiam modum ejusdem resurrectionis ab his, qui videbant, percipere ediscere, nec non & aternitatem divinæ nativitat, quam à Patre audierant, cunctis pariter credendam amandamque prædicarent. Explicat igitur lectione Dominicæ transfigurationis, ad nostram, fratres charissimi, conscientiam revertamur, & si Domini gloriam videre delectat, transitus carnalibus deideris subeamus in montem virtutum. Si ad velimenta Domini candidissima pettinere volumus, mundemus nos ab omni inquinamento carnis & spiritus, persciscimus sanctificationem in timore Dei. Si vocem Dei Patris audire, si consubstantialis ejus Filii majestatem desideramus intueri, ludeamus solliciti perversa & inutilia mortaliu verba declinare, studeamus à supervacuis seculi fallentis oculos avertere spectaculis, quatenus resurrectionis nostræ gloriâ coruscante, & ipsi quidem quæ modò nequimus, magna nostri conditoris videre simul & dicere mereamur, præstante ipso, qui vivit & regnat cum Patre in unitate Spiritus sancti Deus, &c. Amen.

2. Cor. 7

IN DIE ASSUMPTIONIS MARIE.
Lucæ 10.

In illo tempore, intravit Iesus in quoddam castellum, & mulier quadam Martha nomine, excepit eum in domum suam. Et reliqua.

BEDÆ PRESBYTERI DE
EADÉM LECTIÓNE.

Dux istæ Domino dilectæ sorores duas vitas spirituales, quibus in præsentia sancta exercetur Ecclesia, demonstrant. Martha quidem actuale, qua proximo in charitate sociamur: Maria verò contemplativam, qua in Dei amore suspiramus. Activa enim vita est panem esurienti tribuere, verbo sapientiæ nescientem docere, errantem corrigere, ad humilitatis viam superbientem proximum revocare, infirmantis curam gerere, quæ singulis quibusque expedit, dispensare, & commissis nobis qualiter subillere valeant, prævidere. Contemplativa verò vita est, charitatem quidem Dei & proximi totâ mente retinere, sed ab exteriori actione quiescere, soli desiderio conditoris inhærere, ut nihil jam agere libeat,

sed

sed calcatis curis omnibus ad videndam faciem sui creatoris animus inardescat, ita ut jam noverit carnis corruptibilis pondus cum metore portare, totisque desiderii appetere, illis hymnicis Angelorum choris interesse, admisceri celestibus civibus, de æterna in conspectu Dei incorruptione gaudere.

Qua etiam sedens secus pedes Domini, audiebat verbum illius, Martha autem satagebat circa frequens ministerium.] Hæc utriq; vitæ congruere, nemo est qui dubitet. Et contemplativa quidem uniformis perfectio est, exortam mentem à cunctis habere terrenis, eam que quantum humana imbecillitas sinit, unire cum Christo. Activa verò, quam frequens sit ministerium, gentium Magister edocet, qui creberrimis epistolatum dictis suis pro Christo terrâ marique labores, sua pericula commemorat. In quibus etiam visiones & revelationes Domini commendans, non minus se in speculativa virtute, quod per paucos est imitabile, consummatum fuisse significat. Unde dicit: *Sive enim monte excedimus Deo sive sobrijs sumus vobis.*

2. Cor. 11 & 12

2. Cor. 5

Qua stetit, & ait: Domino non est tibi cura, quæd soror mea reliquis me solam ministrare? Dic ergo illi ut adjuves me.] Ex illorum persona loquitur, qui adhuc divinæ contemplationis ignari, solum quod didicere, fraternæ dilectionis opus Deo placitum ducunt, id eodque cunctos, qui Christo devoti esse velint, huic mancipandos autumant. Et bene Martha stetit, Maria secus pedes Domini se assisse describitur: quia vita activa laborioso desudat in certamine, contemplativa verò pacatis viriorum tumultibus optatâ jam in Christo mentis quiete perfruitur.

Et respondens dixit illi Dominus: Martha, Martha sollicita es, & turbaris circa plurima. Verò unum est necessarium.] Et beatus David solum hoc necessarium homini esse definiens, Deo jugiter inhærere desiderat, dicens: *Mibi autem adherere Deo bonum est, potius in Domino Deo sperem meam.* Et alibi: *Vnam petij à Domino, hanc requiram, ut inhabitem in domo Domini omnibus diebus vite mee, ut videam voluntatem Domini, & visitem templum sanctum ejus.* Una ergo & sola est theoria, id est, contemplatio Dei, cui meritis omnia justificationum merita, universa virtutum studia postponuntur.

Pf. 72

Pf. 26

Maria optimam partem elegit, qua non auferetur ab ea.] Ecce pars Marthæ non reprehenditur, sed Mariæ laudatur. Neque enim bonam partem elegisse Mariam dicit, sed optimam, ut etiam pars Marthæ judicaretur bona. Quare autem pars Mariæ sit optima, subinfertur cum dicitur: *Qua non auferetur ab ea.* Activa etenim vita cum corpore deficit. Quis enim in æterna patria panem esurienti porrigit, ubi nemo esurit? Quis potum tribuat sitienti, ubi nemo sitit? Quis mortuum sepeliat, ubi nemo moritur? cum præsentis ergo seculo vita aufertur activa: contemplativa autem hic incipitur, ut in celesti patria perficiatur. Quia amoris ignis, qui hic ardere inchoat, cum ipsum quem amat, viderit, in amore amplius ignescit. Contemplativa ergo vita minimè aufertur, quia subtrahit præsentis seculi luce perficitur.

IN NATALI DIVI BARTHOLOMÆI
Apostoli. Luc. 22.

In illo tempore, facta est contentio inter discipulos Iesu, quis eorum videretur esse major. Et reliqua.

BEDÆ PRESBYTERI DE
EADDEM LECTONE.

Sicut bonis esse moris solet, in Scripturis semper exempla Patrum præcedentium, quibus ad meliora proficiant, quibus agnitis de suis actibus humilientur, inquirere: sic e contrario reprobi, si quid forte in electis reprehensibile reperiunt, quasi suas ex eo nequitiis obreant, aut pro julto defensuri, libentissimè solent amplecti. Ideo que multo ardentius legunt quod facta est contentio inter discipulos Christi, quis eorum videretur esse major, quam quod multis divinis credentium erat cor unum, & anima una.

11. 4

Beda Tom. 7.

Multò recolunt tenaciùs, quod facta est dissensio inter Barnabam & Paulum, ita ut discederent ab invicem, quam idem Paulus ait: *Cum enim sit inter vos zelus & contentio, nonne carnales estis? nonne homines estis?* quab nobis infirmitas sanctorum imitanda proponatur, & non illud potius, quia convalescunt de infirmitate, fortes facti sunt in bello, hoc maxime in loco, ubi & ipsa contentio eorum causa est nobis incognita. Neque enim credibile est, quia juxta hoc, quod alibi præcipitur: *Contendite intrare per angustam portam*, honore se invicem præveniendò certarint. Verùm qualibet ex causa contenderint, nos potius non carnales adhuc discipuli quid gesserint, sed spiritualis magister quid jussit, videamus.

Act. 15

1. Cor. 5

Hebr. 11

Luc. 13

Rom. 12

Dixit autem eis: Reges gentium dominantur eorum, & qui potestatem habent super eos, benefi vocantur. Vos autem non sic: sed qui major est in vobis, fiat sicut junior, & qui præcessor est, sicut ministrator.] Certantibus de prioratu discipulis, pius magister eos non in ita contentiois arguit, sed formam, quam sequantur, humilitatis modestâ ratione describit. In qua tamen forma obtinenda majores & præcessores, id est, Doctores Ecclesiæ, non minima discretionè opus habent: ne videlicet Regum gentium instar dominari subjectis, seque ab eis gaudeant supervacuis laudibus attolli, sed ad exemplum Regis æterni, quasi juniores eis quibus regendis præfunt, efficiantur ac ministri. Quia nimirum necesse est, ut sic bene agentibus per humilitatem sint socii, quatenus contra delinquentium vitia per Zelum justitiæ sint erecti, ut & bonis in nullo se præferant, & cum pravorum culpa exigit, potestatem potius sui prioratus agnoscant. Ne enim præidentis animus ad elationem potestatis suæ delectatione rapiatur, redde per quendam sapientem dicitur: *Ducem te constituerunt, noli extolli, sed esto in illis quasi unus ex illis.* Hinc etiam Petrus ait: *Non dominantes in clero, sed forma facti gregi.* Et tamen nonnunquam gravius delinquitur, si inter perverios plus æqualitas, quam disciplina custodiatur. Quia enim falsâ pietate lupetatus ferre Heli delinquentes filios noluit, apud dilectum judicem semetipsum cum filiis crudeli damnatione percussit. Unde necesse est, ut rectorem subditiis, & matrem pietas, & patrem exhibeat disciplina. Atque inter hæc sollicitâ circumspectione providendum, ne aut districtio rigida, aut pietas sit remissa.

Eccles. 32

1. Pet. 5

1. Reg. 2

Nam quis major est, qui recumbit, an qui ministrat? nonne qui recumbit? Ego autem in medio vestrum sum sicut qui ministrat.] Ad verba exhortationis sui met adjungit exempla, quæ Joannes Evangelista plenius commemorans, inter cætera scribit: *Siegelavi vestros pedes Dominus & magister, & vos debetis alter alterius lavare pedes: quamvis etiam verbo ministrandi possint omnia, quæ Deus in carne gessit, intelligi.* Nam & ipsum sui sanguinis sacramentum ministrandum nobis se effundere significat, cum dicit: *Sicut filius hominis non venit ministrari, sed ministrare & dare animam suam redemptionem pro multis: & hoc quoque majoribus Ecclesiæ præcipuum ministrandi genus imitandum ostendens, ut non solum misericordis elatione, doctrinæ salutari, spiritualis exempli ministeria fratribus impendamus: verum etiam sicut ille pro nobis animam suam posuit, ita & nos pro invicem animas ponere discamus.*

Joan. 13

Mat. 20

1. Joan. 3

Vos autem estis qui permansistis mecum in tentationibus meis. Et ego dispono vobis, sicut disposuit mihi pater meus regnum.] Non inchoatio patientiæ, sed perseverantia celestis regni gloriâ dona ut: quia nimirum perseverantia, quæ alio nomine constantia vocatur, robur quoddam & fortitudo mentis, cunctarumque (ut ita dixerim) est columna virtutum: quæ cum bene recta & firma consistit, nihil est certius, nihil tutius bonis moribus: quod si aliquid deiciatur impulsâ turbine, non sola labitur: omnia enim prorsus animi bona simul corruunt. Sicut ergo disposuit pater Filio regnum, quem factum obedientem usque ad mortem, mortem autem crucis, exaltavit & donavit illi nomen quod est super omne nomen: sic & filius idem perseverantes suum in tentationibus æterni in daret regnum. Si enim co-plancti facti sumus similitudini mortis ejus, simul & resurrectionis erimus: a cujus

Philip. 2

Rom. 6

sublimitate promissi Judas infelix excipitur. Nam & antequam hæc Dominus diceret, ex ille credendus est, qui non in modo permanere cum illo intentionibus previt, verum ipsos tentationum ejus juvit auctores. Excipiuntur & illi, qui auditis incomprehensibilis sacramenti verbis, abierunt retrò, & jam non cum illo ambulabant. Non enim recedentes à Domino, nisi quorquot penitendo redierunt, potuere salvari.

Ioan. 6

Matt. 5

Ps. 76

Vi edatu & bibatu super mensam meam in regno. Mensa hæc propolita omnibus Sanctis ad fruendum, cœlestis est gloria vitæ: cibus potusque ille, de quo aliàs dicitur: *Beati qui esuriunt & sitiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur,* fruendo scilicet olim desiderato, & amato gaudio veri & inconcussi boni.

Es sedatu super thronos iudicantes duodecim tribus Israël. Hæc est illa, quam Psalmus canit *immutatio dextera Excelsi,* ut qui nunc humiles gaudent ministrare confervis, tunc super Domini mensam sublimes vitæ perpetuæ dapibus alantur: qui hic in tentationibus injuste iudicati cum Domino permanent, illic cum eo super tentatores suos iusti iudices veniant: & quanto huic mundo magnâ humilitate despecti sunt, tanto nunc acceptis sedibus majore culmine potestatis exerceant. Amen.

IN NATALI DECOLLATIONIS

Divi Joannis Baptistæ. Matth. 14.

Marc. 6. Luc. 9.

In illo tempore, audivit Herodes Tetrarcha famam Iesu, & ait pueris suis: Hic est Joannes Baptista. Et reliqua.

BEDÆ PRESBYTERI DE EADEM LECTIÖNE.

NATALEM, fratres charissimi, B. Joannis diem celebrantes oportet, ut non solum constantiam passionis illius piâ devotione recolamus, sed & eorum, à quibus passus est, malitiam nobis in arma veritatis salutis. Tunc enim Scripturis sanctis utiliter animum intendimus, cum non solum in eis virtutes ac præmia iustorum, verum etiam vitia, vindictamque reprobatorum ad incitamentum nobis bene agendi proponimus. Hoc siquidem & ipsius Domini docemur exemplo, qui ut humanæ superbia cervicem frangat, ac sublime nobis humilitatis jugum imponat, non suæ tantum humilitatis formam, quam sequamur, inlinuat, dicens: *Discite à me, quia mitis sum, & humilis cordis:* sed etiam angelicæ superbiæ dejectionem, quam caveamus, ad memoriam nobis revocat, dicens: *Videbam Isatanam tanquam fulgur de celo cadentem,* quatenus non solum suæ divinæ bonitatis, sed & damnatiæ pravitatis exemplo ad observantiam summæ virtutis accendat.

Matt. 11

Luc. 10

Audivit ergo Herodes Tetrarcha famam Iesu, & ait pueris suis: Hic est Joannes Baptista, ipse surrexit à mortuis, & idcirco virtutes operantur in eo. Qui bene intellexit mortuum posse hominem resuscitari ad vitam, bene de resurrectionis gloria sensit, qui iustos post resurrectionem majoris potentia, quam mortalitas fragilitas capit, futuros esse perspexit: sed miserè deliquit, qui quod de homine puro sponte credere potuit, hoc de Deo homine credere tot miraculis attestantibus, tantis prædicatorum præconis consonantibus, nullâ ratione consensit. Quare hoc, fratres charissimi, nisi ut nos aperte intelligamus, non incredibile resurrectionis miraculum, sed pravorum animos à credendi gratia peccatis obstantibus esse præpeditos, majoresque illi gratias referamus, qui nostris cordibus ablato erroris velamine, lucem veritatis aperire dignatus est.

Herodes enim tenuit Joannem, & alligavit eum, & posuit in carcerem propter Herodiam uxorem fratris sui. Dicebat enim illi Joannes: *Non licet tibi habere eam.* Imple: um videmus in Joanne, quod de illo Angelus Zachariæ, priusquam nateretur, prædixit: *Quia præcederet ante Dominum in spiritu & virtute Helie.* Ambo namque continenter viventes, ambo habitu inculti, ambo in solitudine degentes, ambo præ-

Luc. 1

cones veritatis, ambo regis & reginæ persecutionem propter iustitiam perpeffi sunt: ille Achab & Jezabel, ille Herodis & Herodiadis. Ille ne ab impiis occideretur, igneo curru est raptus in cœlum: iste ne ab impiis vinceretur, perpeffo martyrii certamine spiritu cœlestis regna petivit, Angelorum utique subveffus auxilio, de quibus scriptum est: *Carrus Dei decem millia multiplex: millia latantium, Dominus in illis.* Et iterum: *Qui facit Angelos suos spiritus, & ministros suos ignem urentem.* Sed querit forte aliquis, quis sit ille Herodes, quive frater ejus, quæ etiam Herodias, de quibus sermo iste. Herodes iste, qui & Joannem decollavit, & in passionem Redemptoris nostri Pilato assensum præbuit, filius est Herodis illius, sub quo Dominus natus est: qui cum post nativitatem Dominicam pauco tempore regnaret, sicut Evangelica restatur historia, Archelaus ejus filius successit in regnum: quo cum viginti annis potiretur, humilibus insolentiam ejus Judæis, pulsus est regno ab Augusto, ac perpetuo damnatus exilio. Deinde Augustus, ut regni Judaici minueret potentiam, divisit in quatuor partes provincia, quatuor fratres Archelai eidem regendæ præfecit, qui singuli à principatu quartæ partis Græco sermone sunt Tetrarchæ vocati. E quibus Philippus Herodiadem, filiam Archæ Regis Arabum, accepit uxorem, quam idem Aretha postmodum ablatam ab eo dedit Herodi, ed quod ipse esset majoris potestatis & famæ, factumque est adulterium publicum. Sicut perfidis causa est pereundi, ita fidelissimo præconi nostre redemptionis materia triumphandi, qui prohibendo Regis injulitæ scelera, morte quidem injulitæ meruit plecti, sed post mortis gulum à Rege iustitiæ, cui testimonium perhibebat, iustam vitæ perennis coronam accepit. Dicebat ergo Joannes:

3. Reg. 19
4. Reg. 2

Psal. 57
Ibid. 103

Matt. 2

Non licet tibi habere eam. Et volens, inquit, illum occidere, timuit populum, quia sicut Prophetam eum habebat. Non populus tantum, sed ipse etiam Herodes Joannem sicut Prophetam habebat, teste Evangelistâ Marco qui dicit: *Herodes enim movebat Joannem sciens eum virum iustum & sanctum, & custodiebat eum.* Et auditio eo multa faciebat, & libenter eum audiebat. Sed vicit amor mulieris, eumque in illum, quem sanctum esse noverat & iustum, manus mittere cœgit. Qui quoniam noluit cohibere luxuriam, ad homicidii reatum prolapsus est, minusque illi peccatum majoris erat causa peccati: cui districto Dei iudicio contigit, ut propter appetitum adulteræ, quam detestandam sciebat, sanguinem funderet Prophetæ, quem Deo acceptum esse cognoverat. Hæc namque est illa divini dispensatio examinis, de qua dicitur: *Qui nocet, noceat adhuc: & qui in foribus est, sordescat adhuc.* At contra quod sequitur: *Et sanctus sanctificetur adhuc,* ad B. Joannis personam convenienter aptatur, qui sanctus existens sanctificabatur adhuc, dum per officium evangelizandi ad martyrii palmâ pervenit.

Marc. 6

Apo. 22

Die autem natalis Herodis saltavit filia Herodiadis in medio, & placuit Herodi. Unde cum juramento pollicitus est ei dare quodcumque postulasset ab eo.) Tria pariter impiorum scelera audivimus: celebrationem natalis in saltum, saltationem puellæ lascivam, juramentum Regis temerarium, quibus singulis oportet nos, ne talia geramus, instrui. Non enim festis diem nostri natalis in memoriam revocare, non ullum tempus illecebris indulgere carnalibus, sed diem potiùs exitus nostri debemus lacrymis, precibus, crebrisque prævenire jejuniis: hinc etenim vir Sapiens admonet dicens: *In omnibus operibus tuis memorare novissimam tuam, & in æternum non peccabis.* Sed nec membra nostra, que jam Domino consecrata sunt, lubibus atque inoptis dare moribus deceat. Dicit namque Apollolus: *Nescitis quoniam corpora vestra membra sunt Christi. Tollens ergo membra Christi faciam membra meretricis? Abfit.* Unde et alibi obsecrat per misericordiam Dei, ut exhibeamus corpora nostra hostiam viventem, sanctam, Deo placentem. Quantam verò temeritatem jurandi vitare debeamus, & ipse in Evangelio Dominus, & Jacobus in epistola sua docet, dicens: *Ante omnia autem, fratres mei, nolite jurare neque per cœlum, neque per terram, neque aliud quodcumque juramentum. Si autem sermo vestester est, non non, ut non sub iudicio decidatis, illo videlicet*

Ecl. 7

1. Cor. 6

Rom. 12

Matt. 5
Iacob. 5

judicio, quo decidit Herodes, ut vel pejerare, vel obperjurium cavendis aliud necesse haberet patrare flagitium. At si aliquid incautus forte nos jurasse contingerit, quod observatum pejorem scilicet vergat in exitum, liberè illud consilio salubriore mutandum noverimus, ac magis inflante necessitate pejerandum nobis, quam pro vitando perjurio in aliud crimen gravius esse divertendum.

Domique juravit David per Dominum, occidere Nabal virum stultum & impium, sique omnia quæ ad illum pertinent, demoliri: sed ad primam intercessionem Abigail saminæ prudens, mox remisit minas, revolvit enssem in vaginam, neque aliquid culpa se saliperjurio contraxisse doluit. Juravit Herodes dare saltatrici quodcumque postulasset ab eo, & ne perjurus diceretur à convivis, ipsum convivium sanguine polluit, dum Prophetæ mortem saltationis præmium fecit. Non solum in jurando, sed in omni quod agimus, hæc est moderatio solertiùs observanda, ut si talem forte lapsum virtuti hostis incidimus intiduis, ex quo sine aliqua peccati contagione surgere non possumus, illum potius evadendi aditum petamus, in quo minus periculi nos perpesturos esse cernimus: juxta exemplum eorum, qui hostilibus claudi muris, dum evadere desiderant, & portarum omnium accessum sibi interdicitum considerant, ibi necesse est desiliendi locum eligant, ubi muro existente breviori minium periculi cadentes incurrant. Sequitur:

At illa præmonita à matre sua: Da mihi, inquit, hinc in disco caput Joannis Baptistæ, & contristatus est Rex. Iustitia Regis non absolutio est, sed confessio sceleris. Hæc etenim est superni iustitiæ judicium, ut plerumque reprobi & agnoscant se, & fateantur errasse, certamque erroris sui penitudinem gerant, nec tamen ab errore quiescant, quatenus eadem confessione ac penitentia contra se ipsi testimonium dent: quia non scilicet delinquant, dum à peccato, quod culpant, prohibere detestant, eoque justius perent, quòd foveam perditionis, quam prævide, & valuerant, declinare neglexerant. Talis quippè est iustitia Herodis, qualis penitentia Pharaonis & Judæ: quorum quisque facinora sua, postquam accusante conscientia invitus prodidit, vecors augmentavit. Itaque Herodes caput Joannis petiit, iustitiam quidem prætendebat in vultu, qua se ipse damnaret, ostendendo cunctis liquide, quia infontem & sanctam noverat, quæ erat neci daturus. Verùm si diligentiùs cornesandum inspicimus, latetatur occulte, quod ea petebantur, quæ & antea facere, si excusabiliter posset, disponebat. Qui sic caput Herodiasis peteretur, nulli dubiù quoniam illud dare veraciter trists abnueret.

Propter juramentum autem, & eos qui pariter recumbant, iustus dicitur: misit, & decollavit Joannem in carcere, & allatum est caput ejus in disco. Indignum quidem natali suo Rex spectaculum præbuit, qui convocatis ad epulas principibus, tribunis ac ducibus generis, spectandum in disco caput occisi protulit. Indignumque convivæ, an potius invitatori suo condigni, è quibus nullus inventus est, qui hominem inter festâ decumbentium puniri, qui ad adulteris justum, qui judicem à reis capite plecti veteret: præsertim cum Rex assumptâ specie mœstitiæ, coactum se hoc facere procreitaretur, essetque opportunum, quo hortatu convivantium à promisso scelere revocari deberet, si non illum hæc de industria præstruxisse cognoscere, imò ipsos quoque par ejusdem sceleris amor irretiret. Sed dignam superni aspectibus virtutem sui certaminis beatus Præcursor dominicæ nativitatibus, prædicationis & mortis ostendit, qui, ut Scriptura ait: *Et si coram hominibus tormenta passus est, spiritus illius immortalitate plena est.* Cujus diem natalis merito festâ celebritate repetimus, quem ipse propriâ passione nobis solennem reddidit, quem roseo sanguinis sui fulgore decoravit: merito memoriam illius cum spiritali gaudio veneramus, qui testimonium, quod Domino perhibuit, martyrii signaculo conclusit. Neque enim dubitandum est, quin beatus Joannes pro Redemptoris nostri, quem præcurebat, testimonio, carcerem & vincula sustinuit, pro ipso & animam posuit: cui non est dictum à persecutore, ut Christum negaret, sed ut veritatem reciteret, & tamen pro Christo occubuit. Quia enim Christus

iple ait: *Ego sum veritas*, idè utique pro Christo, quia pro veritate sanguinem fudit: & cui nasci utro, prædicaturo, baptizaturo, priùs nascendo, prædicando ac baptizando testimonium perhibebat, hunc etiam passurum prior patiendo signavit. Quorum tamen passiones diverso ordine consumari, certâ supernæ provisionis dispensatione gestum est, ut videlicet Redemptor noster extra portam civitatis cuncto assistente populo subevaretur in crucem: præcursor verò ejus collectis in domum convivii magistratibus atque optimatibus plebis, misso tantum speculatore, in abdito carceris capite truncaretur. Et quidem congruum videbatur, ut mysterium dominicæ crucis crucifixus præfiguraret Joannes: sed quia idem Joannes testimonium Domino perhibens ajebat: *illum oportet crescere, me autem minus*: hoc est, illum, quem Prophetam magnum esse miramini, Christum Dominum, ac Deum verum oportet intelligi: me autem, quem Christum esse arbitramini, non Christum, sed esse Prophetam Christi patebit, disparè utriusque qualitatem, dispar modus passionis inhæat, non in carnificum potestate constitutus, sed cœlesti ratione provivus. Quia enim iterum dicit Joannes: *Qui est de terra, terra est, & de terra loquitur: qui autem de celo venit, super omnes est*, præfatam minorationem ejus, qui de terra est, decollatio illa in carcere, & in obscuro patrata capitis oblatio designat. Porrò clementum ejus, qui de celo & super omnes est, illa in cruce exaltatio, quæ sub dio & omni spectante populo facta est, aperte denuntiat. Exaltatus quippè in cruce, captus erectum ad cœlos tenuit, manus super terras ad Aquilonem tendit & Austrum, ut & cœli se esse Dominum, & universam terram, omnesque potestates aëreas suæ ditioni subditas, ipso etiam corporis situ figuraret. Infima crucis ipsius terræ abdita penetrabant, ut inferiorum regnum passione illius transfixum ac destructum esse signaretur, Regem hunc esse credendum, scripto in cruce titulo altantes Hebræi, Græci & Romani legebant, ut videlicet ejus imperium appareret per omnes gentes esse dilatandum. Quæ cuncta à Apostolo breviter unâ sententiâ complectitur, dicens: *Factus est obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. Propter quod & Deus illum exaltavit, & donavit illi nomen, quod est super omne nomen, ut in nomine Jesu omne genu flectatur cœlestium, terrestrium, & infernorum: & omnis lingua confiteatur, quia Dominus Jesus Christus in gloria est Dei Patris.* Decollato autem Joanne, & ailato capite ejus in disco, sequitur:

Et datum est puella, & dedit matris sue. Et accedentes discipuli ejus, viderunt corpus ejus, & sepelierunt illud. E hoc ad minorationem præcursoris Domini pertinet, quòd corpus ejus sepulturæ absque capite datur. Namque ut in ecclesiasticis invenimus historiis, corpus ejus in civitate Samaria, quæ nunc Sebaste vocatur; caput autem ejus Hierosolymis humatum est: decollatus verò est in castello quodam Arabiæ, quod Macherunta nominant. In quibus videlicet historiis hoc quoque reperimus, quòd caput ejus sanctissimum longo post decollationem tempore ab ipso revelatum sit duobus monachis orientalibus, qui orationis gratiâ venerant Hierosolymam, atque inde in Edessam Phœnicæ civitatem perlatum, debito fidelium sit honore frequentatum. At verò olla ejus tempore procedente, de Samaria Hierosolymam translata, ac mox Alexandriam missa, nunc ibidem in Ecclesia, quæ nominis ipsius est honore consecrata, servantur. Quod divinâ providentiâ actum, ut scilicet per plura loca deportatis beati Martyris Reliquiis plura virtutum signa fierent, pluresque per memoriam doctrinæ & vitæ illius ad fidem ac dilectionem ejus, quem prædicabat, confluerent. Inter hæc sanè considerandum est, & attentius memoriæ commendandum, quomodo omnipotens Deus, electos dilectoque suos famulos, quos ad vitam regnumque prædestinavit æternum, in tantum ab hac vita pravorum patitur persecutione conterri, tot ac tantis penarum mortiumque generibus consumi, quatenus perfecta perfectorum virorum passionibus, minus de his, quæ nobis adversa contigerint, doleamus, ac potius disca-

Joan. 14

Hebr. 13

Joan. 3

Philip. 2

Joseph. 1. 18. Antiq. c. 10. & Euseb. 1. 10. hist. Eccl. 6. 19.

Euseb. 1. 10. Eccles. hist. c. 28. & Cassiodor. 1. 9. Tripartita histor. c. 43.

1. Reg. 25

Exod. 9
Mat. 27
Act. 1

Sapient. 3

Iacob. 1
Hebr. 12
Iacob. 3

Matt. 11
Marc. 1
Luc. 7

Ioan. 5
Matt. 11
Luc. 7
Matt. 3
Marc. 1
Luc. 3
Ioan. 1

philip. 1

Rom. 8

1. Petr. 5

Alij hanc
homiliam
Albino
Anglico
Levita a
scribunt,
Beda di-
scipulo.

Exech. 1

mus omne gaudium existimare, cum in tentationes varias in ciderimus: memoria retinentes, quia quem diligit Dominus, castigat; flagellat autem omnem filium quem recipit. Nam et si principali sententia constat, quia in multis offendimus omnes, quis tamen nostrum dicere audeat, B. Joannem in actu, vel dicto, vel habitu, vel victu peccasse: cujus austeritatem indumenti, cujus parsimoniam alimenti evangelica laudat historia, cujus omne quod loquitur, aut veritati testimonium reddit, aut eos qui contradicunt, redarguit: cujus opera iustitiae etiam qui non amabant, venerationi habebant? Quis in eis praecordis peccato poterat esse locus, quae & ante nativitatem Spiritus sancti consecravit adventus? Quando saltem humanae conversationis intuitu valuit ad virtutis via vel ad modicum defectu, qui totam ab ineunte pueritia vitam solitarii peregit? Et tamen talis ac tantus vir praesentis vitae terminum post longam vinculorum afflictionem sanguinis effusionem suscepit. Ille qui libertatem supernae pacis evangelizabat, ab impiis in vincula conjicitur: clauditur obscuritate carceris, qui venit testimonium perhibere de lumine: quique ab ipsa luce, quae Christus est, lucens ardens & lucens meruit appellari, quo in natus mulierum major nemo est, ad petitionem mulierum turpissimum capite plectitur: & ipse proprio cruore baptizatur, cui Redemptorem mundi baptizare, cui vocem Patris super illum audire, cui Spiritus sancti gratiam in eum descendens videre donatum est. Sed non erat grave, imò leve ac desiderabile erat talibus tormenta pro veritate temporalia perpeti, quae perpetuis noverant remuneranda gaudiis. Optabile habebat mortem, quae naturae necessitate inevitabilis imminerebat, confesso Christi nomine cum palma vitae perennis excipere. Unde bene dicit apostolus: Quia nobis donatum est à Christo, non solum ut in eo credamus sed etiam ut pro illa patiamini. Qui ideo donum esse dicit Christi, ut pro illo patiantur electi, quia sicut idem dicit: Non sunt condigna passiones huius temporis ad super venturam gloriam, quae revelabitur in nobis. Cum ergo tam eximios regni caelestis haeredes tanta in huius exilio mortalitatis pati viderimus, quid nobis inter haec, fratres charissimi, restare agendum, nisi ut tanto magis humiliemur in conspectu pii conditoris & redemptoris nostri, quanto nos patenter animadvertimus eos, nec vitae imitatione sequi posse, nec mortis. Itaque iuxta vocem primi pastoris, humiliter sub potenti manu Dei, ut vos exaltes in tempore visitationis: humiliemur cum Joanne, jejunemus & obsecrationes faciamus assiduas: exultemus minui coram hominibus, exerceamur & deficiat paulisper spiritus noster utique, i. carnalis & superbus, qui solebat inflari, ut bona actionis profectibus ante illum crescere, & cum illo exaltari valeamus, qui de caelo ad terras venire dignatus est, ut nos, qui de terra sumus, sublevarer ad caelos Jesus Christus Dominus noster, qui vivit & regnat cum Patre in unitate Spiritus sancti Deus, per omnia secula seculorum. Amen.

INNATALI DIVAE MARIAE VIRGINIS.
Matth. 1.

Nitium sancti Evangelij secundum Matthaeum: Liber generationis Iesu Christi, filij David, filij Abraham. Et reliqua.

BEDÆ PRESBYTERI DE
EADEM LECTIONE.

Beatus Matthaeus Evangelista, dilectissimi, non immerito inter caetera caelestium secretorum animalia facie hominis describitur: quia longè ab antiquis patribus Exordium Evangelij sumens, lucidius caeteris genealogiam Dominicae humanitatis praenotavit. At sciendum est, quia horum omnium nomina allegorici & moralis sensus plenè in se contineant intellectus. Abraham pater multarum gentium, Isaac gaudium, Jacob supplantator, Judas confessio interpretatur: Phares divisio, Zara oriens, Etrom sagittam videns, Thamar palma dicitur: Aram electus, Aminadab populus spontaneus, Naafon au-

gur fortis, Salmon sensibilibus accipitur: Boos in ipso fortitudo, Raab lara, Obed serviens, Ruth festinans subaudiatur: Jesse incendium, David manu fortis & desiderabilis, Salomon pacificus, Urias lux mea Deus, Bethsabee filia juramenti subintelligitur: Roboam latitudo populi, Abia pater dominus, Asa tollens, Josaphat Dominus judicavit exprimitur: Joram excelsus, Ozias robustus Domini dicitur: Joathan perfectus, Acchaz apprehendens dicitur: Ezechias fortitudo Domini, Manasses obliviosus, Amon fidelis, Josias salus Domini interpretatur: Jechonias preparatio Domini, Salathiel petitio mea Deus, Zorobabel iste magister, Abiud pater meus iste interpretatur: Eliachim Dei resurrectio, Azor adjutus, Sadoc iustus, Joachim frater meus intelligitur: Eliud Deus meus, Eleazar Deus adjutor, Mathan donum, Jacob supplantator exprimitur, Ioseph appositus sive auctus, Maria illuminatrix sive stella maris, Iesus salvator, sive salutaris, Christus unctus interpretatur. Igitur per hos Patriarchas Christus Dominus noster veniens in mundum, horum omnium in seipso allegorice gestit officium, & in eorum interpretatione nominum nostram salutem designavit. In Abraham pater est omnium credentium, in quo, iuxta Apostolum, omnes clamamus abba pater. In Isaac gaudium est omnium fidelium, de quo Angelus dixit: Ecce annuntio vobis gaudium magnum, quod erit omni populo. In Jacob supplantator est, quia ipse subnervavit & contrivit diabolum, vastatorem humani generis, & vasa ejus diripuit. In Juda confessio, quia ipse dixit: Confiteor tibi pater caeli & terra. In Phares divisio, quia segregat oves ab haedis, id est, bonos à malis, electos à reprobis. In Zara oriens, sicut scriptum est: Visitavit nos oriens ex alto. In Thamar palma victorix, sicut ipse dixit: Confidite, quia ego vici mundum. In Aram electus, de quo Pater loquitur: Ecce puer meus quem elegi, electus meus, dedit super eum spiritum meum. In Aminadab populus spontaneus, qui sponte posuit animam suam, ut nos efficeret sibi populum spontaneum, Deoq; acceptibilem. In Naafon augur, id est, Propheta fortis, cum dicit: Cum venerit filius hominis in majestate sua, tunc sedebit ut judicet orbem terra in aequitate. In Salomone sensibilibus, id est, intellectualis, de quo scriptum est: Ipse autem ut vidit cogitationes eorum. Et iterum: Dominus novit cogitationes hominum. Et: Servans corda & renes Deus. In Boos fortitudo in ipso est, quia a nemine fortitudine accepit, de quo dictum est: Dominus fortis & potens, Dominus potens in praesenti, & ipse in evangelio: Omnia traham ad me ipsum. In Raab latitudo potentiae ejus exprimitur, quem solus non capit orbis, & cuius regni non erit finis. In Obeth serviens, quia non venit ministrari, sed ministrare formam servi accipiens. In Ruth festinans ad salutem nostram, qui festinanter vult omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire, dicens in evangelio: Penitentiam agite, appropinquabit enim regnum caelorum. In Jesse incendium agnoscitur, ut ait: Ignem veni mittere in terram, & quid volo nisi ut ardeat? Et sicut Joannes dicit: Ipse vos baptizabit in spiritu & igne. In David desiderabilis, quia speciosus erat forma praefilijs hominum. In eodem manu fortis, quando flagellum de funiculo in manu tenens, & mensam vendentium, & ementium multitudinem eiecit de templo: vel quando diabolum vicit, & calumniam nostram contrivit. In Salomone pacificus, sicut ipse dixit: Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis. Et Apostolus: Ipse est pax nostra, qui facit utraque unum. In Bethsabee filius juramenti, de quo dictum est: Iuravit Dominus, & non penitebit eum, tu es sacerdos in aeternum. In Roboam latitudo populi est, cum dicit: Multi ab Oriente & Occidente veniant, & recumbent cum Abraham, & Isaac, & Iacob in regno caelorum. In Abia pater Dominus, qui ait: Nolite vocare vobis patrem in terra: unus est enim pater vester, qui in caelis est. In Asa tollens, de quo Joannes: Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. In Josaphat iudex, quia ipse est iudex vivorum & mortuorum, sicut ipse ait: Pater non iudicat quemquam, sed omne iudicium dedit filio. In Joram excelsus, quia ipse ascendit super omnes caelos, ut adimpleret omnia. Et ut Psalmista dicit: Excelsus super omnes gentes Dominus, & super caelos gloria ejus. In Ozia robustus Domini, quia ipse captivitatem humani generis in manu robusta liberavit, & in alta caelorum deduxit.

Rom. 8
Luc. 2
Matt. 12.
& Luc. 11
Matt. 11
Matt. 23
Luc. 1
Ioan. 16
Esa. 43
Ioan. 10
Matt. 25
Ps. 95
Matt. 9
Ps. 93
Ps. 7
Ps. 23
Ioan. 12
Dan. 7 &
Luc. 1
Matt. 20
1. Tim. 2
Matt. 3
Luc. 12
Luc. 3
Psal. 44
Luc. 19 &
Ioan. 2
Ioan. 14
Ephes. 2
Psal. 109
Matt. 8
Matt. 23
Ioan. 1
Act. 10
Ioan. 5
Ephes. 4
Ps. 112
Ps. 67
& Eph. 4

Mat. 3 In Ioathan perfectus, sicut in Evangelio ait: Nos enim deet
Es. 40 adimplere omnem iustitiam. In Achaz apprehendens, qui ca-
i. Cor. 1 lum palmo ponderavit, & terram pugillo concludit, In Ezechia
Ezec. 18 fortitudo Domini, quia iuxta Apostolum, Christus Dei vir-
Hebr. 2 tus est, & Dei sapientia. In Manasse obliuiofus iniquitatis,
Apoc. 3 sicut scriptum est: In qua die conuersus fuerit peccator ab ini-
Iob. 2 quitate sua, omnium iniquitatum eius non recordabor. In Amon
Ioan. 16 fidelis, iuxta Paulum, & misericors frater & fidelis Pontifex ad
Ioan. 17 Dominum: & iuxta Ioannem, qui est restus fidelis. In Oba
Mat. 23 salus Domini, quia omnis qui uocet, inuocauerit nomen Domi-
Rom. 4 ni, saluus erit. In Iechonia preparatio Domini, qui ait: Si
Ioan. 11 abiero, & preparauero uobis locum. In Salathiel petitio mea
Ioan. 8 Deus, qui ait, Pater sancte, serua eos quos dedisti mihi. In Zo-
Ioan. 14 rabel magister publicanorum peccatorum, ut eos ab
Rom. 3 errore uiae suae reuocaret: & sic ut ipse ait, Nec uocemini
Mat. 12 magistri, quia magister uester unus est Christus. In Abiud
Rom. 4 pater meus: quia ipse est pater, & caput omnium credentium,
Ioan. 11 In Eliachim Domini resurrectio, ut ait: Ego sum resurrectio
Ioan. 8 & uita, qui credit in me, non morietur in aeternum; sed ego
Ioan. 14 resuscitabo eum in nouissimo die. In Azor ad iuror, ut ait: Qui
Rom. 3 me misit mecum est, & non reliquit me solum. Et iterum: Ope-
Mat. 12 ra quae ego facio, a me ipso non facio, sed pater qui mecum est, ip-
Mat. 27 se facit opera. In Sadoc iustus, sicut scriptum est: Fecit ipse
Psal. 21 iustus, iustificans eos qui ex fide Abrahae sunt: In Ioachim frater
Psal. 9 meus, ut ait: Si quis fecerit uoluntatem patris mei qui in caelis
Psal. 17 est, ipse meus frater, & soror & mater est. In Eliud Deus meus:
Psal. 67 quia ipse est Deus ex substantia patris ante secula genitus, qui in
Eph. 4 patibulo crucis dixit: Heli, heli, hoc est, Deus, Deus meus. In
Luc. 10 Eleazar Deus adiutor, quia ipse est adiutor in opportunitati-
Psal. 2 bus, in tribulatione, & protector omnium sperantium in se. In
Ioan. 10 Mathan donum, quia ipse ascendens in altum captiuam duxit
Ioan. 8 deus captiuitatem, dedit dona hominibus: & quia per ipsum pater
Ioan. 1 dedit omnia dona perdonauit. In Iacob, ut supra diximus, sup-
Mat. 1 plantator est hostis antiqui: qui fidelibus dedit potestatem calcan-
Psal. 44 di super serpentes & scorpiones, & super omnem uirtutem inimi-
Luc. 10 ci. Ioseph auctus, cui dedit pater genes in hereditatem suam, &
Mat. 1 in possessionem suam terminos terrae: uel augmentum uiae aeternae
Psal. 44 est, sicut ipse dixit, Ego ueni, ut uiam habeam, & abundantius
Luc. 10 habeam. In sancta & perpetua uirgine Maria, stella maris
Mat. 1 ipse est, id est, lux mundi, sicut ipse ait: Ego sum lux mundi. Et
Psal. 44 Ioannes: Erat lux uera, quae illuminat omnem hominem ueni-
Luc. 10 entem in hunc mundum. In proprio nomine Iesu salutaris uel
Eph. 4 saluator est, Angelo apponente qui ait: Ipse enim saluum facit
Psal. 44 populum suum a peccatis eorum. Idem uero Christus, id
Luc. 10 est, unctus appellatus est, quem unxit Deus pater in humanita-
Eph. 4 te oleo laetitiae, id est, unctio Spiritus sancti, in sacerdotem
Psal. 44 & regem sempiternum: quatenus Christianos ex suo
Luc. 10 nomine uocatos per id quod saluator est, a peccatis salua-
Eph. 4 ret: per id quod sacerdos est, Deo patri reconciliaret: per id
Psal. 44 quod rex est, in regnum sempiternum collocaret. Moraliter haec
Luc. 10 quoque interpretationes nominum ad nostram aedifica-
Eph. 4 tionem multimodis pertinere noscuntur. Sicut Christus
Psal. 44 ubique nostrae salutis gerebat causam, ita & Patriarcharum
Luc. 10 nomina nostrum profectum designant. In Abraham, ut
Eph. 4 pater simus multarum uirtutum, & hereditatis iure multiplicati-
Psal. 44 onem bonorum possideamus. In Isaac, ut gaudium habeamus in
Luc. 10 Domino, & non in mundo: iuxta hoc quod ipse dixit, Gaudete,
Eph. 4 quia nomina uestra scripta sunt in caelo. Et iuxta Apostolum:
Psal. 44 Gaudete in Domino semper. In Iacob, ut supplantatores simus
Luc. 10 uictorum nostrorum, & carnale desiderium uicaci pede a dia-
Eph. 4 boli potestate calcemus. In Iuda, ut secundum Psalmistam
Psal. 44 preveniamus faciem Domini in confessione, & consecramur nomi-
Luc. 10 ni sancto eius. In Phares, ut diuidamus nos ab impijs, & abstraha-
Eph. 4 mus nos ab omni fratre ambulante iniquitate, & non communice-
Psal. 44 mus operibus eius malis. In Zarah, ut lucifer uerus oriatur in cordi-
Luc. 10 bus nostris, & sol iustitiae splendeat in nobis ubique: & ut luceat lux
Eph. 4 nostra coram hominibus, ut uideant opera nostra bona, & glorifi-
Psal. 44 cent patrem nostrum qui in caelis est. In Eftion, ut sagitta simus
Luc. 10 salutis domini, ut dici de nobis possit: Sagitta potentis alitae.
Eph. 4 In Thamar, ut cum palme uictoria pompas diaboli, & concupis-
Psal. 44 centias mundi superemus propter eum qui dilexit nos. In Aram,
Luc. 10 ut simus genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, popu-
Eph. 4 lus acquisitionis, & annuntiemus uirtutes eius, qui nos de tenebris
Psal. 44 uocauit in admirabile lumen suum. In Aminadab, ut spontaneus

Domini populus simus, in aedificationem corporis Christi. In Na-
son, ut augurij genium derelictio, diuini promissu fitem adhi-
beamus. In Salmon, ut sensuales, id est, intellectuales ueritatis
Dii, & factores inueniamus: quia non auditores legis, sed facto-
res iustificabuntur. In Boos, ut iuxta Apostolum, confortemur
in Domino, & in potentia uirtutis eius, facinrosos liberos nostros
in ueritate, induit lorica iustitiae, fumentes scutum fidei, & ga-
leam salutis, & gladium spiritus, quod est uerbum Dei. In Raab,
ut latum mandatum Domini nimis diligenter obseruantes, Domi-
num Deum ex toto corde, tota anima, tota uirtute diligamus, &
proximum sicut nosmetipsos amplectamur. In Obeth, ut seruiamur
Domino per spiritum timoris, & dilectioe sanctae, quatenus ra-
tionabile sit obsequium nostrum, & acceptabile fiat sacrificium no-
strum. In Ruth, ut festinantes ingredi in illam requiem, id est, in
caeleste Hierusalem, dum tempus habemus, operemur bonum ad oes:
quia non habemus hic manentem ciuitatem, sed futuram inquirimus.
In Jesse, ut incensum orationum nostrarum in ara cordis nostris,
in spiritu contribulato Domino offeramus, cum Psalmista dice-
tes: Dirigatur Domine oratio mea sicut incensum in conspectu tuo.
In David, ut manu fortes contra Goliath spiritalem pugnantes,
& exhibentes corpora nostra hostiam uiventem, sanctam, Deo pla-
centem, desiderabile templum efficiamur Spiritui sancto. In Salo-
monne, ut quantum ex nobis est, & omnibus hominibus pacem
habeamus, illud Dominicum intendentes: Beati pacifici,
quoniam filij Dei uocabuntur. In Bethabee, ut iuramentum om-
nimodis custodiamus, ne per iurium incidamus in laqueum diaboli.
In Uria, ut lux nostra Deus sit, uidelicet ut eum sequentes non
ambulemus in tenebris mortis, sed habeamus lumen uiae. In Ro-
boam, ut longe lateque, per orbem terrarum populus dispersus, uni-
tatem spiritus in uinculo pacis & charitatis habeamus, unum
Deum, unam fidem, unum baptisma profiteamur, de corde puro &
conscientia bona, & fide non ficta. In Abia, ut charitatem fra-
ternitatis inuicem diligentes, unum patrem habeamus Dominum
in caelis, qui nos uoluntarie genuit uerbo ueritatis uel simis initium
aliquod creaturae eius, & benedictionem hereditate possideamus,
& gloriemur in spe gloriae filiorum Dei. In Asa, ut tollamus mem-
bra nostra de luto & perquillimo uictorum: ne seruiamur immun-
ditiae & iniquitati ad iniquitatem, sed iustitiam in sanctificationem:
quia non uocauit nos Deus in immunditiam, sed in sanctificatio-
nem. In Josaphat, ut recte iudicemus omni persona, sicut scri-
ptum est: Recte iudicate filij hominum: & quocumque uolumus ut
faciant nobis homines, faciamus & illi: similiter scientes, quia
mensura quae mensi fuerimus, remetietur nobis. In Joram, ut ex-
celsi uel sublimes in Domino efficii, quae sursum sunt quaramus,
ubi Christus est ad dexteram Dei sedens: quae sursum sunt sapia-
mus, non quae super terram: quoniam omne datum optimum, &
omne donum perfectum desursum est, descendens a patre lumi-
num. In Ozia, ut robusti in Domino efficii, in omnibus perfe-
ctionibus nostris, & tribulationibus quas sustinemus, exemplum
accipiamus laboris & patientiae Prophetarum, qui locuti sunt in no-
mine Domini Iesu. In Joathan, ut perfecti simus, sicut & pater
nofter caelitus perfectus est: in omnibus nos ipsos exemplum pra-
bentes, & docentes omnem hominem in omni sapientia, ut ex-
hibeamus omnem hominem perfectum. In Achaz, apprehenda-
mus disciplinam in eum quando irascatur Dominus, & pereamus de
uia iustae, quae Christus est, qui dixit: Ego sum uia, ueritas,
& uita. In Ezechia, ut fortes Domini resistamus ad uer-
fario nostro diabolo, qui tanquam leo rugiens circuit, quarens
quem deuoret: non in nostra uirtute confidentes, sed Domini for-
itudinem cum Propheta collaudantes: Fortitudo mea & laus mea
Dominus, & factus est mihi in salutem. In Manasse, ut obli-
uio simus iniuriarum nostrarum: & eius qui contra nos agunt,
propter nomen Domini ignoscamus, ne illud maledictum in uir-
tute: Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debito-
ribus nostris. In Ammon, ut fideles in fide radicati & fundati, in
omnibus sumamus scutum fidei, in quo possumus omnia tela ne-
quistissimi ignea extinguere. In Iolia, ut salutem Domini & anima-
rum semper deprecemur, ne obsecemur in insiditate, ne claudice-
mus in uis mandatorum eius, ne surdi ad audiendum uerbum Dei effi-
ciamur, ne moriamur in peccatis, sed ut saluemur semper ab eo, qui
saluos facit sperantes in se. In Iechonia, ut preparati simus in ad-
uentu Domini secundum, uigilantes & orantes, ne intremus in tenta-
tionem, sed cum illa intrare ad nuptias mereamur, de quibus ipse di-
xit: Beati sunt serui illi, quos cum uenerit Dominus, inuenit uigi-

Eph. 4
Rom. 2
Iacob. 1
Eph. 4
Ps. 118
Mat. 26
Deut. 6
Psal. 2
Rom. 12
Dan. 3
Galat. 6
Hebr. 13
Ps. 140
1. Reg. 17
Rom. 12
Mat. 5
Mat. 5
Iacob. 5
Ioan. 8
Eph. 4
1. Tim. 1
Rom. 12
Iaco. 1
Rom. 5
Rom. 6
1. Thess. 4
Psal. 57
Mat. 7
Tob. 4
Mat. 4
Mat. 7
Luc. 6
Col. 3
Iaco. 1
Luc. 6
Mat. 5
Tit. 2
Col. 1.1
Psal. 2
Ioan. 14
1. Petr. 5
Esai. 12
Mat. 6
Luc. 11
Coloss. 2
Eph. 6
Psal. 16
Mat. 26
Luc. 12

lanes. In Salathiel, quatenus petitio nostra ad Deum semper dirigitur, gaudium nostrum sit plenum, non huius seculi marare permixtum, sed infinita beatitudine sempiternum: & hoc in nomine Salvatoris, ut impetrare possimus quod petimus. In Zorobabel, ut magistri simus veritatis, prohibentes magisteria & confusiones haereticorum, & quae verbis docemus, exemplis commendamus, ne de nobis Dominus dicat, Quare tu enarras iustitias meas, & assumis testamentum meum per os tuum? Tu vero edisti disciplinam, & projecisti sermones meos retrorsum. In Abiud, ut sit nobis Deus in patrem, & nos illi in filios, habentes spiritum adoptionis, in quo clamamus Abba pater. Si autem filij & heredes, heredes quidem Dei, coheredes autem Christi. In Eliachim, ut resurgamus à tumulo vitiorum ad celebritudinem virtutum, de terrenis ad caelestia, de morte ad vitam, de Gaza ad Galileam, id est, de inferno ad aeternam transmigrationem, ubi sancti ibunt de virtute in virtutem, donec videbitur Deus Deorum in Sion. In Azor, ut adjuti divina gratia, cuncta nobis adversantia patienter supportemus, & Dominum adiutorem nostrum cum psalmista collaudemus: Dominus adiutor & protector meus, & in ipso speravit cor meum, & adjutus sum. In Sadoc, ut iusti appareamus ante Deum, incedentes in omnibus mandatis & iustificationibus Domini sine querela, ut cum iustis mereamur audire vocem dicentis: Venite benedicti patris mei, percipite regnum quod vobis paratum est à constitutione mundi. In Joachim, ut fratris Iesu Christi mereamur appellari, non per cognationem carnis, sed per unctiorem Spiritus sancti, quem effudit in nos abunde: ut facientes voluntatem ipsius scribimus, & iuste, & pie vivendo in hoc seculo ad patrem suum, & patrem nostrum, ad Deum suum, & Deum nostrum ascendere possimus in futuro. In Eliud, ut nullum habeamus Deum, nisi Dominum Iesum Christum, cui omne genua flectitur, & omnis lingua confitetur: & ut ipsi soli sacrificium laudis immolemus, & vota nostra reddamus, ipsamque, solum adoremus, quae oportet adorari in spiritu & veritate. In Eleazar, ut nullum quaramus adiutorem, nisi Dominum Iesum Christum, qui potens est omnia facere superabundanter, quam petimus aut intelligimus: & ut quodcumque facimus in verbo aut in opere, omnia in nomine Domini faciamus, dicentes cum propheta: Adjutorium nostrum in nomine Domini, qui fecit caelum & terram. In Nachan, ut donum superna gratia, spiritum scilicet sapientia, & intellectus, spiritum consilij & fortitudinis, spiritum scientia & pietatis, spiritumque timoris Domini retinentes, discretionem habeamus inter bonum & malum, quae est mater omnium virtutum. In Jacob, ut supplantemus à nobis zizania vitiorum, & plantemus in nobis aromata virtutum: ut sicut cinnamomum & balsamum aromatizans, & quasi myrrha electa odorem demus, & plantati in domo Domini, floreamus in aeternum ante Deum. In Ioseph, ut de die in diem, virtuti virtutem, sanctiificationi sanctiificationem apponentes, merito & numero augeamur, & in eo crescamus in salutem, & ut per scalam in caelum credam quotidie de gradu ad gradum ascendamus, donec spiritaliter formetur Christus in nobis. In sancta & perpetua virgine Maria, quae stella maris vel illuminatrix interpretatur: ut illuminatores laudandi, id est, doctores sanctae Ecclesiae simus, & in cordibus credentium lumen fidei & amorem Christi per doctrinam veritatis & exempla sanctitatis, oriri faciamus, & Deo habitaculum preparemus. In Iesu Domino nostro, ut salvatores animarum nostrarum esse valeamus, manifeste declaratur. Quisquis enim in fide, spe & charitate, vigilijs, jejunijs & orationibus, castitate, sobrietate, elemosinarum largitione, dilectioneque Dei & proximis, usque in finem perseveraverit, & converti fecerit peccatorem ab errore viae suae, salvabit animam eius à morte, & operis multitudine peccatorum. In Christo autem, ut ita Christiani simus, quatenus sicut ille ambulavit, & nos ambulemus: & sicut ille pro nobis animam suam posuit, ita & nos pro fratribus nostris animas deponamus: & sicut ipse nos nominum interpretationes in se naturaliter gerbat, ita & nos in omni aeterna & contemplativa vita spiritaliter, ut dictum est, recolamus ad hoc enim Christus passus est, nobis relinquens exemplum, ut sequamur vestigia eius, & abnegetur nosmetipsos, & tollamus crucem nostram, & sequamur eum, perducemem nos ad gloriam sempiternam, quam oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quam preparavit Deus diligentiibus se: ipsi honor, laus & imperium per infinita secula seculorum, Amen.

IN FESTO EXALTATIONIS sanctae Crucis.

Homiliae ejusdem require in festo Inventionis sanctae Crucis.

IN VIGILIIS DIVI MATTHAEI Apostoli, Lucae 5. Matth. 9. Marc. 2.

In illo tempore, vidit Iesus publicanum, nomine Levi, sedentem ad telonium, & ait illi, Sequere me. Et reliqua.

BEDÆ PRESBYTERI DE EADEM LECTIOE.

DEM Levi qui Matthaeus est, sed Lucas Marcusque; propter verecundiam & honorem Evangelistae, noluerunt nomen ponere vulgatum. Ipse autem Matthaeus juxta illud quod scriptum est, Iustus accesor sui est, in primordio sermonis Matthaeum se & publicanum nominat: ut ostendat legentibus nullum debere convertum de salute diffidere, cum ipse de publicano in Apostolum, de telonario in Evangelistam sit repente mutatus.

Et reliquus omnibus, surgens secus est eum.) Intelligens Matthaeus quid sit veraciter Dominum sequi, relicto omnibus sequitur. Sequi enim, imitari est. Ideoque ut pauperem Christum, non tam gressu, quam affectu confortari potuisset, reliquit propria, qui rapere solebat aliena, perfectamque nobis abrenuntiationis seculi formam tribuens, non solum lucra reliquit vestigialium, sed & periculum contempit, quod evenire poterat à principibus seculi, quia vestigialium rationes imperfectas atque incompositas reliquerit. Tanta enim cupiditate sequendi Dominum ductus est, ut in nullo profus huius vitae respectum vel cogitationem sibi mereretur reservari: propter quod iusta mercede, dum humana sedulus negotia deserit, dominicorum fidelis dispensator meruit esse talentorum.

Et fecit ei convivium magnum Levi in domo sua.) Qui domicilio Christum interno, in maximis delectationibus exuberantium pascitur voluptatum. Itaque Dominus libenter ingreditur, & in ejus qui crediderit, recumbit affectum. Et hoc est bonorum operum spirituale convivium, quo dives populus eget, pauper epulatur.

Et erat turba multa publicanorum, & aliorum, qui cum illis erant discumbentes.) Viderunt publicanum à peccatis ad meliora convertum, locum invenisse poenitentiae, & ob id etiam ipsi non desperant salutem.

Et murmurabant pharisaei & scribaeorum, dicentes ad discipulos eius: Quare cum publicanis & peccatoribus manducatis & bibitis? Convivantibus cum Domino publicanis, Pharisaei murmurantes de jejuniis gloriantur. Vbi primò legis & gratiae quanta sit distantia, declaratur: quia qui legem sequuntur, jejuna mentis famem patientur aeternam: qui verò verbum in interioribus animae receperunt alimenti caelestis, & fontis uberrate recreati, esurire & sitire non possunt. Deinde retributionis futurae species praefiguratur, quando epulantibus cum Christo electis, perfidia superborum jejuna torquetur, quibus dicitur: Meretrices & publicani praecedent vos in regnum Dei. Quod sit per Matthaei electionem fides gentium, quae prius mundi lucris inhabant, sed nunc corpus Christi sedula devotione reficiuntur, exprimitur: profectò supercilium Pharisaeorum, ludaeorum invidiam, quae de gentium salute torquentur, insinuat.

Et respondens Iesus, dixit ad illos: Non egem qui sani sunt medico, sed qui male habent. Non veni vocare justos, sed peccatores in poenitentiam.) Suggillat Scribas & Pharisaeos, qui justos se putantes, peccatorum confortia declinabant. Seipsum namque medicum dicit, qui miro medicandi genere vulneratus est propter iniquitates nostras, & livore ejus sanatus sumus. Sanos autem & justos appellat eos, qui ignorantem Dei justitiam, & suam volentes constituere, justitia Dei non sunt subiecti, quae lege praesumentes Evangelij gratiam non quarunt.

Prov. 13

Matth. 21

Esai. 53
1. Petr. 2
Rom. 10

Potè malè habentes, & peccatores vocat eos, qui suæ fragilitatis conscientia devicti, ne per legem justificari posse videntes, Christi se gratis penitendo submitunt. Vbi simul ostenditur, quod non in præliis vitiis permanentes, ut Scribæ & Pharisei murmurabunt, sed penitentiam agentes, publicani venerint ad Jesum: & ipse quoque Jesus convivia peccatorum, ut occasionem haberet docendi, & spiritales invitatoribus suis præberet cibos, adire dignatus sit. Deniq; cum frequenter pergere ad convivium describatur, nihil refertur aliud nisi quid ibi fecerit, quid docerit: & ut humilitas Domini eundo ad peccatores, & potentia doctrinæ ejus in penitentium conversione monstratur.

IN DIE SANCTO. MATTH. 9.
Marc. 2. Luc. 5.

IN illo tempore cum transires Iesus, vidit hominem sedentem in telonio, Matthæum nomine. & ait illi, Sequere me. Et surgens secutus est eum. Et reliqua.

BEDÆ PRESBYTERI DE
EADÉM LECTIÓNE.

Rom. 3
Rom. 5
Luc. 22
Exod. 3
Marc. 2
Luc. 5
Marc. 3
Luc. 6
Prov. 18

LEGIMYS Apostolo dicente, *Quia omnes peccaverunt, & egent gloria Dei, justificati gratis per gratiam ipsius.* Qui & iterum inestimabilem ejusdè gratiæ magnitudinem commendans, ait: *Vbi autem abundavit peccatum, superabundavit & gratia*: quia nimirum quanto graviorem Dominus in electis suis peccatorum languorem curavit, tanto ampliore candis gratiæ medentis potentiam monstravit. Unde & ex lectione Evangelica audivimus, quia sedentem in telonio Matthæum, ac temporalibus curis intectum, repente miseratus Dominus vocavit, & de publicano iustitiam, de telonario discipulum fecit: quem etiam proficientibus ejusdem gratiæ incrementis, de communi discipulorum numero ad Apostolatus gradum promovit, nec solum prædicandi, verum etiam scribendi Evangelium illi ministerium commisit: ne qui curam terrestrium omiserat negotiorum, cœlestium talentorum dispensator esse inciperet. Quod ob id utriusque providentia superna fieri disposuit, ut nullum enormitas peccatorum suorum, nullum numerositas scelerum, à speranda venia revocaret, cum hunc tantis mundi nexibus absolutum, tam cœlestem factam conspiceret, ut communicato cum Angelicis spiritibus vocabulo, Evangelista nominaretur & ellet.

Vidit, inquit, Iesus hominem sedentem in telonio Matthæum nomine, & ait illi, Sequere me. Vidit autem non tam corporali incivitas, quam interna miserationis aspectibus, quibus & Petrum negantem, ut reatum suum cognoscere ac desistere posset, respicere dignatus est: quibus populum suum Ægyptia servitute depressum, ut eriperet aspexit, dicens ad Moysen: *Videns vidi afflictionem populi mei, qui est in Ægypto, & gemitum ejus audivi, & descendi liberare eum.* Vidit ergo hominem & miseratus est eum, qui humanis tantum studiis deditus, necdum Angelico nomine dignus existerat. Vidit sedentem in telonio, pertinaci videlicet animo temporalibus lucris inhiantem, Matthæum, inquit nomine. Matthæus Hebraicè, Latine dicitur donatus: quod profectò nomen illi aptè congruit, qui tantum gratiæ superæ munus accepit. Nec prætereundum est, quod idem Matthæus erat binomius: nam & Levi vocabatur, quod etiam nomen eidem gratiæ, qua donatus est, testimonium perhibet. Interpretatur enim additus, sive assumptus: significans quia assumptus est per electionem à Domino, & additus ad numerum gradus Apostolici. Hoc autem illum nomine Marcus & Lucas in hac eiectione magis appellare voluerunt, ne consorte operis Evangelici, de præfata conversatione palam notabilem redderent. At verò ubi ad describendum duodecim Apostolorum catalogum pervenerunt, tacito Levi vocabulo, Matthæum illum aperte nuncupaverunt. Porro ipse Matthæus, juxta hoc quod scriptum est, *Iesus prior accusator est sui, venit amicus ejus & investigavit eum,* vulgato se nomine vo-

cat, cum de telonio vocatum narrat. Sed in decalogo Apostolorum cum additamento se publicanum cognominat. Thomas, inquit, & Matthæus publicanus, quatenus majorem per hoc publicanis & peccatoribus adipiscendæ salutis confidentiam præbeat. Quam docendi formulam Paulus quoque secutus, ait: *Quia Christus Iesus venit in hunc mundum peccatores salvos facere, quorum primus ego sum. Sed ideo misericordiam confiteor sum, ut in me primo ostenderet Christus Iesus omnem patientiam, ad exemplum eorum qui credituri sunt illi in vitam æternam.* Vidit ergo Iesus Publicanum, & quia miserando atque eligendo vidit, ait illi, *Sequere me.* Sequere autem dixit imitare. Sequere dixit non tam in casu pedum, quam executione morum. Qui enim dicit se in Christo manere, debet sicut ille ambulavit, & ipse ambulare: quod est non ambire terrena, non caduca lucra sectari, fugere honores, contemptum mundi omnem pro cœlesti gloria libenter amplecti, cunctis prodesse, amare, injurias nulli inferre: ac sibi illatas patienter sustinere, sed & inferentibus à Domino veniam postulare, nonnunquam suam, sed conditoris semper gloriam querere, quotquot valet secum ad amorem supernorum erigere. Hæc & hujusmodi gerere, Christi est vestigia sequi.

Et surgens, inquit, secutus est eum. Non est mirandum, quod publicanus ad primam jubentis Domini vocem, terrena quæ curabat: lucra reliquerit, opibusque neglectis illius comitatus, quem nisi divitiarum habere cernebat, ad hæserit. Ipse enim Dominus, qui eum fortis verbo vocavit, intus invisibili instinctu, ut sequeretur, edocuit, infundens menti illius lumen gratiæ spiritualis, qua intelligeret, quia is à temporalibus vocabatur in terris, incorruptibiles in cœlis dare thesauros valeret. *Surgens, inquit, secutus est eum.* Surrexit, ut sequeretur: dimisit caduca quæ gerebat, ut consequeretur æterna, ad quæ illum veritas invitabat: quale est illud, *Surgere qui dormis, & exurge à mortuis, & illuminabit te Christus.*

Et factum est discumbente eo in domo, ecce publicani & peccatores venientes, discumbant cum Iesu & discipulis ejus. Vnius publicani conversio, multis exemplum penitentis ac indulgentiæ publicanis & peccatoribus tribuit. Non enim dubitandum, quia publicani ac peccatores esse debebant, qui cum Iesu & discipulis ejus discumbant: nec si in peccatis perseverare decernerent, ei qui sine peccato est, convulsi auderent. Publicani quippe vocantur, qui vel publicè sceleribus fœdantur, vel publicis implicantur negotiis, quæ sine peccato aut vix, aut nullatenus valent administrari. Et pulchro satis præfatio, qui Apostolus & doctor gentium erat futurus, in prima sua conversione peccantium posse gregem trahit ad salutem: officiumque evangelizandi, quod proficiente merito virtutum erat expleturus, à primis jam fidei suæ rudimentis incipit. Neque enim solum qui fratrem verbo erudit, sed etiam qui exemplo ad meliora convertit, ministerium gerit doctoris. Denique iidem publicani non tunc solummodo cum Domino discumbant, verum & deinceps abjectis secularibus negotiis, ad imitationem Matthæi illum sequi gaudebant, recte Evangelista Marco, qui dicit: *Multi publicani & peccatores discumbant cum Iesu & discipulis ejus. Erant enim multi, qui & sequebantur eum.* Notandum autem quod Lucas hæc referens dicit, quia Dominus in domo ejusdem Matthæi cum publicanis discubuit, & quia ipse convivium illi magnum paraverit. Qui quidem Matthæus, quantum ad generale iudicium respicit, congruam beneficiis cœlestibus vicem rependit: ut à quo perennia bona sperabat, illi sua temporalia commendaret eumque corporalibus epulis reficeret: quo ipse donante gustum spiritualis acceperat suavitatis. Porro si altiore intellectu, quæ gesta sunt indagare cupimus, non tantum in domo sua terrestri convivium Domino corporale exhibuit, sed multo gratius illi convivium in domo pectoris sui per fidem ac dilectionem paravit, ipso accitante qui ait: *Ecce ego sto ad ostium, & pulso. Si quis audierit vocem meam, & aperuerit januam, intrabo ad illum, & cenabo cum illo. & ipse mecum.* Stat quippe ad ostium Domitians & pulsat, cum memoriam

Matth. 9

1. Tim. 1

1. Joan. 2

Ephes. 5

Marc. 2

Luc. 5

Apo. 3

139

sua voluntatis vel per os docentis hominis, vel per suam intus inspirationem nostro cordi infundit. Audica tamen voce ejus, januam ut recipiatur aperimus, quando illius sive secretis, sive apertis admonitionibus libenter assensum præbimus, & his perficiendis quæ faciendi cognovimus, operam damus. Intra verò, ut & ille nobiscum, & nos cum illo cœnemus: quia in cordibus electorum per amoris sui gratiam inhabitat, ut & ea semper luce suæ præsentia reficiat, quatenus ad superna delideria magis magisque proficiant, & studiis eorum cœlestibus quali gratissimis dapibus ipse pascatur. Sequitur:

Et videntes pharisæi, dicebant discipulis ejus: Quare cum peccatoribus & publicanis manducat magister vester? Duplici errore tenebantur Pharisæi, cum magistro veritatis de susceptione peccatorum detrahebant: quia & se justos arbitrabantur, qui superbia fastu à justitia longè discesserant: & eos criminabantur injustos, qui respiciendo à peccatis non parum jam justitiæ propinquabant. Invidia namque fraternæ salutis obæcati recolebant: quia publicanus erat Mattheus, publicani & peccatores erat multi alii, qui cum Domino cūcumbant: sed meminisse volebant, quia idem Mattheus, sicut Lucas scribit, *relictis omnibus quæ gerebat, secutus est eum*. Sed & alii publicani ac peccatores eo animo cum illo discumbant, quòd illi deinceps adhaerere disponebant. Errabant ergo Pharisæi, qui nec aliena, nec sua saltem corda hoverant. Sed qui novit occultà cordis, qui venit querere & salvum facere quod perierat, & eos quos jam pœnitentes susceperat, amplius in fide confortat: & eos quos adhuc superbos tolerat & impios, ad humilitatis gratiam ac pietatis provocat; nam sequitur:

Non est opus valentibus medico, sed malè habentibus: In eo etenim quòd malè habentibus medicum se advenisse testatur, auget spem obtinendæ sanitatis & vitæ eis, qui de peccatorum suorum languore turbati, Salvatoris ac vivificantis magisterium jam sequi cœperant. In eo autem quòd *valentibus non opus esse medico* dicit, illorum temeritatem redarguit, qui de sua justitiâ præsumentes, gratiæ cœlestis auxilium querere detrahebant. Quis namque justus esse poterit, ut divina opugnatione non egeat, eum ille, *quò in natu multorum major nemo est*, de se Ioannes apertissime dicat: *Non potest homo à se accipere quicquam, nisi ei datum fuerit de celo*. Dum verò subjungit,

Euntes autem discite quid est, Misericordiam volo, & non sacrificium. Idem Pharisæis de falsa justitiâ timentibus, etiam consilium correctionis ostendit. Admonet namque eos, ut per opera misericordiæ sibi metipsis supernæ misericordiæ præidia conquirant, & non contemptis pauperum necessitatibus, per oblationem se sacrificiorum Dominum placare confidant. Proposuit autem eis testimonium de Propheta, & hoc illos euntes dicere iussit: euntes videlicet à temeritate stultæ vituperationis, ad diligentiorum scripturæ sanctæ meditationem: ut qui eum peccatores sapientem contra scripturarum decreta facere calumniabantur, ipsi se potius intelligerent, quæ essent Dei præcepta nescisse, vel agnita non fecisse. Qui enim quotidianis in templo oblationibus instantes, nulla delinquentibus compassione miserabantur, patet profectò quia contra sermonem propheticum sacrificium potius, quàm misericordiam quærebant. At verò Dominus qui, sicut scriptum est, pertransiit beneficiendo & sanando omnes oppressos à diabolo, & quotiens templum intravit, magis verbo languentes curare, erudire nescios, contumaces redarguere, vel etiam foras deturbare, quàm victimas studuit offerre: liqueat utique quia voluntatis divinæ, quam Propheta monebat, iusta perfecit, misericordiæ scilicet opus exequendo, & non sacrificium celebrando. Qui etiam reprehensoribus suis quare cum publicanis & peccatoribus manducaret, rationem reddere non despexit, ut vel sic eos à supervacua murmuratione cohiberet, atque ad sequenda suæ pietatis dona provocaret. *Non enim*, inquit, *veni vocare justos, sed peccatores*. Idcirco igitur peccatorum convivia frequentabat, ut invidiatores suos docendo cœlestes invitaret ad epulas. Sed movere fortè aliquem, quo-

modo Dominus dixerit non se venisse ad justos, sed magis ad peccatores vocandos, cum cunctis legentibus constet, quòd etiam illos quos secundum Mosaicæ legis inflata justos invenit, ad Evangelicæ perfectionis culmen plurimos vocavit. Si eni solos peccatores, & non etiam justos vocaret, nequaquam Nachanael discipulatus illius confors existeret, quem ad se primò venientem tanta laude dignum putavit, ut diceret: *Ecce verè Israëlita, in quo homo non est*. Si non justos vocaret, Petrum & Andream in Apostolorum arce non haberit, qui quanto amore justitiæ flagraverint, docuerunt eum ad testimonium præcursoris continuò Dominum videre & audire gavisi sunt. Quomodo ergo non veni vocare justos, sed peccatores, nisi quia, sicut Lucas hæc referens apertius dicit: *Non veni vocare justos, sed peccatores in pœnitentiam*. Omnes namque electos ad regnum cœlestè Dominus vocat, sed illos solum ad pœnitentiam vocat, quos peccatis gravitibus involutos invenit. Quos verò justitiæ operibus deditos reperit, non eos ad pœnitentiam præteritæ conversationis, sed ad profectum magis vitæ perfectioris invitat. Vocat peccatores, ut per pœnitentiam corrigantur: vocat justos, ut magis magisque iustificentur. Quamvis & ita rectè possit intelligi quòd ait, *Non veni vocare justos, sed peccatores*: quia non illos vocaverit, qui suam justitiâ volentes constituere, justitiæ Dei non sunt subiecti, sed eos potius qui fragilitatis suæ conscii non erubescant profiteri, quia in multis offendimus omnes. Si quos autem & de illis qui fallaciter sunt iusti, correctos vocat ad veniam, etiam in illis implebitur ejus sermo, *quia non venerit vocare justos, sed peccatores*, non elatos, sed humiles: non de sua justitiâ inflatos, sed ei qui iustificat impium devota mente sublatos. Nam & tales ubi convertuntur, nequaquam se justos, sed peccatores necesse est, syn.ero corde testentur. Liber autem meminisse, fratres charissimi, ad quantam Dominus arcem justitiæ Mattheum, quem de publicanis actibus elegit, ut spem remissionis peccatoribus ampliaret, advexerit. Quis namque sic factus, ipse à postolorum numerus cui insertus est, docet: docet & ipsa gens & hoc pupum, quam de finibus terræ ultimis ad sanctæ Ecclesiæ societatem prædicando convertit, ablutamque fonte baptismatis, de sulca formosam reddidit, quia vitiatorum nigredinem exiit, ac virtutum decoravit ornatu: docet ipsum Evangelium, in quo sciendum novi Testamenti consecravit exordium, cui speciali privilegio donatum est, ut Dominicæ incarnationis mysterium, quæ cuncti à seculo Prophetæ futura præcinebant, ipse primitus omnium jam facta descripserit, & eisdem legentibus legenda transmiserit. quòd videlicet Evangelium ad ædificandam fidem Ecclesiæ primitivæ quæ ex Hebræorum maxime populo collecta est, Hebræo sermone composuit. Dilata autem per orbem Ecclesiæ, & græcis ac barbaris in eisdem fidei unitatè confluentibus, curaverunt præfules fidelium, ut idem etiam Græcum Latiniq; transferretur eloquium: quomoddò etiam Marci, Lucæ, & Ioannis Evangelia, quæ deinceps Græca lingua ediderunt, mox in Latinam transfudère sermonem, quatenus hæc omnes per orbem nationes legere & intelligere possent. Testatur & Ezechiel Propheta, quantum idem Mattheus inter præcipua sanctæ Ecclesiæ membra effulserit, dum sub figura quatuor animalium admirabiles omnium Evangelistarum virtutes, quas cœlesti visione didicerat, plenissimo sermone describit. Sed & Ioannes Apostolus, qui erat unus ex eis, & ipse visione doctus spiritali, inter prima Ecclesiæ sacramenta eorundem Evangelistarum facit mentionem. Tantæ quippe erant dignitatis illi, qui redemptoris nostri facta & dicta scribendo memoriæ tradiderunt, ut non solum Prophetico, sed & Apostolico essent testimonio cōmendandi. Tantæ erant dignitatis, ut utriusq; Testamenti scriptura eis meritò testimonium daret, eorumq; gloriam cœli civis non ante exortu tantummodò eorum, verum etiam post inchoatum vel expleum sanctissimi munus operis, hominibus ad memoriam referrent, & quanti apud Deum habeantur, ostenderent. Multa ergo de illis Ezechiel, multa eximus ipsorum commemoravit Ioannes: sed nos in præsentia, quia sermo clau-

Ioan. 1

Ibidem, Luc. 5

Rom. 10

Isac. 3

Luc. 5

Luc. 19

Ioan. 3

Osea 6

Apor. 10

Ezech. 1

Apor. 5

claudens

Apoc. 4. dendus est, unum Joannis testimonium commemorare sufficiat. Et cum daretur, inquit, quatuor animalia gloriam & honorem, & benedictionem sedenti super thronum, viventi in secula seculorum, prociabant viginti quatuor seniores ante sedentem in throno & adorabant viventes in secula seculorum, & mittebant coronas suas ante thronum. Oportet namque, ut quotiens regis æterni magnificentiam in sanctis Evangeliorum libris prædicari cognoverimus, prociadamus humiles ante illius misericordiam, & devotis precibus imploremus, & quicquid boni operis habere possumus, non nostris hoc meritum, sed ejus gratiæ semper tribuamus, qui sedens in throno patris una cum Spiritu sancto vivit & regnat Deus per omnia secula seculorum, Amen.

IN FESTO DIVI MICHAELIS.

Marc. 9. Matth. 18.

In illo tempore, accipiens Iesus puerum, statuit eum in medio eorum, quem cum complexus esset, ait illis: Quisquis unum ex huiusmodi pueris receperit in nomine meo, me recipit. Et reliqua.

BEDÆ PRESBYTERI DE
EADÉM LECTIÓNE.

Videns cogitationes discipulorum Dominus, curat desiderium gloriæ humilitatis contentione sanare, primumque non esse querendum: & prius simplici humilitatis commonet imperio, & mox puerilis innocentia docet exemplo. Quod enim ait: Quisquis unum ex huiusmodi pueris receperit in nomine meo, me recipit, vel simpliciter pauperes Christi ab his, qui velint esse majores, pro ejus ostendit honore recipiendos: vel certe malitia parvulos ipsos esse suadet, ut inquit ætatis parvulæ simplicitatem sine arrogantiâ, charitatem sine invidia, devotionem sine iracundiâ conferrent. Quod autem complectitur puerum, significat humiles suo dignos esse complexu ac dilectione, talesque cum impleverint, quod præcepit, *Disiite à me, quia mitis sum, & humilis corde*, iure posse gloriarî, ac dicere: *Lava ejus sub capite meo, & dextera ejus amplexabitur me*. Bene autem cum dixisset, *Quisquis unum ex huiusmodi pueris receperit, addidit In nomine meo*: ut videlicet formam virtutis, quâ natura dæce puer observat, ipsi pro nomine Christi, juvenat rationis indultia, sequantur. Sed quia se in pueris recipi decebat, videlicet quasi caput in membris suis, ne putaretur hoc esse solum quod videbatur, adjunxit, atque ait:

Et qui quisque me suscepit, non me suscepit, sed eum qui me misit. Talem se utique ac tantum credi volens, qualis & quantus est pater. *Vsq; ad id enim, inquit, nihil distat inter me & eum, ut qui me receperit, recipiat & eum qui misit me.*

Et quisquis scandalizaverit unum ex his pusillis credentibus in me, bonum est ei magis si circumdaretur mola asinaria collo ejus & in mare mitteretur. Quamquam hæc generalis possit esse sententia ad versus omnes, qui aliquem scandalizant, tamen juxta consequentiam sermonis etiam contra Apostolos dictum intelligi potest, qui inter se disputantes, quis esset illorum major, videbantur invicem de dignitate contendere. Et si in hoc vitio permanissent, poterant eos quos ad fidem vocabant, per suum scandalum perdere, dum Apostolos viderent inter se de honore pugnare. Quod autem dixit, *Bonum est ei magis si circumdaretur mola asinaria collo ejus, secundum ritum provinciæ loquitur*, quo majorum criminum ista apud veteres Judæos pena fuerit, ut in profundum ligato saxo demergerentur. Et revera melius innocuum, pena quamvis atrocissima temporali, tamen vitâ finire corpoream, quam lædendo fratrem, mortem animæ mereri perpetuam. Rectè autem qui scandalizari potest, pusillus appellatur. Qui enim magnus est, quæcunq; viderit, quæcunq; passus fuerit, non declinat à fide: qui autem pusillus est animo & parvus, occasiones quærît quomodo scandalizetur. Propterea deniq; oportet nos maxime iis consulere, qui parvi sunt in fide, ne occasione nostri offendantur, & recedant à fide, ac decedant à salute. Notandum sane quod in nostro bono opere aliquando cavendum est

scandalum proximi, aliquando verò pro nihilo contemnendum. In quantum enim sine peccato possumus vitare proximorum scandalum, debemus: si autem de veritate scandalum oriatur, utilius permittitur scandalum nasci, quam veritas relinquatur. Item per molam asinariam secularis vitæ circuitus ac labor exprimitur, & per profundam maris extrema damnatio designatur. Qui ergo ad sanctitatis speciem deductus, vel verbo cæteros destruit, vel exemplo, melius profectò erat, ut hunc ad mortem sub exteriori habitu terrena acta confringerent, quam sacra officia in culpa cæteris imitabilem demonstrarent. Quia nimirum si solus caderet, utcunq; hunc tolerabilior inferni pœna cruciaret.

Et si scandalizaverit te manus tua, absconde illam. Bonum est tibi debilem introire in vitam, quam duas manus habentem ire in gehennam in ignem inextinguibilem. Quia suprà docuerat ne scandalizemus eos, qui credunt in eum, nunc consequenter admonet quantum cavere debeamus eos, qui scandalizare nos, id est, verbo vel exemplo suo ad ruinam peccati propellere certant. Manum quippe nostram appellat necessarium amicum, cujus opere atq; auxilio quotidiano opus habemus. Sed talis si nos lædere in causa animæ voluerit, excludendus est à nostra societate: ne si cum perditio in hac vita partem habere voluerimus, simul in futura cum illo pereamus. Quod autem subditur:

Ubi vermis eorum non moritur, & ignis non extinguitur. In verme putredinem gehennæ, sicut in igne ardorem designat. Sive vermis dicit feram scelerum pœnitentiam, quæ nunquam in tormentis conscientiam afflictorum mordere cessabit: ut ignis sit pœna extrinsecus facti vieni, vermis dolor interius accusans.

Et si pes tuus scandalizat te, amputa illum. Bonum est tibi claudum introire in vitam æternam, quam duos pedes habentem mitti in gehennam ignis inextinguibilis, &c. In pede, sicut & in manu charos inemendabiles docet alienandos à nobis, ne per immunditiam eorum, quos castigare nequimus, & ipsi polluti pereamus. Sed manus propter opus necessarium nobis, pes sunt dicti tales propter ministerium, discursusque in nostris visibus accommodos.

Quod si oculus tuus scandalizat te, ejice eum. Bonum est tibi luscum introire in regnum Dei, quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis. In oculo quoque propter scandalum erueno idem nostri carnaliter amici, spiritaliter verò ad versarii designantur. Sed cum nos eorum consilio ac provisione opus habemus, illi verò consilio nos pravo decipere, atque in iter erroris desistere quærunt, penitus nobis eorum omittenda est societas. Scandalum quippe sermo Græcus est, quod nos offendiculum, vel ruinam & impactionem pedis dicere possumus. Quidam scandalum Græcè, Latine scrupulum dicunt. Ille ergo scandalizat fratrem, qui ei dicto factove minus recto occasione ruinæ dedit. Potest & simpliciter dici, Si quis ita necessarius nobis videtur esse ut manus, pes & oculus, utilis videlicet atque sollicitus & acutus ad perspiciendum: scandalum autem nobis facit, & per dissonantiam morum nos trahit in gehennam ne sic quidem temporalibus ejus commodis cum periculo animarum nostrarum ut ac refoveri debemus.

IN DIE SANCTI LUCE.

Lucæ 10.

In illo tempore, designavit Dominus & alios septuaginta duos & misit illos binos ante faciem suam in omnem civitatem & locum, quo ipse erat venturus. Et reliqua.

BEDÆ PRESBYTERI DE
EADÉM LECTIÓNE.

Septuaginta duos Apostolos formam Episcoporum exhibere simul & præmonstrare, nemo est qui dubitet: sic & hos septuaginta duos figuram presbyterorum, i. secundum ordinis sacerdotum gestisse sciendum est: tamen primis Ecclesiæ temporibus, ut Apostolica scriptura testis est, utriq; presbyteri, utriusque vocabantur Episcopi: quo-

rum

1. Tim. 3

rum unum sapientiæ maturitatem, alterum industriam curæ pastoralis significat. Benè autem septuaginta duo mittuntur: sive quia totidem mundi gentibus Evangelium prædicandū erat, ut quomodo duodecim tribus Israel, ita & hi propter exteras gentes destinarentur imbuendas: seu quod ipso prædicantium numero totus orbis per Evangelium summæ & individua Trinitatis illustrandus intimabatur: sicut solem hunc conser triduanum suæ lucis ambitum mundo per septuaginta duas horas afflare solitum. Nam & Dominus ipse se diem, suos verò Apostolos horas appellat, dicens: *Nomen duodecim hora sunt discipuli qui ambulant veritatem in die, non offendit.* Et in Psalmis præcipitur benè, *Nuntiate diem de die salutare ejus, hoc est, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero.* Sed & multis sanctæ scripturæ locis per tres dies mysterium Trinitatis ostenditur, præcipue quia Dominus tertia die resurrexit à mortuis. Sed & in veteri Testamento populus ad montem Sinai perueniens, die tertia legem accepit. Idem fluvium Jordanem, quo baptismi gratia commendata est, tertia quam adierat die, transiit.

Ioan. 11
Psalm. 95

Exod. 19

Iosus 3

Et misit illos binos ante faciem suam in omnem civitatem & locum, quo erat ipse venturus. Quia duo sunt præcepta charitatis, Dei videlicet amor & proximi, & minus quam inter duos haberi charitas non potest (nemo enim propriè ad seipsum habere charitatem dicitur, sed dilectione se in alterum tendit, ut esse charitas possit) binos ad prædicandū discipulos Dominus mittit, quatenus hoc nobis tacitus innuat, quia qui charitatem erga alterum non habet, prædicationis officium suscipere nullatenus debet. Benè ante dicitur, quod *misit eos ante faciem suam in omnem civitatem & locum, quo erat ipse venturus.* Prædicatores enim suos Dominus sequitur, quia prædicatio prævenit, & tunc ad mentis nostræ habitaculum Dominus venit: verba adhortationis præcurrunt, atque per hæc veritas in mente suscipitur.

Psalm. 125

Et dicitur illi: *Misisti quidam multa, operarios autem pauci.* Raga ergo Dominum missus, ut mittat operarios in messem suam.) *Misisti multa populorum significat multitudinem: operarios pauci, penuriam magistrorum.* Isti sunt operarii, de quibus Psalmista loquitur: *Qui seminant in lacrymis, in gaudio merent.* Eunt ibant & stabant, portantes semina sua. Venientes autem venient in exultatione, portantes manipulos suos. Et ut aperitiù loquar, *missi multa* omnis turba credentium est: *operarii pauci*, Apostoli & imitatores eorum, qui mittuntur ad mellem.

Eccl. 20

Ite, ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos. Lupos scribas & Phariseos vocat, qui sunt clerici Iudeorum. *Nolite portare sacculum, neq. peram, neq. calcamenta, & neminem per viam salutare.* Tanta prædicatori debet in Deo esse fiducia, ut præsentis vitæ sumptus quavis nō prævideat, tamen sibi hos non desse certissimè sciat: ne dum mens ejus occupatur ad temporalia, minus aliis prævideat æterna. Cui etiam per viam neminem salutare conceditur, ut sub quanta festinatione iter prædicationis pergere debeat, ostendatur. Quæ si quis verba etiam per allegoriam velè intelligi, in sacculo pecunia clausa est: pecunia verò clausa, est sapientia occulta. Qui igitur sapientiæ verbum habet, sed hoc erogare proximo negligit, quasi pecuniam in sacculo ligatam tenet. Et scriptum est: *Sapientia abscondita, & thesaurus absconditus, quæ utilitas in utriusque? Quid verò per peram, nisi opera seculi? Et quid hoc loco per calcamenta, nisi mortuorū operum exempla signantur? Qui igitur officium prædicationis suscipit, dignum non est, ut onus secularium negotiorū portet: ne dum hoc ejus colla deprimat, ad prædicanda cœlestia non allurgat. Nec debet stultorum operum exempla conspiciere, ne sua opera quasi ex mortuis pellibus credat manire. Omnis verò qui salutat in via, ex occasione salutat itineris, non ex studio obtinendæ ejusdem salutis. Qui igitur non amore æternæ patriæ, sed præmiorum ambitu salutem audientibus prædicat, quasi in itinere salutat: quia ex occasione, & non ex intentione salutem audientibus exoptat.*

In quacumq. domum intraveritis, primum dicite: Pax huic domui. Et si ibi fuerit filius pacis, requiescet super illam pax vestra: sin autem, ad vos revertetur. Pax quæ ab ore prædicatoris offertur, aut requiescit in domo, sin ea fuerit filius pa-

cis, aut ad eundem prædica orem revertitur: quia aut erit quisque prædestinatus ad vitam, & cœlestis verbum sequitur quod audit, aut si nullus audire voluerit, ipse prædicator sine fructu non erit: quia ad eum pax revertitur, quoniam ei à Domino pro labore sui operis recompensatur. Ecce autem qui peram & sacculum portare prohibuit, sumptus & alimenta ex eadem prædicatione concedit, nam sequitur:

In eadem autem domo manete, edentes & bibentes quæ apud illos sunt. Pax nostra recipitur, dignum est ut in eadem domo maneamus, edentes & bibentes quæ apud illos sunt: ut ab eis terrena stipendia consequamur, quibus præmia patriæ cœlestis offerimus. Unde etiam Paulus pro minimo hæc ipsa suscipiens, dicit: *Si nos vobis spiritalia seminavimus, magnum est si vestra carnalia metamus?* & notandum quod subditur:

Dignus est enim operarius mercede sua. Quia jam de mercede sunt operis ipsa alimenta sustentationis, ut hic merces de labore prædicationis inchoetur, quæ illic de veritatis visione perficitur. Quia in re considerandum est, quod uni nostro operi duæ mercedes debentur, una in una, altera in patria: una quæ nos in labore sustentat, alia quæ nos in resurrectione remunerat.

Et in quacumq. civitatem intraveritis, & susceperint vos, manducate quæ apponuntur vobis, &c. Descripto diversæ domus hospicio, quid etiam in civitatibus agere debeant, docet: piis videlicet in omnibus communicare, ab impiorum verò per omnia societate fecerni.

In quacumq. civitatem intraveritis, & non receperint vos, exeuntes in plateas ejus, dicite: Etiam pulverem qui adhesit nobis de civitate vestra, extergimus in vobis. Aut ad contrellationem laboris terreni, quem pro illis inaniter susceperunt: aut ut ostenderent usq. ad se ab ipsis nihil terrenum querere, ut etiam pulverem de terra eorum non sibi paterentur adherere. Alter: Pedes discipulorum ipsam opus incessumq. prædicationis significant: pulvis verò quo alperguntur, terrena levitas est cogitationis: à qua ipsi etiam tumidi doctores immunes esse nequeunt, cum pro auditoribus sollicitis salubribus curis incessanter intendunt, & quasi per itinera mundi uno vix calcaneo terræ pulverem legunt. Qui ergo receperint verbum, ipsi afflictiones curasq. doctorum, quas pro se tolerabant, in argumentum sibi vertunt humilitatis. Qui verò sperverint doctrinam docentium sibi labores & pericula, odiumq. sollicitudinū ad testimonium damnationis inflectunt. Et ipse est pulvis qui in Evangelii contemptores extergi, & à quo per bonos auditores Evangelistarum jubentur pedes ablui, imò per ipsum salvatorem narrantur abluī.

Dico autem vobis, quia Sodomis in die illa remissus eris, quàm illi civitati. Sodomitæ quidem inter tot carnis animæque flagitia, quibus insatiabiliter ardebant, inhospitales quoq. Ezechiele attestante, fuerunt: sed nulli apud eos tales hospites quales apud Iudæos Prophetæ, quales Apostoli reperiunt. Et Loth quidem aspectu & auditu justus erat, non aliquid tamen docuisse, nulla ibi fecisse signa perhibetur. Atq. id eò cui multum datum est, multum queretur ab eo, potentesq. potenter tormenta patientur.

Ve tibi Chorozain, & tibi Bethsaida. Chorozain, Bethsaida & Capharnaum, Tiberias quoque quam Ioannes nominat, civitates sunt Galiliæ, sitæ in litore lacu Genesareth, qui Iordane fluente efficitur, & ab Evangelistis etiam mare Galiliæ, vel mare Tyberiadis appellatur. Plangit ergo Dominus civitates, quæ post tanta miracula atque virtutes non penituerunt: peioresque gentibus, qui naturale solummodo jus dissipabant post descriptæ legis contemptum, filium quoque Dei conculcare, gratiamque ingratam spernere non timuerunt.

Quia si in Tyro & Sidone facta fuissent virtutes, quæ in vobis facta sunt, olim in cilicio & cinere sadentes pavissent. Impletum videmus hodie dictum salvatoris, quia scilicet Chorozain & Bethsaida præsentem Domino credere noluerunt: Tyrus autem ac Sidon, & quondam David ac Salomoni amici fuere, & post evangelizantium Christi credidit discipulis: tanaque fidem devotione susceperunt,

1. Cor. 9
Rom. 15

Ioan. 13

Eccl. 16

2. Petr. 2
Luc. 12
Sapient. 6

Ioan. 6
Mat. 4

2. Reg. 5
3. Reg. 5

Act. 21 ut Paulum Apostolum Tyro abeuntem, cuncti cives cum uxoribus & filiis usq; foras civitatem prosequerentur, pulcherrimoque spectaculo tanta hominum multitudo, paucissimos hospites, sed Christi pro fide charissimos ad naves usq; vale factura deduceret. Sed quare non olim his qui credere potuerunt, velim Judæis qui credere noluerunt, sic Evangelizatum, ipse est scire, cujus universæ viæ, misericordia & veritas. Sanè quod Dominus ait, *In cilicio & cinere sedentes povererant.* In cilicio quod de pilis caprarum contextitur, asperam peccati pungentis memoriam, qua in die iudicii sinistra pars est induenda significat: cinere autem mortis considerationem, per quam tota humani generis massa in pulverem est redigenda, demonstrat. Porro in sessione humiliationem propriæ conscientie designat, de qua Psalmista: *Surgite postquam sederitis.* quod est dicere: *Humiliamini sub potenti manu Dei, ut vos exaltet in tempore visitationis.*

Psal. 24 *Et tu Capernaum usq; in cælum exaltata, usq; ad infernum demergeris.* Duplex in hac sententia sensus est, vel ideò ad infernum demergeris, quia contra prædicationem meam superbissimè restitisti: vel ideò, quia exaltata es usque ad cælum meo hospicio, ex meis signis atq; virtutibus tantu habens privilegium, majoribus plecteris supplicis, quia his quoque credere noluit. Et ne quis putaret hanc increpationem illis tantummodò civitatibus, vel personis, quæ Dominum in carne videntes spernebant, & non omnibus qui hodieque Evangelii verba despiciunt, convenire, consequenter adjunxit, dicens:

Qui vos audit, me audit: & qui vos spernit, me spernit. Ut in audiendo quisque vel spernendo Evangelii prædicatore, non viles quasque personas, sed Dominum salvatorem, imò ipsum patrem spernere se vel audire disceret; nam sequitur:

Qui autem me spernit, spernit eum qui me misit. Quia proculdubio in discipulo magister auditur, & in filio pater honoratur. Potest & ita intelligi: *Qui vos spernit, me spernit. Qui non facit misericordiam uni de fratribus meis minimis, nec mihi facit: quia & ipse pro his formam servi & pauperis habitum suscepit. Qui autem me spernit nolens credere Deum, & filium Dei concilians, spernit eum qui me misit: quia ego & pater unum sumus.*

Reversi sunt autem septuaginta duo cum gaudio, dicentes: Domine, etiam demonia subij. unum nobis in nomine tuo. Bene quidem confessi sunt deferentes honorem nomini Christi; sed quia infirma adhuc fide gaudebant in virtutibus vide quid audiunt:

Et ait illis: Videbam satanam sicut fulgur de cælo cadentem. Non modò video, sed prius videbam, quando corruit: quod autem ait, *sicut fulgur*, vel præcipitem de supernis ad ima lapsum significat, vel quia dejectus, adhuc transfiguratur se in angelum lucis. Quia ergo discipulos de signorum operatione vidit elatos, exemplo eos terret, atq; ad humilitatem revocat ejus qui primus superbiendo cecidit: ut qui hunc ad superbiam de cælo recordarentur ejectionem, multo magis se de terra editos, si superbiertint, humiliandos agnoscant.

Eccæ deus vobis potestatem calcandi supra serpentes & scorpiones, & supra omnem virtutem inimicæ. & nihil vobis no. ebit. Hoc est omne genus immundorum spirituum de obsessis corporibus ejiciendi. Quamvis & ad litera rectissimè possit accipi: siquidem & Paulus a vipera in vasus, nil adversi patitur: & Joannes, ut historia tradit, hausto veneno non læditur. Hoc sanè inter serpentes qui dente, & scorpiones qui cauda nocent, dilatae arbitror, quod serpentes aperte savientes, scorpiones clanculo indiantes, vel homines vel demones significet; serpentes qui inchoandis virtutibus venena per aversationis obiciunt: scorpiones, qui consummatas virtutes ad finem vitiare contendunt.

Verumtamen in hoc nolite gaudere, quia spiritus vobis subijciuntur. De subjectione spirituum cum caro sint, gaudere prohibentur, quia spiritus ejicere sicut & virtutes alias facere interdum non est ejus meriti qui operatur: sed invocatio nominis Christi hoc agit ad condemnationem

eorum qui invocant, vel ob utilitatem eorum qui vident & audiunt, conceditur: ut sicut homines despiciant signa facientes, tamen Deum honorent, ad cujus invocationem fiant tanta miracula. Nam & in Actibus Apostolorum filii Scevæ videbantur ejicere demones: & Judas Apostolus cum animo proditoris multa signa inter ceteros Apostolos fecisse narratur.

Gaudete autem quod nomina vestra scripta sunt in cælu. Si satanas, inquit, per superbiam cæli sedem cum sociis amittit, non oportet vos de illorum humiliatione, sed de vestra sublimatione gaudere, quatenus unde illi ruere sublevati, vos humiles ascendatis. Non autem pueriliter sapiendum, quasi Deus ad remedium oblivionis bonos in cælis, malos scribat in terris, dicitur Hieremia, *Univerfi qui derelinquunt te, confundantur, recedentes in terra scribantur: sed salubriter intelligendum, quòd sive Cælestia seu terrestria quis opera gesserit, per hæc quasi literis adnotatus, ad Dei memoriam sit æternaliter adfixus.*

IN SOLENNITATE OMNIUM
sanctorum. Lucæ 6. Matth. 5.

In illo tempore descendens Iesus cum discipulis de monte, stetit in loco campestri, & turba discipulorum ejus. Et reliqua.

BEDÆ PRESBYTERI DE
EADÉM LECTIÖNE.

Lecturus Apostolos Dominus, in montana subit: turbas verò docturus, ad campestria redit, quia non nisi in humili Christum turbæ videre sufficiunt. Nam hæc est norma quam secutus Apostolus, ait: *Non potui vobis loqui quasi spiritualibus, sed quasi carnalibus. Quasi parvulus in Christo lac vobis potum dedi, non escam.* Nondum enim poteratis, sed ne nunc quidem potestis. Apostoli autem ipsi, secundum Matthæum, quasi perfectiores, & in monte & aperto salvatoris ore docti esse narrantur. Vbi si qui diligentius utrumq; Evangelistam velit percurari, potest intelligi, cum in monte duodecim discipulos elegit, è pluribus, quos & Apostolos nominavit, quod Matthæus prætermittit, tunc illum habuisse sermonem, quem Matthæus interposuit, & Lucas tacuit, hoc est in monte: ac deinde cum descendisset, in loco campestri habuisse alterum similem, de quo Matthæus tacet. Lucas non tacet: & utrumque sermonem eodem modo esse conclusum.

Ab omni iudæa & Hierusalem, & mari tima, & Tyri & Sidonia, &c. Maritimam multitudinem non à proximo mari Galiliæ (neq; enim hoc miraculi loco poneret) sed à mari magno reor esse cognominatam, in qua etiam Tyrus & Sidon comprehendi poterant. Verùm quia gentium civitates sunt Judæis quidem sorte data, sed non ab eis possessæ, eo quod hostes exterminare nequiverint, consule nominatim ponuntur: ut quanta sit fama virtutisq; salvatoris, intimitur, quæ exteras etiam ad sanitatem doctrinamque capellendam civitates accersat. Vbi notandum, quia Dominus etsi venientibus ad se gentilibus misertus sit, unde & puerum Centurionis & Cananæ filiam approbata potentium fide curavit, non tamen eorum civitates inti assereperit, ne videlicet occasionem querelæ Judæis calumniantibus suggereret; sed perfectam potius salutem gentium passionis & resurrectionis suæ temporis reservaret. Quo imminente tempore gentilibus eum videre quarentibus ait: *Nisi granum frumentis cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum non ariet si autem mortuum fuerit, multum fructum adfert.*

Et omnis turba quærebat eum tangere, quia virtus de illo exibat, & sanabat omnes. Et supra leprosus Domino tangente, mundatur: & hoc omnis turba quæ eum tangere potuit, spiritus illius virtute sanatur. Tactus ergo salvatoris, opus est salutis: quem tangere, est fideliter in eum credere: à quo tangi, est ejus munere firmari. Sed unusquisque in suo sensu abundat. Turbæ quæ de longè ad audiendum conflunt, discedentis in campum non necurrantur atacty. Discipuli qui in minoribus jam sunt

Act. 19
Matt. 10
Marc. 6
Luc. 9

Hier. 17

1. Cor. 3

Matt. 5

Matt. 8
Matt. 15

Ioan. 12

Luca 5

Mar. 17
Ioh. 25

instituti, in montis cacumine ad majora provehuntur : è quibus etiam eliguntur, qui eum transfiguratum secreto in monte speculentur. Vnus prò omnibus quasi tubicioris sapientia fonte inebriandus magistri recumbit in petore. Raroq; uspiam vel turbas Dominum ad altiora sequi, vel quempiam debilem in monte curari : sed extincta febre libidinum, accensaq; scientia luce, pedentim quenq; ad culmen subire virtutum. Nam & in veteri testamento Moyses solus cum Iosue montem Dei ascendens, ad regendum vulgus in campo donec redirent, Aaron odnavit & Hur: Aaron quippe qui interpretatur mons fortitudinis, singularem Dominicæ incarnationis excellentiam; Hur verò qui ignis dicitur, donum sancti Spiritus insinuat; quia plures in Ecclesia parvuli, etiam comitari magistros ad penetranda summæ divinitatis arcana nequeunt, Dominicæ tamen incarnationis sacramentis redimi, & Spiritus sancti possunt ardore signari.

Exod. 24

Et ipse elevatis oculis in discipulos suos dicebat : *Beati pauperes, quia vestrum est regnum Dei.* Et si generaliter omnibus loquitur, specialius tamen oculos Salvator in discipulos levat: ut his qui verbum intenta cordis aure percipiunt, latius saporis intimi lumen aperiat. Cui simile est quod Matheus ait: *Et cum sedisset, ascenserunt ad eum discipuli eius, & aperiens os suum docebat eos, dicens: Beati pauperes spiritu.* Nam quibus os in monte sedens aperit, ut magna sublimiter audiant, in eos oculos stans in campo dirigit, ut audita patenter intelligant. *Beati itaque pauperes,* non utique omnes, sed illi tantummodo, qui omne præsentis seculi tamesi altum videatur, pro nihilo culmen ducunt. Qui merito regni cælestis perhibentur munere digni, quia delectationis humanæ probantur cupiditate nudati. Qualem se Rex David pauperiem sustinuisse declaratans, ait: *Ego verò egenus & pauper sum.* Et alibi non modo terrestria, sed & ipsa per Dominum supercælestia parvipendens, dicensque: *Quid enim mihi restat in celo, & à te quid volui super terram?* Mox ubi spei suæ fixisset anchoram, subdendo manifestat: *Mihi autem adhaerere Deo bonum est, ponere in Domino Deo spem meam.* Alioquin nonnulli miserima conditione paupertatis, & hic seculi gaudis ob inopiam rerum, & ibi regno Dei ob meritum nequitiam carent.

Mat. 5

Beati qui nunc esuritis saturabimini. Quid esurite beati, quid sitire debeant, Matheus exponit, videlicet iustitiam: aperitissimè nos instruens, nunquam nos satis iustus altimare debere, sed quotidianum iustitiz semper amare, imò ardere profectum. Cujus perfectam saturitatem, non in hoc seculo, sed in futuro posse provenire, supernorum desiderio Psalmista flagrans, ostendit, qui ait: *Ego autem cum iustitia appetere in conspectu tuo, satior dum manifestabor gloria tua.* Potest & simpliciter accipi, Beati qui nunc esuritis, qui caligatis corpus vestrum, & servi tuti subjicitis, qui in fame & siti verbo operam datis, quia cælestium tunc gaudiorum habebitis ubertate perfici.

Psal. 69

Psal. 72

Ibidem

Mat. 5

Psal. 15

Beati qui nunc sitis quia ridebitis. Non temporalium damna commodorum, sed vitium detrimenta spiritualium qui sient, æterna beatitudine consolabuntur. Ubi non nostra solum, sed & proximi iubeamur commissa de flere. Quem si ut nos diligimus, consequenter illius & profectum nos gratulari, & defectu necesse est tribulari: nec solum tribulari, verum ad lacrymas usque succendi. Sic enim Samuel & David peccat. am Saulis, & interitum lugent: sic peccatricem ipse Dominus flevit super civitatem: & in cæcis compall'is fororibus, Lazarum quem divina erat majestate resuscitaturus, humana prius miseratione desolebat: mylticè significans eos qui peccati morte sopiuntur, ut reviviscere queant, à proximis esse plangendos. Quod autem nunc flentes ridentes esse promittit, non pueriliter accipiendum, sed scripturæ more, risus nomine mentis exultatio, & affectus quidam lætior intelligendus esse designatus. Sicut Sara risum, inquit, *se, ut mihi Dominus* Et in Iob d'ctum est: *Os autem veracium repletur risu.* Per quæ, ut dixi, nomina gaudium animæ figuratur interior.

1. Reg. 16

2. Reg. 1

Luc. 19

Ioh. 11

Gen. 21

Iob. 8

Beati eritis cum vos oderint homines, & cum separaverint vos & exprobraverint. Qui propter divitias hereditatis Christi in sanctis, propter panem vitæ æternæ, propterque spem cælestium gaudiorum flens, esuriam, paupertatemque pati desiderat, beatus est. Multo autem beator, qui has inter adversa virtutes servare non trepidat. Quia odiant licet homines corde nefando, dilectum cor Christo lædere nequeunt: separant, & synagoga depellant, Christus invenit & confirmat: exprobrant nomen crucifixi, ipse commortuos sibi consecrat, & confedere facit in cælestibus.

Et esecerint nomen vestrum tanquam malum propter filium hominis. Nomen vestrum quod dicit, nomen Christi a norum significat, quod à gentilibus Iudæisq; sapissimè quantum ad ipsos memoriæ abrasum, & ab hominibus est ejectum, nulla jam existente causa odii, nisi propter filium hominis: quia videlicet nomen Christi credentes suum voluerint facere cognomen, atque ideò nominis summi persecutores, hominum non immerito nomine notantur. *Beati, inquit, eritis, cum vos oderint homines,* docens eos ab hominibus infestandos, sed ultra homines esse beatandos.

Gaudete in illa die, & exultate: ecce enim merces vestra multa est in celo. Non hoc à quolibet patiente, sed ab eo qui superna tantum mercedis intuitu patitur, præceptum potest impleri: ut scilicet inter odia cordium, inter probra linguarum, inter ipsas persequentium manus, æquali, imò lætiori adhuc corde versetur. Non ad hoc nostri similes valent, sed eorum qui *ibant gaudens à conspectu concilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu consummeliam pati.* Qui ergo multa in terris pro Christo sustinet adversa, multa in cælis à Christo recipiet dona. Cæterum quanta ab Helia verborum jacula falsi sustinuerunt Prophetæ, quos deridens ajebat: *Clamate voce majore, Deus enim est Baal, & forsitan loquitur, aut in diversorio est, aut in itinere, aut erit dormis, ut excusetur.* Quantam dedere stragem qui octingenti simul & quinquaginta sunt interempti: Verum quia Baal & non Christus in causa erat, nec irriti gaudebant, nec occisi palmam, sed pœnam meruere perennem.

Secundum hac enim faciebant prophetis patres eorum. Bene exemplo adhortatus est, quia vera dicentes, solent persecutionem pati. Nec tamen ideò Prophetæ antiqui timore perfectionis à veritatis prædicatione defecerunt. Notandum sanè quia sicut Matheus pro octo quas posuit beatitudines, octavam spei nostræ perfectionem, quæ resurrectionis gloria dedicatur, insinuat; ita Lucas per quatuor virtutes amplectitur cardinales. Beati enim pauperes, qui per temperantiam à mundi refrenantur illecebris. Beati esurientes, qui sua fame commoventi, esurientibus esse miserandum, & ipsi per iustitiam miserentur ut valent. Nam elemosynam, qua Christo non nostra donamus, sed sua reddimus, iustitiam rectè dicitur Psalmista, qui ait: *Disp'isti deus pauperibus, iustitia eius manet in seculum seculi. Iustitia est enim qua sua cuique tribuimus, nemini quicquam debeates, nisi ut invicem diligamus.* Beati qui per prudentiam inter bonum dignoscetes & malum, occidua flere, & ad æterna norant anhelare. Beati qui per fortitudinem fidei omnia valent molesta tolerare. Igitur qui necdum consummatæ virtutis arcem conscendere valent, generalis interim perfectionis sunt beatitudine perfovendi: quatenus à bonis paulatim ad meliora progressi, dum consistendi in planicie Domino libenter auscultant, ad hunc quandoque in monte sedentem sublimiter ascendant. Nam quorum adhuc edomandis instruendisque cordibus insistit, hoc quasi stans qui situs est laborantis, affatur: quos verò longo studii spiritualis exercitio promptos, jamque dociles invenit, his libertate ac dignitate magistri quasi quietus Salvator residens, myltica quæque de supernis intimat. Quæ spirituum differentia profectuum in Israeliticæ plebis est habitu policherrimis expressa figuris, ubi vulgus omne quibuslibet vestibus utens in quatuor angulis palliorum, hyacinthina sibi subrius est facere præcepit: *Sacerdotes quatuor habere vestes,*

Act. 5

3. Reg. 18

Psal. 111

Rom. 13

Num. 15

tocidem

totidem mystici coloribus mira varietate distinctas : pontifices & ea qua sacerdotibus, & alia quatuor indumenti genera colorum quidem eorundem, sed sublimiter gratia dignitatis, & auro interlucente coruscis, & patriarcharum atque ipsius Domini nomine redimita gestare. Quæ per singula vel exponere, vel solum proponere, proprii indultriam spectat operis.

HOMILIA ALIA IN SOLENNITATE omnium sanctorum.

Hodie dilectissimi, omnium sanctorum sub una solennitatis læticia celebramus festivitatem, quorum societate cælum exultat, quorum patrocinia terra lætatur, triumphis Ecclesie facta coronatur, quorum confessio quanto in passione fortior, tanto est clarior in honore: quia dum crevit pugna, crevit & pugnantium gloria, & martyrii triumphus multiplici passionum genere adornatur, perque graviora tormenta graviora fuerit & præmia, dum Catholica mater Ecclesia, quæ per totum orbem longè latèque diffusa est, in ipso capite suo Christo Jesu edocta est contumelias, & cruce & morte non timere: magis magisque roborata, non resistendo, sed perferendo, universos quos agmine inelyto carcer pœnalis incluserit, pari & simili calore virtutis ad gerendum certamen, gloriam triumphalem inspiravit. O verè beata mater Ecclesia, quam sic honor divinæ dignationis illuminat, quam vincetium gloriosus martyrum sanguis exornat, quam inviolata confessionis candida induit virginitas. Floribus ejus nec rosæ, nec lilia desunt. Certent nunc charissimi singuli, ut ad utrosque honores amplissimam accipiant dignitatem, coronas vel de virginitate candidas, vel de passione purpureas: in cœlestibus caltris pax & acies habens flores suos, quibus milites Christi coronantur. Dei enim ineffabilis & immensa bonitas, etiam hoc prævidit, ut laborum quidem tempus & agonis non extenderet, ne longum faceret aut æternum, sed breve, & ut ita dicam momentaneum: ut in hac brevi & exigua vita agones essent & labores, nulla verò quæ æterna est, corona & præmia meritorum, ut labores quidem cito finirentur, meritorum verò præmia sine fine durent, ut post hujus tenebras visuri essent candidissimam lucem, & accepturi majorem passionum cunctarum acerbitate beatitudinem, testante hoc idem Apostolo, ubi ait, *Non sunt condigne passionibus hujus temporis ad superventuram gloriam, quæ revelabitur in nobis*: quam laxo sinu de prælio revertentes, civitas cœlestis excipit, de hoste prostrato trophæa ferentibus occurrit, cum triumphantibus viris & feminis veniunt, quæ cum seculo sexum quoque vicerunt, & geminata gloria militiæ, virgines cum pueris, teneros annos virtutibus transeuntes: sed & cætera fidelium turba aulæ perpetuæ regiam intravit, qui sinceritatem fidei inconcussa præceptorum cœlestium disciplinis unita pace observaverunt. Ergo agite nunc fratres, adgrediamur iter vitæ, revertamur ad civitatem cœlestem, in qua scripti sumus, & cives decreti. Non sumus hospites, sed cives sanctorum & domestici Dei, etiam illius hæredes, cohæredes autem Christi: hujus nobis urbis januas aperiet fortitudo, & fiducia latum præbebit ingressum. Consideremus ergo inlytam urbis illius felicitatem, in quantum considerate possibile est: ut enim verè est, comprehendere nullus sermo sufficit. Dicitur de ea in quodam loco sic, quod *aufugit ibi dolor, & tristitia & gemitus. quid hac vita beatius, ubi non est paupertatis metus, non agitudinis imbecillitas? Nemo ledetur, irascetur nemo: nemo invidet, cupiditas nulla exarscit: nullum ibi desiderium honoris pulsat, aut potestatis ambitio: nullus ibi diaboli metus, insidia demonum nulle, terror gehennæ procul: mors neque corpori neque anime, sed immortalitas in munere vitæ juctanda: nulla erit tunc usquam discordia, sed cuncta consona, cuncta convenientia: quia omnium erit sanctorum una concordia, pax cuncta & læticia continet. Tranquilla sunt omnia & quies, jugis splendor, non iste qui nunc est, sed tanto clarior, quanto felicitior: quia ci-*

ritas, ut legitur, illa non egebit lumine solis, sed Dominus omnipotens illuminabit eam, & lucerna ejus est agnus. Ibi sancti subgeburus stelle in perpetuas æternitates, & sicut splendor firmamenti qui erudiunt multos. Quapropter nox ibi nulla, nulla tenebra, concursus nubium nullus, nec frigus aut ardoris asperitas ulla: sed talis quadam erit rerum temperies, qualem nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, nisi illorum qui ea perfrui digni inveniuntur, quorum nomina scripta sunt in libro vitæ: qui & laverunt stolas in sanguine agni, & sunt ante sedem Dei, serviuntque ei die ac nocte. Nec est senectus ibi, nec senectutis miseria, dum omnes occurrunt in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi. Verum super hæc omnia est confociari angelorum & archangelorum cœtibus, ibi enim etiam & dominatibus, principibus & potestatibus, omniumque cœlestium supernarum virtutum concubitus perfrui, & intueri agmina sanctorum splendidis sideribus micantis, patriarcharum fide fulgentia, prophetarum spe lætantia, Apostolorum in duodecim tribus Israel orbem judicantis, martyrum purpureis victoria coronis lucentia: virginum quoque coruscantis fere gestantes inspicere. Derige autem, qui horum medius residet, dicere vox nulla sufficit: effugit enim omnem sermonem, atque omnem sensum humana mentis excedit decus illud, illa pulchritudo, illa virtus, illa gloria, illa inagnificencia, illa majestas. Ultra enim omnem sanctorum est gloria ipsius inastimabilem adipisci conspectum, & splendore majestatis ejus irradiari. Sic enim quotidie oportet nos tormenta perferre, sic in sam gehennam parvo tempore tolerare, ut Christum videre possimus in gloria venturam, & sanctorum numero sociari. Nonne eras dignum pati omne quod triste est, ut tanti boni tantaque gloria participes habermur? Quæ erit illa, fratres charissimi, justorum gloria, quam grandis sanctorum læticia, cum unaquæque facies fulgebit ut sol, cum ordinibus distinctis populum suum Dominus in regnum patris sui coeperit recensere, & meritis atque operibus singulorum præmia promissa restituere: pro terrenis cœlestia, pro temporalibus temporalibus, pro modicis magna præstare: adducere sanctos in visionem paternæ gloriæ, & facere in cœlestibus confedere, ut sit Deus omnia in omnibus, & æternitatem quam amatoribus promisit suis, & immortalitatem largiri, ad quam eos sanguinis sui vivificatione reparavit, denuò ad paradysum reducere, regnum cœlorum fide & veritate suæ pollicitationis aperire. Hæc hærean: firmi ter sensibus nostris, hæc intelligantur plena fide, hæc corde toto diligantur, hæc indefinientium operum magnanimitate adquirantur. Res postea est in potestate facientis, quia regnum cœlorum vim patitur. Res ista dō homo, id est, regnum cœleste, aliud non quærit præ ium nisi ipsum: tantum valet, quantum est tu: te da, & habebis illam. Quid turbatis de pretio? Christus semetipsum tradidit, ut adquireret te regnum Deo patri, ita & tu teipsum da, ut sis regnum ejus, ac non regnet peccatum in mortali tuo corpore, sed spiritus in acquisitionem vitæ; ad hanc igitur operum salutarium delectet nos pervenire palmam. Libenter ac promptè certemus omnes in agone iustitiæ, Deo & Christo ipestante curramus, & qui seculo & mundo majores esse jam cœpimus, cursum nostrum nulla seculi cupiditate tardemus. Si expeditos, si celeres in hoc operis agone currentes dies nos ultimus invenerit, nusquam Domianus meritis nostris deerit remunerator. Qui coronam in persecutione purpuream pro passione donabit, ipse in pace vincetibus pro iustitiæ meritis dabit & candidam. Nam nec Abraham, nec Isaac, nec Jacob occisi sunt, & tamen fidei & iustitiæ meritis honorati, inter Patriarchas primi esse meruerunt: ad quorum congregatur convivium, quisquis fidelis, & iustus & laudabilis invenitur. Memores esse debemus voluntatem non nostram, sed Dei facere debere: quia qui fecerit ejus voluntatem, manet in æternum, quomodo & ille manet in æternum. Quapropter charissimi, mente integra, fide firma, virtute robusta, charitate perfecta, parati ad omnem voluntatem Dei sumus, conservantes fortiter Dominica mandata: in simplicitate innocentiam, in charitate concordiam: modestiam in humilitate, diligentiam in administratione: vigilantiam in adju-

vandis laborantibus, misericordiam in fovendis pauperibus: in defendenda veritate constantiam, in disciplina severitate censuram, ne aliquid ad exemplum bonorum factorum deficit in nobis. Hæc sunt enim vestigia, quæ nobis sancti quique revertentes in patriam reliquerunt, ut illorum semitis inhærentes, sequeremur & gaudia. Patriam quoque nostram paradysum cum illis computemus, parentes patriarchas jam habere cœpimus, quid non properamus & currimus, ut patriam nostram videre, ut parentes salutare possimus? Magnus nos illic charorum numerus expectat, parentum, fratrum, filiorumque frequens nos & copiosa turba desiderat (jam de sua incoluitate secuta, adhuc de nostra salute sollicita) ad eorum complexum & conspectum venire, quanta & illis & nobis in commune læticia est, qualis illic cœlestium voluptas conservorum societate expectantium, quam summa & perpetua felicitas. Illic Apostolorum gloriosus chorus, illic Prophetarum exultantium numerus insignis: illic martyrum populus innumerabilis ob certaminum victoriam coronatus, illic clarissima virginum turba lætatur, illic etiam confessorum fortitudo laudatur. Sed & illorum remunerationi consentit, qui præcepta Dominica servantes, ad cœlestes thesauros æterna patrimonialia transfulerunt. Ad hos si venire delectat, avida cupiditate properemus, ut cum his citò esse, & citò ad Christum venire contingat: eum per hujus itineris ducem habeamus salutis auctorem, lucis principem, lætitiæ largitorem qui vivit & regnat cum Deo patre omnipotente & Spiritu sancto.

HOMILIA ALIA IN NATIVITATE
omnium Sanctorum.

Legimus in Ecclesiasticis historiis, quod sanctus Bonifacius, qui quartus a beato Gregorio Romanæ urbis Episcopatum tenebat, suis precibus a Phoca Cæsare impetraret, donari Ecclesiæ Christi templum Romæ, quod ab antiquis Pantheon antè vocabatur, quia hoc quasi simulachrum omnium videretur esse deorum: in quo eliminata omni spurcicia, fecit Ecclesiam sanctæ Dei genitricis, atque omnium martyrum Christi, ut exclusa multitudine demonum, multitudo ibi sanctorum à fidelibus in memoria haberetur: & plebs universa in capite calendarum novembrium, sicut in die natalis Domini, ad Ecclesiam in honore omnium sanctorum consecratam conveniret, ibique missarum solennitate à præfule sedis Apostolica celebrata, omnibusque ritè peractis, unusquisque in sua cum gaudio remearet. Ex hac ergo consuetudine sanctæ Romanæ Ecclesiæ, crescente religione Christiana, decretum est, ut in Ecclesiis Dei, quæ per orbem terrarum longè latè que construuntur, honor & memoria omnium sanctorum, in die qua prædiximus, haberetur: ut quicquid humana fragilitas per ignorantiam vel negligentiam, seu per occupationem rei secularis, in solennitate sanctorum mines plenè peregisset, in hac observatione solveretur, quatenus eorum patrocinii protecti, ad superna populorum gaudia pervenire valeamus. Beata Dei genitrix, & semper virgo Maria, templum Domini, sacrarium Spiritus sancti, virgo ante partum, virgo in partu, virgo post partum, præsentis solennitatis diei, cum suis virginibus expers nullo modo credenda est: quæ Dei populum faciendo monebat spernere perituri luxuriam, à lenocinio mortalis naturæ declinare, carnis pudiciam, cum virginitatis honore, intra cordis hospitalia observare, eamque omnium virtutum reginam, & fructum salutis perpetuæ: sociam quoque esse angelorum suis affirmabat exemplis, ita ut innumerabilis utriusque sexus multitudo, ejus sequeretur vestigia, & relictis nuptiarum copulationibus, spretoque liberorum pagine, sponso qui in cœlis est, perenni mente, actu, habitu & gestu applicare se maluerunt: orationibus non deficiendo instantes, jejuniis adhærentes, vigiliis sacras adamas, elemosinas facientes, pauperes recreantes, nudos vestientes, infirmos visitantes, in tribulatione gauden-

tes, in verbis calumniæ vel contumeliæ patientes: in augmento suæ profectiois humiles, in damno rerum temporalium Deo gratias agentes. His omnibus & his similibus pro desiderio regni cœlestis, & propter spem æternæ remunerationis, ardentissimo amore indelicenter atque libenter insistentes, sic in charitate Dei, & proximorum amore perseverantes, Deo soli vitam finire gaudebant. *O altitudo divitiarum sapientiæ & scientiæ Dei, quam incomprehensibilia sunt iudicia ejus, & investigabiles viæ ejus?* Quis enim cognovit sensum Domini, aut quis consiliaris ejus fuit? aut quis prior dedit illi, & retribuetur ei? quomodo ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia? ipsi honor & gloria in secula seculorum, amen: qui superna cœlorum regna spiritibus angelicis ad laudem & gloriam, atque honorem sui nominis ac majestatis in perpetuum miro ordine collocavit. De quibus plura loqui pertimescimus, quia soli Deo scire est, quomodo vel quemadmodum eorum invisibilibus absque contagione seu diminutione in sua sola puritate consistat natura. Sed tamen novem esse angelorum ordines, ad Dei iudicia ac ministeria complenda, testante sacro eloquio cognovimus: quorum principatus atque potestas subtiliter ac mirabiliter omnipotentis nutu distinguitur. Alii ex illis ad nos in mundum missi, futura prædicando perveniunt: alii ad hoc sunt constituti, ut per eos signa & miracula frequentius fiant: alii subjectis angelorum spiritibus præfunt, easque ad explenda divina mysteria disponendo principantur: alii mira potentia cæteris præminent, pro eo quod eis ad obediendum alia angelorum agmina subiecta sunt: alii tanta divinitatis gratia replentur, ut in eis Dominus sedeat, & per os sua iudicia decernat: alii tanto perfectiori scientia pleni sunt, quanto charitatem Dei vicinior contemplantur: alia verò ita Deo conjuncta sunt angelorum agmina, ut inter hæc & Deum nulli alii intersint, & tanto magis ardent amore, quanto subtilius claritatem divinitatis ejus aspiciunt. Talibus, ut diximus, à primordio incipientis vitæ beatorum spirituum distinctio: in quibus, superna cœlorum regna à Deo conditore, in perpetuum mirabiliter collocata, subsistunt. Nos ergo fratres charissimi, antiquorum memoriam præcedentium patrum, quos ante legem, & sub lege scriptura sancta demonstrante cognovimus, ad hoc tantummodo proferimus, ut facilius intelligere valeatis, quanta vel qualis sit hujus sacratissimæ præsentia diei: quæ cum omnibus his de quibus loquimur, sine fine constat honesta. Nunc verò revertamur ad eos, quos unda baptismatis, & effusio sanguinis Christi, ab errore paterni delicti, ab squalore vetustæ gentilitatis, in novo testamento per gratiam Spiritus sancti ablundo purgavit: quorum oculi beati, qui Christum in carna venientem videre meruerunt. Hujus tam præclaræ visionis Joannes Baptista, qui eodem angelo, quo Christus denuntiante conceptus est, in exordio prædicationis atque baptismatis primatum tenebat: qui Jelum peccata mundi tollentem videndo agnovit, ac digito demonstravit, *quo inter natos mulierum non surrexit major*, Christo attestante. Qui meritò præcurfor Domini, præco iudicis, Propheta altissimi nuncupatur: qui nondum editus, Christum mundo venturum prophetavit, & ad redemptionem animarum ad inferos descendentem gloriosa præcucurrit passione. Huic athletæ Dei electo concordat duodentes Apostolorum numerus, quos à primis miraculorum virtutibus, ad componendum novæ fidei fundamentum, erigendumque adhuc tenerat itatum Ecclesiæ divina providentia, ex omnibus quos capiebat mundus, elegit, ut in omnem terram sonus eorum prædicationis exiret, & in fines orbis terræ eorum verba procederent. Qui verè viti, id est, Christo tanquam palmites adhærentes, quorum fructus in sempiternum permanens non marcescit: quibus ipse Dominus locutus est dicens, *Vos estis lux mundi. Non potest civitas abscondi supra montem posita, neque accendens lucernam, & ponens eam sub modio, sed supra candelabrum, ut luceat omnibus qui in domo sunt. Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent patrem vestrum, qui in*

colis est. Et iterum, iam non dicam vos servos, sed amicos, quia servus nescit quid faciat Dominus ejus: vos autem dixi amicos, quia omnia quaecumque audivi à patre meo, nota feci vobis. Et quodcumque ligaverit super terram, ligatum esse & in cælis: & quodcumque solverit super terram, solutum esse in cælis promissit. Et iterum, cum venisset ad iudicandum seculum eos super sedes duodecim esse servos, & seculum iudicaturus orbem terre prædixerat. Talibus ut credimus, patronis, hæc dies subiecta declaratur. His subiectum est triumphale martyrum nomen, qui per diversa tormentorum genera, Christi passionem non tantum in se, sed in vobis mentibus imitabantur. Perempti, atro perempti, alii flammis exulti, alii flagris verberati, alii vectibus perforati, alii cruciati patibulo, alii pelagi periculo subiecti, alii vivi decorati, alii vinculis mancipati, alii linguis privati, alii lapidibus obruti, alii frigore afflicti, alii fame cruciati: alii verò truncati manibus, sive cæteris cæcis membris, ipse aculum contumelia in populis nudi propter nomen Domini portantes. Hi sunt triumphatores & amici Dei, qui contemnescentes sceleratorum iussa principum, modo coronantur & accipiunt palmas laborum: qui fundati erant supra firmam petram, id est, Christum. De talibus & huiusmodi Apostolus mente compunctus, ingemiscens ait, *Sancti ludibria & verbera experti, insuper & vincula, & carceres. Lapidati sunt, scissi sunt, tentati sunt, in occasione gladii mortui sunt. Circumierunt in melioribus, in pelibus caprini: egentes, angustiati, afflicti, quibus dignus non eras mundus.* Et cætera. Et Beatus Papa Gregorius in expositione cuiusdam Evangelii, de istiusmodi bellatoribus querimoniam faciendo, *Ece, inquit, electi Dei carum domant, spiritum roborant, demonibus imperant, virtutibus coruscant: presentia despiciunt, æternam patriam cum vobis moribusque prædicant: eam etiam moriendo diligunt, atque ad illam per tormenta peringunt. Occidi possunt, & scissi nequeunt: & sic coram hominibus tormenta passi sunt: sed illorum immortalitas plena est: in paucis vexati, in multis bene disponuntur: quomodo Deus tentavit eos, & invenit illos dignos se. Tanquam aurum in fornace probavit illos, & quasi holocausta hostiam accepit illos. Nunc ergo martyrum Christi certamina atque victorias audivimus, eis nimirum hanc diem tantum credimus sanctificatum, quantum in semetipsis ut sanctificaretur, laborare per tormenta non cessavere: Christi verò sacerdotibus atque doctoribus sive confessoribus, huius festivitatem diei non ignotam esse credimus, qui corda fidelium spiritaliter quasi imbribus irrigat: cælestibus, ut feliciter proferte immarcescibilem bonorum operum possint fructum: qui talenta sibi credita non solum reddere, verum etiam cum usura sine fraude amplificare procuraverunt: qui bonum, quod per gratiam Spiritus sancti intelligendo didicere, non sibi mer tantummodo profuturum, sed & aliis subditorum mentibus, secundum Apostoli præceptum, arguendo, obsecrando, increpando, curamque faciendo inferere nitentur. Quorum mens laudissima, manus verò plenæ sunt mundicia, eò quod in mensa altaris sacrosancta Christi corporis & sanguinis mysteria celebrantes, & in sui cordis penetralibus hostiam vivam, Deoque placentem, id est, semetipsos sine macula atque admixtione pravi operis offerre non desistant: & licet persecutorum non sensissent gladium, tamen per vitam meritum Deo digni martyrio non privantur: quia martyrium non sola sanguinis effusione, sed abstinentia peccatorum, & exercitatione Dei præceptorum perficitur. Nos ergo fratres carissimi, tantorum patrocina intercessorum, de quibus locuti sumus, tota mentis intentione quæramus, ut per temporalia festa quæ gerimus, eorum meritibus intercedentibus ad æterna pervenire valeamus. Transeunt cuncta, quæ temporaliter festa celebrantur: & ideo curate, qui his solennitatibus inter estis, ne ab æterna solennitate separemini. Quid prodest interesse festis hominum, si deesse contingat festis angelorum? Nolite ergo pensare in vobis transitoria, quæ possidetis, sed considerate quid estis. Ecce mundus, qui diligitur, fugit. Sancti illi, quorum hodie mentionem facimus, flo-*

rentem mundum mentis despectu calcaverunt. Tunc enim erat vita longa, salus continua, opulencia in rebus: fecunditas in propagine, tranquillitas in diuturna pace: & tamen cum in serpio floreret, iam in eorum cordibus mundus aruerat. Ecce iam in serpio mundus aruit, & adhuc in nostris cordibus floreat, ubique desolatio: undique percutimur, undique amaritudinibus replemur: & tamen cæca mente carnales concupiscentias, ipsas ejus amaritudines amamus. Fugientem sequimur, labenti inhaeremus: cum ipso labimur, quem cadentem tenemus. Aliquando nos mundus retraxit à Deo, nunc tantis plagis plenus est, ut ipse jam nos mundus mittat ad Dominum. Pensate ergo, quia nulla sunt quæ temporaliter currunt: Finis enim temporalium ostendit, quia nihil sit quod transire potest. Causa rerum indicat, quia res transiens, & tunc propè nihil fuit, cum stare videtur. Hæc igitur vobiscum agite, hæc in mente sedula cogitatione versate: etsi adhuc hic tenemur in infirmitate corporis, tamen ad eos, de quibus loquimur, toto corde tendamus, ut cum ipsis postmodum in æterno seculo gaudere mereamur, per eum qui vivit & regnat in secula seculorum, Amen.

IN FESTIVITATE PRÆSENTATIONIS
DEIPARÆ MARIE VIRGINIS.

Homiliam ejusdem invenies in natali beatæ
MARIE VIRGINIS.

INCIPIT COMMUNE SANCTORUM.

IN DIE SANCTO UNIUS APOSTOLI.
LUCÆ 9. Matth. 10. Marc. 3.

In illo tempore, convocatis Iesus duodecim apostolis, dedit illis virtutem & potestatem super omnia demonia, & ut languores curarent. Et misit illos prædicare regnum Dei, & sanare infirmos. Et reliqua.

BEDÆ PRESBYTERI DE
EADÉM LECTIÖNE.

Concessa primùm potestate signorum, misit prædicare regnum Dei, ut promissorum magnitudini ac testaretur etiam magnitudo factorum, fidemque vel bis daret virtus ostensa, & nova facerent quia nova prædicarent. Unde nunc quoque cum fidelium numeritas creverit, intra sanctam Ecclesiam multi sunt, qui vitam virtutum tenent, & signa virtutum non habent, quia frustra miraculum foris ostenditur, si deest quod intus operetur. Nam juxta magistri gentium vocem, *lingua in signum sunt non fidelibus, sed infidelibus.*

1. Cor. 14

Et ait ad illos: Nihil ulterius in via, neque virgam, neque peram, neque pærem, neque pecuniam, neque duas sunicas habeatis. Solet quæri quomodo Matheus & Lucas commemoraverint dixisse Dominum discipulis, ut nec virgam ferrent, cum dicat Marcus, *Et præcepit eis ne quid tollerent in via nisi virgam tantum.* Quod ita solvitur, ut intelligamus sub alia significatione dictam virgam, quæ secundum Marcum ferenda est, & sub alia illam, quæ secundum Matheum & Lucam non est ferenda: sicut sub alia significatione intelligitur tentatio, de qua dictum est, *Deus nunc meum tentat:* & sub alia de qua dictum est, *Tentat vos Dominus Deus vester, ut scias si diligitis eum.* Illa seductionis est, hæc probationis. Utrumque ergo accipiendum est, à Domino Apostolis dictum, & ut nec virgam ferrent, & ut non nisi virgam ferrent. Cum enim secundum Matheum diceret eis: *Nolite possidere aurum neque argentum,* & cætera, continuo subiecit: *Dignus est enim operarius cibo suo.* Unde satis ostendit, cur eos hæc possidere ac ferre noluerit: non quo necessaria non sint sustentationi huius vitæ, sed quia sic eos mittebat, ut eis hæc debere monstraret ab illis, quibus Evangelium credentibus annuntiarent. Clarum autem hæc non ita præcepisse Dominum tanquam

Iacob. 1

Deut. 13

Matth. 10

Evangelistæ vivere aliunde non debeant, quam eis præbentibus quibus annuntiant Evangelium, (alioquin contra hoc præceptum fecit Apostolus, qui vicium de manuum suarum laboribus transigebat, ne cuiquam gravis esset) sed potestatem dedisse, in qua ferrent ubi illa deberi. Cum autem à Domino aliquid imperatur, nisi fiat, inobedienciæ culpa est: cum autem potestas datur, licet cuique non uti, & tanquam de suo iure cedere. Hoc ergo ordinans Dominus quod eum ordinasse dicit Apostolus, is qui Evangelium annuntiant, de Evangelio vivere, illa Apollolis loquebatur, ut securi non possiderent neque portarent hinc vitæ necessaria, nec magna nec minima. Ideo posuit, *Nec virgam*, ostendens, à fidelibus suis omnia deberi ministris suis, nulla superflua requirentibus. Ac per hoc attingendo, *Dignus est enim operarius cibo suo*, prorsus aperuit & illustravit, unde hæc omnia loquebatur. Hanc ergo potestatem virgæ nomine significavit, cum dicit, *Ne quis tolleret in via nisi virgam tantum*: ut intelligatur, quia per potestatem à Domino acceptam, quæ virgæ nomine significata est, etiam qui non portantur, non deerrant. Hoc & de duabus tunicis intelligendum est, ne quisquam eorum præter eam quam esset indutus, aliam portandam putaret, sollicitus ne opus esset, cum ex illa potestate posset accipere. Quod verò secundum Marcum non portari vel haberi duas tunicas, sed expressius indui prohibet, dicens, *Et ne induerentur duabus tunicis*, quid eos monet, nisi non dupliciter, sed simpliciter ambulare? Aliter: In duabus tunicis videtur mihi duplex ostendere vestimentum: non quo in locis Scythiæ, & glaciali niverigentibus, una quis tunica debeat esse contentus, sed quo in tunica vestimentum intelligamus, ne alio vestiri, aliud nobis futurorum timore servemus.

1. Thef. 2

1. Cor. 9

Marc. 3

Et in quamcumque domum intraveritis, ibi manete, & inde ne exeat.) Dat constantiæ generale mandatum, ut hospitalis necessitudinis iura custodiant, alienum à prædicatore regni cælestis astruens, curitare per domos, & inviolabilis hospitii iura mutare. Nec oriose secundum Mathematicum domus quam ingrediantur Apolloli, legendam decernitur, ut mutandi hospitii, necessi udivisq; violandæ causâ non superpetat.

Et quicumque non receperint vos, exeuntes de civitate illa etiam pulverem pedum vestrorum excutite in testimonium super illos.) Pulvis excutitur de pedibus in testimonium laboris sui, quod ingressi sint in civitatem, & prædicatio Apostolica ad illos usque pervenerit. Sive excutitur pulvis, ut nihil ab eis accipiant, ne ad vicium quidem necessarium qui Evangelium spreverint: allegoricè autem qui verbo humiliter intendunt, si quibus ut homines terrenæ levitatis navis obscurantur, per ea mox quæ recipiunt Evangelicæ prædicationis vestigia purgantur. Qui verò perfidia, vel negligentia, vel etiam studio conemunt, horum vitanda communitio, fugienda synagoga censetur: excutendus pedum pulvis, ne gestis manibus, & pulverem comparandis mentis causâ vestigium polluat.

Marc. 6

Iacob. 5

Matt. 3

Egressi autem circumdabant per castella evangelizantes, & curantes ubique.) Quid evangelizarent, vel quomodo curarent Apostoli, Marcus exponit plenius. *Prædicabant, inquit, ut penitentiam agerent, & ungebant oleo multos agrotos, & sanabant.* Dicit & Iacobus: *Infirmatur quis in vobis, inducat presbyteros Ecclesiæ, & orans super ipsum, unguentes eum oleo in nomine Domini: & si in peccato sit, dimittentur ei.* Unde patet ab ipsis Apollolis hunc sanctæ Ecclesiæ morem esse contraditum, ut pontificali benedictione consecrato oleo perungantur agroti. Prædicabant autem, ut penitentiam agerent: & suprâ, *Misit illos*, inquit, *evangelizare regnum Dei.* Quia videlicet utrunque, juxta Joannis Baptistæ, vel ipsius Salvatoris exemplum prædicabant. *Penitentiam agite, appropinquabit enim regnum cælorum.* Regni enim cælorum januis propinquare est, de his quæque, quibus ab eo discederat, penitere.

HOMILIA EJUSDEM DE MARTYRIBUS. LXXXII.

In illo tempore dixit Iesus discipulis suis: Attendite à fermento pharisæorum, quod est hypocrisis. Nihil enim operum est, quod non reveletur: neque absconditum, quod non sciat. Quoniam quæ in tenebris dixistis, in lumine dicentur. Et quid in aure locuti estis in cubiculo, prædicabitur in lectu. Et reliqua.

BEDÆ PRESBYTERI DE EADEM LECTIOE.

AD hoc fermentum pertinent omnia, quæ recumbens apud Pharisæum superius dispuaverat Dominus, de quo & Apostolus præcipit: *Itaque epuletur non in fermento malitiæ & nequitiæ, sed in azymis sinceritatis.* Nam sicut modicum fermenti totam farinam, cui injicitur, massam corrumpit, universamque mox conspersionem suo sapore commaculat: sic nimirum simulatio, cuius semel animum imbuerit, tota virtutum sinceritate & veritate fraudabit.

Nil autem operum est, quod non reveletur: neque absconditum, quod non sciat.] Et quomodo in præteriti sæculo multorum diu latet hypocrysis? Ergo de futuro tempore intelligendum, quando iudicabit Deus occulta hominum. Nam sicut unus amicorum beati Iob verissimè dixit, *Laus impiorum brevis est, & gaudium hypocritæ ad instar panis, si ascenderit usque ad cælum superbia ejus, & caput ejus nubes tetigerit, quasi sterquilinum in fine perdetur.* In fine, inquit, perdetur, qui in principio florere videbatur. Est ergo sentus: Attendite ne amolemini simulatores, quia veniet profecto tempus, in quo & vestra virtus omnibus, & eorum reveletur hypocrysis. Verùm quod sequitur,

Quoniam quæ in tenebris dixistis, in lumine dicentur, & quod in aure locuti estis in cubiculo, prædicabitur in lectu. Non solum in futuro, & quando cuncta cordium abscondita profunderentur ad lucem, sed in præteriti tempore potest congruenter accipi: quoniam quæ inter tenebras quondam presurarum carcerumque umbras vel locuti vel passi sunt Apostoli, nunc clarificata per orbem Ecclesiæ lectis eorum actibus publicè prædicantur. Sanè quod ait, *Prædicabitur in lectu*, juxta morem provincie Palæstina loquitur, ubi solent in tectis residere: non enim tecta nostro more culminibus sublimata, sed plano schemate faciunt æqualia. Unde lex præcepit, ut qui novam domum ædificaret, murum tecti poneret in gyronne fundederetur ibi sanguis innocuus labente aliquo, & in præeeps ruente. Et in templi constructione legitur, *Texit quoque domum laquearibus ce dris, & adificavit tabularum super omnem domum, quæque cubitus altitudinis.* Ergo prædicabitur in tectis, cum cunctis audientibus palam dicetur:

Dico autem vobis amici mei, ne terramini ab his qui occidunt corpus, & post hæc non habent amplius quid faciant. Si persecutores sanctorum oculis corporibus non habent amplius, quod contra illos agant, ergo supervacua fiunt infamia, qui mortua martyrum membra feris avibusque discerpenda proficiunt: vel in auras extenuari, vel in undas solvi, vel per flammam in cinerem faciunt redigi, cum nequaquam omnipotentis Dei quin ea resuscitando vivificet, obsistere possint.

Ostendam autem vobis quem timeatis. Timeate eum qui postquam occiderit, habet potestatem mittre in gehennam. Ita dico vobis, hunc timeate.) Quia duo sunt genera persecutorum, unum palam sevientium, alterum sicè fraudulenterque blandientium: contra utrunque nos munitur atque inlituere volens Salvator, & supra ab hypocritis Pharisæorum attendere, & hic à carnificum cæde præcipit non timere: quia videlicet post mortem nec horum crudelitas, nec eorum valeat simulatio durare: Domino potius qui semper videat placendum, Dominum qui semper punire vel liberare queat, esse timendum.

1. Cor. 5

Iob. 20

Deut. 22

3. Reg. 6

Nonne quinque passeris veneuntis disponio? Et unus ex illis non erit in oblivione coram Deo. Si minutissima, inquit, animalia, & quæ quolibet per aera feruntur volatilia, Deus oblivisci non potest vos, qui ad imaginem facti estis creatoris, non debetis terri ab iis, qui occidunt corpus: quia qui irrationabilia gubernat, rationabilia curare non desinit. Dipondius, quo quinque passeris veneunt, id est, venduntur, genus est ponderis levissimi ex duobus assibus compositi. Quærit fortasse aliquis, quomodo dicat Apostolus: Nunquid de bobus cura Deo? cum utique bos passera pretiosior existat. Sed aliud cura, aliud verò est scientia. Denique numerus capillorum, de quo consequenter ait:

1. Cor. 9

Sed & capilli capitis vestri omnes numerati sunt. Non in actu computationis, sed in facultate cognitionis accipitur. Non enim sollicitam Deus curæ numerantis intendit excubiam, sed cui cognita sunt omnia, quæ numerata sunt omnia. Bene autem numerata dicuntur, quia quæ volumus servare, numeramus. Ubi immentam Dei erga homines ostendit providentiam, & ineffabilem signat affectum, quòd nil nostrum lateat Deum, & parva etiam otiosa, que dicta ejus scientiam non fugiant. Derident in religientiam ecclesiasticam in hoc loco, qui carnis resurrectionem negant, quasi nos ipsam terrenam materiam, quæ discedente animâ sit cadaver, ita resurrectione reparandam dicamus, ut ea quæ dilabuntur, & in alias atque alias aliarum rerum species formæque vertuntur: quamvis ad corpus redeant, unde dilapsa sunt, ad eandem quoque corporis partes ubi fuerunt, redire necesse sit. Ah, quoniam si capillis capitis redit, quod tam crebra tonsura detrahit; si unguitibus, quod totiens depressit exectio immoderata & indecens cogitantibus, & ideo resurrectionem carnis non credentibus occurrit informitas. Sed quem admodum si statua cujuslibet solabilis metalli aut igne liquefceret, aut contereretur in pulverem, aut confundetur in massam, & eam vellet artifex rursus ex illius materiæ quantitate reparare, nihil interesset ad ejus integritatem, quæ particula materiæ cui membro statua redderetur, dum tamen totum, ex quo constituta fuerit, resumeret: ita Deus mirabiliter atque ineffabiliter artifex de cæto, quo caro nostra confiterat, eam mirabili & ineffabili celeritate resumet: nec aliquid attinebit ad ejus redintegrationem, utrum capilli ad capillos redeant, & unguis ad unguis, an quicquid eorum perierat, mutetur in carnem, & in partes alias corporis revocetur, curante artificis providentiâ, ne quid inaccens fiat.

Nolite ergo timere, multis passibus plaris estis. Non plures estis, legendum est, quod ad comparationem numeri pertinet: sed plures estis, hoc est, majoris apud Deum meriti, dignitatis & ætimationis, quam innumera passalum vel corpora, vel genera computamini.

Dico autem vobis: Omnis quicumque confessus fuerit me coram hominibus, & filius hominis confitebitur illum coram Angelis Dei. Qui autem negaverit me coram hominibus, denegabitur coram Angelis Dei. Respicit ad superiora, ubi dictum est: Opera quælibet & abscondita esse revelanda, concludens hanc revelationem non in vili quodam conciliabulo, sed in conspectu supernæ civitatis æternique Regis ac judicis agendam. Et ne ex eo quod ait, eos qui se negaverint, esse denegandos, una cunctorum, hoc est, eorum, qui studio, & eorum, qui infirmitate vel ignorantia negant, conditio putaretur, continud subjecit:

Et omnis qui dicit verbum in filium hominis, remittetur illi: ei autem, qui in Spiritum sanctum blasphemaverit, non remittetur. Qui scandalizat carne meâ, me hominem tantum ardetans, quòd filius sim fabri, & fratres habeam Jacobum, & Joseph, & Judam, & homo vorator, ac vini potatorum, talis opinio à blasphemia quanquam culpa non careat erroris, tamen habet veniam propter corporis utilitatem: qui autem manifestè intelligens opera Dei, cum de virtute negare non possit, eâdem stimulat invidiâ calumniatur, & Christum Dei que verbum, & opera Spiritus sancti dicit esse Beelzebub, isti non dimitetur, neque in præsentem seculo, neque in futuro. Non quòd negemus & ei, si poenitentiam agere possit, posse dimiti ab

Matt. 13

Marc. 6

Matt. 11

Luc. 11

1. Tim. 2

eo, qui vult omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire: sed quòd ipsi judici & largitori venæ credentes, qui & se poenitentiam semper acceptum, & hanc blasphemiam nunquam dicit esse remittendâ, credamus hunc blasphemum exigentibus meritis, sicut nunquam ad remissionem, ita nec ad ipsos dignæ poenitentie fructus esse perventurum, juxta quod Joannes Evangelista de quibusdam blasphemis: ita merito excecatis verisimè scripsit: Propterea non poterant credere, quia iterum dixit Esaias: Excecavit oculos eorum, & induravit cor eorum, ut non viderent oculis, & intelligant corde, & convertantur, & sanem illos. Quidam sanè volunt illum dicere Verbum, vel blasphemare in Spiritum S. qui unitati Ecclesiæ, ubi in Spiritu S. sit remissio peccatorum, corde impoentente resistit, dicentes unum esse suffugium, ne sit irremissibilis blasphemia, cor impoentens caveatur. Quorum multis sententia nequaquam firma videtur, quia videlicet quisquis unitati Ecclesiæ corde impoententi resistit, sive ille Judæus, seu gentilis, sive etiam hæreticus sit, post utique remissionem habere peccatorum in Spiritu S. si ad unitatem Ecclesiæ corde poententi refugerit. Sed dicunt: Quamdiu corde impoententi quis Spiritui gratiæ resistit, tandiu non habet remissionem. At illi objiciunt, hanc conditionem in cunctis conitare criminibus. Quomodo enim quamdiu quis fornicationem, idololatriam, adulterium, masculorum concubitum, furtum, cæteraq; flagitia gesserit, non habet hæreticitatem in regno Christi & Dei. his verò criminibus abdicatis potest abluî, sanctificari, justificari in nomine Domini nostri Jesu Christi, & in Spiritu Dei nostri. Ita, inquit, etiam impoentens, quamdiu cor impoentens habuerit, non potest habere veniam: mox verò ut poententur, consequitur & veniam, nulloque discrimine impoententia cæteris obligatior aut irremissibilior invenitur esse peccatis, quæ in similitudinem scelerum cæterorum usque ad poententiam manens, mox actâ poententiâ delebitur: sola autem blasphemia in Spiritum sanctum, quâ quisque in similitudinem diaboli & angelorû ejus contra conscientiam suam majestatem Deitatis oppugnare non trepidat, non habet remissionem in æternum, sed reus erit æterni dñcti, sicut Evangelista Marcus evidentet exponit, qui posito hoc Domini testimonio subjunxit atque ait, quoniam dicebant: immundum spiritum habet. Nam neque hi, qui Spiritum sanctum non esse, neque qui hunc esse quidem, sed Deum non esse, neque qui hunc Deum quidem esse, sed Patre Filioque minorem credunt & confitentur, quia non invidentiâ diabolicâ, sed humanâ ignorantia ductifaciunt, hoc irremissibilis blasphemix crimine tenentur. Quapropter principes Judæorum propriè, & quiq; similis invidiæpe este correpti majestatem blasphemant, sine fine peribunt.

Joan. 12
Esa. 6

1. Cor. 6

Marc. 3

HOMILIA ALIA DE MARTYRIBUS.
Luc. 21. Matth. 10. Marc. 13.

In illo tempore, dixit Iesus discipulis suis: cum audieritis prælia & seditiones, nolite terri. Et reliqua.

BEDÆ PRESBYTERI DE
EADÉM LECTIÓNE.

Pensanda sunt verba Redemptoris nostri, per quæ nos aliud interius, aliud exterius passuros denuntiat. Prælia quippe ad hostes pertinent, seditiones ad cives. Quæ utraque tempore dominicæ passionis in populo Judæorum, qui sibi pro Salvatore seditiosum latronem eiegit, factis superque constat abundasse. Sed his præcurrentibus Apostoli ne terreatur, ne Hierosolymam Judæamque deserant, admonentur. Quia videlicet non statim finis, qui in quadragesimum potius differendus sit annus, id est, desolatio patriæ, supremumque urbis ac templi sequatur excidium.

Marc. 15

Tunc dicebat illi: Surges gens contra gentem, & regnum adversus regnum, & terræ motus magni erunt per loca, & pestilentia, & fames. Constat hæc ante finem desolationis templi, hoc est, tempore Judæicæ seditionis ad iteram corrigisse.

Potest

Potest autem regnum contra regnum, & pestilentia eorum, quorum sermo serpit ut cancer, & fames audiendi verbum Dei, & commotio uniuersæ terræ, & à vera fide separatio, etiam in hæreticis intelligi, qui contra se inuicem dimicantes Ecclesiæ victoriam faciunt.

Terrorisq; de celo, & signa magna erunt.) Et hæc tempore eodem completa, quisquis Iosephi historiam legerit, inueniet. Nam & stella gladio simili (ut perhibet) per annum totum supra Hierosolyma pendens infansio terpidos cives porrento terrebat: & curruis iisdem equisque armati per aëra discurrere, ac morem bellantis imitari per dies quadragesima sunt visi. Sed & vitula sacrificiis adnota, inter immolantium manu enixa est agnam. Quo autem hæc merito contigerint, protinus subinfertur, cum dicitur:

Sed autem hæc omnia injicient vobis manus suas, & persequentur tradentes in synagogas & custodias, trahentes ad Reges & Præsidis propter nomen meum.) Hæc quippe Judaicæ genti vel sola, vel maxima causa exitu fuerat, quia post Domini Salvatoris occisionem, nominis quoque ejus præcones simul & confellores impij crudelitate vexavit.

Continget autem vobis in testimonium.) Testimonium videlicet quorum, nisi eorum, qui aut persequendo mortes inferunt, aut videndo non imitantur: Mors quippe iustorum bonis in adiutorium est, malis in testimonium: ut inde peruersi sine excusatione pereant, unde electi exemplum capiunt, ut vivant. Sed auditis tot terroribus turbati poterant infirmorum corda, atque ideò consolatio adjungitur, cum protinus subinfertur:

Proinde ergo in cordibus vestris non premeditari, quemadmodum respondeatis. Ego enim dabo vobis os & sapientiam, cui non poterunt resistere & contra dicere omnes adversarij vestri.) Ac si aperte membris suis infirmantibus dicat: Nolite terri, nolite perimescere. Vos ad certamen acceditis, sed ego prælior: vos verba editis, sed ego sum qui loquor.

Tradimini autem à parentibus, & fratribus, & cognatis, & amicis, & morte effluent ex vobis, & erit vobis odio omnibus propter nomen meum.) Minorem dolorem mala ingerunt, quæ ab extraneis inferuntur: plus verò in nobis ea tormenta sæviunt, quæ ab illis patimur, de quorum mentibus præsumebamus, quia cum damno corporis mala nos cruciant amillæ charitatis. Sed quia dura sunt quæ prædicuntur de afflictione mortis, protinus consolatio subditur de gaudio resurrectionis, cum dicitur:

Et capillus de capite vestro non peribit.) Scimus quia caro incitã dolet, capillus non dolet incitã. Ait ergo martyribus suis: *Capillus de capite vestro non peribit*, videlicet aperte dicens: Cur timetis ne pereat, quod incitã dolet, quando & illud in vobis perire non potest, quod incitã non dolet? Aliter: *Capillus de capite discipulorum Domini non peribit*, quia non solum fortia quæ que gesta vel dicuntur in sanctorum, de quibus dicitur: *Dominus custodit omnia ossa eorum*, sed & volatilis (ut ita dicam) ac tenuissima cogitationum fidelium superficies, quæ de occulta cordis mente quali de cerebro cæcænes, exit, apud iustum iudicem conservatã dignã mercede donabitur. Unde rectè propheta, ut bonorum etiam cogitationum merita Domino quam sint accepta, demonstrat: *Et reliquæ, inquit, cogitationum diem festum agent tibi.* Unde etiam Nazareni in lege tempore consecrationis eam nutrire iubentur, & novacula super caput Samuel non ascendisse perhibetur. At contra mulier captiva, ut viro Israëliticæ nubere queat; mundatus à lepra, ut Ecclesiæ communicare increatur, omnes sui corporis pilos præcipiuntur eradere: quia videlicet *omnis sapientium cogitatio, quæ bona, placens & perfecta est, salvatur in perpetuum, & apud Dominum est merces ejus; stultorum vero pravorumque quasi Dei aspectibus indigna radix, operum cogitatio pernitendo debet excidat.*

Et in patientia vestra possidebitis animas vestras.) Ideo potest animæ in virtute patientiæ poni, quia radix omnium cultusque virtutum patientia est. Per patientiam verò possidemus animas nostras: quia dum nobis ipsis dominari discimus, hoc ipsum incipimus possidere quod iamus. Sic enim conditi mirabiliter sumus, ut ratio animam, & anima possideat corpus: jus verò animæ à

corporis possessione repellitur, si non prius anima à ratione possidetur. Custodem igitur conditionis vestræ patientiam Dominus esse monstravit, qui in ipsa nos possidere nosmetipsos docuit. Patientia autem vera est, aliena mala æquanimitè perpeti: contra eum quoque, qui mala irrogat, nullo dolore moveri. Nam qui sic proximi mala portat, ut tacitus doleat, & tempus dignæ retributionis quærat, patientiam non exhibet, sed ostendit.

DE UNO MARTYRE.

Luc. 9, Matth. 10. Marc. 8. Joan. 12.

In illo tempore, dixit Iesus discipulis suis: Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. Quis enim voluerit animam suam salvam facere, perdet eam: qui autem perdidit animam suam propter me & Evangelium, salvam faciet eam. Et reliqua.

BEDÆ PRESBYTERI DE EADEM LECTIÖNE.

Quilchre potuit ad omnes, quia superiora, quæ ad fidem dominicæ nativitatæ vel passionis pertinent, cum solis scorum discipulis egit. Tunc autem nosmetipsos abnegamus, cum vitamus quod per vetustatem sumus: & ad hoc nitimur, quod per novitatem vocamus. Dicit ergo veritas, dicit: *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum.* Quia nisi quis à semetipso deficiat, ad eum, qui supra ipsum est, non appropinquat: nec valet apprehendere quod ultra ipsum est, si necierit mastare quod est. Sed jam qui se à vitis abnegat, exquirendæ ei virtutes sunt, in quibus crescat. Nam protinus adjungitur:

Et tollat crucem suam quotidie, & sequatur me. Duobus etenim modis crux tollitur: cum aut per abstinentiam afficitur corpus, aut per compassionem proximi affligitur animus. Penitemus qualiter utroque modo Paulus crucem suam tulerit, qui dicebat: *Castigo corpus meum, & in servitutem redigo: ne forte à alijs prædicans, ipse reprobus efficiar.* Ecce in afflictione corporis audivimus crucem carnis, nunc in compassione proximi audiamus crucem mentis. Ait: *Quis firmatur, & ego non infirmor? quis scandalizatur, & ego non uror?* Sed in utraque crucis bajulatione notandum, quòd hanc & quotidie tollere, & eã sumptã Dominum sequi jubemur.

Qui enim voluerit animam suam salvam facere, perdet illam. Nam qui perdidit animam suam propter me, salvam faciet illam. Sic dicitur fidei: *Qui voluerit animam suam salvam facere, perdet eam: & qui perdidit animam propter me, salvam faciet eam:* ac si agricolæ dicatur: *Frumentum si servas, perdis; si feminas, renovas.* Quis enim nesciat, quòd frumentum, cum in semine mittitur, perit ab oculis, in terra deficit: Sed undè putrefecit in pulvere, indè viridescit in renovatione. Quia verò S. Ecclesiæ aliud tempus habet persecutionis, atque aliud pacis, Redemptor noster ipsa ejus tempora designavit in præceptis. Nam persecutionis tempore ponenda est anima, pacis autem tempore ea, quæ amplius dominari possunt, standenda sunt, desideria terrena. Unde & nunc dicitur:

Quid enim proficit homo, si lucratur universum mundum, se autem ipsum perdat, & detrimentum subiciat? Cum perfectio ab advesariis deest, valdè vigilantius cor custodiendum est. Nam pacis tempore, quia licet vivere, liber etiam ambire. Plerumque autem labentia cuncta despiciamus, sed tamen adhuc humanæ verecundiæ usui præpedimur, ut rectitudinem, quam servamus in mente, nondum exprimere valeamus in voce. Sed huic quoque vulneri congruum subjungitur medicamentum, cum Dominus dicat:

Nam qui me erubuerit, & meos sermones, hunc filius hominù erubescet, cum venerit in maiestate sua, & Patris, & sanctorum Angelorum. Sed ecce nunc apud se homines dicunt: Nos jam Dominum & sermones ejus non erubescimus, quia aperta eum voce confitemur: quibus ego respondeo, quòd in hac pæbe Christiana sunt nonnulli, qui Christum

2. Tim. 2
7 o s p h. de
billo In-
dico l. 7.
c. 12.

Pf. 33

Pf. 75
Num. 6
Iud. 13
1. Reg. 1
Deut. 21
Levit. 14
Sep. 5

1. Cor. 1

1. Cor. 9

ided confitentur, quia cunctos Christianos esse conspiciunt. Non ergo ad probationem fidei vox sufficit professionis, quam defendit à verecundia professio generalitatis. Et tamen ubi se quisque interroget, ut in confessione Christi se veraciter probet. Certè enim persecutionis tempore erubescere poterant fideles, substantiis nudari, de dignitatibus deijci, verberibus affligi: pacis autem tempore, quia hæc à nostris persecutionibus desunt, est aliud ubi ostendamur vobis. Veremur sæpè à proximis despici, dedignamur injurias verbi tolerare: si contingat jurgium fortasse cum proximo, erubescimus priores satisfacere. Cor quippè carnale, dum hujus vitæ gloriam querit, humilitatem respuit.

Dico autem vobis verè, sunt aliqui hic stantes, qui non gustabunt mortem, donec videant regnum Dei. Regnum Dei hoc loco præsens Ecclesia vocatur, & quia nonnulli ex discipulis usque ad eam in corpore victuri erant, ut Ecclesiam Dei constructam conspicerent, & contra mundi hujus gloriam erectam, consolatoriâ promissione nunc dicitur: Sunt quidam de hic stantibus, qui non gustabunt mortem, donec videant regnū Dei. Sed cum tanta Dominus subeundæ mortis præcepta ederet, quid necessarium fuit, ut ad hanc subito promissionem veniret? Nisi quia discipulis rudibus etiam de præsentī vitæ aliquid promittendum fuit, ut possent robulibus in futura solidari, quibus videndum regnum Dei promittit in terra, ut hoc ab eis fidelibus in celo præsumatur. Quod si regnum Dei in hac sententia futuram in coelis beatitudinem velimus accipere, & hoc quidam de stantibus non post multos dies in monte viderunt, scilicet ut manentis gaudi contemplatione, tamen raptim delibata, modestis instantiæ seculi transeuntis adversa tolerarent. Decentissimo sanè verbo sanctos mortem gustare testatur, à quibus nimirum mors corporis libando gustatur, vitæ animæ possidendo tenetur.

HOMILIA ALIA DE UNO MARTYRE. Luc. 14.

In illo tempore, dixit Iesus discipulis suis: Si quis venit ad me, & non odit patrem suum, & matrem, & uxorem, & filios, & fratres, & sorores, adhuc autem & animam suam, non potest meus esse discipulus. Et reliqua.

BEDÆ PRESBYTERI DE EADEM LECTIONE.

Percontari libet, quomodo parentes & carnaliter propinquos præcipimus odibile, qui jubemur & inimicos diligere. Et certè de uxore veritas dicitur: *Quod Deus conjunxit, homo non separat.* Et Paulus ait: *Viri diligite uxores vestras, sicut & Christus Ecclesiam.* Ecce discipulus uxorem diligendam præcipit, cum Magister dicat: *Qui uxorem non odit, non potest meus esse discipulus.* Nunquid aliud iudex nuntiat, aliud præco clamat? An simul & odisse possumus, & diligere? Si vim præcepti perpendimus, utrumque agere per discretionem valeamus: ut eos, qui nobis carnis cognatione conjuncti sunt, & quo proximos novimus, diligamus, & quo adversarios in via Dei patimur, odiendo & fugiendo nesciamus. Ut autem Dominus demonstraret hoc erga proximos odium non de inaffectione procedere, sed de charitate, addidit protinus, dicens: *Adhuc autem & animam suam.* Tunc etenim bene animam nostrā odimus, cum ejus carnalibus desideris non acquiescimus, cum ejus appetitum frangimus, ejus voluptatibus reluctamur. Quæ ergo contempta ad melius ducitur, quasi per odium amatur. Sic licet nimirum exhibere proximis nostris odii discretionem debemus, ut in eis diligamus quod sunt, & habeamus odio quod in Dei nobis itinere obstant. Hoc ipsum verò animæ odium qualiter exhiberi debeat, subdendo veritas manifestat, dicens:

Et qui non bajulas crucem suam, & venit post me, non potest meus esse discipulus. Crux quippè à cruciatur dicitur. Et duobus modis crucem Domini bajulam, unde per abstinentiam carnem afflicimus, aut per compassionem

proximi necessitatem illius nostram putamus. Qui enim dolorem exhibet in aliena necessitate, crucem portat in mente. Sciendum verò est, quòd sunt nonnulli, qui carnis abstinentiam non pro Deo, sed pro inani gloria exhibent: & sunt plerique, qui compassionem proximo non spiritaliter, sed carnaliter impendunt, ut ei non ad virtutem, sed quasi miserando ad culpas faveant. Hi itaque crucem quidem videntur ferre, sed Dominum non sequuntur. Undè & rectè hæc eadem veritas dicit: *Qui non bajulas crucem suam, & venit post me, non potest meus esse discipulus.* Bajulare etenim crucem, & post Dominum ire, est vel carnis abstinentiam, vel compassionem proximo, pro studio æternæ intentionis exhibere. nam quisquis hæc pro temporali intentione exhibet, crucem quidem bajulat, sed ire post Dominum recusat. Quia verò sublimia præcepta data sunt, protinus comparatio adificandæ sublimitatis adjungitur, cum dicitur:

Quis enim ex vobis volens turrim adificare, non nō prius sedens computat sumptus, qui necessarij sunt si habeas ad perficiendam? Omne quod agimus, prævenire per studium comparationis debemus. Ecce enim juxta veritatis vocem, qui turrim adificat, prius adificii sumptus parat. Si igitur humilitatis turrim construere cupimus, prius nos præparare ad adversa hujus seculi debemus. Hoc enim inter terrenum & cælestē adificium distat, quòd terrenum adificium expensas colligendo construitur, cælestē autē adificium expensas dispergendo. Ad illud sumptus facimus, si nō habita colligamus: ad istud sumptus facimus, si habita relinquamus. Considerandū verò quod dicitur:

Ne postquam posueris fundamentum, & non potueris perficere, omnes qui viderint, incipient illudere ei, dicentes: Quia hic homo cepit adificare, & non potuit consummare. Quia juxta Pauli vocem, *spectaculum facti sumus mundo, Angelis & hominibus.* Et in omne quod agimus, considerare occultos adversarios nostros debemus, qui semper nostris operibus intendunt, semper ex nostro defectu gratulantur, quos Propheta intuens ait: *Deus meus in te confido non erubescam, neque irideant me inimici mei.* In bonis enim operibus intenti, nisi contra malignos spiritus sollicitè vigilemus, ipsos irrisores patimur, quos ad malum per suaditores habemus. Sed quia de construendo adificio comparatio data est, nunc ex minori ad majus similitudo subditur, ut ex rebus minimis majora sententur, nam sequitur:

Aus qui Rex iurur committere bellum adversum alium Regem, non sedens prius cogitat, si possit cum decem millibus occurrere ei, qui cum viginti millibus venit ad se? Alioquin adhuc illo longè agente, legationem missus rogat ea quæ pacis sunt. Rex contra Regem ex æquo venit ad prælium, & tamen ille perpendit se non posse sufficere, legationem mittit, & ea quæ pacis sunt, postulat. Quibus ergo nos lachrymis sperare veniam debemus, quæ in illo tremendo examine cum Rege nostro ex æquo ad iudicium non venimus, quos nimirum conditio, infirmitas, & causa inferiores exhibet? Sed fortasse jam mali operis culpas abscedimus, jam prava quæque exteriùs declinavimus, nunquid ad reddendam rationem cogitationis nostræ sufficimus? Cum duplo ergo exercitu contra hunc plenum venit, qui nos vix in solo opere præparatos simul de opere & cogitatione dicitur. Et idè dum adhuc longè est, legationem mittamus, rogemus ea quæ pacis sunt. Longè enim esse dicitur, quia adhuc præsens per iudicium non videtur. Mittamus legationem lachrymas nostras, mittamus misericordiarum opera, mactemus in ara ejus hostias placationis. Hæc est nostra legatio, quæ Regem venientem placat.

Sic ergo omnia ex vobis, qui non renuntiat omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus. Manifestissimè Dominus hac conclusione docet, quid sit adificare turrim, vel cum Rege fortiore facere pacem, suum videlicet esse discipulum. Præparate autem sumptus ad perficiendam turrim, & mittere legationem ad impetrandam pacem, non esse aliud quàm renuntiare omnibus quæ possidemus. Inter quæ omnia & amor proximorum, de quo prædictum est, & ipsa anima nostra, quam quidam pro temporali hac

1. Cor. 4

Ps. 24

Marc. 10
Coloss. 2

vita.

vita dictam putant, intelligatur necesse est: quàm si possidere ad tempus oportet, ut nos non impediatur ab æterna, si quis eam fuerit auferre minatus. Distat sanè inter renuntiare omnibus, & relinquere omnia. Paucorum enim perfectiorumque est relinquere omnia, curas mundi postponere, solis desideriis æternis inhiare. Cunctorum autem fidelium est renuntiare omnibus quæ possident, hoc est, sic tenere quæ mundi sunt, ut tamen per ea non teneantur in mundo; habere rem temporalem in usu, æternam in desiderio; sic terrena gerere, ut tamen torâ mente ad cœlestia tendant.

DE CONFESSORIBUS HOMILIÆ.
Luc. 11. Matth. 5. Marc. 4.

In illo tempore, dixit Iesus discipulis suis: Nemo lucernam accendit, & in abscondito ponit; neque sub modio, sed super candelabrum, ut qui ingrediuntur, lumen videant. Et reliqua.

BEDÆ PRESBYTERI DE
EADÉM LECTIÓNE.

De seipso Dominus hæc loquitur ostendens, etsi supra dixerit nullum generationi nequam, nisi signum Joannæ dandum; nequaquam tamen lucis suæ claritatem fidelibus occultandam. Ipse quippè lucernam accendit, qui testam humanæ naturæ flammâ suæ divinitatis implevit: quam profectò lucernam nec credentibus abscondere, nec modio supponere, hoc est, sub mensura legis includere, vel intra unius Judææ gentis terminos voluit cohibere.

Sed supra candelabrum, inquit, ut qui ingrediuntur, lumen videant. Candelabrum Ecclesiam dicit, cui lucernam superposuit, quia nostris in frontibus fidem suæ incarnationis affixit, ut qui Ecclesiam fideliter ingredi voluerint, lumen veritatis palàm queant intueri. Quâ sententiâ Judæorum quoque proceres condemnat, qui signa querentes exterius, apertam lucis januam noluerint intrare credendo. Denique præcipit, ne opera tantummodo, sed & cogitationes, & ipsas etiam cordis intentiones munda- re & calligare meminerint, nam sequitur:

Lucerna corporis tui est oculus tuus. Corpus quippè dicit opera, quæ palàm cunctis apparent: oculum verò ipsam mentis operationem, quâ operatur, & de cuius merito eadem opera lucis an tenebrarum sine opera, discernuntur, sicut ipse consequenter exposuit, dicens:

Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit: si autem nequam fuerit, etiam corpus tuum tenebrosum erit. Si, inquit, purè redâque intentione, quæ potes agere, bona studueris, lucis profectò sunt opera quæ facis, etiam si coram hominibus imperfectionis aliquid habere videantur. Quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, his qui secundum propositum vocati sunt sancti. Si autem perversa est intentio quæ præcedit, pravum est omne opus quod sequitur, quamvis rectum esse videatur.

Vide ergo ne lumen quod in te est, tenebra sine. Hoc est, ne ipsa cordis intentio, quæ lumen est anima, vitiorum caligine fuscetur, sedulâ discretionem perpende. Juxta quod alibi præcipitur: Omni custodiâ serva cor tuum, quoniam ex ipso vasa procedit.

Si ergo corpus tuum totum lucidum fuerit, non habens aliquam partem tenebrarum, erit lucidum totum. Sicut lucerna fulgoris illuminabit te. Totum corpus nostrum, omnia nostra opera dicit, quia & Apollolus membra nostra nuncupat quedam opera quæ improbat, & mortificanda præcipit, dicens:

Mortificate ergo membra vestra quæ sunt super terram, fornicationem, immunditiam, libidinem, & cætera talia. Si igitur ipse bonum bonâ intentione patraveris, non habens in tua conscientia aliquam partem tenebrorû cogitationis, etiam si contigerit aliquem proximorum tuâ bonâ actione noceri, verbi gratiâ, aut de pecunia, quam à te indigens & petens acceperat, facere vel pati aliquid mali: aut de verbo exhortationis, quo errantem corrigere volebas, fortè pernitiosius errare, tu tamen pro tuo simpli-

ci & lucido corde, & hic & in futuro lucis gratiâ donaberis.

HOMILIA ALIA DE CONFESSORIBUS.
Luc. 12. Matth. 24. Marc. 13.

In illo tempore, dixit Iesus discipulis suis: Sicut lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes. Et reliqua.

BEDÆ PRESBYTERI DE
EADÉM LECTIÓNE.

Quia multos ostenderit Dominus vel in totum seculo subditos, vel secularis intuitu commedi Domino servientes, pulchrè breviterque suos docet, & lumbos præcingere, propter continentiam ab amore rerum secularium: & lucernas ardentes habere, ut hoc ipsum vero sine & rectâ intentione faciant. Aliter lumbos præcingimus, cum carnis luxuriam per continentiam coarctamus: lucernas autem ardentes in manibus tenemus, cum per bona opera proximis nostris lucis exempla monstremus. Redemptori enim nostro unum sine altero placere nequaquam potest, si aut is qui bona agit, adhuc luxuriæ inquinamenta non deserit, aut is qui castitatem præcæmet, necdum se per bona opera exercet. Sed & si utrumque agitur, restat ut quisque ille est, spe ad supernam patriam tendat, nequaquam se a vitiis pro mundi hujus honestate contineat, sed totam spem in Redemptoris sui adventu constituat. undè & protinus subdit:

Et vos similes hominibus expectantibus Dominum suum, quando revertatur ad nuptias. Ad nuptias quippè Dominus abiit, quia resurgens à mortuis, ascendens in cælum, supernam sibi Angelorum multitudinem novus homo copulavit: qui tunc revertitur, cum nobis jam per judicium manifestatur. Benè autè de servis expectantibus subditur:

Visum venerit & pulsaverit, confestim aperians ei. Venit quippè, cum ad judicium properat: pulsantem vero, cum jam per ægritudinis molestias esse mortem vicinam designat. Cui confestim aperimus, si hunc cum amore suscipimus. Aperire etenim judicij pulsanti non vult, qui exire de corpore trepidat, & videre eum quem contemplabile se meminit, judicem formidat. Qui autem de sua spe & operatione securus est, pulsanti confestim aperit, quia latius judicem sustinet: & cum tempus propinqua mortis agnoverit, de gloria retributionis dilaretur. undè & protinus subditur:

Beati servi illi, quos cum venerit Dominus, invenerit vigilantes. Vigilat, qui ad aspectum veri luminis mentis oculos apertos tenet. Vigilat, qui servat operando quod credit. Vigilat, qui à se torporis & negligentia tenebras repellit. Hinc etenim Paulus dicit: Evigilate justis, & nolite peccare. Hinc rursus ait: Hora est jam nos de somno surgere. Sed veniens Dominus quid vigilantibus servis exibeat, audiamus.

Amen dico vobis, quod præcinget se, & faciet illas discumbere, & transiens ministrabit illi. Præcinget se, id est, ad retributionem præparat: faciet illos discumbere, id est, æternâ quiete refoveri. Discumbere quippè nostrum in regno, quiescere est. Undè rursus Dominus dicit: Veniens & recumbens cum Abraham, & Isaac, & Jacob. Transiens autem Dominus ministrat, quia lucis suæ illustratione nos faciat. Transiit verò dictum est, de judicio ad regnum redit. Vel certè Dominus nobis post judicium tranat, quia ab humanitatis forma in divinitatis suæ contemplationem nos elevat. Et transire ejus est in claritatis suæ speculationem nos ducere, cum eum, quem in humanitate in judicio cernimus, etiam in divinitate post judicium videmus.

Et si venerit in secunda vigilia, & si in tertia vigilia venerit, & ita venerit, beati servi illi. Prima vigilia primævum tempus est, id est, pueritia. Secunda, adolescentia vel juvenus, quæ autoritate sacri eloquii unum sunt, dicentis: Latere juvenis in adolescentia tua. Tertia autem, senectus accipitur. Qui ergo vigilare in prima vigilia noluit, custodiat vel secundam: aut qui converti à pravitatebus suis

Rom. 8

1.Pov. 4

Coloss. 3

1. Cor. 15
Rom. 13

Matth. 8

Eccles. 11

in pueritia neglexit, ad vias vitæ saltem in tempore iu-
ventutis evigilet. Et qui vigilare in secunda vigilia no-
luit, tertiæ vigiliæ remedia non amittat, ut qui & in ju-
ventute ad vias vitæ non evigilat, saltem in senectute re-
spiciat. Ad excutiendam verò mentis nostræ deliciam,
etiam exteriora damna per similitudinem deducuntur, ut
per hæc animus ad sui custodiam suscitetur. nam dicitur:

*Hoc autem sitote, quoniam si scires patrefamilias quâ horâ
fur veniret, vigilares usque, & non dormires per foras domum suâ.)*
Ex qua præmillâ similitudine etiam exhortatio subinfertur,
cum dicitur:

*Es vos estote parati, quia quâ horâ non putatis, filius hominû
veniet.)* Nesciente enim patrefamilias fur domum per-
fodit, quia dum à sui custodia spiritus dormit, improvsa
mors veniens carnis nostræ habitaculum irrumpit: & cum
quem Dominum domûs invenerit dormientem,
necat: quia cum ventura damna spiritus minimè prævi-
det, hinc mors ad supplicium nescientem rapit. Furi autem
resisteret, si vigilet: quia adventum iudicis, qui
occultè animam rapit, præcavens, ei penitendo occurre-
ret, ne impetientis periret. Horam verò ultimam Domi-
nus noster idcirco nobis noluit esse incognitam, ut semper
possit esse suspecta, ut dum illam prævidere non pos-
sumus, ad illam sine intermissione præparemur.

*Ait autem ei Petrus: Domine, ad nos dicitur hæc parabolam,
an & ad omnes?* Duo quidem Dominus præmissâ para-
bolâ monuerat: & se videlicet subito venturum, & illos
eum paratos expectare debere: sed de quo horum, an de
utroque Petrus interrogaverit, quisve sibi fociisque suis
comparaverit, cum ait: Ad nos dicitis, an & ad omnes?
non facile patet. Et quidem in eo quod ait: Nos & omnes,
non alios quam vel Apostolos Apostolorumque si-
miles, & cæteros fideles: vel eos, qui viritum morientes,
quotidie sui iudicis adventu volentes nolentisque suscipiunt,
& eos, qui veniente universali iudicio vivi sunt in
carne rependiendi, significare putandus est. Sed mirum si
B. Petrus dubitavit, vel omnibus quæ velint sobriè, & justè,
& spirè vivendam, expectantibus beatam spem, & adventum gloriæ
magni Dei, qui vult omnes homines salvos fieri: vel inopinatum
& lingulorum, & omnium, & magnorum & pusillorum,
& fidelium, & infidelium futurum esse iudicium. Undè
restat intelligi his jam benè cognitis, ea magis quæ ne-
scire fortè poterat, quæ sit digna dixisse, videlicet si sub-
limia illa vitæ celestis illustera, quibus possessi vendere,
sacculos qui non veteracerent, facere, thesaurum celo
condere, lumbis præcinctis, lucernisque ardentibus vigi-
lare, & Dominum expectare præceperat, ad Apostolos
solum similesque illorum, an & ad omnes qui salvandi
sunt, pertineant. Qui sensus esse querentis, ex ipsa, ni fallor,
Domini responsione declaratur.

*Dixit autem Dominus: Quis putas est fidelis dispensator &
prudens, quem constituit Dominus super familiam suam?)* Re-
spondens ad interrogata Salvator, primò docet iudicium
cunctis adfuturum, lingulorumque iuxta meritum operis, ac
sensûs sui capacitatem, præmia vel tormenta naturus.
Deindè quod maximè quaeratur, gratiâ virtutum, quam
mundo attulerit, à lingulis quantum possint, ostendit esse
sectandam. Ignem, inquit, veni mittere in terram, & quid vo-
lo nisi ut ascendatur? Sanè quod ait: Quis putas est, diffi-
cultatem, non impossibilitatem perficiendæ virtutis inhi-
nuat, quomodo Psalmita: *Quis sapiens, & cessavit hæc?*
non veninè, sed rarum significat. Nam alibi idem verbum
non pro difficili, sed pro impossibili posuit: *Deus quis similis
erit tibi?* nullus. Tu enim solus altissimus super omnem terram.

Ve det illis in tempore triviti mensuram.) Per mensuram
triviti exponitur modus verbi. Alta etenim quæque de-
bent multis audientibus contegi, & vix paucis aperiri, ne
cum angusto cordi incapabile aliquid tribuitur, extrâ
fundatur. Hinc Moyses à *scriba* dicitur, *coruscantem factè
coram populo velat, quia nimium turbu claritatis in sima arca-
na non indicat.* Pro qualitate igitur audientium formari
debet sermo doctorum, ut & ad sua lingulis congruat, &
tamen à communis edificationis arte nunquam recedat.

Beatus ille servus, quem cum venerit Dominus, invenerit ita

*facientem. Virè dico vobis, quia super omnia quæ possidet, consti-
tuet eum.)* Quanta inter bonos auditores & bonos docto-
res meritorum distantia, tanta est & præmiorum. Hos enim
adveniens cum vigilantes invenerit, *facies discumbere, &
transiens ministravit eis.* Illos autem, cum verbi annonam
familiæ sibi creditæ, fideliter prudenterque dispensantes
invenerit, supra omnia quæ possidet, constituet: id est, su-
pra omnia celestis regni gaudia, non utique ut horum
soli Dominum teneant, sed ut eorum abundantius
cæteris Sanctis æternâ possessione fruantur. *Qui enim do-
cti fuerint, fulgebunt quasi splendor firmamenti: & qui ad ju-
sticiam erudiunt multos, quasi stelle quæ perpetuas æternitates.* Et
Apostolus ait: *Qui bene præsumunt presbyteri, duplii honore di-
gantur habebantur, maxime qui laborant in verbo & doctrina.*

*Quod si dixerit servus ille in corde suo: Moram facit Dominus
meum venire, & caperit parvulos & ancillas, & edere &
bibere, & inebriari.)* Sicut in uno hedi dispensatore totus
bonorum rectorum, quomodo vel vivat, vel remuneretur,
ordo docetur: sic & in hoc nequissimo servo cunctorum
pretilum malorum damnandum præter opus, & damna-
tio narratur æterna: qui neglecto Domini timore, non
modò luxuriæ vacans, sed & subditos iniuriis stimulat.
Quamvis & typicè possit intelligi pueros & ancillas per-
cutere corda infirmorum, nec adhuc fide, spe & charitate
solidatorum, ostentio prævæ operationis aut locutionis
exemplo vitare. Edere autem, bibere & inebriari, cun-
ctis facinoribus & seculi illecebris, quæ mentem demen-
sent & errare faciant occupari. Nota sanè inter vitia ser-
vi mali adscriptum, quod tardum sui Domini reditum pu-
taverit: non autem inter boni virtutes adnumeratû, quod
hunc citum spreverit: sed tantum quod ad iustionem Do-
mini quodocunque venturi, consersivus in tempore trivi-
ti mensuram dederit, hoc est, vel sermonis divi, vel exem-
pli sui regulam monstraverit. Quin etiam quosdam bo-
nos servos legimus ab Apostolo castigatos, quod tre-
mentes atque anxii crederent inflare diem Domini, què
ipse incipitatum promiserit esse venturum. Undè opti-
mum esse probatur, quamquam magnopere, si liceat, cu-
pimus scire, quando veniat desideratus cuius geritum: æ-
quanimi er tamen nos scire quæ scire non liceat, tantum
in exemplum boni servi, live propè seu procul sit, paratus
expectare & diligere adventum ejus.

*Venit Dominus servi illius in die quæ non sperat, & horâ quæ
nescit, & dirigit eum paratam, quæ cum in suis bu ponit.)* Di-
videt eum non gaudio celecando, sed fidelium consortio
tegregando: & eis, qui nunquam vel ad fidem pertinue-
rant, lociando: quia quæ suorum & maxime domestici orû curam
non habet, siæ negavit. & est in suis deterior, ut Apostolus ait.

*Ille autem servus, qui cognovit voluntatem Domini sui, & non
preparavit, & non fuit secundum voluntatè ejus, vapulabit mul-
tu.)* Multi hanc sententiam malè intelligentes nolunt sci-
re quid faciant, & quâ minus se vapulatos existimant,
si nesciant quid operari debuerant. Sed aliud est nescisse,
aliud est scire noluisse. Nescit namque qui apprehendere
volet, & non valet: qui autem ut nesciat, aurem à voce ve-
ritatis avertit, ille nò nesciens, sed contemptor addicitur.

*Qui autem non cognovit, & factis digna plagis, vapulabit peu-
tu. Omnis autem cui multum datum est, multum quæretur ab eo:
& cui commendantur multum, plus petunt ab eo.)* Quare
postquam dixit: *Cui multum datum est, adiecit: Et cui com-
mendavitur multum, subaudiis divini iudicia.* Nisi fortè
per hoc utrumque fidelium ordinem, & rectorum videl.
& subditorum, voluit intimare: quia multum læpè datur
etiam quibusque pravis, quibus & cognitio dominicæ
voluntatis, & exequendi quæ cognoscunt, facultas im-
penditur. Multum autem commendatur ei, cui cum sua
salute dominici quoque gregis pascendi cura committi-
tur. *Isaque potentes potentes tormenta patiuntur, & fortioribus
fortior instat cruciatio, hoc est, majori gratiâ donato, si e-
nquerim, major vindicta sequitur.* Mitissima autè omni
poena erit eorum, qui præter peccatum, quod original:
traxerunt, nullum insuper addiderunt: & in cæteris, qui
addiderunt, tantò quisque ibi tolerabiliorem habebit
damnationem, quantò hic minore habuerit iniquitatem.

Dan. 1.2

1. Tim. 5

2. Thess. 2

Aggei 2

1. Tim. 3

Sap. 6

Tit. 2

1. Tim. 2

Luc. 12

Psal. 106

Ps. 82

Exod. 34

HOMILIA ALIA DE CONFESSORIBUS. Marc. 10. Matth. 19. Luc. 18.

In illo tempore dixit Iesus discipulis suis: Facilius est camelum per foramen acus transire, quam divitem intrare in regnum Dei. Et reliqua.

BEDÆ PRESBYTERI DE EADEM LECTIÖNE.

Facilius est camelum ingentibus membris enormem angustum foramen acus penetrare, quam divitem intrare in regnum Dei, nullus ergo dives in regnum Dei. Et quomodo vel in evangelio Mattheus Zacharius, & Joseph, vel in veteri testamento, qui plurimi divites intraverunt in regnum Dei? Nisi forte quia divitias vel pro nihilo habere, vel ex toto corde relinquere Domino inspirante didicerunt. Nunquid enim David in regni divitiis confidebat? qui & de semetipso canit: Quoniam unicus & pauper sum ego. Et alios hortatur: Divites affluant, nolite cor apponere. Credo non ausus est dicere: Nolite suscipere. Nunquid Abraham Domino substantiam prae tulisse credibile est, pro quo unicum ferre non dubitavit heredem? Altiore autem sensu facilis est Christum pati pro dilectoribus seculi, quam dilectores seculi ad Christum posse converti. Camelus enim nomine se intelligi voluit, qui sponte humilia us infirmitatis nostrae onera sustulit. In quo enim manifestius intelligitur, quam in ipso quod scriptum est: Quanto magnus es, humilia te in omnibus. Per actum autem punctiones significat, per punctiones dolores in passione susceptos. Foramen ergo acutus dicit angustias passionis, quae scilicet nostrae quasi vestimenta naturae quodammodo elascire, id est, recuperare dignatus est, quatenus post lapsum melius reformati, gaudeamus ad testimonium Apostoli dicentis: Quicumque enim in Christo baptizatus est, Christum induit.

Qui magis admirabantur dicentes ad semetipsos: Et qui potest salvari? Quod pertinet ista responsio, cum incomparabili er major sit turba pauperum, quae divitiis perditis poterit salvari, nisi quia intellexerunt cunctos qui divitias amant, etiam si adipisci nequeant, in divitum numero deputari?

Et intuens illos Iesus ait: Apud homines impossibile est, sed non apud Deum. Omnia enim possible sunt apud Deum. Non ita accipiendum est, quod cupidi & superbi, qui nomine illius divitis significati sunt, in regnum caelorum sint intraturi, cum suis cupiditatibus & superbia: sed possibile est Deo, ut per verbum eius, sicut etiam factum esse, & quotidie fieri videmus, a cupiditate temporalium ad charitatem aeternam; & a permittenda superbia ad humilitatem saluberrimam convertantur.

Capit Petrus ei dicere: Ecce nos dimisimus omnia, & secuti sumus te. Grandis fiducia, Petrus piscator erat, dives non fuerat, cibos manu & arte quaerebat, & tamen loquitur confidenter, Dimisimus omnia. Et quia non sufficit tantum dimittere, jungit quod perfectum est: Et secuti sumus te, fecimus quod iussit, quid ergo nobis dabis praemii?

Respondens Iesus, ait: Amen dico vobis, nemo est qui reliquerit domum, aut fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut filios, aut agros propter me & propter Evangelium, qui non accipiet centies tantam rem in tempore hoc domos, & fratres, & sorores, & matrem, & filios, & agrum cum persecutionibus, & in saeculo futuro vitam aeternam. Quidam ex occasione huiusmodi sententiae Iudaicam mille annorum fabulam post resurrectionem iusto um dogmatizant, quando omnia, quae propter Deum dimisimus, multiplici nobis sint tunc reddenda, in super & vita aeterna donanda. Nec videtur inepti, quod etiam in ceteris digna se re promissio, in vxoribus tamen, iuxta alios evangelistas, centenis appareat turpitudine: praesertim cum Dominus & ea quae dimissa fuerint, propter se recipienda in hoc tempore cum persecutionibus affereret. Quas utique persecutiones illi Chilia-

Luc. 5. Luc. 19. Matth. 27

Ps. 24. Ps. 61

Gen. 22

Eccl. 3

Galat. 3

Matth. 22

ae, sicut & cetera quoque contraria mille annis suis omnimodis abesse confirmant. Sensus ergo ille est: Qui propter Evangelium Christi carnalia reliquerit, spiritalia bona recipiet, quae comparatione & merito sui ita erunt, quasi parvo numero centenarius numerus comparetur. Quia nimirum a fratribus atque confortibus propoliti, sui, qui et spiritali glutino colligantur, multo gratiorem etiam in hac vita recipiet charitatem. Lege Actus Apostolorum, quod multitudine credentium erat cor unum & anima una, & erant illis omnia communia, nullusque egens erat inter eos, qui sua Domino reliquerant. de quibus & Apostolus ait: Tanquam nihil habentes, & omnia possidentes. Potest tanquam hoc quod ait: Accipiet centies tantum, nunc in tempore hoc domos, & fratres, & forores, & matres, & filios, & agros, cum persecutionibus, per significationem altius intelligi. Centenarius quippe numerus de lava translatus in dexteram, licet eandem inflexu digitorum videatur tenere figuram, quam habuerat denarius in lava, nimirum tamen quantitates magnitudine supercrevit. Quia videlicet omnes, qui propter regnum Dei temporalia spernunt, etiam in hac vita persecutionibus plenissima ejusdem regni gaudium si de certis degustant, atque in expectatione patriae caelestis, quae iure in dextera significatur, omni pariter electorum sincerissime dilectione fruuntur. Verum quia multi virtutum studia non eadem quo incipiunt intentione pietatis consummant, sed vel accepto virtutum amore tepescunt, vel ex integro ad seferum voluntate relabuntur, terribilis mox sententia subinfertur:

Multis autem erunt primi novissimi, & novissimi primi. Vide etiam Judam de Apostolo in apollatam versum, & dicitur quod multi erunt primi novissimi. Vide latronem in cruce factum confessorem, eodemque die, quo pro suis crucifixus est peccatis, gratia fidei cum Christo in paradiso gaudentem, & dicitur quod novissimi erunt primi. Sed & quotidie videmus multos in laico habitu constitutos, magnis vitae meritis excellere, & alios a prima aetate spiritali studio ferventes, ad extremum otio torpente lacessere, atque meriti stultitiam, quod spiritu coeperant, carne consummare.

Ab. 4

2. Cor. 6

Joan. 6. Luc. 23

HOMILIA ALIA DE CONFESSORIBUS. Marc. 13. Matth. 24. Luc. 12.

In illo tempore dixit Iesus discipulis suis: Videte, vigilate, & orate, ne scitis enim quando tempus sit. Et reliqua.

BEDÆ PRESBYTERI DE EADEM LECTIÖNE.

Perpicue ostendit Dominus, quare dixerit: De die autem isto, vel hora nemo scit, neque Angeli in caelo, neque filius, sed pater, quia non expediat scire Apostolis, ut pendulae expectationis incerti semper eum credant esse venturum, quem ignorant quando venturus sit. Et non dicit: Quia nescimus quā hora Dominus venturus sit; sed: Nescitis. Praemissaque patrisfamilias exemplo, cur reticeat consummationis diem, manifestius docet, aicens:

Vigilate ergo, nescitis enim quando Dominus domus veniat, sicut, an mediam nocte, an gallicantu, an mane, ne cum venerit, repente inveniat vos dormientes. Homo autem qui peregrinatus profectus reliquit domum suam, haud dubium quoniam Christus sit, quia ad Patrem post resurrectionem victor ascendens, & caelestem corporaliter reliquit, quam tamen nunquam divinae praesentiae desinit, manens in illa omnibus diebus usque ad consummationem saeculi. Carnis etenim locus propriae terra est, quae velut ad peregrinam dea est, cum per Redemptorem nostrum est in caelo collocata. Dedit autem servis suis potestatem cuiusque operis, quia fidelibus suis concessa. Spiritus gratia, facultatem tribuit bonis operibus serviendi. Jam tunc quoque praecipit ut vigilaret, quia ordini pastorum ac rectorum spiritalium, commissae sibi ecclesiae curam solerti observantia jubet impendere.

Quod autem vobis dico, omnibus dico, vigilate. Non Apostolus tantum, & successores eorum, sed etiam nimirum ec-

clēsia, sed & omnes vigilare præcipimur. Univerſi januas cordium noſtrorum, ne hoſtis antiquus mala ſuggerendo irrumpat, iſtancer ſervare jubemur: ne nos dormientes Dominus veniens inveniat, ſeculo ſinguli præcavere debemus. Unusquisque enim pro ſe reddet rationem Deo. Vigilat autem, qui ad aſpectum veri luminis mentis oculos apertos tenet: vigilat, qui ſervat operando quod credit: vigilat, qui à ſe torporis & negligentie tenebras repellit. Hinc etenim Paulus dicit: *Evigilate iuſti, & nolite peccare.* Hinc rurſus ait: *Hora eſt jam nos de ſomno ſurgere.*

2. Cor. 15
Rom. 13.

IN DEDICATIONE ALTARIUM.
Luc. 6. Matth. 7.

In illo tempore dixit Jeſus diſcipulis ſuis: *Non eſt arbor bona, quæ facit fructus malos, neque arbor mala faciens fructum bonum. Vnaqueque enim arbor de fructu ſuo cognoscitur. Neque enim de ſpina colligunt ficus, neque de rubo vindemiant uvam. Et reliqua.*

BEDÆ PRESBYTERI DE
EADÉM LECTIÖNE.

Quia, propitiâ divinitate, fratres chariſſimi, ſolemnia dedicationis Eccleſiæ celebraz, debemus ipſi congruere ſolemnitati, quam colimus: ut ſicut ornatis ſtudioſiſſis ejusdem Eccleſiæ parietibus, pluribus accenſis luminariis, amplificato numero lectionum, additâ pſalmorum melodiâ, lætis noctem vigiliis ex more tranſegimus, ita etiam penetralia cordium noſtrorum ſemper neceſſariis bonorum operum decoremus ornatis. Semper in nobis flamma divinæ pariter & fraternæ charitatis augetur, ſemper in ſanctuario peſtoris noſtri cœleſtium memoria præceptorum & angelicæ modulationis dulcedo ſancta reſonet. Hi ſunt enim fructus bonæ arboris, hic boni theſaurus cordis, hæc fundamenta ſapientis architecti, quæ nobis hodierna ſancti Evangelii lectio commendat, nos non formam ſolummodò, ſed virtutem potiùs habeat pietatis. Quod etiam myſtica veteris inſtrumenti nobis hiſtoria diligenter inſinuat, quando vel Moyſes tabernaculum, vel templum Domino Salomon in ſanctæ Eccleſiæ tyrum condidit. Utraque enim domus firmiter fundata eſt: tabernaculum quidem, quia compactos de tabulis habebat parietes ſuper baſes argenteas: templum autem ſuper lapides quadros ſuppoſitos. Ligna quoque erant impurabilia, è quibus & tabernaculum omne factum, & templum intus ornatum, ac deſuper tectum ſuſcebat. Aurum etiam de theſauro bono optimum proferebatur, de quo & tabernaculi parietes intus & foris veſtiti, & templi non tantum parietes, verum etiam laquearia, trabes, oſtia, poſtes & pavimenta erant cooperta. Sed & vaſa vel utenſilia domus utriusque cuncta penè aurea, neque hæc niſi de atro puriſſimo fieri licebat. Fructus etiam arborum, qui in domum Domini offerbantur, puriſſimi & exquisiti eſſe jubebantur: hoc eſt, vitis, olivæ, thuris, vel ſtaetes, & cæterarum hujusmodi. Quæ videlicet cuncta ſpiritualiter intellecta veram noſtræ fidei & operationis ſinceritatem denunciant. Domus namque fidei & operationis incongruum quis arbitretur, quod dææ ſunt domus Domini in myſterio factæ, cum unam Chriſti domum eſſe Eccleſiam nullus fidelis ambigat. Dææ etenim ſunt conditæ domus ob ſignificationem utriusque populi, in eandem fidem venturi, Judæi ſcilicet & gentilis. Unde benè tabernaculum ſola plebs Hebræa condidit in eremo, templi autem ſtructuram proſelyti, id eſt, advenæ de gentibus, quotquot in populo Iſraël tunc inveniri poterant, devota fide compleverunt. Sed & rex potentiſſimus Tyri, conductus à Salomone, commodatis artiſtibus & lignis gratantiſſimè juvit, quia nimirum ante incarnationem dominicam notus tantum in Judæa erat Deus. At poſtquam ille in ea, quâ natus & paſſus eſt carne, reſuſcitatus à mortuis, & exaltatus eſt ſuper cœlos Deus, continuo ſuper omnem terram nominis ejus gloria reſulſit, orbisque uni verſus ad ædificationem domus illius, acceptâ ab eo promiſſione donorum cœleſtium, gaudens ac-

Exod. 26
3. Reg. 6
7.

Num. 18

3. Reg. 9
Pſal. 75

currit. Quid ergo ipſe conditor & redemptor noſter de conſtructione ſuæ domus, quâ nos ſumus, in ea, quæ nobis modò recitata eſt, lectione ſancti Evangelii dicat, audiamus.

Non eſt arbor bona, quæ facit fructus malos: neque arbor mala faciens fructum bonum. Bonas ergo arbores & bonos harum fructus in conſtructionem ſuit templi rex ſapiens quaerit. At verò male arboris quis ſit finis, idem alibi docet, dicens: *Omnia arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur.* Arbores namque homines, fructus autem dicit opera ipſorum. Vultis etenim noſſe, qui ſint arbores malæ, qui mali fructus? Apoſtulus docet, dicens: *Maniſeſta autem ſunt opera carnis, quæ ſunt fornicatio, immunditia, luxuria, idolorum ſervitium, venèſia, inimicitia, contentiones, emulaciones, iræ, rixæ, diſſenſiones, hæreſes, invidia, homicidia, ebrietates, commeaſiones, & hæc ſimilia.* Vultis audire, an arbores, quæ tales fructus faciunt, ad æterni regis templum cœleſte pertineant? Subjungit Apoſtulus, dicens: *Quæ præ dico vobis, ſicut prædixi, quoniam, qui talia agunt, regnum Dei non conſequentur.* Bonæ quoque arboris fructus ſubſequenter enumerat, dicens: *Fructus autem ſpiritus eſt charitas, gaudium, pax, patientia, bonitas, benignitas, fidelitas, mansuetudo, continentia,* de quibus & aliis admonens, ait: *Uti ſititii lucis ambulato.* Fructus enim lucis eſt in omni bonitate, & juſtitia, & veritate. Qui nimirum fructus cum arboribus, è quibus procedunt, & hæc ad domum fidei, & illic ad habitationem ſupernæ beatitudinis veraciter pertinent. Audiamus deniq; arborum bonam de bonorum fructuum proventu lætancem: *Ego autem ſicut oliva fructifera in domo Dei, ſperavi in miſericordia Dei mei in æternum, & in ſeculum ſeculi.* Fructus quippe olivæ lucidum eſt opus miſericordiae, & idè jure in miſericordia Dei ſperat in templo æternitatis, qui in domo Dei præſenti miſericordiae gratia reſplendet. Jure ſe talis ad templum magni regis pertinere conſidens, alibi dicit: *Et miſericordia tua ſubſequetur me omnibus diebus vite meæ ut inhabitem in domo Domini in longitudine dierum.* At contra mala arbor videamus quales fructus ferat, & tales ferre ipſi vitemus. Dicit Propheta Hieremias: *Maledictus homo, qui conſidit in homine, & ponit carnem brachium ſuum, & à Domino recedit cor ejus.* Erit enim quali myrtice in deſerto, Myrtice namque eſt infructuoſa arbor & humilis, guſtu nimis amara, omniq; humana cultura profuſus indigna, ac propterea fruſtrificans in deſerto. Cui merito comparaturis, qui à divino timore & amore recedens ab hominibus regnum vel divitias ſperat. Qui quantum à decore domus Dei ſit extorris judicandus, Propheta ſubdendo maniſeſtat: *Et non videbit, cum venerit bonum, ſed habitabit in deſerto in ſiccitate, in terra ſalsuginis & inhabitabit.* Nemo ergo ſibi, fratres mei, in occulto malè vivens, de favore vulgi quali bonus ſit, blandiatur: quia etiâ folia verborum perpulchra, ſi florem fame gignit odoriferum, non eſt arbor bona, quæ facit fructus malos. Nemo, cum recto corde bona, quæ valet, operatur, de ſua ſalute deſperet: *quia non eſt arbor mala, quæ facit fructum bonum.*

Matt. 3

Galat. 5

Ibidem.

Ephes. 5

Pſal. 51

Pſal. 22

Hier. 17

Ibidem.

1. Cor. 4

Vnaqueque enim arbor de fructu ſuo cognoscitur. Hæc cognitio de apertis ſolummodò vitis live virtutibus accipienda eſt, qualia ſuperius ex Apoſtoli ſententia commemoravimus. Namque ſunt nonnulla, quæ quo animo gerantur, ignoratur à proximis, unde & in utramq; partem poſſunt interpretari. Sed ambigua quæq; juſtus ad his, qui diligunt, interpretantur in bonum, ut impleatur illud Apoſtoli: *Nolite ante tempus judicare.*

Neque enim de ſpina colligitur ficus, neque de rubo vindemiant uvam. Spina & rubus plenæ aculeis arbores illorum corda delignant, qui vel luxuriæ, invidia, concupiſcentiæ ſtimulis ipſi foedantur, vel certè iracundiæ, detractiõnis, odii, ſuperbiæ & amaritudinis aſperitatibus inſuaves proximis & quali intractabiles exiſtunt. Ficus autem dulcem cœleſtis memoriam, uva fragrantiam dominicæ dilectionis ſignificat. Non ergo de ſpina colligunt ficus, neque de rubo vindemiant uvam: quia quicumque adhuc vitiõrum aculeis fordent, exempla vel doctrinam virtutum miniſtrare proximis nequaquam dignè prævalent.

Bonus homo de bono theſauro cordis ſui profert bonum, & ma-

171

huius homo de malo thesauro cordis sui profert malum. Thesaurus cordis intentio est cogitationis, ex qua proventum operis internus arbiter indicat. Unde fit plerumque, ut minora bona nonnulli majori caelestis gratia mercede operentur, videlicet propter intentionem cordis, quā majora voluerant patrare bona, si possent, & alii majora virtutum opera ostentantes ob incuriam cordis tepidi minora à Domino præmia fortiantur. Deniq; opus vidua, quæ duos nummos detulit ad templum, innumeris divitum denariis ab interno cordium scrutatore præfertur.

Mat. 12
Luc. 21

Ex abundantia enim cordis os loquitur. Humanum quippe iudicium sæpe fallit, quia cor proximi nescit nisi ex ore & opere pensare: Dominus autem ipsum opus & sermones ex cordis radice perpendit. Illius ergo ex abundantia cordis os loquitur, qui, ex qua intentione promantur verba, non ignorat. Quod etiam subsequenter astruit, manifeste ostendens, quia locutio bona absque operum attestazione nihil omnino proficit.

Quid autem vocatum me Domine, Domine, & non facitis, quia dico? Dominum namque vocare boni donum thesauri, bonæ videtur esse fructus arboris. Omnis enim quicumque invocaverit nomen Domini, salvus erit. Sed si is, qui invocatum nomen Domini, præceptis Domini perverse vivendo repugnat, profecto patet, quia de bono cordis thesauro prolatum non fuit bonum, quod lingua sonuit? nec talem fructum confessionis fici radix, sed spinæ, hoc est, horrida vitiiis, & non multitudinem dominicæ dulcedinis ostensa conscientia procreavit. Quæ autem sit vera fructuum bonorum malorumque discretio, Dominus sub alia figura subdendo designat:

Iohel. 2

Omnis, qui venit ad me, & audit sermones meos, & facit eos, ostendam vobis cui similis sit. Similis est homini edificanti domum. Homo autem hic domum ædificans ipse est mediator Dei & hominum homo Christus Jesus, qui dilectam sibi domum sanctam, videlicet Ecclesiam, in qua perpetuo maneret, ædificare & consecrare dignatus est.

Qui sciat in altum, posuit fundamenta supra petram. Quia in corde suorum fidelium, quicquid terrenæ intentionis invenit, funditus extirpare studuit, quatenus, ejectis præceptis consuetudinis ruderibus ac cogitationibus superfluis, stabilem in eis ipsæ & inconcussam possit habere mansionem. Ipse est enim petra, supra quam fundanda nil petra, cui fundamentum imponatur, antefertur: ita sancta Ecclesia petram suam, videlicet Christum, imo habet in corde reconditam: neque aliquid fidei illius ac dilectioni præponit, adeo ut pro hac etiam mortem pati non dubitet: cui nimirum petra princeps Ecclesiæ, quia firmissimè inhaerit, ab ea nomen accepit, quando audivit: Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam.

Mat. 16

Inundatione autem facta, illisum est solum domus illi, & non potuit eam movere fundata enim erat supra petram. Patet expositio, quia pulsata est sæpe pressuris Ecclesia, nec dejecta. Quod si qui credentium male vici cesserunt, ad hanc utique domum non pertinerebant: quia si supra petram fidei & non portis super arenam perfidia vel levitatis fundati consisterent, labefactari prorsus nunquam valerent. Notandum autem, quod hæc inundatio tentationum tribus modis Ecclesiam impugnat. Nam vel à sua concupiscentia tentatur quisque abstractus & illeclus, vel fallorum fratrum improbitate fatigatur, vel aptioribus exterorum appetitur insidiis. Quæ videlicet tentamenta Dominus alibi portas inferi nuncupat, & meritò quia nimirum si vicerint, in æternum trahunt interitum. Et super hanc petram, inquit, ædificabo Ecclesiam meam, & porta inferi non prævalent adversus eam. Et si ergo pulsant, non tamen dejiciunt Ecclesiam Christi portæ diaboli: etsi irruentatio perfidia, non subruit domum fidei. Quæ enim adjutori suo veraciter dicere potest, dum anxietur cor meum, in petra exaltissime: non debellatur ab extraneis, quia rabiem persequentium infidelium cum corona martyrii patiendi supererat: non contumitur à falsis fratribus, quia & hæreticorum dogmata rectè credendo refutat, & vitiosa quorundam Catholicorum exempla sobriè, & iustè, & piè vivendo devitat: non obcæcatur fumo propriæ cupiditatis, quia fervet intentus solo ardore dominicæ charitatis. Huic autem homini, id est, redemptori nostro, qui Ecclesiam sibi universalem invincibili mentis fortitudine copulavit, pro modo suo quique simulantur electi, quando, quod ipse in tota Ecclesia generaliter facit, hoc illi in suis singulis cordibus agere specialiter curant. Nam quasi in altum fodiendo, suam vigilanter conscientiam discutunt: nequid in ea sordidum lateat, solemiter inquirunt: cunctas à fundo cordis supervacuum cogitatum latebras manu sedule discretionis exhauriunt, quatenus in se firmam quietamque fidem petra illi fortissima, hoc est, Christo præparent: licetque ut per ejus præsentiam insuperabiles inter seculi torrentis adversa & prospera blandientis perdurent. Hæc adjuvante Domino, fratres charissimi, de evangelicæ lectionis expositione transcurramus: sed videtur congruum solennitati, quam colimus, de ædificatione templi aliqua commemorare, & quàm decenter ornatus illius Ecclesiæ significationi conveniat, indagare. Narrat ergo sacra Scriptura, quia præcepit Salomon, ut tollerentur lapides grandes, lapides pretiosos in fundamentum templi, & quadrarent eos. Lapides autem grandes & pretiosi, qui in fundamentum locati, totum onus templi sibi superimpositum portant, exitimios sanctæ Ecclesiæ doctores insinuant, grandes nimirum excellentiæ meritum, pretiosos claritate singulorum, quæ ab ipso Domino verbum audientes totam Ecclesiæ crescentis fabricam sua prædicatione genuerunt. Quando enim in Scripturis fundamenta plurali numero dicuntur, vel predicatorum sanctos, vel firmas justorum cogitationes significant. Unde est illud Psalmistæ: Fundamenta ejus in montibus sanctis. At cum singulari numero fundamentum ponitur, ipsum sapius autorem bonorum omnium indicat, de quo Apostolus ait: Fundamentum enim aliud nemo potest ponere præter id, quod positum est, quod est Christus Jesus: de quo rursus ad Ephesios, Sed estis, inquit, cives Sanctorum, & domestici Dei, super ædificati super fundamentum Apostolorum & Prophetarum. In hoc ergo fundamento lapides grandes & pretiosi, qui templum omne gestarent, sunt polit: quia per ipsum ad propagandam toto orbe Ecclesiam, & post Patriarchæ & Prophetæ, & postmodum sunt Apostoli instructi, qui quo artius amoris ejus inhærebant, eo fortius sectatores suos in ædificio caelesti sustentabant. Quos videlicet lapides quadrare præcepit, ut magistros Ecclesiæ compositos moribus, & immobiles animo esse debere signaret. Sicut enim quadratum, quacunque vertitur parte, stat: ita nimirum vita perfectiorum, quæ ad veritatis lineam sollicitè directæ est, nullis tentationum impulsibus à sua novit stabilitate dejici. Erat autem templum de marmore pario, qui est lapis albus, extructum, ut candorem ecclesiasticæ castitatis exprimeret. De quo in amoris canticum Dominus ait: Sicut litum inter spinas sic amica mea inter filias habebat sexaginta cubitos in longitudine, & triginti cubitos in latitudine. Et triginta cubitos in altitudine. Longitudo ergo templi fidem sanctæ Ecclesiæ designat, per quam longanimiter inter opera sua bona pravorum adversa tolerat: latitudo charitatem, quæ ipse intus per vice- ra pietatis spaciatur: altitudo spem, quæ propter bona, quæ per charitatem operatur, caelesti vitæ præmia expectat. Et bene longitudo est sexaginta cubitorum. Senario enim numero bonorum operum solet perfectio designari: quia & Dominus mundi ornatum sex diebus perfecit, & sex sunt huius seculi ætates, in quibus sancta Ecclesia pro æterna requie piis actibus instat. Bene viginti sunt cubiti latitudinis, quia geminum est præceptum charitatis, quæ Ecclesia in tribulatione dilatatur, quando perfectus quisque & conditorem ex toto corde, tota anima, tota virtute, & proximum tanquam seipsum diligere probatur. Bene triginta in altitudine sunt cubiti, quia omnis electorum spes ad vilionem sanctæ Trinitatis, quantum valet, se exercendo & purificando præparat. Sex igitur ad fidei longanimitatem, tria ad celsitudinem spei, duo pertinent ad latitudinem amoris, quibus tribus virtutum insignibus totum sanctæ Ecclesiæ statum constat perfui. Quod autem per denarium, qui perfectus est numerus, singula hæc multiplicantur, multi-

Mat. 16

Ibidem.

Psal. 60

do devitat: non obcæcatur fumo propriæ cupiditatis, quia fervet intentus solo ardore dominicæ charitatis. Huic autem homini, id est, redemptori nostro, qui Ecclesiam sibi universalem invincibili mentis fortitudine copulavit, pro modo suo quique simulantur electi, quando, quod ipse in tota Ecclesia generaliter facit, hoc illi in suis singulis cordibus agere specialiter curant. Nam quasi in altum fodiendo, suam vigilanter conscientiam discutunt: nequid in ea sordidum lateat, solemiter inquirunt: cunctas à fundo cordis supervacuum cogitatum latebras manu sedule discretionis exhauriunt, quatenus in se firmam quietamque fidem petra illi fortissima, hoc est, Christo præparent: licetque ut per ejus præsentiam insuperabiles inter seculi torrentis adversa & prospera blandientis perdurent. Hæc adjuvante Domino, fratres charissimi, de evangelicæ lectionis expositione transcurramus: sed videtur congruum solennitati, quam colimus, de ædificatione templi aliqua commemorare, & quàm decenter ornatus illius Ecclesiæ significationi conveniat, indagare. Narrat ergo sacra Scriptura, quia præcepit Salomon, ut tollerentur lapides grandes, lapides pretiosos in fundamentum templi, & quadrarent eos. Lapides autem grandes & pretiosi, qui in fundamentum locati, totum onus templi sibi superimpositum portant, exitimios sanctæ Ecclesiæ doctores insinuant, grandes nimirum excellentiæ meritum, pretiosos claritate singulorum, quæ ab ipso Domino verbum audientes totam Ecclesiæ crescentis fabricam sua prædicatione genuerunt. Quando enim in Scripturis fundamenta plurali numero dicuntur, vel predicatorum sanctos, vel firmas justorum cogitationes significant. Unde est illud Psalmistæ: Fundamenta ejus in montibus sanctis. At cum singulari numero fundamentum ponitur, ipsum sapius autorem bonorum omnium indicat, de quo Apostolus ait: Fundamentum enim aliud nemo potest ponere præter id, quod positum est, quod est Christus Jesus: de quo rursus ad Ephesios, Sed estis, inquit, cives Sanctorum, & domestici Dei, super ædificati super fundamentum Apostolorum & Prophetarum. In hoc ergo fundamento lapides grandes & pretiosi, qui templum omne gestarent, sunt polit: quia per ipsum ad propagandam toto orbe Ecclesiam, & post Patriarchæ & Prophetæ, & postmodum sunt Apostoli instructi, qui quo artius amoris ejus inhærebant, eo fortius sectatores suos in ædificio caelesti sustentabant. Quos videlicet lapides quadrare præcepit, ut magistros Ecclesiæ compositos moribus, & immobiles animo esse debere signaret. Sicut enim quadratum, quacunque vertitur parte, stat: ita nimirum vita perfectiorum, quæ ad veritatis lineam sollicitè directæ est, nullis tentationum impulsibus à sua novit stabilitate dejici. Erat autem templum de marmore pario, qui est lapis albus, extructum, ut candorem ecclesiasticæ castitatis exprimeret. De quo in amoris canticum Dominus ait: Sicut litum inter spinas sic amica mea inter filias habebat sexaginta cubitos in longitudine, & triginti cubitos in latitudine. Et triginta cubitos in altitudine. Longitudo ergo templi fidem sanctæ Ecclesiæ designat, per quam longanimiter inter opera sua bona pravorum adversa tolerat: latitudo charitatem, quæ ipse intus per vice- ra pietatis spaciatur: altitudo spem, quæ propter bona, quæ per charitatem operatur, caelesti vitæ præmia expectat. Et bene longitudo est sexaginta cubitorum. Senario enim numero bonorum operum solet perfectio designari: quia & Dominus mundi ornatum sex diebus perfecit, & sex sunt huius seculi ætates, in quibus sancta Ecclesia pro æterna requie piis actibus instat. Bene viginti sunt cubiti latitudinis, quia geminum est præceptum charitatis, quæ Ecclesia in tribulatione dilatatur, quando perfectus quisque & conditorem ex toto corde, tota anima, tota virtute, & proximum tanquam seipsum diligere probatur. Bene triginta in altitudine sunt cubiti, quia omnis electorum spes ad vilionem sanctæ Trinitatis, quantum valet, se exercendo & purificando præparat. Sex igitur ad fidei longanimitatem, tria ad celsitudinem spei, duo pertinent ad latitudinem amoris, quibus tribus virtutum insignibus totum sanctæ Ecclesiæ statum constat perfui. Quod autem per denarium, qui perfectus est numerus, singula hæc multiplicantur, multi-

3. Reg. 5

Psal. 81

1. Cor. 3.

Ephes. 2.

1. Par. 29

Cant. 2.

3. Reg. 6

Gen. 2

Dent. 6.

Mat. 22

3. Reg. 6.

plex ejusdem perfectionis augmentum figurat denunciat. Notandum sane quod triginta cubiti altitudinis non usque ad supremum templi sagittatum, sed usque ad laquearia pertingebant: deinde ad laquearia medij conaculi alij triginta cubiti altitudinis assurgebant. Porro tertium conaculum quod supererat, sexaginta habebat cubitos in altitudine, ac si omnis altitudo domus in centum viginti erat cubitos extenta. Prima igitur domus triginta cubitis in altitudinem surgit, quia praesens Ecclesia ad videndam speciem sanctae Trinitatis tota intentione suspenditur: superior domus triginta aequo cubitis se in altum attollit, quia soluta corporibus animae perfectorum, usque ad diem universalis iudicij, ejusdem beatae & indivisae Trinitatis praesenti visione fruuntur. Suprema domus bis tricenis altitudo est cubitis, quia resuscitati a mortuis omnes electi, in contemperatione ejusdem sui conditoris, qui in tribus personis unus est Deus, aeterna spiritus simul & carnis immortalitate gaudebunt. *Festus est autem medius paries in templo de tabulatis cedris viginti cubitorum altitudinis, qui divideret oraculum, id est, sanctum sanctorum a priore parte templi, habebatque oraculum viginti cubitos longitudinis, & viginti cubitos altitudinis. Porro ipsum templum pro foribus oraculi quadraginta cubitorum erat, in quo erant mensae, & candelabra de auro: sed & altare aureum prope ostium tabernaculi, quatenus incenso in eo thymiamate, vapor sumi ascendens aperiret oraculum ubi erat arca testamenti, super qua erant Cherubim gloriae obumbrantia propitiatorium. Prior ergo domus praesentis Ecclesiae statum, interior vita caelestis ingressum designat. Unde recte in priori mensa & candelabra sunt facta, quia nimirum in hac vita lumine sanctorum scripturarum, & sacramentorum caelestium refectione opus habemus: in futuro autem talibus non egemus subsidijs, ubi iuxta Psalmistae vocem quaecumque apparuerint cum iustitia, satiabuntur manifesta gloria Christi. In hac quoque vita corda iustorum quasi altare incensi aureum splendida fulgent per munditiam sanctitatis, aromatibus referta desideriorum spiritualium, incendio flagrant amoris continui: & quasi in proximo caelestis introitus positus, suavissimum suae orationis vaporem iuxta sancta sanctorum superna emittunt, ubi Christus est in dextera Dei sedens. Quem apostolicam arca testamenti, quae erat intra velum, designat, in qua urna erat aurea habens manna, & virga Aaron quae frondebat, & tabula testamenti. Ipsa namque arca naturam humanitatis ejus, una manna plenitudinem divinitatis, virga Aaron potentiam sacerdotij eius inviolabilem tabula testamenti designat: quia ipse legem dedit, quique etiam benedictionem his qui legem faciunt, dabit. Bene templum pro foribus oraculi quadraginta cubitorum erat longitudinis, quando in hac adhuc vita jejunijs, & continentia nos castigari oportet, ut ad internae dulcedinis satisfactionem pervenire mereamur. Namque hoc numero castigationem vitae praesentis significare intelligit omnis, qui quadragenarium Moysi, vel Heliae, vel ipsius Domini jejunijs recte intelligere novit. Bene ipsum oraculum, in quo arca per Cherubim gloria regebatur, viginti cubitos longitudinis, latitudinis & altitudinis habebat, qui numerus perfectionem, ut diximus, geminae dilectionis insinuat: quia quicquid in hac peregrinatione pro Deo geritur, totum hoc in illa mansione patriae perennis, ubi magnificentia eius continua beatorum spirituum laudatione sustollitur, in sola dilectionis amplitudine perficitur. Erat & porticus ante templum viginti cubitorum longitudinis, iuxta mensuram latitudinis templi, & decem cubitorum latitudinis, habens ostium contra ostium templi ab oriente: quae videlicet porticus illam sanctae Ecclesiae plebem designat, quae Dominicae incarnationis tempora praecessit: nec tamen ab ejusdem incarnationis fide vacua remansit. Hoc est enim ostium porticus, contra ostium templi esse ad ortum solis, fidem populi prioris de Christo eandem esse quae sequentis, eodemque gratia orientis lumine cunctorum fidelium corda illustrari. Unde bene in eadem porticu duae columnae aerea, maximi & mirandi operis circa ostium templi narrantur esse statuae: & hae capitella quasi opere Ilij superimpositae. Columnae enim stant ante ostium templi: quia adventum redemptoris nostri, qui ait, Ego sum ostium, per me si quis introie-*

ibidem.

Psal. 16.

Exod. 37. Heb. 9.

Exod. 34. 3. Reg. 19. Mat. 4.

3. Reg. 6.

3. Reg. 7.

Joan. 10.

rit, salvabitur: praecesserunt doctores egregij, de quibus dicit Apostolus, Iacobs & Cephas & Ioannes, qui videbantur columna esse, qui eidem adventui ejus testimonium perhiberent, Vna enim à dextris ostij, alia stabat à sinistris: quia & populo Israel, qui tunc divina fide & charitate calebat, incarnationem sui redemptoris futuram praecinebant: & non minus gentibus, quae adhuc quasi ad aquilonem positae perfidiae frigore torpebant, ejusdem redemptoris ingressum praedicabant esse pandendum. Quod verò capitella columnarum quasi opere Ilij fabricata erant, significat quia tota praedicationis eorum summa, de claritate perpetuae beatitudinis insonuit: ejusque videndam gloriam suis auditoribus promisit, qui aeternus ante secula Deus existens, homo factus est in fine saeculorum, ut quasi flos lilij interius colorem aurosum, exterius haberet candidum. Quid namque auri robur in candore, nisi fulgor est divinitatis in homine? Quem videlicet hominem & prius virtutibus clarum ostendit, & post mortem niveo incorruptionis splendore vestivit. Haec nos, fratres charissimi in praesentis festi nostri gaudium de structura templi pauca ex pluribus fraternitati vestrae exposuisse libuit, quatenus & miranda terrestris domus Domini fabrica delectaret auditum, & haec spiritualiter intellecta mentes nostras ardentibus ad amorem supernae habitationis erigeret. Diligamus ergo, fratres mei, toto corde decorare domus aeternae, quam ex Deo habemus in caelis, & de loco tabernaculi gloriae ejus sedulo cogitare, ac nos alterutrum admonere curemus. Unum ante omnia petamus ab eo, & hoc insatigabili intentione quaeramus, ut in habitare mereamur in domo ejus omnibus diebus vitae nostrae, hoc est, perenni vita ac luce felices. Non autem spernit neque despicit preces pauperum, quando hoc quod diligit ipse, precamur: sed clementer exaudiens donabit nos videre bona sua in terra viventium. Christus Iesus Dominus noster, qui vivit & regnat in aevum.

Gal. 2.

HOMILIA EJUSDEM IN DEDICATIONE Ecclesiae Joan. 10.

In illo tempore facta sunt encania in Hierosolymis, & hyems erat, & ambulabat Iesus in templo in porticu Salomonis. Erreliqua.

BEDAE PRESBYTERI DE EADEM LECTIOE.

Audivimus ex lectione Evangelica, fratres charissimi, quia facta sunt encania in Hierosolymis, Encania autem vocabantur solennia dedicationis templi, quae populus Dei ex antiqua Patrum traditione per annos singulos celebrare consueverat. Quorum vestigia nos hodie iuxta morem Christiani orbis sequentes, annum dedicationis Ecclesiae nostrae diem divinis laudibus & vigilijs studuimus agere solemnem. Er hanc nos festivitatem eo majore devotione celebrare oportet, quo eam redemptori nostro gratissimam esse cognovimus, adeo ut in illa ipse templum ingredi, & sermonem facere ad populum, ac divinitatis suae sacramenta pandere dignatus est.

Facta sunt, inquit, encania in Hierosolymis, & hyems erat, & ambulabat Iesus in templo, in porticu Salomonis. Si ergo voluit in templo ambulare, in quo caro & sanguis brutorum animalium offerrebat: multo magis nostram orationis domum, ubi carnis ipsius ac sanguinis sacramenta celebrantur, visitare gaudebit. Si perambulare non despexit porticu, in qua rex quondam mortalis ac terrenus quamvis potentissimus & sapientissimus, adorandum stare solebat, quanto magis penetralia cordium nostrorum invisere atque illustrare desiderat, si tamen ea porticum esse Salomonis, hoc est, si ea timorem suum, quod est initium sapientiae, habere perspexerit. Neque enim putandum est, quia domus solummodo, ad quam ad orandum, vel ad mysteria celebranda convenimus, templum sit Domini, & non ipsi qui in nomine Domini convenimus, multo amplius templi ejus & appellemur, & simus, cum manifeste dicat Apostolus: Vos enim estis templum Dei vivi, sicut dicit Deus, Inhabitabo in eis, & inter illos ambulabo. Si ergo templi

Ps. 118. Eccl. 1

1. Cor. 6. Lev. 26.

175

Dei sumus, curemus solerter, & bonis actibus satagamus, ut in eodem suo templo sapius ipse & venire, & mansio- nem facere dignetur. Caveamus hyemis exemplum, ne videlicet corda nostra Dominus adveniēns à charitatis ardore torpētia reperiat, & ideo ea citius averſatus relin- quat. Quid enim pertinuit ad Evangelistam hyemis tem- pus commemorare, nisi quia duntiam perfidiae Judae- rum per asperitatem aurarum voluit designare brum- alium: & quia plurimis eorum quos tunc in templo inve- nit, congruebat sermo quem dixit: *Quoniam abundavit ini- quitas, refrigescet charitas multorum?* Sicut etiam subsequen- ter aperte denunciat, dicens:

Mat. 24

Circumdederunt ergo eum iudaei, & dicebant: Quousque ani- mam nostram tollis? si tu es Christus dic nobis palam. Non enim hæc veritatem fidei querendo, sed illi quem interroga- bant insidiando, & calumniam struendo dicebant. Chri- stum namque quem fides orthodoxa verum Deum, verū confiteatur & hominem, illi purum tantummodo hominē futurum, non autem & Deum esse credebant: memores videlicet, quia de humilitate illius juravit Dominus David

Psal. 131

de fructum ventris eius, sedere super sedem suam: sed obli- ti quod ipse de divinitate sua per eundem David cecinit di- cens, *Dominus dixit ad me, filius meus es tu.* Credebant ergo

Psal. 109

Christū de stirpe David nasciturū, & Regē ceteris omni- bus excellentiorē esse venturū: quia etiā dementia posteri eorū usque in præsens tempus, & donec Antichristum pro Christo suscipiant, errare non cessant. Et si se Dominus Jesus Christum esse responderet, cogitabant eum tradere potestati præsidis puniendum, quasi contra Augustum re- pugnans, illicitum sibi usurparet imperiū. Sed ipse nostræ salutis consulens, propter quos hæc scribenda erant, ita res- ponsū temperavit suū, ut & calumniatorum ora conclu- deret, & quia Christū est, fidelibus aperta voce proderet. Illi enim de homine Christo quærebant, ipse autem divi- nitatis suæ quæ aequalis est patri, palā mysteria narrat. Cir- cūdemus ergo & nos eum, charissimi, non sicut Judæi in- sidij appetendo, sed ut fidelissima domus ejus placidam illi in nobis sedem parando, de quibus merito dicatur, *Sā- ctificavit tabernaculum suum altissimus. Deus in medio ejus non commovebitur.* Petamus eum non ut illi insaniendo, quous- que animam nostram tollis, si tu es Christus dic nobis palam,

Psal. 45

(Quid enim vesānus, quā ut magistrum veritatis ideo sibi animam tollerent, quærent, quia nos eis incredulis & contradicentibus aperte suæ majestatis arcana resera- vit) sed ut scriptura admonet, sentiendo de illo in boni- tate & simplicitate cordis querendo illum: quoniam in- venit ab his, qui non tentant eum, apparet autem illis, qui fidem habent in illum. Dicamus ei supplice: quia tu es Christus, te filium unigenitum Dei Patri & Spiritui san- cto coæternum esse, & consubstantialē in divinitate nostræ substantiæ participem, ex tempore factum esse cognovimus: da ut quod interim pia fide veneramus, ple- na in futuro visione speculemur. Hæc est etenim unica animæ nostræ salus & vita, tuum perpetuum vultum, tuam cernere lucem. Nec dubitandum, quia rogantes exaudiet nos, quando quod ipse præcepit, rogamus: quod dare ipse desiderat, intenta mente poscimus. Quomodo enim piè supplicantibus famulis negare credendus est bona, quæ etiam rebellibus ultra quam petebant, aperire non renuit? Qui cum illum an homo, an Christus esset, interrogarent, ipse non hominem tantam, sed etiam Deum Christum, & Dei filium se esse non tacuit. Respon- dit enim eis, dicens:

Sap. 1.

Loquor vobis, & non creditis. Opera qua ego facio in nomine patris mei, hæc testimonium perhibent de me. Sed, vos non creditis, quia non estis ex ovibus meis. Qui ergo se in nomine patris opera sua facere testatur, profecto quia filius Dei sit, cre- dendus insinuat. Sed illi duplici reatu tenentur obnoxij, qui nec verbis quæ locutus est, nec factis, quibus veritatē verborū ascribebat, ad fidem poterant invitari. Merito quæ ex ovibus ejus non esse dicuntur, quia non ovina simplicitate pastore bonū sequi, sed ferina potius rabie satagebant persequi: Verū, quia sunt nonnulli, qui fidē verbotenus ser- vant, & habitu ovium beluina corda prætexit, subsequenter

ipse pastor, quæ ovium suarum vita, quæ sit merces, edocet: *Oves meæ vocem meam audierunt, & ego agnosco eas, & se- quuntur me, & ego vitam æternam do eis, & non peribunt in æ- ternum.* Quicumque ergo æternum declinare interitum, ac vitam desiderat videre perpetuam, vocem Christi ne- cesse est non solum audiendo & credendo, sed & benè vi- vendo sequatur. Quod autem se oves suas cognoscere di- cit, eligere utique, & ad regnum cælestē prædestinare sig- nificat. Unde Salomon ait: *Vias quæ à dextris sunt, novit Do- minus.* Et e contrario de reprobis Apostolus: *Qui autem igno- ras, inquit, ignorabitur.* Pulchrè autem de his, qui audien- tes vocem ejus, & sequerentur, ait: *Et ego vitam æternam do eis, & non peribunt in æternum.* Visti sunt namque marty- res oculis insipientium mori, vili sunt perire, cum morta- lem vitam diversis poenarum generibus subacti, amitte- rent: sed non peribant in æternum, non videbant mortem in æternum: qui mox soluti carcere carnis, debita suo cer- tamini præmia sortiuntur: de quibus adhuc aperte subditur:

Prov. 4-
1 Cor. 14

Sap. 3.

Non rapiet eas quisque de manu mea. Niebantur quippe persecutores impij rapere pios Christi confesores de ma- nu ejus, quando vel eos ad negandam fidem tormentis cogebant, ut animas eorum alienas redderent à Christo, vel à morientibus victi nihilominus ex anima eorum cor- pora aut in aquas dissolvenda, aut in ignem comburenda ja- ctabant, ut quasi Christo resuscitandi ea facultatem tol- lerent. Sed nemo rapiet eas de manu ejus, cui sicut ipse alibi ait, *Omnia mihi tradita sunt à patre, quia & certantes ut vincant adjuvat, & victores ut perpetuo regnēt coronat, & eisdem etiam carnem in qua cætauerunt, immortalem suo tempore reddet.* Quibus verbis eorum quoque temeri- tatem, qui sibi laqueos mortis parabant redarguit; mani- festè insinuat, quia nullifimè de ejus perditione dolis a- gerent, qui vitam dare possent immortalem: cui nemo raperet aliquē de his quos suos esse ante secula prænosset. Sed ne hæc loquendo suam videretur gloriā quære- re, totam suam potētiā ad patris gloriā refert, cum subiungit:

Mat. 11

Pater meus quod dedit mihi, majus omnibus est. Majus autem omnibus quod mediator Dei & hominum homini Jesu Christo pater dedit, hoc est, ut sit unigenitus ejus filius in nullo gignenti, vel natura dissimilis, vel virtute inferior, vel tempore posterior. Quam videlicet æqualitatem ipse Dominus in divinitate habuit, priusquā mūdus esset apud patre, nec in humanitate ex tēpore incarnationis accepit.

Et nemo potest rapere de manu patris mei. Supra de ovibus suis dicit, *Non rapiet eas quisquam de manu mea:* & nunc sub- jungit, *Et nemo potest rapere de manu patris mei:* aperte dans intelligi, unam atque indistinctam esse manum, hoc est, virtutem suam & patris, atque ideo Christum se fore cre- dendum, qui non sicut ceteri sanctificatus per gratiam ex tempore, sed verus semper exiterit Dei filius. Quod etiam sequenti sententia luce clariū aperit, dicens:

Ego & pater unum sumus. Unum, inquit, sumus, una no- bis substantia, una divinitas, una æternitas, perfecta æqua- litas, dissimilitudo nulla. Quibus profecto verbis nō præ- sentem solummodo Judæorum quæstionem, qui an ipse esset Christus interrogabant, explicavit: sed etiam hereti- corū perfidiam, quam futuram prævidit, quantum sit exe- cranda monstravit. Fortinus enim dicit, *Christus homo est tan- tum, Deus non est.* At cum ipse dicat, *Ego & pater unum sumus:* manifestè patet, quia unum cum Deo patre substantialiter homo purus esse non potest. Et quia Christus idem quod pater est, cavenda hæresis Fotini, qui hunc credi Deum prohibet. Arius autem, *Christus, inquit, factus à Deo, non ex Deo natus est: & ideo minor patre credendus est.* Cui contradi- cens ipse, *Ego, inquit, & pater unum sumus.* Quis enim nō fa- cile viderit, quia nulla creatura unum cum illo qui omnia creavit, naturaliter existere possit? Et quia naturaliter Christus unum cū patre est, damanda est Arii pervicacia, qui illum creaturam affirmat. Porro Sabellius, *Non sum, inquit, dua persona patris & filij confidenda, sed ipse pater quando vult pater est, quando vult filius est, quando vult Spiritus sanctus est, ipse tamen unus est.* Quem memorata sententia filius ipse condēnat: Constat enim, quia ego & pater de una persona dici non potuit, sumus de uno dici non congruit. Quapro-

pre r

Matt 16

pter etiam Sabellij errore cum ceteris abjecto, sequenda nobis est Apostolica beati Petri fides, qua Dominum confessus, ait: *Tu es Christus filius Dei vivi.* Hæc de lectione Evangelica prout Dominus donavit, explanando transcurrimus, sed libet adhuc de enceniorum solemnitate, quam & tuac Hierosolymite, & nos hodie celebramus fraternitati vestra latius disserere. Hoc autem in primis notandum est, quod encania, quæ in lectione Evangelica facta cognovimus, non ad primam dedicationem templi, sed ad ultimam pertinent, quod ex eo facile colligitur, quia hyeme facta referuntur, Prima siquidem ejus dedicatio à Salomone, tempore autumnii, media à Zorobabel, & à Jesu sacerdote, tempore veris, ultima à Juda Machabeo, tempore hyemis est facta, quando specialiter constitutum esse legitur, ut eadem dedicatio per omnes annos in memoriam solemnibus revocaretur officijs, juxta quod ad tempus Dominicæ incarnationis observatum fuisse, modò cum legeretur Evangelium, audivimus, Hæc autem fuit causa secunda & tertia dedicationis, quia Salomon quidem templi opus, quod Domino Deo condidit, septem annis perfecit: octavo autem anno, hoc est, decima die mensis septimi, qui à nobis October appellatur, in magna regni gloria dedicavit; quæ videlicet dies & antea per legem erat statuta solemnitas, ita ut in ea tabernaculum omne per singulos annos majoribus hostijs expiari deberet. Denique Zacharias pater beati Joannis baptiste, eisdem expiationibus ad altare deserviens, adveniente angelo de Dominica mysterio nativitatibus, gaudioque humanae salvationis instruitur. Sed templum hoc post annos quadringentos triginta incenderunt Chaldæi, & Hierosolymorum urbe destructa, populum Israël in Babyloniam adduxere captivum: qui post annos septuaginta regnantibus Persis in patriam remissus, rursusque ædificatum est templum per annos quadraginta sex, & tertia die mensis duodecimi, quem nos Martium vocamus, opus ad finem usque perductum. Cui videlicet tunc operi præfuerunt duces plebis strenuissimi, ut diximus, Zorobabel de regio genere, & Jesus sacerdos magnus. Sed & Propheta Aggeus & Zacharias adjuvantes eos, atque adversus insidias hostium opus impediendum cor populi roborantes. Inde post annos ferè trecentos & quinquaginta sex, rex Græcorum nefandissimus Antiochus, fraude capta Hierusalem, templum idem fordidit idolorum profanavit, auferens inde & confringens altare Domini aureum, mensam propositionis, candelabrum luminis, & cetera templi vasa aurea, quæ invenire potuit: sed & in templo Jovis simulachrum statuens, populumque tormentis ad sacrificandum idolis cogens. Qua persecutione multi de populo pro divina legis custodia cruciati sunt, inter quos & mater illa septem filiorum merito famosa nobilissimam pro Domino cum sobole martyrij meruit coronam, Sed Judas Machabeus cum de genere esset sacerdotali, collecto exercitu justorum adversus Antiochi duces arma arripens, eosque de Judæa expellens, persecutioni gravissimæ finem imposuit, ac templum ab idolorum imaginibus emundans nova rursus altaria, & cetera vasa vel ornamenta faciens, atque in templo imponens dedicavit ea simul cum templo quod purificavit, & renovavit vicesima quinta die mensis noni, qui apud nos vocatur December, & ad hyemem pertinere nulli dubium constat: statuitque decretum, ut prædiximus, annis singulis diem encaniorum, id est, innovationis dedicationis templi festa devotione celebrari. Quæ profecto omnia sicut Apostolus docet, *in figurâ facta sunt nostri, & propter nos utique scripta, ideoque nobis solertius spiritali ratione discutienda.* Salomon quippe Rex, qui interpretatur pacificus, ipsum redemptorem nostrum typicè designat, de quo Elaias ait: *Multiplicabitur ejus imperium, & pax non erit finis.* Templum quod ædificavit, catholica ejus Ecclesia est, quam de universis per orbem credentibus, quasi de vivis lapidibus in unam suæ fidei & charitatis compaginem aggregat. Quod autem septem annis ædificatum est, templum significat: quia per totum hujus sæculi tempus, quod septem diebus evolvitur, sanctæ structura Ecclesiæ crescere nunquam desinit. Quod autem octavo an-

2. Par. 7
1. Esdr. 6
1. Mac. 4

Lev. 16.
23.
1. Mac. 1.

4. Reg. 25
2. Par. 30

1. Esdr. 5

1. Machi

2. Mac. 6

2. Mac. 7

1. Mac. 4
5.

1. Cor. 10.
Esa. 9

no dedicatum est, & celeberrima illa ac maxima solennitas à Salomone Rege cunctis filijs Israël tempore completæ dedicationis exhibita in figurâ mysticè, quia perfectio in fine mundi numero electorum diu desiderate immortalitatis est futura festivitas, & peracto universalis resurrectionis miraculo mox omnes, qui ad pacifici Regis verissimi Salomonis regnum pertinent, æterna cum Deo gaudia patriæ cœlestis intrabunt.

HOMILIA ALIA DE DEDICATIONE
Ecclesiæ Luc. 19.

In illo tempore ingressus Jesus per ambulabat Hiericho. Et ecce vir nomine Zachæus, & hic princeps publicanorum, & ipse dives, & quærebat videre Jesum quis esset, & non poterat pro turba, quia statura pusillus erat. Et præcurrens ascendit in arborem sycomotorum, ut videret illum, quia inde erat transiturus. Et reliq-

BEDÆ PRESBYTERI DE
EADÉM LECTIÖNE.

Quæ impossibilia sunt apud homines, possibilia sunt apud Deum. Ecce enim camelus deposita gybbi sarcina per foramen acus transit, hoc est, dives & publicanus relicto onere divitiarum, contempto censu fraudum, angustam portam arctamque viam, quæ ad vitam ducit, ascendit. Qui mira devotione fidei ad videndum Salvatorem, quod natura minus habuerat, ascensu supplet arboris: atque ideo justè, quamvis ipse rogare non audeat, benedictionem Dominicæ susceptionis quam desiderabat, accipit. Mylicè autem Zachæus, qui interpretatur justissimus, credentem ex gentibus populum significat: qui quanto curis secularibus occupatior, tanto flagitius de vitiis suis erat factus humilior. Sed ablatus est, sed sanctificatus, sed justissimus in nomine Domini nostri Jesu Christi, & in spiritu Dei nostri, qui in transtem Hiericho Salvatorem videre quærebat, sed præ turba non poterat. Quia gratia fidei, quam mundo Salvator attulit, participare cupiebat, sed in solita vitiorum consuetudine ne ad votum perveniret, obstiterat. Eadem namque turba noxia consuetudinis, quæ supra cæcum clamantem ne lumen peteret, increpabat, etiam suspicientem publicanum ne Jesum videat, tardat. Sed sicut cæcus turbarum voces magis ac magis clamando devicit, ita pusillus necesse est turbæ nocentis obstaculum altiora petendo transcendat, terrena relinquat, arborem crucis ascendat. Sycomotorus namque quæ est arbor folijs moro similis, sed altitudine præstans, unde & à Latini celsa nuncupatur, fictis fatua dicitur. Et eadem Dominica crux, quæ credentes alit ut ficus, ab incredulis irridetur ut fatua. Nos enim predicamus Christum crucifixum, iudeis quidem scandalum, gentibus autem stultitiam: ipsi verd vocati iudeis atque gentibus Christum Dei virtutem & Dei sapientiam. Quam videlicet arborem pusillus statura Zachæus quo exaltari possit, ascendit, dum quilibet humilis & propriæ conscientie infirmitatis, confidens in Domino proclamari: *Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi.* Ascensa autem sycomoto transeuntem propè Dominum cernit, quia per hanc laudabilem faintatem, etsi necdum ut est solide, jam tamen raptum, & quasi in transitu luci sapientiæ cœlestis intendit.

Et cum venisset ad locum, suspiciens Jesus vidit illum. Perambulans Hiericho Salvator, venit ad locum ubi præcurrens Zachæus sycomotorum conscenderat: quia missis per mundum sui verbi præconibus, in quibus ipse nimirum & loquebatur & ibat, venit ad populum nationum, qui passionis ejus fide jam sublimis existens, etiam divinitatis ejus ardebat agnita facie beari. *Suspiciens vidit illum*, quia per gratiam fidei à terrenis cupiditatibus elevatum, turbique infidelibus præ eminentem elegit. Videre enim Dei eligere vel amare est. Unde est illud: *Oculi Domini super justos.* Nam & nos quæ amamus videre, ab his quæ execramur, intuitum festinamus avertere. Vidit ergo Jesus videntem se, quia elegit eligentem se, & amavit amantem. Hunc sane ordinem proficiendi, hoc est, per fidem Dominicæ incarnationis ad cognitionem divinitatis perveniendi, quasi sycomotorum Jesu faciem speculari doctor egregius ostendit.

Matt 19
Marc.
10.

1. Cor. 5

Luc. 18.
Marc.
10.

1. Cor. 1

Gal. 6.

Psal. 33

179

1. Cor. 2.
Heb. 5.

dit, cum ait: Non enim iudicavi sibi me aliquid inter vos nisi Christum Iesum, & hunc crucifixum. Itemque alijs exprobans, Facti estis, inquit, quibus lacte opus sit, non solido cibo. Lac infirma temporaria dispensationis, solidum cibum ardua perpetua maiestatis appellans.

Et dixit ad eum: Zachaeus festinans descende, quia hodie in domo tua oportet me manere. Et festinans descendit & excepit illum gaudens. Manebat aliquando Dominus in domo principis pharisaeorum, hoc est, in Iudaeorum synagoga docebat: sed quia non baptizatum ante prandium, sabbatho eurantem, publicanos & peccatores recipientem, contra avaritiam disputantem, & cetera digna Deo gerentem lingua venenata carpebant, pertusis eorum facinora discessit, & aufugit dicens: Relinquetur vobis domus vestra deserta. Hodie autem in domo pusilli Zachaei oportet illum manere, hoc est, nova lucis gratia coruscante in humili credentium nationum corde quiescere. Quod autem descendere de sycomoro Zachaeus, & sic in domo sua Christo manionem preparare iubetur, hoc est quod Apostolus ait: Quia & si cognovimus secundum carnem Christum, sed jam nunc non novimus. Et si enim mortuus est ex infirmitate, sed vivit ex virtute Dei.

Matt. 23

2. Cor. 5

Act. 13

Act. 11

Matt. 19

Lev. 6

Pf. 111

Gen. 12

Gal. 3

Rom. 4

Matt. 9

Et cum viderent omnes, murmurabant dicentes, quod ad hominem peccatorem divertisset. Manifestum est Iudaeos seraper gentium odisse salutem. Scriptum est enim: Sequenti vero sabbato venit universa civitas convenit audire verbum Dei. Videntes autem turbas Iudaei, repleti sunt zelo, & contradicebant ijs, quae a Paulo dicebantur. Et alibi, fideles etiam fratres adversus Apostolorum principem disceptabant dicentes: Quare introisti ad viros operarios habentes, & manducasti cum illis?

Stans autem Zachaeus dixit ad illum, ecce dimidium bonorum meorum Domine do pauperibus: & si quid aliquem de fratribus reddo quadruplum. Alijs calumniantibus hominem peccatorem, ipse Zachaeus stans, id est, in ea quam ceperat fidei veritate persilens, non solum se ex peccatore conversum, sed etiam inter perfectos probat esse conversatum. Dicente enim Domino, si vis perfectus esse, vade, vende omnia quae habes, & da pauperibus, quisquis ante conversionem innocenter vixit, omnia conversus potest dare pauperibus. At qui aliqua fraude sustulit, primo haec iuxta legem reddere, deinde quod sibi remaneret, debet dare pauperibus. Ac sic & ipse, qui sibi nil retinet, omnia sua dispergit, dat pauperibus, iustitia eius manet in se, utam seculi. Et haec est sapiens illa stultitia, quam de sycomoro publicanus quasi fructum vitae legerat, rapta videlicet reddere, propria relinquere, visibilia contemnere, pro invisibilibus etiam mori desiderare, seipsum abnegare, & eius qui necdum videatur Domini vestigia sequi concupiscere.

Ait Iesus ad eum: Quia hodie salus domui tuae facta est, eo quod & ipse filius sit Abraham. Filius Abraham dicitur Zachaeus, non quia de eius stirpe generatus, sed quia eius est fidem imitatus: ut sicut Abraham terram, cognationem, domumque paternam ob spem futurae hereditatis Domino iubente deseruit: ita & ille quo thesaurum in caelis acquireret, bona sua pauperibus partienda relinqueret. Et pulchre dicit, Et ipse, ut non solum eos qui iusti perseverant, sed & eos qui ab iniustitia respiciunt, ad filios promissionis pertinere declaret. Aliter: Salus quae olim Iudaeorum domum implebat, hodie populo nationum illuxit, eo quod & ipse populus filius sit Abraham credendo in eum. De quo dicit Apostolus: Si autem vos Christi, ergo Abraham semen estis. Et sicut alibi dicit, ipse Abraham si: pater circumcisionis non his tantum, qui sunt ex circumcisione, sed & his qui sectantur vestigia, quae est in praecipio fidei patri nostri Abraham.

Venit enim filius hominis querere, & salvare quod perierat. Hoc est quod alibi dicit, Non veni vocare iustos, sed peccatores. Pius sane magister, qui murmurantibus turbis sua myteria non dedignetur exponere, adeo scilicet peccatorum penitentiam non esse respuendam, ut ipse Dei filius ob hanc maxime querendam sit destinatus ad terras. Qui ut pietatis suae nobis dispensationem inculcet, seipsum se filium hominis appellat, commendans solliciti nobis

quod factus est benigne pro nobis.

IN DIE SANCTO NATIVITATIS

divi Joannis Baptistae. Luc. 1.

In illo tempore Elizabeth imperlem est tempus parienti, & peperit filium. Et audiverunt vicini & cognati eius, quia magnificavit Dominus misericordiam suam cum illa, & congratulabantur ei. Et reliqua.

BEDÆ PRESBYTERI DE
EADÉM LECTIÓNE.

Præcursoris Domini nativitas sicut sacratissima lectio- nis Evangelicæ prodit historia, multa miraculorum sublimitate resulget: quia nimium decebat, ut ille quo major inter natos mulierum surrexit, majore præ cæteris sanctis in ipso mox ortu virtutum jubare claresceret. Senes ac diu infocundi parentes dono nobilissima prolis exultant, ipsi patri, quem incredulitas mutum reddiderat, ad salutandum novæ præconem gratias & lingua referatur, Nec solum facultas Deum benedicendi restituitur, sed de eo etiam prophetandi virtus augetur. Excitati fama facti omnes vicini admiratione ac metu percelluntur, omnia qui audire, circumquaque ad adventum novi Prophetae corda præparantur. Unde merito sancta per orbem Ecclesia, quæ tot beatorum martyrum victorias, quibus ingressum regni celestis meruisse frequentat, hujus tantummodo post Dominum etiam nativitatis diem celebrare consuevit. Quod nullatenus sine Evangelica autoritate in consuetudinem venisse erodendum est: sed attentius animo recondendum, quia sicut nato Domino pastoribus apprensus angelus ait, Ecce evangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo, quia natus est vobis hodie Salvator, qui est Christus Dominus: ita etiam angelus nasciturum Zachariae prædicans Joannem, Et erit, inquit, gaudium tibi & exultatio, & multi in nativitate eius gaudebunt. Erat enim magnus coram Domino. Jure igitur utriusque nativitas festa devotione celebratur, sed in illius tanquam in Christi Domini, tanquam in Salvatoris mundi, tanquam in filij Dei omnipotentis, tanquam in solis iustitiae nativitate, omni populo gaudium evangelizatur. In hujus autem tanquam in præcursoris Domini, in ferri Dei eximij, in lucernæ ardentis & lucen- tis exortu multi gavisuri memorantur. Ille magnus coram Domino esse narratur de illo Propheta testatur, Quoniam magnus Dominus & laudabilis nimis, & magnitudinis eius non erit finis. Ille peccatorum consortia declinans, ab omni quod inebriari potest abstinebat: ille inter peccatores conversus peccati omnium immunis permanit. Hic adhuc ex utero matris Spiritu sancto repletus est, in illo habitavit omnis plenitudo divinitatis corporatiter, qui dono sui spiritus sedem sibi uteri virginis in quo carnem susciperet, ipse consecravit. Ille multos filiorum Israël ad Dominum suo tempore prædicando convertit: ille multos quotidie de universis per orbem nationibus ad suam fidem & charitatem interitus illustrando convertere non desistit. Hic in spiritu & virtute Heliae præcessit ante illum, ut plebem ejus aqua baptizans ad suscipiendum eum, ubi appareret, doceret esse perfectam: huic successit ille in spiritu & virtute Dei patris, ut plebem suam Spiritu sancto & igni baptizans ad videndam faciem patris sui donaret esse perfectam Joanne nato congratulabantur vicini & cognati genitrici illius, quia magnificavit Dominus misericordiam suam cum illa: Domino autem nato congratulabantur Ecclesiae, quia venit tempus miserendi ejus, spiritus angelici, qui fuerat vicini ejus & cognati, cives videlicet ejusdem patriæ celestis, quam & ipsa expectat, qui hymnum gloriae Deo canendo quid illa per orbem esset actura, priores ipsi de caelis admonebant. Rectè igitur nativitas celebratur illius, qui talis potentia magnitudinis Dominicis propinquabat operibus. Rectè ortus illius solemnitas colitur, cuius tanta est vitae sublimitas, ut quicquid, illo sublimius est, hoc jam hominis naturam transcendere dubium non sit. Siquidem Dominus cum majorem eo neminem in nativitate mulierum esse dixisset, mox subdidit dicens, Qui autem

Matt. 11

Luc. 2

Psal. 47

Coloss. 2

Luc. 3

Pf. 101

Matt. 11

Luc. 7

mi-

minor est in regno celorum, major est illo : seipsum videlicet infirmans, qui humana nativitate posterior Joanne, sed celestis regni esset apice praestantior. Nec vacat à mystero, quòd Joannis nativitas cum dies decreverit, Domini autem cum dies crescere inchoant, facta memoratur. Hujus etenim secretum distantia revelat ipse Joannes, qui cum prae magnitudine virtutum Christus crederetur à tur-
 bis, Dominus autem prae infirmitate carnis à quibusdam non Christus, sed esse Propheta putaretur. *Illum*, inquit, *oportet crescere, me autem minui*. Crevit quippe Dominus, quia per totum orbem fidelibus quòd Christus esset, qui Propheta credebatur, innotavit. Decrevit ac minoratus est Joannes, quia qui Christus aestimabatur, quòd non Christus ipse, sed praeo Christi esset apparuit. Ideoque jure nato Joanne lux diurna minorari incipit, cujus fama divinitatis desitura, & baptismus in brevi erat finem accepturus. Jure etiam nascente Domino abbreviata dies ad crementum luminis redit: quia ille nimirum apparuit, qui lucem suae cognitionis, quam prius sola Judaea, & hoc ex parte habebat, cunctis gentibus aperiret, suae calorem dilectionis in totam mundi latitudinem diffunderet. Notandum autem, quòd hæc eadem beati Joannis nativitas nonnullam habet similitudinem adventus Domini, & gratia quam predicare veniebat. Nam & congruum valde est, ut cui omnes Propheta priores & Patriarchæ, vel nascendo, vel moriendo, vel vivendo, vel prædicando testimonium perhibuerunt, hunc multo amplius præcursor suus, qui plus quam Propheta exiit, non tantum in vita & passione, sed in ipsa quoque sua nativitate designet. Quid est enim quòd veteranis parentibus natus est Joannes, nisi quia illis mox secuta nativitas signabatur, qui spiritualia novi testamenti proferens arcana, carnalem legis & sacerdotii veteris observationem jam terminandam esse doceret? *Quod enim ante quatuor & sexagesim, prope interitum est*. Quid quod mutuo patre, principe videlicet tunc sacerdotum, ortus est præcursor Domini, nisi quia ipso apparente Domino, lingua jam sacerdotii veteris magna ex parte à doctrina sentus spiritualis commutata, solam literæ custodiam curantibus ac docentibus scribis & legisperitis, imò & ipsam literam plerique in locis per suas traditiones corruptentibus, juxta quod eis Dominus in Evangelio sapientius impropere probatur? Et quid quod diu sterili genitrice nascitur, nisi quia lex, quæ auxilio sacerdotialis officii spiritalem Deo sobolem gignere iussa est, neminem ad perfectum adduxit, quia nimirum suis cultoribus regni celestis januas aperire non potuit? Sed sanctus sub lege auctor ipse legis sterilitatis opprobrium legi abstulit, qui hæc spiritualiter intelligendam monstravit, & supernæ beatitudinis gratiam, quæ in Evangelio nunc apertissime lucet, in ea jam olim præfigurata, & quasi conceptam fuisse docuit.

Joan. 3.

Hebr. 8.

Matt. 15 & 23. Marc. 7. Luc. 11. Hebr. 7.

Et factum est, inquit, in die octavo, venerunt circumcidere puerum, & vocabant eum nomine patris eius Zachariam. Et respondens mater eius, dixit: *Nequaquam sed vocabitur Joannes*. Joannes interpretatur Domini gratia, sive in quo est gratia. Quo nomine & totam Evangelicæ dispensationis gratiam quam predicat, & ipsum specialiter Dominum signat, per quem eadem gratia mundo donata est. Qui verò natum puerum patris Zachariæ nomine magis, quam Joannem vocandum esse decernebant, eos profectò figurant, qui Domino nova gratia munera declarante cupere eum potius consueta sacerdotii veteris edita prædicare. Unde bene Zacharias memor Domini interpretatur, quia videlicet memoriam antiquæ observationis, quæ utique à Domino data est, figuratè denunciat. Contendebant ergo de nomine nati Propheta hi qui convenerant, & Zachariam hunc vocari satagebant: ac contra mater verbis, & pater scriptis, quia Joannes magis appellandus est, astuebant. Quia fuere nonnulli celestium sacramentorum minus periti, qui in primordiis Evangelii coruscantis carnalia adhuc legalis sacerdotii statuta simul observanda esse decernerent, quod profectò ipsa legis doctrina de suscipienda gratia Christi, quasi Elizabeth de nomine Joannis viva voce confirmat dicendo per legis-

latorem, Prophetam vobis suscitabit Deus vester de stirpe vestra, tanquam meipsum adhaerens, juxta omnia quæ unquam locutus sum vobis. Ipsum quoque legale sacerdotium tactus ceremoniarum suarum typis, quæ mutis literarum figuris, Zacharias eidem gratia, valentem testimonium perhibet, quia nihil profus in omnibus sacerdotii veteris observationibus actum vel dictum esse credendum est, quod non Evangelii gratiam, si rectè intelligatur, exproberit. Quod autem declarato postmodum & confirmato nomine Joannis apertum est os Zachariæ, & loquebatur benedicens Deum: pater utique quia manifesta per Apostolos gratia novi Testamenti, multa etiam turba sacerdotum obediens fidei, relictaque turritate nociva ad conficienda, laudanda & prædicanda sui dona Redemptoris se devota submittebat. Et quidem in die circumcissionis Joannis, quando & nomen accepit.

Deut. 18

Act. 6.

Factus est rumor super omnes vicinos eorum, & super omnia montana Judææ divulgantur omnia verba hæc. J. Porro in tempore Dominicæ resurrectionis ubi nullo desuper spiritus gloria nominis ejus per Apostolos mundo innotuit, timor continuo saluberrimus non solum Judæorum, qui erant vicini, vel situ videlicet loci, vel scientia legis sed & exterarum utique ad fines terræ gentium corda concussit. Nec tantum montana, cuncta Judææ, verumetiam omnia mundani regni, mundanæque sapientiæ culmina virtutis ejus fama transcendit: ita ut relicta ubique cultura ac vita priori ad percipienda fidei illius sacramenta confluerent. Rectè etenim circumcissionis dies Dominicæ resurrectionis imaginem præfert, quia & hæc octava die, hoc est post sabbatum facta est: & sicut illa à reatu perpetuæ mortis absolvere solebat, ita ista perfectam vitam immortalis novitatem & in auctore nostro exhibuit, & in nobis sperandam monstravit. Quòd verò inter hæc Zacharias impletur Spiritu sancto, ac de redemptore nostro simul & nostra redemptione propheta, significat mysticè, quia multi de stirpe sacerdotali, qui à confessione Christi diutius ora continuerant, postmodum per susceptionem fidei illius Spiritus sancti virtute replendi, dono prophetiæ sublimandi, & magisterii pastoralis officio populis essent præferendi. Quamvis eadem acceptione spiritus & prophetia Zachariæ hoc quoque convenienter figurari credendum est, quia tunc instaret tempus quo fidelibus panderetur omnes legalis sacerdotii ritus & ceremonias spirituali intus scientia & prophetici exuberare mysteriis, quæ mediatoris Dei & hominum hominis Jesu Christi vel dispensatione temporaria, vel æternæ divinitati testimonium ferrent, juxta quod ipse Judæorum duriciam increpans, dicit: *si crederetis Moysi, crederetis forsitan & mihi*. De me enim ille scripsit. Quid autem prophetans, & benedicens Deum Zacharias dixerit, audiamus.

Joan. 5.

Benedixit Dominus Deus Israel, quia visitavit & fecit redemptionem plebi suæ. In quibus profectò verbis notandum, quia beatus Zacharias quod inchoatum & proximè futurum in Spiritu præviderat, propheticò more quasi jam factum esse narrabat. Visitavit enim nos apparens in carne Dominus, quasi longius à se recedentes, quos in peccatis positos querere & justificare curavit. Visitavit quali medicus ægros, qui ut inveteratum superbiam nostræ languorem sanaret, novum nobis suæ humilitatis exemplum adhibuit. *Fecit redemptionem plebi suæ*, qui nos venundatos sub peccato, & antiqui hostis servitio addictos, dato sui sanguinis pretio libetavit. Unde benigne nos hortatur Apostolus, dicens: *Empri estis pretio magno, glorificate & portate Deum in corpore vestro*. Plebis autem suæ dicit, non utique quam veniens plebem suam reperit, sed quam visitando & redimendo suam fecit. Vultis etenim audire, fratres mei, qualem invenit eam, qualem reddiderit. Finis cantici hujus, quod ob notitiam simul & prolixitatem suorum charitati vestrae recensere & explanare longum duximus, apertè denunciat, dicens:

1. Cor. 6.

Visitavit nos oriens ex alto, illuminare his qui in tenebris & in umbra mortis sedent, ad dirigendos pedes nostros in viam pacis. Invenit ergo nos sedentes in tenebris & in umbra mortis, hoc est, longa peccatorum & ignorantia excitate de-

Ioan. 8.
Ioan. 14

pressos, atque hoit. antiquaude deceptos, obseisloque erroribus. Ipse etenim recte mors & mendacium, sicut econtra Dominus veritas vocatur, & vita. Attulit autem nobis veram cognitionis suae lucem, exclusisque errorum tenebris certum nobis iter patriae caelestis aperuit: direxit egressus operum nostrorum, quatenus per viam veritatis, quam monstravit incedere, atque ad mansionem perpetuae pacis possimus intrare, quam promisit. Haec igitur dona, fratres charissimi, supernae bonitatis, haec aeternorum donorum promissa habentes benedicamus & nos Dominum in omni tempore, quia vistravit & fecit redemptionem plebis suae. Semper laus eius in ore nostro versetur, semper eius & memoriam retineamus, & invicem annunciemus virtutes, qui de tenebris nos vocavit in admirabile lumen suum. Eius continet flagitemus auxilium, ut lucem scientiae quam contulit in nobis, ipse conservet, atque ad perfectum usque diem perducat. Et ut digni simus exaudiri precantes, abiciamus ipsi opera tenebrarum, & induamus nos arma lucis. Sic etenim supplicantes concite qua desideramus accipimus, quia nimirum verba devota orationis adjuvat manus pia operationis. Et quia beati praecursoris hodie natalitia celebramus, oportet ut quem salutis aeternae praecorem susceperimus, hunc etiam nostrae orationis adiutorem queramus. Ipsum itaque intercedendo rogemus impetrare, ut ad eum cui testimonium perhibuit, lucem, vitam & veritatem pervenire mereamur, Jesum Christum Dominum nostrum, qui vivit & regnat cum Patre in unitate Spiritus sancti Deus, per omnia secula seculorum, Amen.

Psal. 33

1. Petr. 2

Rom. 13

PARTIS HOMILIARUM AESTIVALIUM
Bedae presbyteri, Finis.

BEDÆ PRESBYTERI
HOMILIAE HYEMALES DE TEMPORE.
DOMINICA PRIMA ADVENTUS
DOMINI.

Luc. 19.
Matt. 21
Marc. 11

In illo tempore cum appropinquasset Iesus ad Bethphage & Bethaniam, ad montem qui vocabatur Oliveti, misit duos discipulos suos, dicens: Ite in Castellum, quod contra vos est, in quod introeuntes invenietis pullum asinae alligatum, cui nemo unquam hominum sedit, solvite illum, & adducite. Et si quis vos interrogaverit, quare solvitis, sic dicetis ei, quia Dominus operam eius desiderat. Et reliqua.

BEDÆ PRESBYTERI DE
EADDEM LECTIOE.

Matt. 5.
Luc. 11

Bethphage erat viculus sacerdotum in monte Oliveti: Bethania quoque villula sive civitas in latere montis eiusdem, quasi stadiis quindecim ab Hierusalem, sicut Joannes Evangelista manifestat, ubi Lazarus est suscitatus a mortuis: cuius & monumentum Ecclesia nunc ibidem constructa demonstrat. Bethphage autem domus buccae, Bethania domus obedientiae dicitur. Quas Hierosolyma venturus Salvator, praesentiae suae dignatione sublimavit: quia multos ante passionem suam docendo, donis pie confessionis & obedientiae spiritualis implevit. Quae pulchre civitates in monte Oliveti posita referuntur, hoc est, in ipso Domino, qui nos unctione spiritualium charismatum, & scientiae pietatisque luce refovet. Unde cum alibi diceret: Non potest civitas abscondi supra montem posita, continuo subiicit: Neque accendunt lucernam, & ponunt eam sub modio. Quia idem mons Oliveti, id est, summus spirituum distributor gratiarum, qui civitatem suam ut emineat exaltat, hinc quoque oleo exultat: onis ut lucere possit, inflammat. Et quia idem lumen sub modio ponit, misit discipulos in castellum quod contra eos erat, id est, doctores, qui indocta ac barbara totius orbis litora, quam contra castelli menia evangelizando penetrarent, destinare curavit. Recte autem duo mittuntur: pro-

pter scientiam veritatis & munditiam operis, seu propter geminam dilectionis, Dei videlicet & proximi Sacramentum, toto orbe pradicandum.

In quo introeuntes invenietis pullum asinae alligatum, cui nemo unquam hominum sedit, solvite illum, & adducite. Et si quis vos interrogaverit, quare solvitis, sic dicetis ei: Quia Dominus operam eius desiderat. Introeuntes mundum pradicatores, invenerunt populum nationum perfidia vinculis inretitum: Funiculis enim peccatorum suorum uniusquisque constrictus erat, nec solum nationum, sed & Judaeorum. Omnes enim peccaverunt, & egent gloria Dei. Unde bene apud Mattheum asina quoque cum pullo alligata reperitur. Asina quippe, quae sub jugalis fuit, & edomita jugum legis traxerat, synagogam significat: pullus asinae lascivus & liber, populum nationum demonstrat: cui nemo unquam hominum infedit, id est, nemo rationabilium doctorum suorum correptionis, quo vel linguam a malo cohibere, vel in arctam vitae viam ire cogetur, nemo indumenta salutis, quibus spiritualiter calefere, utilia suadendo contulerat. Sederet namque illi homo, si qui ratione utens, ejus stulta deprimendo corrigeret. Unde non immerito possunt duo discipuli ad exhibenda Domino animalia desolati, juxta parabola superioris exemplum, duo pradicatorum ordines, unus in gentes, alter in circumcissionem directus intelligi. Et notandum, quod tres Evangelista, qui Graeco sermone scribere, pullum tantummodo commemorant: Mattheus vero solus, qui Hebraeis Hebraeoque sum Evangelium descripsit eloquio, asinam quoque solutam & Domino refert adductam, ut ejusdem etiam gentis Hebraeae, si penituerit, non desperandam monstrat esse salutem. Solvite, inquit, & adducite. Quaecumque enim solveritis super terram, erunt soluta & in caelis. Abierunt autem qui misit erant, & invenerunt, sicut dixit illis stantem pullum. Marcus scribit pullum ante januam foris in bivio inventum. Janua autem ipse est qui ait: Ego sum janua ovium, per me si quis introierit, salvabitur: & ingredietur & egredietur, & pasca inveniet. Quibus vita pascaus iste pullus, id est, populus gentium carebat, quando adhuc extra hanc januam in bivio ligatus stabat. Et recte in bivio: quia non unam certam vitam, fideique vitam tenebat, sed plures diabioque sectarum calles sequebatur erroris: de quibus apte subiungitur:

Rom. 3.

Matt. 21
Ioan. 20

Ioan. 10

1. Cor. 12

Actu. 10

Solventibus autem illi pullum, dixerunt domini eius ad illos: Quid solvitis pullum. Multos quippe habebat dominos, qui non uno dogmati & superstitioni deditus, sed pro libitu immundorum spirituum ad varios diversosque miser raptabatur errores, ad simulachra muta prout dicebatur incedens. Denique vernacula quadam scripturae consuetudine commune esse dicitur, quod immundum est, sicut & ad Petrum vox de caelo dicit: Quod Deus mandavit, tu commune ne dixeris: Quia qui sanctus est, solus Dei est, & cum nullo ei communis est: qui autem peccator est & immundus, multorum est. Multi enim demones possident eum, & ideo communis appellatur.

At illi dixerunt: Quia Dominus eam necessarium habet, & duxerunt illum ad Iesum. Qui solvenbo pullo contradixerant, audito Domini nomine quiescunt: quia magistrorum errorum, qui venientibus ad salutem gentium doctoribus obstabant, eatenus suas tenebras defendere, donec miraculis attestantibus veri possessoris ac Domini virtus emicuit. At postquam fidei Dominicae potestas apparuit, cedentibus passim adversariorum querelis, liber creditum coetus, qui Deum corde portet, adducitur.

Et iacentes vestimenta sua supra pulvum, imposerunt Iesum. Vestimenta Apollolorum vel doctrina virtutum, vel ediditio scripturarum, vel certe Ecclesiasticorum dogmatum varietates intelligi possunt, quibus illi corda hominum ante nuda & frigida, quo Christo fessore digna fiant, operiunt.

Eunte autem illo substernebant vestimenta sua in via. Portante Dominum asino, discipuli vestimenta in via sterunt. Quia proprii se corporis extentes amictu, viam simplicioribus Dei famulis suo sanguine parant: ut videlicet inoffenso gressu mentis Hierosolyma, quo Iesus ducit, in-